

STRASBOURG / SLOVENC V ITALIJI

Predstavništvo pri Svetu Evrope

Velika odprtost za probleme manjšin

DUSAN KALC, STRASBOURG

STRASBOURG - Tudi drugi dan obiska 34-clanskega skupnega predstavništva Slovencev v Italiji v Strasbourgu je potekal v znamenju intenzivnega seznanjanja evropskih institucij o položaju slovenske manjšine v okviru italijanske države in o njenih potrebah in zahtevah. Medtem ko je potekal prvi dan v Evropskem parlamentu, pa so se včerajšnja srečanja odvijala v palaci Sveta Evrope in medtem ko je bil prvi dan glavni koordinator in gostitelj tržaski evropski poslanec Giorgio Rossetti, je včerajšnji dopoldan nekako vodil Andrej Novak, veleposlanik Republike Slovenije v Svetu Evrope, katere zastava vira med drugimi 31 pred imenovanjem palačo Sveta Evrope. Zanimivo je, da je Slovenija podpisala dve konvenciji in je Novak, ki je bil doslej generalni konzul, med skromno a pomembno slovesnostjo prav včeraj predal generalni sekretarki Sveta Evrope Chaterini La Lumiere notifikacijo za imenovanje veleposlanika - stalnega predstavnika pri Svetu Evrope. Temu pomembnemu aktu podpis konvencije je tako lahko prisostvovalo tudi predstavništvo slovenske manjšine v Italiji.

Obisk Sveta Evrope je bil prav tako zanimiv, poučen in koristen kot predvčerajšnja številna srečanja v Evropskem parlamentu. Bil je v prvi vrsti priložnost, da so Slovenci s Trzaskega, Goriskega in Beneske Slovenije lahko seznanili nekatere predstavnike Evropskega sveta, zlasti z generalno sekretarko La Lumierovo o položaju manjšine, o katerem doslej očitno ni bilo veliko vedenja v strasbourških palačah, ali pa je celo prevladovalo mnenje, da so problemi slovenske manjšine že zdavnaj dokaj zadovoljivo rešeni in je bilo zato posvečeno več pozornosti in zanimanja italijanski manjšini v Sloveniji in na Hraskem, kot je poudaril tudi veleposlanik Novak v pozdravnem nagovoru pred odhodom slovenskega manjšinskega predstavništva iz Strasbourga.

Srečanje v Evropskem svetu je bilo koristno tudi zaradi tega, ker bo v oktobru pomembno srečanje držav članic Evropskega sveta na Dunaju, na katerem bo tekle beseda o oblikah spoštovanja človekovih pravic in v tem okviru se zlasti spoštovanja pravic narodnih in jezikov-

nih manjšin znotraj te pomembne evropske institucije, kar bo lahko nedvomno prispevalo k oblikovanju boljših odnosov med državami in njihovimi manjšinski skupnostmi. Izdelano je tudi besedilo konvencije Sveta Evrope o pravni zaščiti manjšin v vseh državah članicah Sveta Evrope, kar bo seveda tudi pomemben, čeprav se zdalec ne zveličaven akt zaščite manjšinskih skupnosti v združenji Evropi.

Da se Svet Evrope intenzivno ukvarja s problematiko manjšin, je potrdila tudi sama La Lumierova, ki je po pozornem in zavzetem poslušanju razlage o položaju in osnovnih zahtevah slovenske manjšine v Italiji izrazila vso odprtost Strasbourga za reševanje vprašanja manjšinskih pravic, hkrati pa opozorila na izjemno razvejano in delikatnost manjšinskih problematik, ki po njenem mnenju ne smejo postati razlog za kakršnekoli destabilizacijske procese, ki bi celo ogrozili mir in varnost v Evropi. Zato je treba s pogajanjem, to se pravi z dialogom in strpnostjo iskati prava ravnotežja. Uveljaviti je treba skratka različne kulture in jezike, vendar se manjšine ne smejo zapreti v svoj geto, ker bi bilo to v prvi vrsti pogubno zanje same, temveč morajo pristati na odkrito soočanje z državo, v kateri živijo. V primeru slovenske manjšine seveda z italijanskim državo. Kot zanimivost naj omenimo njeno izjavo, da je dvojezičnost dobra formula in jo zelo ceni, potem ko ji je zupan Pecnik izročil v dar dvojezično mapo z deli dolinskih umetnikov.

O konkretnostih oblikah pravnih jamstev za ohranjanje, zaščito in razvoj različnih manjšinskih jezikov in kultur se je nato govorilo se s sekretarjem stalne konference lokalnih in regionalnih oblasti pri Svetu Evrope Rinaldom Locatellijem, ki je tudi naglasil potrebo po plodnejšem kontaktiranju z italijansko državo ter sekretarjem vodilnega odbora za človekove pravice Sveta Evrope Hannujem Hartigom, ki je orisal osnutke in načrte za učinkovitejšo zaščito manjšin.

Skupno predstavništvo se je v popoldanskih urah podalo na dolgo povratno pot iz Strasbourga z občutkom, da je bil njihov obisk vendarle koristen in da so takšni skupni nastopi tudi v prihodnje še kako potrebni

BALKAN / ŠE ENO NEPRIČAKOVANO SREČANJE V ŽENEVI

Izetbegović se je pogodil tudi z bosanskimi Srbi

Prihodnji torek naj bi se Muslimani, Srbi in Hrvati pogajali na sarajevskem letališču - Novi elementi za pogajanja

Neznanski pritiski za balkanske premike

Pred washingtonsko spravo med Palestinci in Izraelci je bosanske Muslimane nagon po preživetju spodbodel k politični trmi in vojski vnemi, Srbi so samozadovoljno čakali, da se bodo Muslimani omečali, češ da sicer ne bodo preživeli, Hrvati pa so bili prepričani, da je prišel trenutek, ko je po Bosni treba reševati svojo zemljo in oblast tudi doma.

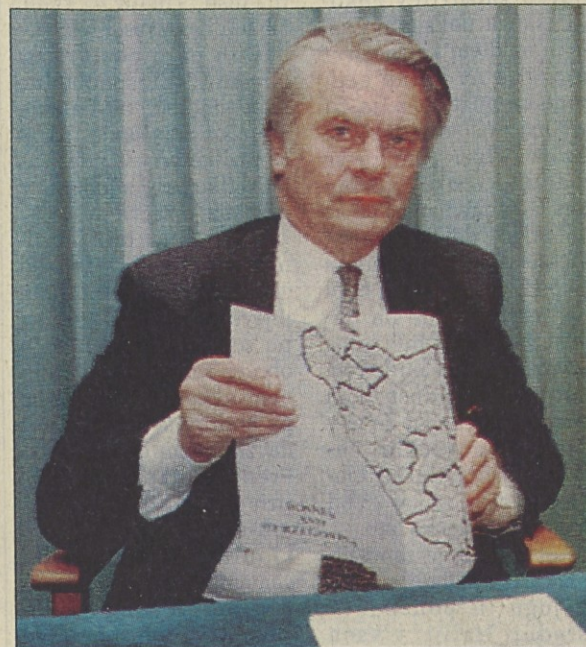
En sam podpis za mir na Bliznjem vzhodu, en sam stisk rok, pa naj je bilo bratstvo med sovražniki pod Clintonovim nadzorstvom se tako zadržano, je premaknil balkanske okope, kot da je nevidni coprniki zamahnil s čarobno palčico.

Ceravno ljudje se naprej umirajo, so se politiki začeli pogovarjati o »razumnem popuščanju«. Vse tri strani so nenadoma pristale na srečanje sredi Bosne. Najtrsi med Muslimani - Izetbegović - je molče ubogal in podpisoval deklaracije v Ženevi. Hrvati ni zastopal Boban, Srbov ne Karadžić. Puc v Banjaluki, verjetno tudi novo vsesrbsko merjenje moči, je omečal Srbe, raketa na Zagreb pa Hrvate. Samo ugibanje lahko, kako hudi so bili pritiski na Muslimane in v koliko zank so se pustili zaplesti Srbi in Hrvati.

Svetovna diplomacija, ki je vse manj doma v znameniti palači na Vzhodni reki, tudi za razpletanje balkanske tragedije (podobno kot prej bliznjevzhodne), uporablja tajna srečanja, groznje in obljube. Ponuditi Srbom veliko Srbijo, Hrvatom v Hercegovini razširjeno Hrvasko (ce-tudi zaenkrat brez »kninskih« ozemelj), Muslimanom daleč nekje na obzorju nakazati neodvisno, samo muslimansko državo, vsem skupaj pa obujati upanje v mir, je najbrž nekaj podobnega, kot je bilo Palestince prepričati, da so v zameno za avtonomijo na kosku nekdanje domovine priznali Izrael, Zide pa, da so v zameno za mir in posle priznali PLO in dovolili Palestincem živeti v Gazi in Jerihu.

Je na obzorju mir? Najbrž se ne, saj je vojna morija z vsemi igrami in trgovinami v ozadiju storila, da vsi hrvaski vojakci ne ubogajo več Tudmana, vsi srbski ne Karadžića (morda celo Miloševića ne več), vsi muslimanski pa ne Izetbegovića. Navsezadnje - tudi ruski Jelcin, ki jo je zakuhal gruzijskemu Sevardnadzeju, ne obvlada več Abhazijcev. Pozar pač lahko oplazi tudi tistega, ki ga je podtaknil.

Tone Hočevnar

David Owen: ali bo pogajalcem ZN končno uspelo?

ŽENEVA - Predsednik predstava BiH Alija Izetbegović je s predsednikom parlamenta bosanskih Srbov Momčilom Krajišnikom v Ženevi včeraj podpisal podobno skupno izjavo kot dva dni prej s hrvaskim predsednikom Franjem Tudmanom. V soboto opoldne naj bi začelo veljati premirje tudi med Srbi in Muslimani, do torka pa naj bi obe strani zaprli koncentracijska taborišča. V torek ob enajstih dopoldne se bodo, če bodo dogovori držali, voditelji treh strani v vojni sestali na sarajevskem letališču in se pogodili ali vsaj začeli zares pogajati o mirnem sporazumu.

Nov element na pogajanjih bo določilo, da se bodo v treh državah prihodnje Zveze republik BiH v dveh letih državljeni na referendumu odločali o svoji usodi, to pa pomeni,

ocenjujejo opazovalci v Ženevi, da se bodo Srbi in Hrvati lahko priključili svojima matičnim državam, Muslimani pa bodo imeli lastno neodvisno državo in sedež v OZN.

Boji med Hrvati in Muslimani v srednji Bosni in okrog Mostarja so se nadaljevali kljub premirju, o katerem sta se dogovorila Izetbegović in Tudman. Unprofor je zahteval takojšnjo preiskavo zaradi zverinskega pokola stiriintridesetih prebivalcev hrvatske vasi Uzdol v srednji Bosni. Preiskavo v svojih vrstah je potem takoj ukazalo tudi poveljstvo vojske BiH.

V Liki so se vojaki ZN končno rebrili do treh s Srbi naseljenih vasi. Porocila Unproforja pravijo, da so hrvatske enote pustile za seboj razdejanje. Cihluk, Divosel in Njegovino so požgali.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Palermo: mafija ubila duhovnika

Mafijski zločinci so v Palermu ubili duhovnika Giuseppeja Puglisi, ki se je pogumno boril proti organiziranemu kriminalu. Zločin je boleče odjeknil po vsej Italiji.

..... stran 2

Slovenščina v rajonih: ocene in odmevi

Slovenci politični predstavniki zelo pozitivno ocenjujejo nedavni sklep tržskega komisarja, ki je spet vključil člen o slovenščini v pravilnik rajonskih svetov.

..... stran 3

Komisarka obljublja: »V sredo spet v šole«

Izredna komisarka devinsko-nabrežinske občine Mattia Neri je včeraj na srečanju s predstavniki staršev zagotovila, da bodo šole in vrtnice, ki jih je bila zaprla prvi dan pouka iz varnostnih razlogov, spet odprli v sredo. Množilo se medtem protesti zoper nepričakovan ukrep.

..... stran 4

Trgatev: Zaskrbljenost zaradi nizkih cen grozdja

Trgatev na Gorškem je te dni na višku. Vnogradniki hitijo s spravilom letine. Pridelek je po količini poprečen, isto velja za kakovost. Zlasti med manjšimi vnogradniki, ki svoj pridelek grozdja prodajajo, vlada velika zaskrbljenost zaradi nizkih odkupnih cen grozdja.

..... stran 6

Sodelovanje obrtnikov SDGZ s kolegi iz Slovenije

Na mednarodnem obrtnem sejmu v Celju sta se sestali delegaciji SDGZ in Obrtne zbornice Slovenije, ki sta se dogovorili za strateške usmeritve sodelovanja v interesu slovenskih obrtnikov na obeh straneh meje. O tem in o vrsti drugih, tudi kmetijskih tem poročamo na današnji domači gospodarski strani.

..... stran 20

SOMALIJA / PO ITALIJANSKEM PREGRUPIRANJU

Napetost še raste

Pakistanci odgovarjajo na napade kar s tankovskimi topovi

WASHINGTON, MOGADIS - Vodenje »mirovne« misije OZN v Somaliji po vsemu sodec ne preprica več niti Clintonove administracije, saj so na posvetovanje poklicali admiralja Jonathana Howea, ki pa

je se včeraj trdil, da so odpravili vsa razhajanja »z odhodom Italijanov iz Mogadiša«. Sodec po pričevanjih novinarjev iz somalskega glavnega mesta, pa se je sedaj položaj še poslabšal. Pakistanske modre celade

vztrajajo v svojih transporterjih in tankih, tako da na cestnih zaporah ne pregledujejo vozil, kar vzbuja strah, da se bo v mestu ponovno začelo kopiciti orožje. Na Drevoredu 21. oktobra pa so včeraj Pakistanci na stre-

le ostrostrtelcev odgovorili kar s tankovskimi topovi. To seveda se večja odpor Somalcev do modrih celad, in ne samo med pripadniki Aididovega klana, tako da je vedno več manifestacij, ki zahtevajo umik modrih celad. Da bi bila mera polna, ni nihče prevzel nadzorstva nad cestno zaporo Testenine, tako da se na tem območju ponovno nemoteno sprehajajo oboroženi Aididovi pristasi. Položaj se je torej v nekaj dneh izrodil do take mere, da so zaradi barikad številne ceste in ulice neprehodne. General Aidid se bo seveda potrudil, da se bodo uresničile napovedi o kaosu po odhodu Italijanov, pri tem pa mu izdatno pomagajo predvsem Pakistanci, ki so tudi v domovini navajeni razganjati demotracije s strojnimi rafali.

V tej rastoči napetosti sta včeraj Mogadiš zapustili krsti s padlima italijanskima padalcema.

ITALIJA / MINISTER FABBRI

Smrt padalcev tragično naključje

Vse več zahtev po umiku vojakov

RIM - Italijanski obrambni minister Fabio Fabbri je včeraj v poslanski zbornici poudaril, da je bil uboj treh italijanskih vojakov v Mogadišu »tragično naključje« in ne napad na italijanski kontingent, saj sta vojaka telovadila v trenirkah, tako da nista bila razpoznavna za somalske ostrostrtelce. Smrt obeh italijanskih padalcev pa po Fabbrijevih besedah ponovno zahteva »revizijo mirovne misije OZN v Somaliji«, ki se mora izvléci »iz slepe ulice« somalske tragedije. K tej reviziji bi morali prispevati tudi današnji pogovori predsednika italijanske vlade Ciampi s predsednikom Clintonom.

V kasnejši razpravi sta se v bistvu izluscili dve stališči: poslanci Severne Lige, Stranke komunistične prenoval, Zelenih in Rete so zahtevali umik italijanskega kontingenta iz Somalije, ostali pa so se zavzeli za odločno revizijo dosedanje strategije OZN. Za DSL lahko Italija nadaljuje svojo misijo, le če bodo Združeni narodi osvojili njene poglede o iskanju politične rešitve za somalsko krizo.

ABHAZIJA / SUHUMI V PLAMENIH

Predsednik Ševardnadze je komaj ušel smrti

Abhazijskim upornikom se pridružujejo zvjazdisti

SUHUMI - Po četrtkovih dopoldanskih napadih na abhazijsko južno mesto Ocamciro so abhazijski uporniki popoldne prodli se v prestolnico Suhumi in tako prekršili sedemtedensko premirje. V napadih naj bi sodelovalo okoli 800 upornikov. Kot so poročali ruski viri, so uporniki ob podpori oklepnih vozil in tankov zasedli sedež lokalne vlade, medtem ko so gruzinske oblasti trdile, da so uporniške sile svoje napade usmerile na severne dele mesta. Gruzinska televizija je sporočila, da so uporniki obstreljevali tudi zgradbo, v kateri je bil Sevardnadze, ki se je po televizijskem poročilu baje komajda izognil smrti. V napadu je bil ranjen eden od ljudi, ki so bili na srečanju s predsednikom. Podrobnosti niso znane. Sevardnadze, ki je močno obupan nad domaćimi razmerami, je v Suhumi odpotoval, da bi se »z uporniki bojeval s svojimi golimi rokami«. Pred odhodom je poslal posebne brzo-

javke ruskemu predsedniku Jelcinu, predsedniku ZDA Clintonu in generalnemu sekretarju Združenih narodov Galiju in jih prosil za takojšnje posredovanje. Sevardnadze je med drugim napovedal tudi možnost splošne mobilizacije.

V vzhodni pokrajini Ocamciro so uporniki v četrtek ubili 10 gruzinskih vojakov, več kot 50 pa so jih ranili. Prestolnici Suhumi pa so se približale tudi enote pripadnikov, pripadnikov nekdanjega predsednika Gamsahurdija, ki so ga strmoglavili lanskega januarja. V zadnjih dneh so blokirali vse poti po kopnem in ogrozili črnomorski pristanišči Poti in Batumi. Zvjazdisti so tibilisjske oblasti ponovno zacele napadati, potem ko je Gruzija z abhazijskimi uporniki julija podpisala mirovni sporazum, za katerega so prepričani, da pomeni kapitulacijo.

Civilno prebivalstvo vse glasneje zahteva odhod »okupacijskih enot« OZN (Telefoto AP)

NOVICE

Odložitve sprostitve cene bencina

RIM - Predvidena sprostitve cene bencina oziroma naftnih derivatov se bo kot vse kaže zavlekla, potem ko je bil medministrski odbor za ekonomsko načrtovanje (CIPE) že poleti odložil odločitev v tem smislu, medtem ko je sprostil cene mesa, kruha, mleka, cementa in umetnih gnojil. Po sklepu, ki ga je bila vlada sprejela že spomladi, bi bilo moralo priti do sprostitve cen naftnih derivatov pred 30. septembrom, vendar se je minister za industrijo Savaona odločil za podaljšanje nadzorovanega režima cen do aprila 1994, s čimer naj bi omogočili vzporedni preustroj mreže za goriva. Režim nadzorovanih cen naftnih derivatov, ki je začel veljati 16. septembra 1991, sicer prepisuje določanje cen naftnim družbam, vendar jim določa meje na osnovi mednarodnih kotacij nafte in gibanja inflacije, vsake tri mesece pa cene preverja posebna komisija ministrstev za industrijo in proračun.

Umrli podjetnik Pietro Barilla

RIM - V starosti 80 let je včeraj umrl znani podjetnik Pietro Barilla, oče italijanskih testenin. Barilla, ki se je rodil v Parmi, je zvesto nadaljeval družinsko tradicijo izdelovanja testenin, ki jo je začel njegov ded leta 1877. Danes sodi Barilla med največje državne in mednarodne gospodarske koncernne.

Pokojni je bil človek močnega značaja, velik ljubitelj umetnosti in kulture in radodaren mecenat. Leta 1968 je zaradi hudih sindikalnih sporov v podjetju vrnil puško v koruzo in prodal večinski delež Barille neki ameriški grupi. Američani pa so bili gospodarji Barille samo do leta 1979, ko je stari gospodar spet prišel na površje in čez noč spet postal njen večinski delničar. Lani ga je Evropska skupnost uvrstila v deseterico najbogatejših državljanov dvanaajstere.

Vremenske napovedi brez polkovnika Bemacce

RIM - V rimski bolnišnici Sant'Eugenio je predvčerajšnjem v starosti 79 let podlegel levkemiji znani vremenoslovec Edmondo Bemacca, letalski polkovnik, ki si ga je bila leta 1966 prisvojila televizija. S svojimi vremenskimi napovedmi je postal pojem lepega in slabega vremena, s svojim dobrodusnim in preprostim načinom pojasnjevanja zapletenih vremenskih kart pa si je prislužil neizmerno popularnost in priljubljenost. Pri državni televiziji je služboval vse do leta 1979, vendar je stik s televizijo ohranil tudi po upokojitvi in bil pogosto gost različnih oddaj. V vojaško letalstvo je stopil leta 1938, leta 1966 pa ga je zamenjal za RAI in ga zapustil s činom polkovnika.

ZAPOSILITEV / PODATKI CNELA

V zadnjih dveh letih Italija ob skoraj 400 tisoč delovnih mest predvsem v industriji

Reakcije na sporazum za Enichem

RIM - V zadnjih dveh letih naj bi Italija - do konca tekočega leta - izgubila 300 do 400 tisoč delovnih mest, to pa je po datek, ki nima primere niti s kriznimi obdobji osemdesetih let. Ugotovitev izhaja iz zaposlitvene analize Nacionalnega odbora za gospodarstvo in delo (CNEL), ki potrjuje veliko zaostritve ekonomskega nelagodja na jugu, medtem ko za sever opozarja na vidno ekonomsko nazadovanje, ki pa ima posledice na vso državo. Kljub temu, da se vedno ni znakov gospodarskega oživljanja, pa se emoralgija delovnih mest počasi ustavlja, saj indeks zaposlitve v zadnjem času spet raste (glede na podatke za april je bilo julija 127 tisoč zaposlenih več, predvsem v industriji in kmetijstvu, vendar se je v zameno povečalo zahtevanje k dopolnilni blagajni, in sicer za kar 25 odst. glede na lansko leto).

Kot rečeno, je zaposlitvena kriza najbolj akutna na jugu in ponekod v osrednji Italiji: v vseh Abrucih, Ascoli Picenu, Terniju, Grossetu, Frosinonu in Massa Carrari. Nad državnim povprečjem najdemo na prvih mestih pokrajine v Lombardiji in Emiliji-Romagni, na zadnjih pa vse ligurijske pokrajine, nekatere v Toskani in se pokrajine Benetke, Videm, Latina in

Rim. Glede na stopnjo tercijalizacije so na prvih mestih Trst, Rim, Genova in Palermo, na repu pa najdemo večino pokrajin Lombardije, Emilije-Romagne in Piemonta. Drugi značilni kazalec, dopolnilna blagajna, pa je najbolj razširjena v srednjem in severnem delu države, predvsem v Massa Carrari, Aosti, Trentu in Trstu. Ob teh nerazveseljivih podatkih pa predstavniki odbora CNEL spodbudno napovedujejo, da bo ekonomsko oživljanje tokrat za razliko od osemdesetih let veliko bolj radodarno z ekspanzijo zaposlovanja.

Narastanje brezposelnosti je seveda eden od glavnih trnov v peti Ciampijeve vlade, ki si je sicer po dosegi sporazuma o obratu Enichem v Croto-neu nekoliko oddahnila, pa ceprav se je znašla v navzkrižnem ognju kritik. Predstavniki Confindustria in nekaterih političnih sil odkrito govorijo o klonitvi vlade izsiljevanjem, medtem ko prizadej delavci s sporazumom niso zadovoljni, ker jim ne jamči prihodnosti. Pozitivno pa je mnenje konfederalnih sindikatov CGIL, CISL in UIL, za katere je sporazum zelo pomemben ne samo za delavce Crotoneja, ampak tudi kot model za reševanje podobnih in vse bolj pogostih zaposlitvenih kriz.

ITALIJA / MAFIJSKI ZLOČIN NA SICILIJI

V umoru duhovnika v Palermu zločinski simbolizem mafije

Giuseppe Puglisi je bil aktivno angažiran v boju proti kriminalu

PALERMO - Na Siciliji in po vsej Italiji je boleče odjeknila vest o predsinočnem umoru duhovnika, ki je bil aktivno angažiran v boju proti mafiji. Njegov umor ima velik simbolični pomen, saj ga mnogi povezujejo z nedavnim papeževim obiskom na otoku, med katerim je poglavar katoliške cerkve večkrat močno udaril po mafiji in tudi po političnem sistemu, ki jo je doslej podpiral. Zločin je vsekakor prekinil krajše premirje, ki ga je mafija vzpostavila na Siciliji, posebno v njenem glavnem mestu.

56-letni duhovnik Giuseppe Puglisi je bil že nekaj mesecev (nekateri so mnenja že več let) tarča mafijskih groženj. A to je vedno smatral kot čisto zasebno zadevo in zaradi tega ni nikoli zaprosil za varstvo policije ali karabinjerjev. Morilci so ga pričakali pred stanovanjem in ga ubili, komaj je izstopil iz avtomobila. Nesrečni duhovnik se je vračal iz svoje župnije v palermškem naselju Brancaccio, kjer se je, kot vsak večer, srečal z mladimi. Tudi tokrat se je z njimi pogovarjal o gospodarskih in o socialnih vprašanjih, o mafiji in o terorju, ki ga izvaja po-

Protest proti mafijskemu umoru nesrečnega duhovnika v središču Palerma (AP)

sežno nad mladimi rodovi. Puglisijsa so očitno ubili mafijski placanci, ki so takoj po umoru zbrisali vsakršno sled za seboj. Duhovnik je bil na mestu mrtev. Njegovo truplo so slučajno odkrili nekateri mimoidoci, ki so takoj poklicali rešilec in policijo. Reševalci pa zal duhovniku niso mogli več pomagati. Morilci so odnesli torbico, v kateri je imel duhovnik nekaj več kot milijon lir. Prei-

skovalci pa so prepričani, da ga niso ubili roparji, ampak mafijci, ki so ga imeli že dalj časa na muhi.

Ubiti duhovnik je bil vrsto let v prvi bojni črti proti mafiji. Znan je bil po svoji neomajni veri v pravico tega boja in po svojih brezkompromisnih homilijah, pravih obtožnicah proti krajevnim mafijskim voditeljem. Bil je velik prijatelj mladine, ki se je v velikem številu zbirala v njegovi župniji.

priznal, da je bil zrtev že dveh mafijskih atentatov in takoj pristavil, da ga kriminalci niso in ne bodo utisili. To ga je verjetno stalo življenje.

Puglisi je prav na dan umora praznoval rojstni dan. Duhovniško pot je začel v palermškem predmestju, kjer je vpliv mafije naravnost dušljiv in kjer je organiziran kriminal v bistvu prevzel mesto in vlogo države. Puglisi je z vztrajnim delom stalno spodbujal cerkev in posebno njene visoke hierarhije, naj se ne bojijo boja proti mafiji. V tem okviru je popolnoma podpiral palermškega kardinala Antonia Pappalardo, ki je prvi na Siciliji pogumno razbil dolgoletni cerkveni molk v odnosu do mafijskega pojava.

Predsednik parlamentarne komisije za boj proti mafiji Luciano Violante nima dvomov, da so umor duhovnika narocili mafijski veljaki, ki jim je Puglisi očitno storil na prste. V to je prepričan tudi notranji minister Nicola Mancino, ki je opozoril na nevarnost novih mafijskih zločinov in atentatov ne samo na Siciliji, a tudi drugod po državi. Palermška nadškofija je dobila sozalne brzojavke od vseh povelj. Med drugim tudi od vsedravnih škofovske konferen-

TURKU / URADNI OBISK NA FINSKEM

Scalfaro anticipiral vrnitev v Italijo

Vzrok je bila smrt dveh vojakov v Somaliji

RIM - Obisk italijanskega predsednika Oscarja Luigi Scalfara na Finskem se je končal z žalostno noto. Predsednika je močno presunila novica o smrti dveh vojakov v Somaliji in zaradi tega je za nekaj ur anticipiral vrnitev v Rim, kjer je pristal včeraj popoldne ob 17. uri.

Zadnji dan uradnega obiska na Finskem, ki je prispeval k ucvrtitvi vezi med skandinavsko in mediteransko državo ter se pospešil pogajanja Finske z Evropsko skupnostjo za vstop v Dvanajststvo, je Scalfaro preživel na univerzi v Turkuju, kjer je med drugim ostro obsodil umor dveh vojakov.

Na fotografiji (Telefoto AP): Scalfaro s finskim predsednikom Maunom Koivistom

PREISKAVA / PO ARETACIJI ANGELA IZZA V PARIZU

Morilec pomagalo milansko podzemlje

Usodni so mu bili telefonski pogovori s hrvaškimi zločinci, ki jih je policija prestregla

MILAN - Angelo Izzo, eden od morilcev iz Circea, ki je bil aretiran v sredo v Parizu po 20 dneh bega, je dalj časa pripravil načrt za beg v sodelovanju z navadnim kriminalom. Pri naklepu pa naj bi mu pomagalo milansko podzemlje.

Tako trdi milanska policija, ki je prišla na sled beguncu in ki je včeraj v pogovoru z novinarji obnovila celotno operacijo.

Po izsledkih milanskih preiskovalcev naj bi Izzo, ki je bil obsojen na do smrti gošč zaradi umora Marie Rosarie Lopez in povzročitve hudih telesnih poškodb Donatelli Colasantia, že dolgo let gojil stike s podzemljem tako v zaporu kot tudi med »dopusti«, ki mu jih je priznalo sodstvo, od kar je začel

sodelovati v razkrivanju desničarskega prevratništva.

Izzov beg naj bi se začel v Milanu, kamor je prispel z vlakom. Iz lombardijskega vele mesta bi moral nadaljevati pot do kaznilnice v Alessandrii, a Izzo očitno ni bilo do kaznilniškega življenja. Stopil je v stik s podzemljem, ki mu je poskrbelo pistolo in lažne dokumente. Iz Milana se je Izzo odpravil najprej v Pariz, od tod je odpotoval v Veliko Britanijo, Španijo in Belgijo, od koder se je v terek vrnil v Pariz. Na begu se mu ni godilo slabo, saj je Izzo trošil po nekaj milijonov na dan. Usodni so mu bili stiki z nekaterimi hrvaškimi zločinci, ki jih je spoznal v zaporu. Funkcionarji italijanske policije so s pomočjo hrvaških kolegov

začeli nadzorovati njihove zagrebške telefone in tako prestregli nekaj Izzovih pogovorov. Morilec je napovedal svoj prihod v Pariz in obenem razkril načrt, da namerava zapustiti Evropo ter se preseliti v ZDA.

V terek so italijanski policisti čakali na ubežnika pred hotelom, kjer se je nastanil. Prepoznali so ga, kljub temu, da se je ostrigel in nekoliko spremenil videz. Naslednjega dne pa so ga pričakali v spremstvu francoskih kolegov in ga aretirali. Izzo je pojasnil, da se ni vrnil v zapor, ker se mu je zahotelo zabave.

Sedaj bo Izzo moral odsedeti nekaj mesecev v Franciji, nato pa ga bodo najbrž vrnil v Italijo, kjer ga čaka dosmrtna jeca.

SENAT / KOMISIJA ZA ŠOLSTVO

V komisiji prvi »da« za zakon o reformi italijanske višje srednje šole

RIM - Senatna komisija za izobraževanje je včeraj odobrila osnutek zakona za reformo srednje šole, o katerem bo prihodnji teden začela razpravljati skupščina. Če se kaj ne bo zataknilo, bi reforma morala pred koncem leta postati zakon in s solskim letom 1995/96 krepko spremeniti italijansko srednje šolstvo.

Zakon o reformi srednje šole ima značaj okvirnega zakona, ki nakazuje glavne smernice in pooblašča ministra za šolstvo, da v 90 dneh po začetku veljave sporazumno z zakladnim ministrom in parlamentarnimi komisijami izda tematske odloke.

Največje novosti reforme zadevajo priznanje organizacijske, didaktič-

ne in finančne avtonomije zavodov, ki jih vodijo ravnatelji-menedžerji. Ob tem pa zakon dviguje do 16. leta starosti solsko obveznost, s čimer se Italija prilagaja evropskemu standardu.

Posebno poglavje zakona posveča odnosu med državo, deželami in krajevnimi ustanovami, ki naj skupaj določijo integrirani solski sistem, ki bo ustrezal sodobnim potrebam. Zakon deli nadalje šole v dva velika sklopa: liceje in poklicne zavode. Vsi pa se bodo morali opredeliti in izbrati med tremi tematskimi sklopi: jezikovnim, literarnim, umetniškim; zgodovinskim, juridičnim, ekonomskim; matematičnim, znanstvenim, tehnološkim.

BILANCA

Bossijevo gibanje ni proti Ciampiiju

RIM - Severna liga se bo najbrž vzdržala pri glasovanju o finančnem zakonu in o državnem proračunu. To je včeraj napovedal načelnik poslanske skupine Bossijevega gibanja Maroni, ki se je precej nevtrarno izrekel o načrtovanih finančnih in gospodarskih posegih Ciampijeve vlade.

Ce bo Maroni drzal besedo in ce ga Bossi ne bo v prihodnjih dneh demantiral bo Severna liga dala svoj bistveni prispevek, da bo sedanja vlada preživela do prihodnje pomladi. Zanimivo bo sedaj videti, kako se bo o finančnem zakonu opredelila Demokratična stranka levice. Podpora vladi je že napovedala nekdanja petstrankarska koalicija.

PRIČEVANJE ZDRAVNIKA

Nobene skrivnosti v smrti papeža Albina Lucianija

aRIM - V smrti papeža Janca Pavla I. ni skrivnostnih okoliščin. Tako trdi Antonio Da Ros, ki je bil deset let osebnim zdravnikom Albina Lucianija. Da Ros opisuje odnos s papežem v intervjuju za revijo 30 giorni.

Zdravnik, ki je dalj časa molčal, nece sicer govoriti o boleznih papeža Lucianija, vsekakor pa zanika, da bi ga v zadnjih tednih življenja večkrat pregledal, ker bi se Janez Pavel I. počutil slabo. »Nekaj ur pred smrtjo sem ga poklical po telefonu, kot je bila moja navada. Vendar nič ni kazalo, da bi Albino Luciani lahko že isto noč preminil.« Na ta način zdravnik poja-

snuje tudi »skrivnost«, zakaj vatikanska centrala ni zabeležila nobenega poziva iz papeževega apartmaja. »Večkrat sem poklical papeža ali njegove najozje sodelavce in vprašal, kako se počuti in kako je preživel dan.« Po zdravnikovih besedah iz pogovora ni zvedel, da bi bilo papežu zgodilo kaj nenavadnega. Odločno pa je zanikal tudi, da bi mu predpisal zdravljenje. Tudi, da bi mu bilo zaradi prekomerne doze vzrok pa-pazeve smrti.

Da Rosev demantij pa očitno ne bo odvrnil ljubiteljev zakulisologije o uigibanju o Lucianijevi smrti, ker je bila hipna in nepričakovana.

PISMO UREDNIŠTVU

S prožnostjo rešiti problem nepremičnin

Kako je vprašanje uredila Italija

Problem nepremičninskega režima na mejnih področjih že nekaj časa buri duhove in zapleta odnose med Slovenijo in Italijo, ki v sprotitvi razmer sluti predvsem možnost uveljavljanja svojih koristi v Istri. Pri tem pa italijanskim pogajalcem ni tuja težnja, da bi preko nepremičninskega zapleta izsiljevali slovenskega partnerja tudi pri razreševanju odprtih vprašanj, ki se tičejo narodnih manjšin, naše se posebej.

Nesprejemljivo bi bilo kakršnokoli vzporejanje lastninskih razmerij s človekovimi pravicami, med katere se gotovo uvrščajo pravice narodnih skupnosti.

Ko iščemo primere za utemeljevanje takega ali drugega pristopa k vprašanju, bi se morali vendar izogniti navajanju prakse iz dežel, ki predstavljajo anomalijo v Evropi. Tak je naprimer ksenofobni pristop Danske do nemških turistov, kar je seveda pogojeno s custvenim nabojem zgodovinskih posledic druge svetovne vojne. Kakorkoli to obravnavamo, Danska je dezela, ki se otepa integracije v evropski skupnosti, o čemer pričajo tudi izidi nedavnega referenduma ter zadržanje Groenlandije.

Vrtno se raje k problemu lastnine nepremičnin na mejah. Vsaka država sciti to

svoje varnostne interese. Tudi Italija, ki je na začetku stoletja sprejela kraljevski odlok in uvedla v mejnih pokrajinah poseben režim. Tujec, ki je hotel kupiti nepremičnino (stanovanje, zemljišče) je moral za dovoljenje prositi policijski in vojaško oblast. Pogodba je bila veljavna samo, če so na to pristali policijski in vojaški organi. Če so prošnja zavrnili, je ni bilo treba utemeljevati.

V praksi se je do nedavnega, kolikor je pač veljal ta poseben režim, dogajalo, da policijske oblasti sploh niso odgovarjale na zadevne prošnje tujcev, se posebej jugoslovan-skih oziroma slovenskih državljanov ali podjetij. Kdo se ne spominja primera ljubljanske Emone in seljsanskega zaliva? Pred nekaj leti je dal obrambni minister Martinazzoli pobudo za reformo režima vojaških služnosti. S kolegom Battellom sva sodelovala pri spreminjanju splošnega in tudi posebnega lastninskega režima v mejnih pokrajinah.

Po novem velja, da sme v Italiji tujec kupiti nepremičnino, vendar mora pred tem zaprositi za dovoljenje prefekturo. Ta mora v roku dveh mesecev odgovoriti. Če odgovora ni v predvidenem roku, je prošnja ugodno rešena in kupoprodajna pogodba velja. Če pa prefektura prošnjo

zavrne, mora odklonilno stališče pismeno utemeljiti, kajti kupec ima pravico, da se obrne na redno ali upravno sodstvo in naprej uveljavlja svoje koristi.

S tem so ostala mejna področja (pokrajine) pod nadzorstvom policijskih in vojaških oblasti (ker imajo evidenco tuje lastnine), režim pa je znatno liberalnejši, saj v bistvu varuje državne interese, ne da bi oskodoval koristi tujega investitorja ali kupca.

Z zakonom o mejnih področjih pa so bili izrecno ukinjeni tudi »Palamarovi dekreti«, ki so tujcem (predvsem Jugoslovanom oziroma Slovcem) preprečevali investicije v Trstu.

Podrobno gradivo o tem, kako je k zadevi varnosti na mejnih področjih, pristopila Italija, ima sedaj tudi slovensko znanje ministrstvo, ki ve, kako lahko postopa, ce zeli ugoditi Andreattovim pozivom, naj Slovenija »spostuje evropske standarde« razreševanja teh lastninskih vprašanj.

Pretrjana popustljivost bi škodovala ugledu Slovenije, toda prav tako mora biti jasno, da bi pretirana togost lahko sprožila načelo reciprocnosti, ki bi na italijanski strani zožila sedaj obstoječe možnosti ali celo ponovno uvedla rešitve, podobne Palamarovim dekretom. Stojan Spetic

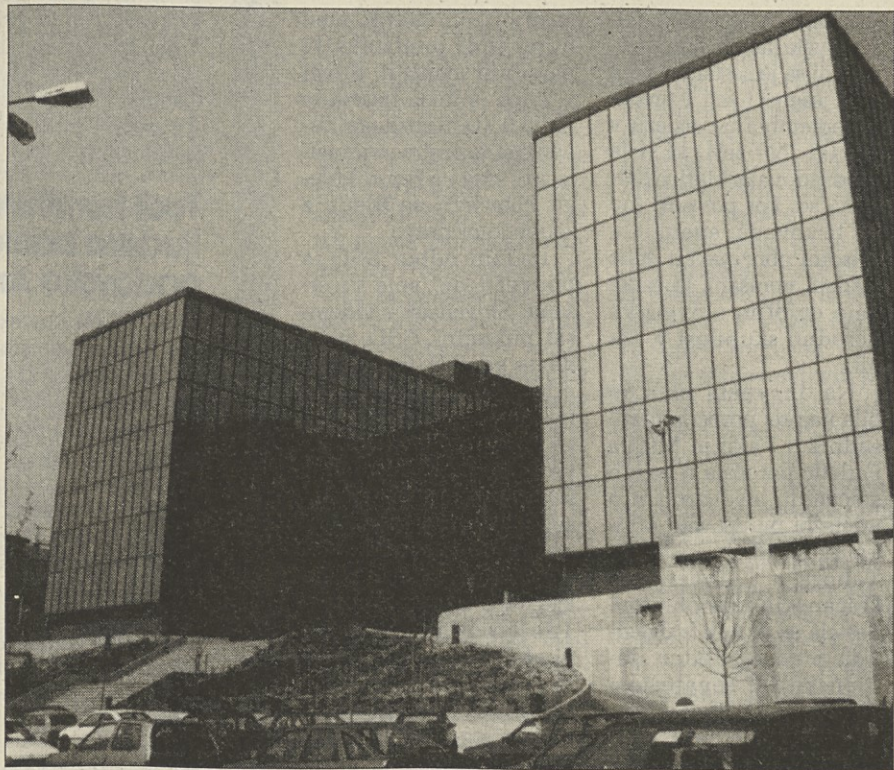
TRŽAŠKI LLOYD / SINDIKATI CGIL, CISL IN UIL OSTRO KRITIČNI DO NAČRTA FINMARE

Nujno je treba preprečiti ukinitve Tržaškega Lloyd

Za sindikate velja preveriti možnosti njegove privatizacije

Tržaskemu Lloydu se pišejo izredno temni časi, če ne kar konec. Na obzorju je namreč prodaja Mornariške palače, se pravi njegovega novega sedeža v Trstu, pod vprašajem pa je 407 delovnih mest, 327 od katerih upravnega in 80 mornariškega osebja. Tako vsaj predvideva načrt za redimenzioniranje državne mornarice, ki ga je izdelalo vodstvo družbe Finmare. Načrt bi moral biti v kratkem uradno predstavljen deželni in tržaskim sindikatom, a slednji so z njim dejansko že seznanjeni, tako da so do njega že zavzeli stališče, kajpak izredno kritično. A preden poročamo o njihovih ocenah, pogledimo se nekaj podrobnosti načrta Finmare.

Načrt predvideva prodajo 7 od 12 kontejnerskih ladij državne mornarice. Kar zadeva Tržaski Lloyd, prodali naj bi ladij Genova in Trieste, ki ju je tržaska plovna družba kupila na Poljskem v pričakovanju, da bi ladjedelnica Fincantieri izdelala nove 3-tisočtonske kontejnerske ladje. Poleg tega naj bi prodali se dve kontejnerski ladji, ki ju tržaski Lloyd uporablja za povezave z Južno Afriko, kakor tudi Nuovo Lloydiano, ki približno tri leta pluje na redni progi

Ali bo Tržaški Lloyd zares prisiljen prodati svoj komaj dograjeni sedež? (foto KROMA)

za Avstralijo.

Načrt Finmareja bo imel izredno hude posledice prav za redne mednarodne proge. Po njem namreč ne bo več sedanjih treh italijanskih družb, ki delujejo na tem področju, t. j. Tržaskega Lloydja, Itale di Navigazione in Interlogistica, kot se imenuje družba, katere je sicer Tržaski Lloyd glavni delničar. Namesto teh treh družb naj bi v okviru Finmare osnovali divizijo za

mednarodne povezave, ki pa naj bi imela sedež v Genovi (in ne v Trstu). Tak je načrt. Kot rečeno, so se o njem že negativno izrekla deželna in tržaska sindikalna vodstva CGIL, CISL in UIL. Po njihovi oceni bi z uresničitvijo načrta dejansko izginila italijanska mornarica na področju prevoza zabojskov prav v trenutku, ko tovrstni promet v Jadranskem morju narašča tudi zaradi vojne na Balkanu. Po

leg tega pa bi uresničitev tega načrta imela zelo negativne posledice tudi za tržasko pristanišče, ki je že tako v hudi krizi. Skratka, načrt je po mnenju CGIL, CISL in UIL v nasprotju z dolgoročnimi gospodarskimi interesi italijanske mornarice in sploh Italije. Deželna in tržaska pokrajinska tajništva CGIL, CISL in UIL negativno ocenjujejo tudi namero, da bi bil sedež divizije mednarodnih pre-

vozov Finmare v Genovi in ne v Trstu, tudi sprico ze omenjenega dejstva, da promet na Jadranskem morju narašča. To zahtevo nameravajo tudi odločno postaviti na srečanju oziroma na pogajanjih z vodstvom Finmare.

Sindikati poleg tega poudarjajo, da bi morali v iskanju rešitev za Tržaski Lloyd do konca preveriti možnosti njegove privatizacije. V tem smislu vabijo vse zainteresirane dejavnike, za cenši z vodstvom Finmareja in z deželnim odborom Furlanije-Juljske krajine, naj napnejo vse svoje sile tudi za nadoknadno zamud, zaradi katerih se je tržaska plovna družba zdaj znašla v tako slabih vodah.

O Tržaskem Lloydju je bil govor tudi na včerajšnji redni tiskovni konferenci deželnega odbora. Pristojni odbor nik Polidori je dejal, da deželna vlada »verjame v operativno bodočnost« družbe, da pa glede tega se caka na odgovore Friulne, Finmareja in samega Lloydja. Kot »pozitiven signal« pa je Polidori povedal, da je deželni odbor sklenil nameniti 456 milijonov lir Tržaskemu Lloydju za nakup kontejnerjev goriske družbe HFE (celotni strošek znaša 7,6 milijarde lir).

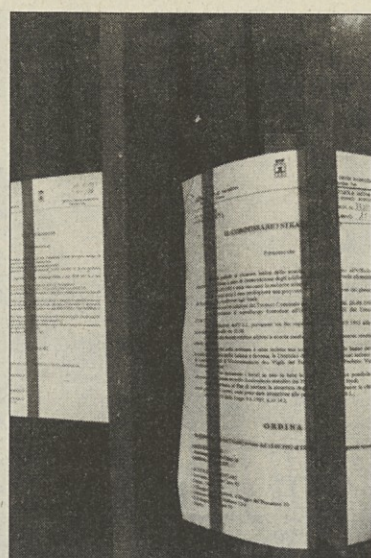
SOLSTVO / V DEVINU-NABREŽINI

Napoved komisarke: »V sredo spet v šole«

Srečanje s predstavniki staršev - Jutri protest

»Sole in vrtci v devinsko-nabrežinski občini bodo v sredo spet odprti.« To je izredna komisarka Mattia Neri zagotovila predstavnikom staršev otrok med včerajšnjim srečanjem na občini. Starši so zahtevali srečanje z njo, da bi izvedeli za dejansko stanje v solskih poslopih, ki jih je dala komisarka zapreti iz varnostnih razlogov v sredo, na dan, ko bi moral v njih steci pouk, obenem pa tudi, da bi ji iznesli protest nad načinom, kako se je vsa delikatna zadeva kar čez noč nepricakovano zapletla.

Izredna komisarka je staršem dobesedno napovedala, da »ima namen v sredo odpreti vse vrte in šole, morda pa bo katero od sol mogoče odpreti že v ponedeljek.« Takoj zatem pa je pojasnila, da je stanje v nekaterih solah »problematično«. Pri tem je omenila poslopje osnovne šole v Devinu, v katerem so dve učilnici in telovadnica neuporabni, a ji je Krajevna zdravstvena enota zagotovila, da bo 5 učilnic v spodnjih in prav toliko učilnic v zgornjih prostorih na trzoploago za začetek solskih dejavnosti. »Problematično« je stanje v poslopiju italijanske osnovne šole v Seljanu, kjer so poleg električne začeli preurejati tudi toplotno napeljavno. Dela na tej soli ne bodo prav kmalu končana, zato je vprašljivo, ali bo mogoče v sredo odpreti tudi to solsko poslopje. Na srečanju je komisarka tudi omenila, da dveh razredov slovenske šole v Slivnem ne bo mogoče preseliti v solsko poslopje v Sempolaju. Komisarka je v dolgem uvo-

du večkrat ponovila, da »ni nič kriva za sedanje stanje«, ker je pač morala storiti vse, kar je potrebno, da se otrokom zagotovi varnost v solskih poslopih. Napovedala je, da bo se istega dne obiskala solska poslopja, in preverila, kako potekajo preurejevalna dela na električnih napeljavah. V ponedeljek naj bi opravila dodatni pregled, vse to, da bi dela čimprej dokončali.

Predstavniki staršev so komisarki očitali, da jih ni pravocoma seznanila o zaprtju, in so zahtevali, naj odslej posveti večjo pozornost obveščanju. Četudi bi nekatere šole odprli »že« v ponedeljek, kako bodo izvedeli, da so jih sploh odprli?, je bilo eno od vprašanj, ki so jih ji zastavili. Nekateri starši so tudi podvomili o komisarkini dejanski pripravi o razvejanosti in strukturiranosti solske mreže v občini: ko so jo

seznanili, da delujejo na teritoriju poleg državnih tudi občinski otroški vrtci, jih je debelo pogledala... Kljub temu so se starši izrekli za sodelovanje z upravo, da se zgoče vprašanje čimprej reši.

Predstavniki staršev se bodo danes podali na tržasko solsko skrbništvo, kjer bodo solskega skrbnika obvestili o nastalem položaju, hoteli pa bodo izvedeti, kaj bo s sedmimi dnevi pouka, ki jih bodo njihovi otroci »izgubili«.

Včeraj so se medtem na solah sestali zavodski sveti in drugi solski organi, ki so vsi oziogoslali zaprtje in zahtevali čimprej odprtje solskih poslopij.

Jutri ob 10.30 se bodo starši in otroci zbrali pred zupanstvom, da bi javno protestirali zoper zakasneli začetek pouka, za ponedeljek (ob 17.30) pa je potrjena nova skupščina staršev prizadetih otrok.

Včeraj smo se zeleli pogovoriti z izredno komisarko Mattio Neri, da bi slišali tudi njeno plat zvona o vsej zadevi. Po stiriurnem cakanju pred vrati njene urada je imela komisarka le minuto časa: izkoristila jo je, da je povedala, »da ni nič kriva,« »da nima skritih namer,« »da ne išče slave,« in »da dela le v korist otrok.« Zagotovila je, da bo v torek iztaknila čas za daljši pogovor. Obljuba dela delo. Videli (in slišali) bomo... (M.K.)

Na sliki: vrata nižje srednje šole Igo Gruden v Nabrežini so bila tudi včeraj zaprta, na vrtah pa je komisarkin ukrep opozarjal na zaprtje (foto Ferrari/KROMA)

NOVICE

Dolina: Začetek del za metanizacijo Pulj in Loga

Uprava občine Dolina sporoča, da se bodo v ponedeljek, 20. septembra, začela dela za metanizacijo Pulj in Loga. V tej fazi bo postavljena cev le po glavni cesti. Stranske ceste in ulice bodo metanizirane kasneje.

Javno srečanje DSL o podjetjih v krizi

Stranka demokratične leveice prireja danes z začetkom ob 15.30 v dvorani Casnikarskega krožka na Korzu Italia 13 v Trstu srečanje s sindikati, tovarniškimi sveti in delavci na temo: »Sledenjska železarna, Tovarna velikih motorjev in Arzenal sv. Marka: pobude DSL v odnosih do vlade in do Evropskega parlamenta.«

Na srečanju bodo govorili evropski poslanec Roberto Speciale, ki je v Evropskem parlamentu poročevalc za probleme ladjedelništva in železartva, evropski poslanec Giorgio Rossetti, odgovoren pri tržaski DSL za gospodarske in zaposlitvene probleme Roberto Treu in tajnik temeljne organizacije tržaske DSL za industrijo Gianni Menegazzi. Srečanju bo predsedoval tržaski pokrajinski tajnik DSL Stelio Spadaro.

Javno srečanje SKP o vsedrjavni manifestaciji tovarniških svetov

Danes bo z začetkom ob 17.30 na tržaskem sedežu DSL v Ul. Tarabocchia 3 javna skupščina, na kateri bo član strankinega pokrajinskega vodstva predstavil enotno platformo, ki jo je gibanje tovarniških svetov pripravilo za vsedrjavno manifestacijo 25. septembra v Rimu.

Kako najbolje uporabljati medicinsko opremo

V konferenčni dvorani Centra za znanstvene in tehnološke reazikave pri Padricah se je včeraj pričel dvodnevni posvet na temo »Razvoj, nastavljanje in vzdrževanje zdravniških naprav«. Posvet prireja Oddelek za klinično inženirstvo Mednarodne zveze za medicinsko in biološko inženirstvo v sodelovanju z vrsto italijanskih vsedravnih in krajevnih strokovnih organizacij. Na posvetu nameravajo pretrpeti problematiko zdravniških naprav z najrazličnejših vidikov, in to s pomočjo izvedencev svetovnega ugleda. Znano je, kako hitro napreduje medicinska tehnologija, pa tudi, kako draga je medicinska oprema. Prav zato se postavlja vprašanje, kako izbirati med mnoštvom naprav, ki jih ponuja tržišče, pa tudi, kako potem te naprave čim bolj izkoristiti in vzdrževati. In na to vprašanje skuša odgovarjati medicinsko inženirstvo, ki pravzaprav predstavlja kot organizirana stvarnost novost. Za natančnejše razumevanje važnosti te problematike, naj omenimo, da italijanske javne bolnišnice razpolagajo z opremo v vrednosti kakih 10 tisoč milijard lir, s problemom njenega upravljanja pa se bavi redko kdo.

NOVOSTI / VČERAJ PREDSTAVITEV

Računi ACEGA odslej veliko bolj pregledni

Branje števcov bodo opravljali bolj pogosto

Tisti, ki so se hudovali, ces da račun ACEGA za porabo vode, elektrike in plina ne omogočajo jasnega vpogleda nad posameznimi postavkami, bodo odslej verjetno zadovoljni. V kratkem, ze konec tega meseca, bo namrec ACEGA začel deliti veliko bolj popolne in pregledne račune. Vendar ni vse zlato, kar se sveti: marsikomu bo namrec prav ta natančen pregled skalil prvotno zadoščenje, saj bo lahko ugotovil, da dejansko polovico zneska sestavljajo razne dajatve in da mora plačevati davek na davek, saj se na vodni, plinski in električni stevec kot pijavke »priključijo« tudi država, Občina in Pokrajina. A to je drugo, splošno vprašanje ze neznosnega davčnega pritiska.

Novosti je včeraj orisal predsednik ACEGA Sergio Corvi, ki je med drugim poudaril, da se tudi v njihovem podjetju odraža kriza, ki pesti državo, kar se pozna na prometu, na večji težavi pri inkasu meseca, bo namrec ACEGA začel deliti veliko bolj popolne in pregledne račune. Vendar ni vse zlato, kar se sveti: marsikomu bo namrec prav ta natančen pregled skalil prvotno zadoščenje, saj bo lahko ugotovil, da dejansko polovico zneska sestavljajo razne dajatve in da mora plačevati davek na davek, saj se na vodni, plinski in električni stevec kot pijavke »priključijo« tudi država, Občina in Pokrajina. A to je drugo, splošno vprašanje ze neznosnega davčnega pritiska.

Račune bodo odslej pošiljali v kuverti (za kar ne bo treba nobenega doplačila). Na hrtni strani računa so se drugi koristni napotki in je navedeno, kje lahko račun poravnamo (na post ali na nekatere bankah).

Račune bodo odslej pošiljali v kuverti (za kar ne bo treba nobenega doplačila). Na hrtni strani računa so se drugi koristni napotki in je navedeno, kje lahko račun poravnamo (na post ali na nekatere bankah).

Račune bodo odslej pošiljali v kuverti (za kar ne bo treba nobenega doplačila). Na hrtni strani računa so se drugi koristni napotki in je navedeno, kje lahko račun poravnamo (na post ali na nekatere bankah).

TRAJAL BO VSO ZIMO

Popis onesnaževalnih virov v tržaški pokrajini

Tržaska pokrajinska uprava obvešča, da je stekel popis onesnaževalnih virov na Tržaskem. Popis je uprava poverila družbi TEI Ingegneria dell'Ambiente iz Milana, odvijal pa se bo skozi vso zimo. Pri projektu sodelujejo javne uprave, strokovna združenja ter številna industrijska in obrtna podjetja, njegov glavni cilj pa je osnovevanje podatkovne banke o izločanju strupenih snovi v atmosfero na Tržaskem.

Poudariti velja, da ima popis izključno spoznavno funkcijo, tako da se nihče ne sme bati njegovih posledic.

Družba TEI je oziroma bo vsak čas nastavila merilne naprave na strateških točkah pokrajine, ki bodo delovale vec časa, tako da bi omogočile res natančno poznavanje razsežnosti zračnega onesnaževanja v tržaski pokrajini. To bo seveda bistvenega pomena tudi za določitev primerljivih ukrepov za omejitev onesnaževanja.

Ob začetku tega pomembnega popisa se pokrajinska uprava zahvaljuje vsem, ki so se za projekt zavzeli, predvsem pa poziva vse zainteresirane, naj nudijo svoje sodelovanje za njegovo uspešno izvedbo.

PROTI FINANČNEMU ZAKONU

V torek protest tržaških upokoјencev

Tržaski upokoјenci bodo javno izrazili svoj protest proti Ciampijevi vladi in njenemu finančnemu zakonu s sindikalnim shodom, ki bo v torek, 21. septembra. Udeleženci protesta se bodo zbrali ob 9.30 na Trgu Garibaldi, od koder bodo šli v sprevedu po Ul. Carducci, Trgu Goldoni in Korzu do Borzonega trga. Kjer bo ob 11. uri zborovanje.

Razloge protesta so sindikati upokoјencev SPI-CGIL, FNP-CISL in UIL-UIL utemeljili v tiskovni noti po njihovem včerajšnjem srečanju, na katerem so se zelo kritično izrekli o finančnem zakonu. Vlada se namrec po njihovem mnenju spet po-

služuje divjega rezanja, ki krši osnovne pravice ostarelih. Ciampijeva vlada, je tiskovni noti, ne spoštuje obvez, ki jih je prejela do dindikativ, ker ni prilagodila pokojnin dejanski inflaciji, niti ni izplačala zadnje tranše iz zakona, ki je vsaj delno omogočal upokoјencem, da so vsaj delno nadoknadili krčenje kupne moči pokojnin. Se posebno nevzdržno pa je dejstvo, da bo moralo pet milijonov upokoјencev plačevati dražje tickete za zdravstvo, se pravi za sektor, v katerem je vlada korupcija.

Tržaska manifestacija upokoјencev bo tudi nekakšen uvod v vsedrjavni protestni shod, ki bo v Rimu 9. oktobra.

SOLSTVO / DEVIN-NABREŽINA

»Šole je obiskal celo Charles!«

Protesti krajevnih sekcij SSK in PSI in profesorjev šole de Marchesetti

Protesti zaradi zaprtja solskih poslopij v devinsko-nabrežinski občini se iz dneva v dan množijo. Po sredinem protestnem sporočilu krajevne sekcije DSL, v katerem so med drugim zastavljena vprašanja o zapoznelem pleskanju solskih prostorov in o položaju na italijanski osnovni soli na Proseku, ki spada pod seljansko didaktično ravnateljstvo, deluje pa v tržaski občini, sta včeraj iznesla svoja protesta krajevni sekciji SSK in PSI, tiskovno sporočilo pa je upraviteljem in solskim oblastem poslal tudi profsorski zbor italijanske nižje srednje šole v Nabrežini Carlo de Marchesetti.

Slovenska skupnost ocenjuje ukrep, predv-

sem pa način kako je bil izpeljan, za »napad na dosedanje upravljanje občine, ki diskreditira dejansko stanje sol«. »Sole v občini so v resnici v več kot dostojnem stanju, ce lahko iz leta v leto gostijo solarje iz Gradača, Borovlj in od drugod, ce so jih doslej lahko obiskale različne delegacije evropske skupnosti in celo angleški prestolonaslednik Charles,« pise v sporočilu SSK. Dejstvo, da je komisarka zaprla vse šole brez izjeme, tudi tiste komaj prenovljene, potrjuje po mnenju SSK »sum, da ukrepa ni narekovala skrb za varnost otrok, ampak, da so razlogi bolj politične narave.« SSK obsoja tako brezobzirno in lahkomiselno ravnanje s solsko populacijo in zahteva, da se čimprej odkrijejo odgovornosti.

PSI izraza veliko zaskrbljenost nad nastalo situacijo. Socialisti se pri tem sprasujejo, »ali odgovarja resnici vest, da je komisarka pred sprejetjem tega sklepa vprašala za mnenje solskega skrbnika. Ce je odgovor pozitiven, želijo izvedeti, kaj je o tem vprašanju menilo skrbništvo.« »Prepričani smo,« meni PSI, »da se je komisarka ravnala po zakonih, čeprav si nekateri občani upravičeno zastavljajo vprašanje, ali se za njenimi sklepi ne skrivajo tudi politični pritiski.«

Podoben sum (o političnih igrinah, ki presegajo potrebe šole in družin) izhaja tudi iz tiskovnega sporočila profsorskega zbora šole de Marchesetti.

POBUDA OBČINSKE UPRAVE TUDI LETOS NALETALA NA DOBER ODZIV

Repentabske upokoјenke v Bibioneju

Dvotedenski »jubilejni« oddih v prijetnem vzdušju

Minilo je že enajst let, odkar je repentabska občinska uprava začela posvečati posebno pozornost starejšemu segmentu populacije. S sredstvi z lastnega proračuna izvaja program socialnih posegov in najbolj cenjenja pobuda ji je vsekakor poletno letovanje. Z izjemo lanskega leta so bili repentabski upokoјenci »zvesti« znanemu obmorskemu letovišču Bibione, kjer je Hotel Playa postal njihova logistična postojanka. V preteklih

dneih se je z dvotedenskega oddiha vrnilo domov 18 upokoјencev, vecinoma zensk, ki so polne lepih vtisov in prijetnih doživetij.

»Na dostojen način smo proslavile desetletnico naše prisotnosti v Bibioneju,« nam je pripovedovala spremljevalka in koordinatorka repentabske skupine Zofka Baiss. »Naročile smo veliko torto in se posteno posladkale, kot se za tak okrogli jubilej spodobi.«

Letovanje je poteka-

lo v najlepšem redu, hrana je bila dobra, družba pa prijetna. Le vreme je v zadnjih dneh nekoliko ponagajalo, medtem ko je bil prvi teden kot nalašč za kopanje in za daljše in krajše sprehode po mestu.

»Tudi v slabem vremenu smo se znašle: ene so brale, druge klepetale ali igrale na karte, tudi za pletenje je bilo dovolj časa. Vzdušje je bilo dobro, ceprav po desetih letih se vedno bolj utira tesnoba občutek, da leta pač tečejo... Morda

je bilo občutiti odsotnost nekaterih mlajših vascank, ki so se raje odločile za zdravilišče v Dobrni. Vsekakor je bilo boljše kot lani v Riminiju, ki je prevec oddaljen, voznja postane mučna, zaradi razdalje pa ni bilo obiskov.«

Vsekakor je ta pobuda repentabske občine v celoti dosegla svoj namen. »To vsakoletno letovanje je zelo pozitivno in hvalvredno, kar naj traja tako naprej!«, se je smeje poslovila gospa Baiss. (B)

ZARADI POPLAVE / V UL. PETRONIO

Škoda v prostorih NŠK veliko večja od prvih ocen

DANIEL BIZJAK

Ze na vhodnih stopnicah v prostore Narodne in študijske knjižnice v Ul. Petronio sprejme obiskovalca rezek vonj po vlagi. Vse mize so prekrte z rokopi, knjigami, raznimi predmeti, fotografijami, uslužbenci zbirajo, pregledujejo, pospravljajo gradivo. »Potrebno bo nekaj mesecev, da knjižnico znova uredimo,« je povedal njen ravnatelj Milan Pahor, »v naslednjih desetih dneh bomo opravili najnujnejše posege, nakar se bo pričela faza sušenja knjig, dokumentov, periodike. Jasno pa je, da vse le ne bo tako, kot je bilo pred poplavo.«

V neurju, ki je v noci na 4. september zajelo Trst, so se odtočni kanali zapolnili in tako je iz odvodnih cevi kanalizacije, ki je iz celotne stavbe, v kateri je tudi Kulturni dom, speljana ravno pod kletnimi prostori Narodne in študijske knjižnice, udarila voda, ki je spodnje, skladiščne prostore naplavila s peskom, zemljo, veliko umazanijo. Segla je celo 25 centimetrov visoko, do prvih polic v dveh skladiščih in zalila spodnji del kovinskih omar ter pri tem pokvarila veliko dragocenega

Takšni so v teh dneh videti prostori Odseka za zgodovino pri NŠK v Ul. Petronio (foto Ferrari/KROMA)

materiala. Izkazalo se je, da je škoda dosti večja od tiste, ki so jo sprva ocenili: »Škoda je namreč dvojna, tista, ki jo je utrpelo gradivo, in ona, ki jo ima knjižnica neposredno, saj mora iz svojih itak skromnih fondov kriti stroške za restavracijo knjig, tiska, starih glasbil, narodnih nos. Poleg tega smo morali kupiti napravo za sušenje, s katero bomo

sanirali prostore, saj so zidovi in tla prepojeni z vlago in prav "cvetijo",« je povedal Pahor.

V prostorih v Ul. Petronio sta dve skladišči ter sedez odseka za zgodovino (NSK ima se prostore v Ul. sv. Franciska, kjer je glavno skladišče z ogromno večino knjižnega fonda, tretji sedez pa je v Gorici, kjer je knjižnica Damirja Fejglja). V prvi fazi so morali pro-

store počistiti, nakar so vse gradivo dvignili. Stokovnjaki arhiva Slovenije kot tudi specializiranega laboratorija iz Milana, do katerih so se obrnili, so jim svetovali, naj se poslužijo zmrovalnih skrinj, v katere naj pospravijo vse, kar je bilo globoko premoceno, in tako uničijo plesen in razne mikroorganizme. Odzvali so se tako društva kot posamezniki, tako

da imajo teh skrinj sedaj dovolj. Sledila bo faza, v kateri bodo vse gradivo pregledali in posušili. »Sušimo ga tako v naših prostorih kot v raznih društvih in pri zasebnikih v Trstu in okolici,« je pojasnil Pahor, »upamo, da škoda ne bo nepopravljiva. Imamo na primer zbirko ljudskih harmonik, nekatere je voda dosegla. Prihodnji teden bo prišla izve-

denka iz Milana, ki nam bo svetovala primeren postopek. Isto velja za nekatere ljudske nose s Tržaškega. Na srečo pa niso bili prizadeti rokopi: »Zapušcin nikoli ne hranimo v kletnih prostorih,« je dejal Pahor, »temveč v posebnih omarah v prvem nadstropju.« Seveda morajo misliti, da se taki primeri ne ponovijo: »Na prvih dveh policah ne bomo več puščali gradiva, tam bo samo odlagalnice, poleg tega bomo opremo v delovni sobi dvignili na lesene podstavke, tako da morebitni vdor vode ne bo dosegel omar,« je se pojasnil Pahor.

Kot smo dejali, bo torej precej denarja slo za napravo za sušenje kot tudi za restavracijo gradiva in vsega, kar je bilo pač izpostavljeno vlagi. Gre namreč za dragocene prirejanja o naši preteklosti, za kulturno dedščino, ki je ne moremo in smemo izgubiti. Prav zato se Narodna in študijska knjižnica obrača na našo javnost v upanju, da bo priskočila na pomoč. Iskreno se zahvaljuje vsem, ki so že pomagali, obenem pa prosi tiste, ki jo želijo podpreti, da nakazujejo svoj denarni prispevek na njen tekoči račun 857/74 pri Tržaškireditni banki.

TRŽAŠKA KNJIGARNA

obvešča, da bo odprta
v ponedeljek, 20. septembra 1993

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
Krstna uprizoritev
Milan Kleč
VSEGA JE KRIVA MARJANA DERZAJ
Režija: DUSAN MLAKAR
Danes, ob 20.30 v gledališču
"F. Preseren" v Boljuncu

UMRLA STA: 74-letni Davide Zol in 55-letna Annamaria Caucci.

LEKARNE

Od ponedeljka, 13. do nedelje, 19. septembra 1993
Normalen urnik lekarn:
od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Ul. Ginnastica 44 (tel. 764943), Ul. Commerciale 21 (tel. 421121).

OPCINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Ul. Ginnastica 44, Ul. Commerciale 21, Trg Sv. Jakoba 1.

OPCINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Trg Sv. Jakoba 1 (tel. 727057).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVI-TA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba
Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

HITRA POMOČ tel. 118.
Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

PRIREDITVE

6. RAZSTAVA - SEJEM ZNACILNIH KMETIJSKIH PRIDELKOV KRASA bo v Gročani jutri in v nedeljo, 19. septembra. Oba dneva bo tudi odprta meja. Vabljeni!

SKLAD MITJA CUK obvešča, da je vsak terek na razpolago svetovalnica za vzgojo in razvoj. Informacije tel. 212289.

SKLAD MITJA CUK obvešča, da bo od 15. septembra dalje vsako sredo od 8.30 do 12.30 (Narodna ul. 126 - tel. 212289) na razpolago silvilja za katerakoli poravila.

SKLAD MITJA CUK obvešča, da se je začel popoldanski dopolnilni pouk in individualne lekcije za solsko leto 1993/94. Informacije po tel. 212289 med 10. in 12. uro od ponedeljka do petka.

SKLAD MITJA CUK prireja krožke angleškega jezika za osnovnošolce, srednješolce in visješolce. Informacije: tel. 212289 vsak dan od ponedeljka do petka med 10. in 12. uro.

OBČINA DOLINA - ZALOŽBA LIPA KOPER bosta predstavila v petek, 24. t.m., ob 18. uri na županstvu v Dolini novi knjigi domaćih ustvarjalcev: Marij Cuk »Sledovi v pesku« in Boris Pangerc »Blizanje«. Knjigi bo predstavil prof. dr. France Bernik; sodeluje trobilna skupina Ricmanjske godbe. Vabljeni.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Lucrezia Lanotte, Dora Greta Maffezoli, Francesca Genzo, Andros Vatta, Igor Zeriali, Nicola Cergol, Erik Cari.

teorije, solfeggia in raznih glasbil za vse, ki bi radi stopili v godbo. Informacije in vpisovanja na sedežu društva na trgu v Nabrezini danes, od 18. do 19.30 in vsak ponedeljek in četrtek od 20.30 dalje.

ZGONISKA OBČINSKA UPRAVA sporoča, da bo prevoz soloobveznih otrok odkrjen predvidoma do konca meseca. Prevoz bo zagotovljen za vrtec in za povratek iz vseh sol, medtem ko bo odpadel prevoz: 1) v nizjo srednjo solo Prosek za vasi Repnič, Brisciki, Proseška postaja; 2) v osnovne sole za vasi Gabrovce, Bajta, Samatorca, Salez in Koludrovca.

ČESTITKE

Danes na Briscih praznuje SARA drugi rojstni dan. Obilo sreče, veselja, zadovoljstva in kos poljubckov ji pošilja mama, tata, sestra Milena, nona Vera, teta Sonja in stric Fabio.

MALI OGLASI

OSMICO je odprl Alojz Kante - Praprotno 18. OSMICO ima Jozko Colja - Samatorca 21.

V DOBERDOBU je spet odprt agriturizem pri Cirili. Vljudno vabljeni!

OSMICO ima odprto Jurij Stubelj v Sempolaju.

OSMICO ima Zvonko Ostrovska v Zagradu st. 1.

KVALITETNO GROZDJE črno in belo prodajam v Mackoljah. Tel. 231859.

PRODRAM knjige za 1. in 2. razred znanstvenega liceja. Tel. 228658.

PRODRAM knjige za vse razrede srednje sole J. Gruđen. Tel. 220402.

RESNA, profesionalna instruktorka pletanja s 6-letno izkušnjo nudi individualne in skupinske lekcije pletanja. Tel. st. 425220.

50-LETNA gospa nudi pomoč v družini od ponedeljka do četrta zvečer od 18. t. m. dalje, po dogovoru. Tel. st. (003851) 271002.

NA PROSEKU iscem veselo gospo iz bližnje okolice za čiščenje hiše in varstvo otroka enkrat tedensko. Tel. 251094.

PRODRAM klavir za začetnike. Telefon 228642 v popoldanskih urah.

ISCSEM DIATONICNO HARMONIKO akordacija do-fa-si-b-mol (c-f-b). Telefon (0481)81113(urad) ali (0481)419952(dom). Semo-lia.

RIBOGOJNICA AGROITICA GLINSČICA iz Boljuncu nudi kanadske losose vsak petek in soboto od 8.30 do 12.30. Tel. 228297.

PRODRAM stanovanje privatniku v Boljuncu (prosto spomlad). Tel. 228579.

Na Fernecah prodam hišo z vrtom. Telefonirati v jutranjih urah na st. 826084.

PRISPEVKI

V spomin na drago teto Ivanka darujemo nekaj 150.000 lir za SK Rras, 150.000 lir za KD Rdeca zvezda in 150.000 lir za MPZ Rdeca zvezda.

Ob prvi obletnici smrti drage zene Ljilce Legisa darujemo mož Stanko (Prečnik) 30.000 lir za SKD Vigred.

V počastitev spomina tov. Marjana Zerjula darujeta Lidija in Miro Zerjal 20.000 lir za glasilo Iskra. V isti namen darujeta Milan in Rika Kuret 20.000 lir za glasilo Iskra.

ZAHVALA

Ob boleci in prerani izgubi naše edine ljubljene hčerke, vnukinje in zaročenke

Vanjice

dr. Ivanke Kiselički

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami in jo pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala gospodu župniku Strublju, vsem darovalcem in nosilec cvetja.

Vsi njeni: tata, mama, nonca, majkica in Giorgio

Opcine, 17. septembra 1993

DREVI OB 18. URI

Večer v Sežani ob 60-letnici Rafka Dolharja

Slovenski kulturni in politični delavec Rafko Dolhar je pred kratkim slavil 60-letnico. Da bi jubilej primerno počastila, je Kosovelova knjižnica v Sežani sklenila, da mu posveti kulturni večer, ki bo danes ob 18. uri v njenih prostorih.

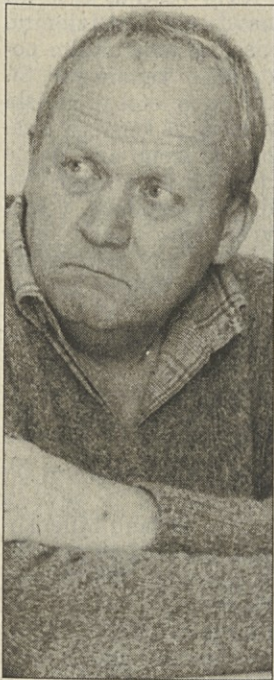
Dr. Rafka Dolharja, ki je sicer po rodu iz Kanalske doline, tržaški Slovenci dobro poznajo po njegovem javnem in kulturnem delu (bil je tudi občinski svetovalec v Trstu kot predstavnik SSK), nazadnje tudi kot predsednika Slovenskega stalnega gledališča. Dobro pa ga poznajo tudi obiskovalci sezanske knjižnice, predvsem po njegovih knjigah kot so: Prigisce Krasa, Moji kraški sprehodi, Poti v planine, Clovek in cesta, Romanje v Julijce, dnevniški zapiski iz političnega življenja pa so zbrani v knjigi Na nasi kozli.

O vsestranskem delu dr. Rafka Dolharja bo v knjižnici govoril dr. Joze Pirjevec.

Ob tej priložnosti bo v knjižnici tudi otvoritev slikarske razstave Roka Zelenka, ki ga je knjižnica doslej predstavljala svojim obiskovalcem le z domiselnimi keramičnimi izdelki. Umetnika bo predstavila umetnostna zgodovinarica Nina Pirnat. V kulturnem večeru bo sodeloval tudi igralec Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta Vladimir Jurc.

Kdor bo želel, si bo lahko kupil tudi kakšno knjigo dr. Rafka Dolharja.

Razstava bo v knjižnici na ogled do 10. oktobra.

Rafko Dolhar

ZA NASLOVNO STRAN REVIE

Tudi fotografski natečaj mesečnika »Mladika«

Poleg literarnega natečaja, o katerem smo v Primorskem dnevniku že poročali, razpisuje revija Mladika tudi fotografski natečaj, katerega pravilnik je naslednji:

Uredniški odbor MLADIKE razpisuje natečaj za fotografije za naslovno stran revije. Tematika ni obvezna, vendar naj ustreza značaju revije (narava, okolje, letni cas, etnografija, nasi spomeniki, nasi prazniki).

Nagradni sklad predvideva:

200.000 lir nagrade za prvo mesto, 100.000 lir nagrade za drugo mesto in več odkupnih nagrad po 50.000 lir.

Oblika izdelka naj po možnosti odgovarja prostoru, ki je odmerjen sliki na naslovni strani MLADIKE.

Izdelke (največ tri za vsakega udeleženca) naj prijavljenci posljejo na naslov: MLADIKA, »Fotografski natečaj 1993«, ulica Donizetti, 3 - 34133 TRST - TRIESTE, najkasneje do 31. decembra 1993.

PETJE / NOVA SEZONA

Tržaški oktet bo šel na obisk v Argentino

18-dnevna turneja pri slovenskih izseljencih

Tržaški oktet je po poletnem premoru ponovno na delu. Seveda je zdaj vsa njegova pozornost namenjena skorajšnjemu odhodu na 18-dnevno turnejo v Argentino, kjer bo gost organizacije »Zedinjena Slovenija« slovenskih izseljencev, ki živijo pretežno v Buenos Airesu, so pa raztreseni tudi po drugih večjih mestih kot so Mendoza, Bariloche in druga.

Pred odhodom na turnejo pa kakata Oktet vsaj se dve obveznosti. Prva bo na vrsti že v nedeljo, ko bo priredil koncert v slikoviti visokokarnijski vasi Sauris di Sopra, kjer živijo tu-

di številni karnijski Nemci. V Saurisu bo oktet gost tamkajšnje občinske uprave in zupana Adriana Petrisa, ki bo oktetu tudi priredil družabno srečanje. Koncert v idilični cerkvi visoko nad gorsko gozdnato pokrajino s sinjo gladino sauriskega jezera nekoliko nižje, bo ob 11.30. Koncertni spored bo obsegal pretežno pesmi z ljudsko motiviko, tako slovenske kot italijanske in drugih narodov.

Naslednja obveznost pa čaka Tržaški oktet v soboto, 25. t.m., in sicer sodelovanje na proslavi 300-letnice Valvasorjeve smrti v gradu j.k.

Bogensperk pri Litiji. Na koncertu bo sodelovalo šest oktetov, med katerimi poleg domačega in tržaškega tudi Ljubljanski oktet. Tržaški oktet je v gradu Bogensperk že nastopil na prvem srečanju slovenskih oktetov v lanskem letu in njegov prepriljiv nastop je organizatorje spodbudil, da so ga povabili tudi za to priložnost.

In potem bodo seveda tja do odhoda v Argentino, 9. oktobra, vse priprave namenjene izključno temu gostovanju na južnoameriško celino k slovenskim rojakom dalec od stare domovine.

GLASBA / V ORGANIZACIJI ZDRUŽENJA PROMUSICA

Trobente na Glasbenem septembru

Koncert ansambla Tergeste Trumpet Consort z organistom Macrijem

Ansambl Tergeste Trumpet Consort, s katerim je sodeloval organist katedrale Sv. Justa Mauro Macri, je ponudil tržaskemu občinstvu drugi koncert iz niza večerov Settembre musicale, v organizaciji Zdrženja Promusica. Skupina trobent, ki sicer prilagaja svojo sestavo izvajanjemu repertoarju, se je na ponedeljkovem koncertu predstavila kot kvartet trobent. Spored se je začel s Torellijevo trodelno Simfonijo v priredbi

originalne verzije za 2 trobenti, 2 oboi, godala in continuo in nato s Sonato XXI Giovannija Gabriellija. Organist je po tem ponudil dobro izvedbo Osme Toccate iz Prvega zvezka za orgle solo Girolama Frescobaldija. Transkripcija moteta Providebam Dominum Orlanda di Lasasa nas je približala mističnemu navdihu skladbe Pachelbelova Ciaccona v F molu za orgle solo pa je nakazala tehnične in izvajalske zmogljivo-

sti organista. Prvi del je zaključil Canone istega avtorja, ki pa je bil najsibkejša točka koncerta zaradi ritmičnih neskladij med samimi trobentami.

Drugi del večera se je pričel s trodelno Suite de Symphonies Jeana-Josepha Moureta, v kateri je skupna ritmična pulzacija omogočila zelo uspešno izvedbo. Organist Macri je bil zopet solist v Offertoire sur les Grand Jeux iz Messe pour les Paroisses Francois

Couperina za orgle solo. Spored sta dopolnila dva Bachova Korala in pa Preludij in fuga v G duru BWV 550 istega avtorja za orgle, v kateri se je organist zelo dobro odrezal. Koncert pa se je zaključil s priredbo Haendlova Sonate st. 2, v kateri pa je intonacija trobent občasno pesala.

Nasplošno je bil koncert na dobrem nivoju, čeprav je bila izbira nekaterih skladb preveč podrejena okusu publike. Luisa Antoni

IZLETI

ZVEZA UPOKOJENCEV SPI CGIL iz Skednja prireja v nedeljo, 16. t. m. izlet v Avstrijo in sicer v Celovec in z ogledom Minimundusa. Cena izleta je 60.000 lir, v njej je vključen prevoz z avtobusom, kosilo in vstopnina v Minimundus. Za vpisnino lahko zainteresirani tel. v večernih urah na st. 814183 - Bianka Furlan Kneipp. Vabljeni!

KD KRASKI DOM organizira v nedeljo, 3. oktobra enodnevni izlet na Tolminsko z ogledom muzeja Soske fronte. Podrobnejše informacije lahko dobite pri Vesni Gustin, tel. st. 327124.

SPDT prireja v nedeljo, 19. t. m. izlet na Zuc dal Bor. Odhod ob 6. uri izpred prosvotnega doma Tabor na Opcinah. Vodi Stojan Bolcina (tel. 213701).

ŠOLSKE VESTI

GODBENO DRUŠTVO NABREZINA prireja tudi letos glasbeno solo s tečaji

NOVICE

Razstava o planinstvu na severnem Primorskem

V Goriski knjižnici Franceta Bevka, v prostorih na ulici Gradnikove brigade 25, bodo danes, ob 17. uri odprli razstavo Planinstvo na severnem Primorskem. Razstava je posvečena 100-letnici organiziranega planinstva na Slovenskem, odprla pa jo bosta prof. dr. Matjaz Kmecl in dr. Branko Marušić. Razstava bo na ogled do 9. oktobra ob urah odprtja knjižnice.

Tečaj za inštruktorje mladinskih centrov CONI

Pokrajinski državni olimpijski odbor CONI obvešča, da bo organiziral pripravljale tečaje za inštruktorje mladinskih centrov po znani multimedialni metodi "Osnovna vzgoja gibanja 6-11". Vse informacije o tečaju dobite v prostorih CONIja v ulici 24. maja st. 1 od 10. do 12. ure. Tečaj se bo začel že 5. oktobra ob 19.30 na sedežu olimpijskega odbora v Gorici v ulici 24. maja. Obsegal bo tako praktično udejstvovanje kot tudi teoretično poznavanje človeškega telesa v obdobju med 6. in 9. letom. Obenem opozarjajo, da je potrebno za vpis imeti zdravniško spravečo za športno netekmovalno udejstvovanje in tudi to, da je obiskovanje tečaja obvezno za vse, ki hočejo opraviti izpit za inštruktorja.

Tečaj hitre pomoči in zdravstvene vzgoje

Pri pokrajinskem odboru Rdečega križa bodo tudi letos pripravili tečaj hitre pomoči in zdravstvene vzgoje. Glavni cilj pobude je usposobiti čim večje število oseb, ki v primeru potrebe lahko priskočijo na pomoč ob naravnih nesrečah in drugih umah. Tečaj se bo začel 1. oktobra, obsega pa 23 lekcij, vodili ga bodo zdravniki goriške KZ, sodelavci Rdečega križa in strokovnjaki z nekaterih specifičnih področij. Prijave sprejemajo v tajnistvu Rdečega križa, ulica Codelli 9.

Poslanica goriškega Prefekta dr. Francesca De Matteisa

Novi goriski prefekt dr. Francesco De Matteis, ki je v ponedeljek prevzel dolžnosti, je javnosti naslovil poslanico. V sporočilu zagotavlja, da si bo prizadeval za dobrobit celotne skupnosti in za zagotavljanje dobrega upravljanja. Za dosego tega cilja računa na najširše sodelovanje, tako uslužbenčev-rajevnih uprav in državnih uradov, kakor posameznikov.

TRGATEV / VREME JE ZADNJE DNI BOLJ NAKLONJENO

Vinogradniki hitijo s spravilom letine

Zaskrbljenost zaradi sramotno nizkih cen grozdja

VLADO KLEMSE

Po obilnih padavinah in nevihtah, ki jih je ponekod na Goriškem spremljala toča, je vreme zadnjih nekaj dni bolj naklonjeno vinogradnikom, ki hitijo s spravilom letine, čeprav bodo za letoletni trud iztržili veliko manj od pričakovanih. Zlasti velja to za manjše pridelovalce.

Po dosedanjih ugotovitvah bo letina tako po količini, kakor po kakovosti poprečna. Ob lepem in toplem vremenu bodo letos boljše črna vina, ugotavljajo v Krminski zadrugi kleti, kjer so do zdaj prevzeli približno 15 tisoč stotov grozdja, v glavnem namenjenega pridelavi penecih se vin in kjer ravno te dni prevzemajo zgodnje sorte grozdja. "Da bi pomagali pri premoščenju težav, smo se letos odločili, da ne bomo kupovali drugod mostnega koncentrata, ampak bomo le tega pridobivali sami", pravijo v zadrugi kleti, kjer prevzamejo skoraj četrtino grozdja, ki se pridelava v naši pokrajini. To je njihov prispevek k lajšanju vinske krize, ki je sicer prisotna, vendar nima tistih razsežnosti, na katere se sklicujejo zlasti trgovci z vinom, ki zadevo, povsem razumljivo, izkoriščajo sebi v prid. "Upamo, da bodo v pristojnih poli-

ticnih telesih vendarle spoznali vlogo in pomen Krminske zadruge kleti in nam to vlogo tudi priznali", pravi ravnatelj dr. Luigi Soini, ki pri tem opozarja tudi na dejstvo, da so trgovci pri svojem ravnanju in z odkupom grozdja po smešno nizkih cenah, ki komajda pokrivajo strošek pridelave, in ki se gibajo od 500 do 600 lir za kilogram kakovostnega grozdja, pravzaprav kratkovidni. Takšen odnos utegne naenkrat porušiti ugled, ki so si ga na italijanskem in svetovnih trziscih pridobili

goriski vinogradniki, kar zadeva kakovost. Za letošnjo trgatve je morda že prepozno, da bi kaj spremenili, vendar pa se tako stanje ne sme ponoviti v prihodnje, sicer bomo priča hitremu propadanju do zdaj uspešne gospodarske dejavnosti, z vsemi posledicami.

S spravilom letosnjega pridelka grozdja hitijo tudi na drugi strani meje. V zadrugi kleti na Dobrovem so nam povedali, da računajo na prevzem okrog 11 milijonov kilogramov grozdja od članov zadruge in številnih manjših

pridelovalcev.

Osnovne odkupne cene so določili že pred tedni in znašajo od 45 do 75 tolarjev za kilogram, odvisno pa od sorte grozdja in stopnje sladkorja. Pridelek je po količini in kakovosti poprečen, ugotavljajo na Dobrovem, kjer tudi z določeno zaskrbljenostjo gledajo v prihodnost in opozarjajo na nujnost ureditve razmer na vinskem trziscu. V dobri meri je za tako stanje kriv uvoz velikih količin standardnih oziroma poceni vin iz drugih predelov. Ne gre pa seveda izključiti niti posledic padanja kupne moči porabnikov.

Trgatve se zmeraj zahteva obilo pridelnih rok - foto Studio Reportage

Razmišljanje/PO TEKMOVANJU LIPIZER

V ospredju visoka umetniška raven

Stefan Milenković - pomembno je kako igraš in ne katere narodnosti si

Zaradi različnih težav s kulturnimi domovi v Gorici, je kulturno združenje Rodolfo Lipizer, letošnje 12. mednarodno tekmovalno mladih violinistov za nagrado Rodolfo Lipizer pripravilo v dvorani Kato-liskega doma, v avditoriju, ki bo, ob sicer nekaterih dovolj uglednih, a zaenkrat še vedno zaprtih dvoranah, v novi glasbeni sezoni se edini za dostoval državnim kriterijem javnih prireditvenih prostorov. Kakor smo že poročali, se je natečaj, ki privablja v Gorico iz leta v leto več glasbenikov, udeležilo 32 mladih mojstrov na violini iz 18 držav, v polfinalnem delu jih je zmagalo 11, v finalu pa šest. Med slednjimi je bil, po pričakovanju, tudi 16-letni Stefan Milenković. Se pred leti čudežni deček iz Beograda pa je postal tudi prva zvezda manifestacije ob njenem zaključku. Za svoje nastope je zbral najvišje število točk in tako ob bogati prvi nagradi (11 milijonov lir, diploma, medalja, kopija stradi-varke, castni pokal can-snika Il Piccolo in ponudbe za številne solistične nastope in koncerte z orkestrom po Italiji in tudi v drugih državah), prejel še štiri posebna priznanja raznih mecenov prireditve.

Mnenja strokovnjakov, ki so spremljali letošnje violinistovo srečanje v Gorici, so si skupna: umetniški nivo je bil izjemno visok, ziri je imela zahtevno delo pri izbiri tako polfinalistov kot finalistov. Ob Milenkoviću so na nedeljskem zaključnem koncertu zaigrali še Violetta Ehardt iz Madžarske (6. nagrada), Chang Guo iz Kitajske (5. nagrada), Melina Mandozzi iz Švice (4. nagrada), Emanuele Baldini (3. nagrada) in Gabriele Pieranunzi (2. nagrada). Prav za vse bi lahko zapisali, da so interpreti, ki so s svojim muziciranjem ob spremljavi simfonice orkestra Oltenia iz Craiove v Romuniji in pod taktirko Ovidiu Balana pripravljeni za uspešne mednarodne solistične kariere. Tako je mnenje tudi predsednika žirije, italijanskega glasbenika Flavio Testija, ki je bil navdušen nad izjemno visokim umetnimskim podajanjem kandidata. Sicer pa je letošnji goriski natečaj, za katerega organizator srčno upa, da ne bo zadnji, ponudil še druge posebnosti. V sam vrh nagrajencev se je povzpeli tudi predstavnik Furlanije Julijske krajine. Tretjevrstenci Emanuele Baldini je tako prvi violinist iz bližnjega prizorišča tekmovalja, ki se lahko ponasa z odličjem.

Največja pozornost avditorija pa je seveda veljala Stefanu Milenkoviću (na sliki ob podelitvi nagrade - foto Studio Reportage). Mladi virtuoz je v Gorici postal tudi najmlajši zmagovalac v zgodovini tekmovalja Lipizer in edini iz pro-

stora nekdanje Jugoslavije, ki je osvojil ta castni naslov. Je ta nekdanji cu-dezni enfant, navajen najmikavnejših poklo-nov občinstva, pričakoval prvo mesto?

"Ni hce, ki se ude-lezuje takih preizkusenj, ni siguren v uspeh. Pri-pravljen moraš biti na dobre in slabe strani in tudi na kaj novega. Med poslušalci in tudi strokovnjaki v Gorici je bilo veliko takih, ki so me že poznali in so bili prepričani v moj uspeh. Nisem jih želel razočarati, maksimalno sem se potrudil, igral najbolje, kot lahko igram in izkazalo se je, da trud ni bil zaman."

V programski knjižici tekmovalja je Milenković nastopal kot Jugoslovan, čeprav sta bili, na seznamu udeležencev, tako Srbija kot Hrvatska. Tudi na razglasitvi nagrad so mladega virtuozu imenovali Jugoslovana. Nekateri italijanski castniki so se že med samim tekmo-vanjem spotikali ob nje-govi nacionalni pripadnosti.

"Kot ex Jugoslovana so me predstavljali na vseh tekmovaljih. Orga-nizatorji imajo vso pravi-co, da napišejo, kot ze-lijo, ker Jugoslavija prak-tično ne obstaja več. Sam pa se še vedno počutim Jugoslovana in ne zgolj Srb. Sicer pa tako in tako to zame ni bistveno-ze-lim biti predvsem violi-nist. Med zastavami na goriskem srečanju je res visela tudi jugoslovanska s peterokrako zvezdo, vendar tega nihče ni zahteval. Mislim, da je to le ena od gost organ izator-ja ali morebiti celo koga drugega."

Tatjana Gregoric

SOLE / UGOTOVITVE OB ZAČETKU POUKA

Osip dijakov na nižjih in višjih srednjih šolah

Brezbriznost Občine glede šolskega centra

V petih višjih srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom imajo v šolskem letu 1993/94 prijavljenih 383 dijakov, 15 manj kakor v prejšnjem šolskem letu. Znižalo se je število dijakov na zavodu Ziga Zois, kjer je lani obiskovalo pouk 127 dijakov, letos pa imajo samo 116 prijavljenih. Manj dijakov imajo tudi na zavodu Ivan Cankar, 116, oziroma pet manj kakor v lanskem šolskem letu. Na pedagoškem liceju Simon Gregorčič je letosnje število prijavljenih dijakov enako lanskemu (56). Malenkosten osip so za-beležili na klasičnem liceju Primož Trubar, kjer so lani imeli 40 dijakov, letos pa 2 manj. Slovensko sekcijo industrijskega tehničnega zavoda G. Galilei bodo obiskovali trije dijaki več. Lani so jih imeli 54, letos jih bo na soli 57.

Nic kaj spodbudni pa niso podatki o številu dijakov v prvih razredih. Na Zoisu je v prvem razredu vpisanih 19 dijakov (lani 25), na Cankarju 28 (29), na pedagoškem liceju 10 (19), na klasičnem liceju 9 (11), na zavodu ITI Galilei 8 (11).

Nizanje števila dijakov na višjih srednjih šolah je pričakovati tudi v prihodnjih nekaj letih. In to na podlagi podatkov o številu dijakov, ki so, oziroma ki obiskujejo nizjo srednjo so-lo Ivan Trinko. Medtem ko je bilo na tej soli (na osrednjem sedežu v Go-

rici in na ločenem od-delku v Doberdolu) lani 184 dijakov, jih obiskuje pouk v pravkar začetem šolskem letu 176, oziroma osem manj. V prvih razredih imajo letos 59 dijakov, 3 manj kakor lani. Padec je sicer na prvi pogled minimalen, vendar velja upoštevati, da je to le zadnja stopnja več let trajajočega procesa. Morda - nekaj znakov je že opaziti v osnovnih šolah - bomo v prihodnjih letih uga-tavljali, da je na soli spet več dijakov.

Kar zadeva višje srednje sole pa se ugotovitev, da se je precej zmanjšal vpis dijakov s sosednjega novogoriškega območja.

Pouk se je pričel,

kakor smo že zapisali, ob precejšnji negotovosti glede morebitnih posledic varčevalne politike vlade. Krčenj in omejitve na slovenskih šolah zaenkrat ne bo, težko pa je predvideti, kaj se utegne zgoditi v krajšem roku. Na skoraj vseh višjih srednjih šolah pa so se ob začetku pouka znašli pred številnimi starimi in neresenimi vprašanji. Dijaki, ki obiskujejo sole v centru v Puccinijevi ulici so se znašli pred nedokonanimi objekti. Stvar ne bi bila niti tako huda, če ne bi razmere trajale že tretje solsko leto zapored.

Glede posluha ob-cinskih oblasti do solske problematike in posebej

ŠOLSTVO / POKRAJINA

Zakon št. 14/91 je treba čimprej prilagoditi

Goriška pokrajinska uprava se zavzema, da bi na Deželi čimprej delno spremenili zakon št. 14 iz leta 1991, ki se nanaša na finančne posege glede izvajanja pravice do izobraževanja. Tako izhaja iz daljšega poročila za tisk, ki smo ga prejeli s Pokrajine. V trenutku, ko je treba varčevati na vseh področjih, bi morali toliko bolj upoštevati kriterij o gmotnem položaju prosilcev, oziroma njihovih družin.

Tako kakor je bilo doslej predvideno, so finančno podporo prejemale tudi družine, ki glede na dohodek, prav gotovo ne potrebujejo javne podpore. Pokrajinska uprava kritično ocenjuje zlasti dodelje-

vanje prispevkov zasebnim šolam, ki so v glavnem v rokah raznih verskih skladov. Vloga Pokrajine glede možnosti odločanja je bila minimalna, največkrat se je omejila na golo blagajniško službo. Tako predsednica pokrajinske uprave, ki v istem sporočilu napoveduje, da so predsedniku deželnega odbora že posredovali predlog za spremembo zgoraj omenjenega zakona. Novi zakon naj bi upošteval smernice dekretov št. 10 iz leta 1980, vendar pa bi vse dijake, ne glede na posejanje javne ali zasebne sole, postavil na isto raven, glede vloge Pokrajine pa upošteval širše možnosti presoje, oziroma vpliva na dodeljevanje podpore.

SKUPINA 75 / DO 28. T. M.

Razstava na žel. postaji

Fotografije enajstih članov

Od 18. do 28. septembra bo v čakalnici na goriski železniški postaji na ogled fotografska razstava članov Skupine 75. Prireja jo omenjeni klub, v sodelovanju s krožkom "Lo Scambio", predstavili pa bodo dela - pretežno barvne fotografije - Silvana Bevcarja, Vilka Fajta, Hijacinte Jussa, Flavio Mosettija, Valterja Nauta, Davida Pintarja, Silvana Pittolija, Viktorja Selve, Marka Vogrica, Zdenka Vogrica in Viljema Zavadvla. Ista skupina fotografij je pripravila odmevno razstavo v juniju letos v goriski Katoliški knjižnici. Na goriski železniški postaji se predstavljajo s fotografijami, za katere je goriski

likovni kritik in ravnatelj klasičnega liceja P. Trubar ob priliki razstave v Katoliški knjižnici dejal: "Razstava je v svoji zasnovi skupinska, vendar pa se dajo razbrati tudi ustvarjalne težnje in poteze posameznih avtorjev. Poleg tehnege eksperimentiranja starejših nas posebno presenečajo in privlačujejo nekateri od mlajših, ki so po svoji sproščenosti, nekonvencionalnosti, intuitivnosti in tematski izbiri že bistveno prepoznavne osebnosti."

Ob koncu velja zabeležiti, da bomo na razstavi, ki jo bodo odprli jutri, ob 18. uri, videli, poleg že razstavljenih fotografij, tudi nekaj novosti.

SOLIDARNOST / PRIZNANJE OSLOBODJENJA

Solidarnostni odbor za pomoč BiH nadaljuje zbiranje denarnih sredstev

Pred casom so goriski predstavniki Solidarnostnega odbora za pomoč prebivalstvu BiH, v katerem sodelujejo slovenske politične in kulturne organizacije z Goriškega (SKGZ, ZSKD, Kulturni dom, itd.) ponovno izročili uredništvu časopisa Oslobođenje iz Sarajeva nabrane prispevke pri raznih goriskih banchnih zavodih. Finacni prispevek je bil nato porazdeljen za razne nujne potrebe sarajevskemu prebivalstvu. Pred dnevi pa so v Ljubljani, na uredništvu Oslobođenja podelili goriskemu Solidarnostne-

mu odboru za pomoč BiH priznanje za pomoč in prizadevanje goriškega prebivalstva pri humanitarni akciji tako težko prizadetega prebivalstva, kot je v tem trenutku bosansko. Priznanje je ob tej priložnosti prevzel ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel, dogodka pa je prisostvoval tudi sarajevski novinar in poseben dopisnik za slovensko televizijo, Aleksander Mlac.

Ob tej priložnosti je govor nanesel tudi na razmere v bosanskem glavnem mestu. Govor je bil tudi o možnosti priprave

novih srečanj na Goriškem o trpljenju in grozotah balaknske morije. Ljudje na Goriškem so že doslej veliko prispevali, bodisi v denarju, bodisi v blagu, za lajšanje trpljenja prebivalcev, ki jih je prizadela vojna. Toda žal se vojna in spopadi nadaljujejo. Solidarnostni odbor zato naproša - tudi preko našega časopisa - naj občan i ponovno, po svojih močeh, priskočijo na pomoč, zlasti z denarnimi prispevki. Zbirajo jih pri Kmečki banki - Gorica in sicer na tekočem računu št. 65250.

LUTKE

Srečanje z Mellonijem

V okviru drugega lutkovnega festivala bo danes ob 17. uri v prostorih kina Vittoria srečanje z Remom Mellonijem, predavateljem na gledališki soli "P.Grassi" v Milanu. Melloni bo predvajal stare posnetke Obrazstvih lutk in gledališke predstave lutkovne skupine I Piccoli di Podrecca. Ob 21. uri pa bo na gradu predstava Claudia Cinellija One more kiss, ki je "predelava" Traviate. Cinelli uporablja v "svojem" gledališču samo roke, dve ping pong žogici in nekaj pavovih peres.

KRONIKA / NA ROJCAH

Mrtev v avtomobilu

Spet zadušitev z izpušnimi plini

Teško si je zamisliti, kaj je 53-letnega Umberta Pinella pripeljalo do usodne odločitve. V sredo, okrog 20.30 ga je v avtomobilu v garaži, v

ulici Pola 8, nasla zena, vendar je bilo že prepozno da bi mu zdravniki se lahko pomagali. Pinello je v kabino avtomobila napeljal gumijasto cev, natakajeno na avtomobilsko izpušno cev in pognal motor.

Pred kratkim je Pinello imel precejšnje težave z zdravjem, bil je tudi dalj časa v bolnišnici. Pred približno enim letom se je upokojil. Bil je namreč čuvaj stadiona Fabretto. Znan je bil tudi v krogu sportnikov, saj je dolgo opravljal vlogo sodnika na nogometnih srečanjih.

PRISPEVKI

V pocatitev spomina Cvetke Komic Marega darujejo Robert Komjanc, Renzo Romanzin, Rino Cargnel, Bruno Bidot in Marjan Buzzinelli 250 tisoč lir za Onkoloski center v Gorici.

V pocatitev spomina očeta, daruje Marija Semolich 40 tisoč lir za sekcijo VZPI/ANPI Dol-jamlje.

KINO

GORICA VITTORIA Danes zaprto.

CORSO 15.30-17.30-19.45-22.00 Jurassic park». S. Spielberg. GRADEŽ CRISTALLO 20.30-22.30 «Made in America».

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI OBCINSKA 2 pri Sv. Ani, Ul. Garzarolli 154, tel. 522032.

DEZURNA LEKARNA V TRZICU S. ANTONIO (Vittori), Ul. Romana 147, tel. 40497.

POGREBI

Danes ob 12.45 Giorgetta Psarou vdova D'Angelo iz bolnišnice Janeza od Boga v Zagrab, ob 13.15 Irma Dirbarova vdova Sclau-nich iz splosne bolnišnice v Viles ter ob 13.45 Giuseppina Baldas vdova Petruz iz splosne bolnišnice v Krmini.

GRUZIJA / VOJNA ZA ABHAZIJO

Uporniki zavzeli Suhumi

Ševardnadze na pogovorih s separatisti

JEAN RAFFAELLI / AFP

MOSKVA - Obласти v Tbilisiju so se znašle pred nenadnim povečanjem napetosti na obeh frontah, v Abhaziji, kjer so separatisti znova prišli za orožje po 50 dni trajajočem premirju, in v Mingreliji, kjer je prišlo do upora pripadnikov nekdanjega gruzijskega predsednika Zvijada Gamzahurdija, v katerem je bilo več deset mrtvih. Spopadi so se razvneli v četrtek, v samem središču Suhumija, prestolnici avtonomne republike Abhazije, potem ko je približno 30 separatističnih skrajnežev prestopilo reko Gumisto, ki teče v vzhodnem delu mesta. O tem poročajo tako abhazijski kot ruski viri. Ob novici o izbruhu nasilja v zahodnem delu države je gruzijski vodja Edvard Ševarnadze dobil polnomočje, da »vzpostavi red« in »začne z operacijo« zoper upornike, poroča agencija Itar-Tass. Zaradi grožnje, da bo Ševarnadze odstopil, je parlament potrdil uvedbo izrednega stanja in prenehanje svojega delovanja za dva meseca, začeni s 20. septembrom. V vzhodni pokrajini Ocamikra so ubili 10 gruzijskih vojakov, več kot 50 ljudi pa je bilo ranjenih med napadi Abhazijcev, ki so tako prvič prekršili ustave ognja, za katero so se dogovorili s tristranskim

mirovnim sporazumom (med Rusijo, Gruzijo in Abhazijo), ki so ga podpisali konec julija. Vasi Arado, Merkua, Beslakuka so obstreljevali z mitraljezi, hkrati pa tudi porušili most, ki povezuje oba bregova reke Tamis. Kot je sporočil gruzijski tiskovni predstavnik, so letališče v Suhumiju, abhazijski prestolnici, ki je pod nadzorom Gruzijcev, v četrtek zajeli plameni, potem ko so nanj padli prvi izstrelki abhazijskega topništva. Ruska komisija, ki posreduje v tem sporu, je sporočila, da je približno 300 abhazijskih oboroženih vojakov ob podpori oklepnikov prečkalo Gumisto in da so se spopadi znova vneli popoldne v neposredni bližini mesta. Ševarnadze se je v četrtek napotil v abhazijsko prestolnico, potem ko se je srečal s posebnim odposlancem ruskega predsednika Jelcina za Abhazijo Borisom Pastuhovom. Sočasno je v Cudauto, letoviški kraj v Abhaziji, zahodno od Suhumija, kjer je sedež separatističnega parlamenta, odpotoval ruski odposlanec. »Hočem briniti čast Gruzije. Znova so nas izdali,« je izjavil Ševarnadze na letališču v Suhumiju. Povedal je, da je poslal poročilo ruskemu predsedniku Jelcinu in

amerškemu predsedniku Clintonu, prav tako pa tudi generalnemu sekretarju OZN Galiju, v katerem jih je zaprosil za takojšnje posredovanje. V svojem pozivu Jelcinu je Ševarnadze poudaril, »da gre za izdajo tistih, ki so dali svoj podpis pod mirovni sporazum«. Vodja gruzijske države je obiskal tudi drugo fronto v zahodni provinci Mingreliji, kjer so ponovno začeli napadati zvižadisti, pripadniki nekdanjega predsednika Gamzahurdije, ki je odšel z oblasti januarja 1992. Boji med uporniki in georgijskimi silami so v sredo terjali 10 mrtvih in 70 pa je bilo ranjenih. Uporniki, ki so leta 1992 vznemirjali centralno oblast, so začeli ponovno napadati tibilisjske oblasti, prepričani, da pomeni juljski abhazijsko-gruzinski mirovni sporazum kapitulacijo. V zadnjih dneh so blokirali vse dostope po kopnem ter grozili črnomorska pristanišča, Potlju in Batumiju. Zvižadisti, ki stejejo več sto oboroženih mož, ob podpori oklepnikov prodirajo proti središču države. Novi spopadi so v četrtek izbruhnili tudi ob reki Čenis-Čkali blizu Samtredije, v njih pa so bili »mrtvi in ranjeni«, je sporočilo gruzijsko obrambno ministrstvo.

Rešitev gospodarskih težav Gruzije se zaradi državljanske vojne vse bolj oddaljuje

»Nismo se še rešili komunizma, saj živi v zavesti in vsakdanjem življenju ljudi«

ZÜRICH - Ruski pisatelj in Nobelov nagrajenec Aleksander Solženicyn je v intervjuju za švicarski tednik Die Weltwoche ostro kritiziral vlogo nekdanjega sovjetskega predsednika Mihaila Gorbacova in sedanje razmere v Rusiji. »Sodobna Rusija nima nobenega pravnega sistema, ima sibirko izvršno in prav nobene zakonodajne oblasti. Zahod je osebnost Gorbacova prečel in daje njegovi osebnosti in njegovemu vplivu na dogodke prevec pomena.« Po mnenju Solženicyna Gorbacov ni storil nič za izboljšanje gospodarskih razmer in življenjskega standarda Rusov. »Gorbacov je izbral napačno pot in v skoraj sedmih letih ni naredil nič koristnega,« je poudaril v svojem prvem javnem govoru po padcu komunizma v srednji in vzhodni Evropi. »Politično se še vedno nismo rešili komunističnega sistema. Imenovanje ruskega vrhovnega svetja kot

parlamenta je napačno, saj so v njem še vedno v večini poslanci, ki so bili izvoljeni v času komunizma.« V Rusiji ni ničesar, kar bi bilo podobno zakonodaji. Interesov prebivalcev ne predstavlja nihče. Sprejeti zakoni nimajo prav nobenega vpliva na življenje ljudi. Nobelov nagrajenec za literaturo za leto 1970 in eden najvidnejših ruskih pisateljev tega stoletja se namerava v Rusijo vrniti prihodnje leto. »O obstoju izvršne oblasti v Rusiji sploh ne moremo govoriti, zakonodajna oblast pa je tako nedejavna, kot da spi,« trdi Solženicyn. Oblast je oblikovala birokratski aparat, ki je še hujski kot v času komunizma. Solženicyn je v torek od Akademije za filozofijo v Lichensteinu prejel častni doktorat. V govoru na slovesnosti je dejal, da komunizem ni mrtev, njegove korenine pa še vedno ostajajo v zavesti in vsakdanjem življenju ljudi. (Reuter)

ZDA / CENA MIRU

Mir na Bližnjem vzhodu bo mogoč le ob izdatni denarni podpori zahodnih držav

Američani niso navdušeni, da bodo morali prispevati 11,2 milijarde dolarjev

BARBARA KRAMZAR

KNOXVILLE - Podpis medsebojnega priznanja med Izraelom in Palestinsko osvobodilno organizacijo bo najbrž ostal največjastneji protokolarni dogodek do konca mandata predsednika Clintona. Celotno kubanski voditelj Fidel Castro, ce bi se oddolil za spokorniško pot v Washington, ne bi dosegel tako nenadnega navdušenja nad zunanjo politiko v državi, ki se je v zadnjih letih zaradi gospodarskega nazadovanja zagledala vase. Toda Američani so veliko manj navdušeni nad manj prijetno stranjo bližnjevzhodne pomiritve, nad nujno potrebno finančno injekcijo, ki naj bi poskrbela za dobre odnose med Izraelom in Palestino. Predsednik Clinton sicer zatrjuje, da bo Bela hiša doma in v tujini poiskala tistih 11, 2 milijarde dolarjev, kolikor bosta Zahodni breg in Gaza v naslednjih desetih letih potrebovala za vsaj pribli-

žen pobeg iz sedanje bede. Ameriško mnenje o placevanju diplomatskih uspehov pa bolje odlikava govor besede lokalnih politikov, ki morajo zapravljati zagovarjati pred volilci. Senator iz Tennesse se je na primer ponosno udeležil washingtonske slovesnosti, takoj po vrnitvi domov pa je lokalnim medijem - za katere je bil (brez zlobnih primerjav) najpomembnejša osebnost v Washingtonu seveda prav on - povedal, da bo naprotval trošenju proračunskih sredstev za Bližnji vzhod.

Placevanje mirovnega sporazuma med Izraelom in Palestinci bo zato po mednarodni delitvi sedemdesetih milijard dolarjev stroškov za vojski obračun z Irakom drugi veliki dokaz za trditve, da dobiva razviti svet popolnoma novo strukturo in

razdelitev moči. Bela hiša bo vsekakor poskušala prepričati bogate arabske kraljevine, naj kljub izdajalski podpori Jaserja Arafata irakemu predsedniku Sadamu Huseinu pred tremi leti odprejo denarnico za Zahodni breg in Gazo. Toda najbogatejša med njimi, Savdska Arabija, se sama prvič v svoji naftni zgodovini spoprijema s hudimi finančnimi težavami, zato morda ne bo soglasala s tako preprosto rešitvijo enega naftnega zgodovinskega regionalnega konflikta po drugi svetovni vojni.

V tem primeru se predsedniku Clintonu kljub mrzlični domaci dejavnosti ne bo posrečilo dolgo ostati »notranjepolitični predsednik«. »Ne moremo rasti, ce ne napreduje ves svet,« je ameriški predsednik izjavil ob neki bolj retorični priložnosti. Bill Clinton se morda

detih - na primer v Bosni in Somali - vzbujajo več jeze kot priznanja, ceprav so v zadnjih treh letih organizirali enako število »mirovnih misij kot prej v vseh 43 letih svojega obstoja.

Danasnja krizna zariška potrebujejo rešitve, ki jih Združeni narodi ne morejo ponuditi, ker so ostali brez pravega vodstva. Najbogatejša država sveta bi morale svoj debatni klub G-7 nadomestiti z učinkovitejšim telesom po vzoru Evropske skupnosti, ki je kljub vsem težavam najbolj razvita zamisel nadnacionalne vlade. Samo tako bi lahko reševale tudi svojo pomankljivo gospodarsko rast, ki ne obremeni samo razvitih, ampak celotno mednarodno skupnost, z neresnimi regionalnimi spori vred.

Morda bodo razviti kljub finančnim pomislekom vendarle zbrali dovolj denarja za uspešno pomiritev arabsko-izraelskega spora, saj so v bližini nahajališča nafte. Na druga krizna zariška in na pravo »novo svetovno ureditev« pa bodo najbrž pozabili do prve resne lekcije. Društvo narodov, prvo ustanovo naddržavnega mednarodnega prava, so izumili sele po izbruhu prve svetovne vojne. Združene narode po gospodarski katastrofi iz tridesetih let in po drugem svetovnem spopadu. Prezgodaj je za napovedi, kaj bo spodbudilo vsebinsko izpopolnitev teh amputiranih nadnacionalnih ustanov. Morda bo zadovoljala gospodarska »realpolitika«, ki se zahteva nekakšno svetovno vlado?

BLIŽNJI VZHOD / SIRSKI DVOMI

Bill Clinton prepričuje Asada

Jaserja Arafata bodo varovali celo pripadniki izraelskega Mosada

DAMASK - Ameriški predsednik je pohitel, da sirskega predsednika Asada ne bi po naključju dobil vtiša, da so ga pri sklepanju bližnjevzhodnih mirovnih sporazumov potisnili ob stran. V zadnjih šestih dneh je Bill Clinton kar dvakrat po telefonu govoril s Hafezom Asadom in diplomati v Damasku zahtevali, da ga vedno znova prepričuje, kako bo storil vse, da bo odstranil ovire za sklenitev miru na območju. Sirijo skrbi predvsem vprašanje Golanse planote, dela njegovega ozemlja, ki so ga Izraelci zasedli v bliskoviti vojni leta 1967 in na njej ves čas odteje naseljujejo nove židovske naseljece. Siroški predsednik pa je v štiridesetminutnem telefonskem pogo-

voru zagotovil, da je pripravljen podpreti mirovna prizadevanja. Toda nekateri diplomati v Damasku se bojijo, da ZDA ne razumejo dobro sirskega strahov. Zato pa so ZDA že napovedale izdatno vojaško in gospodarsko pomoč za Jordanijo, ki se je z Izraelom že zacela pogajati o sklenitvi trajnejšega miru. Zaradi nevarnosti, da bi na voditelja PLO izvedli atentat - to so nekatere islamske fundamentalistične skupine namreč že tudi javno napovedale - bo izraelska tajna služba Mosad, ki se je v minulih letih večkrat skušala znebiti neprijetnega nasprotnika, zdaj Palestincem dajala vse informacije, ki bi utegnile koristiti uspešnemu varovanju palestinskega voditelja.

Francoski predsednik Mitterrand (Telefoto: AP)

NOVICE

Gajdar spet v vladi

MOSKVA - Ruski predsednik Jelcin je v četrtek v vladni kabinet ponovno postavil arhitekta ruskih gospodarskih reform Jedorja Gajdarja, ki ga je decembra lani na mestu predsednika vlade zamenjal Viktor Černomirdin. Kot je sporočila agencija Itar-Tass, bo Gajdar imenovan za prvega podpredsednika ruske vlade. (Reuter)

Sankcije proti upornikom Unite

ZDRUŽENI NARODI - Varnostni svet Združenih narodov je v sredo pozno zvečer sprejel resolucijo, s katero prepoveduje prodajo orožja in nafte angolskim upornikom, pripadnikom Unite. Sankcije, ki jih je VS sprejel, ker Unita ne spoštuje sporazuma o prekinitvi spopadov, zaradi česar se državljanska vojna v Angoli še zaostruje, bodo začele veljati deset dni po sprejetju resolucije, razen če generalni sekretar ZN Gali v tem času ne bo sporočil, da so se spopadi prenehali in da sprti strani spoštujeta sporazum o miru, sprejetem leta 1991. (Reuter)

Pravosodnemu ministru prisluškovali

PRAGA - V telefoni českega pravosodnega ministra Novaka so odkrili prisluškovalno napravo, je sporočil tiskovni predstavnik notranjega ministrstva Jan Subert. Naprava je bila postavljena brez vednosti državnega tožilca in nihče ne ve, koliko časa je že na tem mestu. Subert meni, da obstaja možnost, da je prisluškovalna naprava na telefonu se od časa pred novembrom 1989, ko so po padcu komunističnega režima sprejeli zakon, po katerem naj bi morebitno prisluškovanje odobrili državni tožilci. (Reuter)

Za odpravo sankcij proti JAR

JOHANNESBURG - Voditelj Afriškega narodnega kongresa Nelson Mandela naj bi v govoru v Generalni skupščini Združenih narodov prihodnji teden mednarodno skupnost zaprosil za odpravo sankcij proti JAR; izjema je le prodaja orožja. Kot je povedal njegov predstavnik Stanley Mazibela, bosta Mandela in predsednik države de Klerk konec tega meseca odpotovala v Evropo in Združene države Amerike, kjer bosta poskušala dobiti pomoč za obnovo države po koncu apartheida. V vzhodnem predmestju Johannesburga je v četrtek neznanec streljal na skupino ljudi in pri tem ubil tri potnike taksija, stiri pa huje ranil. (Reuter)

Nova žrtev Ire

BELFAST - Pripadnik irske republikanske armade je v četrtek pred očmi otroka ustrelil avtoprevoznika katoliške vere. To je že 47. žrtev letosnjih napadov Ire na katolike, incident pa se je zgodil le nekaj ur pred srečanjem britanskega premiera Johna Majorja z irskimi nacionalisti, med katerim naj bi spodbudili nadaljevanje pogajanj za mir na Severnem Irskem, ki so zaslja v slepo ulico. (Reuter)

Jaser Arafat na sedežu PLO v Tunisu (Telefoto: AP)

KAZAHSTAN / OBISK

Mitterrand priporoča, naj se trdneje naslonijo na Rusijo

ALMA-ATA - Francoski predsednik François Mitterrand je v okviru svoje azijske turneje prispeval na dvodnevni uradni obisk v nekdanjo sovjetsko srednjeazijsko republiko Kazahstan. Na letališču v Almi-Ati ga je pričakalo celotno kazahstansko vodstvo, s predsednikom Nursultanom Nazarbajevom na čelu. Uradni pogovori med sogovornikoma se bodo začeli danes. V kratkem intervjuju za kazahstansko televizijo je francoski predsednik pohvalil notranjo in zunanjo politiko svojega gostitelja Nazarbajeva. Kazahstanski predsednik po njegovem mnenju vodi »zrelo in vizionarsko politiko, njegove državniške odločitve pa preveča duh modrosti in realizma.« Francoski predsednik Mitterrand meni, da je za Kazahstan življenjskega pomena, da ponovno okrepi vezi z veliko severno sosedo Rusijo, saj pomenijo integracije na območju nekdanje Sovjetske zveze pomemben dejavnik stabilnosti v mednarodnih odnosih. Kazahstan, ki ima velike zaloge nafte, je ena najstabilnejših držav v SND, zato tuji vlagatelji kažejo veliko zanimanje za vlaganje v kazahstansko gospodarstvo. (Reuter)

Brez tuje pomoči palestinska naselja tudi čez leta ne bodo kazala prijaznejše podobe

BALKAN / PO DOGOVORIH O PREMIRJU

Referendum, ključ za dogovarjanje

Boban in Karadžić izgubljata pomen

TONE HOCEVAR

Politični in vojaški opazovalci v Zenevi so prepričani, da v Bosni in Hercegovini niso več nemogoča resnična pogajanja o miru, delitvi prejšnje BiH, začasnem povezovanju nacionalnih držav v Zvezo republik BiH in kasnejšem trajnejšem razpadu Zveze ter novem balkanskem in s tem tudi evropskem zemljevidu. Tako prepričanje je prevladalo po včerajšnjem sporazumu med muslimanskim voditeljem, uradnim predsednikom predsedstva BiH Alijem Izetbegovićem in predsednikom parlamenta bosanskih Srbov Momčilom Krajišnikom.

Izetbegović in Krajišnik sta podpisala skupno izjavo, ki je v glavnih potezih podobna ali celo enaka sporazumu, ki sta ga v torek tudi v Zenevi podpisala Izetbegović in hrvaški predsednik Franjo Tuđman (premirje do sobote opoldne, odprava koncentracijskih taborišč do prihodnjega torka in zagotavljanje prostega prehoda konvojem s človekoljubno pomočjo).

Nov element, ki ga ob hrvaško-muslimanskem dogovoru niso posebej omenjali (ni pa izključeno, da sta ga Owen in Stoltenberg vnesla tudi na papir, ki sta podpisala Tuđman in Izetbegović), je referendum, ki naj bi ga v prihodnji Zvezi republik BiH organizirali v dveh letih

po sporazumu o miru in na katerem naj bi se državljeni vseh treh konstitutivnih enot odločili o nadaljevanju ali pa o razpadu Zveze. »Če bo Zveza republik BiH razpadla, bodo vse pravice Zveze, tudi predstavnstvo v OZN, avtomatično pripadle republikli z muslimansko večino,« je zapisano v muslimansko-srbski skupni izjavi.

V tem stavku je verjetno ključ, s katerim sta mednarodna posrednika odprla vrata za obnovitev »zenevskih« pogajanj. Referendum, pričakovani razpad Zveze in predaja njenih pravic muslimanski državi namreč pomenijo, da nekoliko spremenjen predlog mirovnega nacrtja lahko sprejmejo vsi. Srbi zato, ker se jim s tem približuje uresničitev sanj o »veliki« Srbiji, Hrvatji zato, ker si bodo lahko priključili Hercegovino in dela srednje in severne Bosne, bosanski Muslimani pa zaradi obljube, da bodo imeli svojo, neodvisno muslimansko državo v Evropi.

»Zenevska« pogajanja tokrat ne bodo v Svisci, ampak kar na sarajevskem letališču. Owen in Stoltenberg sta vse tri strani v vojni pozvala, naj se v neposredni bližini obkoljene prestolnice Bosne in Hercegovine sestanejo za prihodnji tork ob enajstih dopoldne.

Pogajanja tudi po novem ne bodo lahka. Alija Izetbegović napoveduje, da bodo Muslimani vztrajali pri svojih zahtevah, da morajo dobiti najmanj tri deset odstotkov ozemlja dosedanje Bosne in Hercegovine, svojih ozemelj pa tudi bosansko-hercegovski Hrvati se niso zaokrožili po svojih (in zagrebskih) željah. Vsaj do torka, ko naj bi se začela prava pogajanja, je zato pričakovati se srditejši spopade med Muslimani in Hrvati.

Posrednika Owen in Stoltenberg, ki sta Momčila Krajišnika v sredo prepričala, naj takoj odide v Zenevo (ko sta bila uradno na poti v Makedonijo, sta se v resnici s Krajišnikom tajno sestala v Pogorici), sta v četrtek spet odpotovala proti Jutrovanu, v Turčijo in v Srbijo. Za uresničevanje obnovljenih mirovnih načrtov morata dobiti zagotovilo in »blagoslov« Slobodana Miloševića, podobno kot sta pred dnevi v Zenevi dobila Tuđmanovega. V novih mednarodnih konceptih balkanskega miru marioneti Boban in Karadžić izgubljata svoji vloge, odločanje in odgovornost pa tudi uradno prehajata na srbskega in hrvaškega predsednika, ki sta v resnici igrala ključni vloge že doslej.

Bosanski predsednik Alija Izetbegović z Mohamedom Filipovićem (Telefoto: AP)

Evropski parlament se je izrekel za vojaško posredovanje v BiH

STRASBOURG - Poslanci Evropskega parlamenta so včeraj glasovali o politiki Evropske skupnosti v zvezi z vojno v Bosni in Hercegovini. Izrekli so se za vojaško akcijo, ki naj pomaga končati vojno na tleh nekdanje Jugoslavije, dvanajst članic skupnosti pa so pozvali, naj podprejo resolucije Združenih narodov.

Sklepi Evropskega parlamenta sicer ne zavezujejo vlad, skupščina pa tudi nima moči odločanja o zunanji politiki, vendar se zdi opazovalcem v Strasbourgu pomembno, da so poslanci prvič glasovali za uporabo sile na Balkanu. Predlog so podprle vse politične skupine, med njimi tudi krščanski demokrati, socialisti in liberalci, ki so doslej nasprotovali oboroženemu posegu ali pa o tem zadržano molčali.

(Reuter, Foto: Romeo Ibrisević)

NOVICE

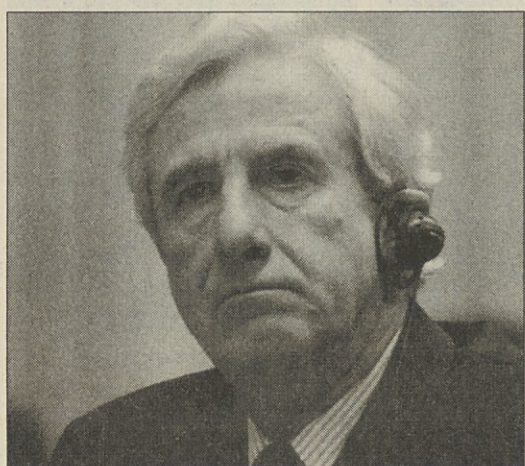
Vdri v hrvaško veleposlaništvo

BONN - Trije pripadniki nemške človekoljubne organizacije Družba za ogrožene ljudi so včeraj zasedli prostore hrvaškega veleposlaništva v Bonnu. Kot je povedal njihov predstavnik Tilmann Zuelch, tako protestirajo proti poboji 2000 Muslimanov, ki naj bi jih v okolici Mostarja in Travnika pobili pripadniki oboroženih sil bosanskih Hrvatov. (Reuter)

Srečanje balkanskih držav?

WASHINGTON - Obstaja realna možnost, da se bodo v ameriskem State Departmentu kmalu sestali diplomati iz novih držav na področju nekdanje Jugoslavije ter držav v neposredni sosesčini, se je izvedelo iz diplomatskih krogov v Washingtonu. Ameriško zunanje ministrstvo namreč predvideva različne možnosti razpleta krize na Balkanu, vendar v administraciji vlada prepričanje, da je potrebna ustanova, ki bo korenito spremenila tok sedanjega dogajanja. (STA)

Neuspešen obisk Jeszenskega

BUKARESTA - Madzarska delegacija na čelu z zunanjim ministrom Jeszenskim se s svojimi romunskimi gostitelji ni mogla dogovoriti o statusu in pravicah madzarske manjšine v Romuniji. Po besedah romunskega zunanjega ministra Melanescuja je dogovor propadel zato, ker madzarska stran ni hotela priznati ozemeljske celovitosti in nedotakljivosti romunske države. Melanescu meni, da je prvi pogoj za sklenitev celovitega meddržavnega sporazuma o pravicah madzarske manjšine sporazum o garancijah za nedotakljivost ozemelj obeh držav. (Reuter)

Sojenje Spasovu

SOFIJA - Včeraj se je v Sofiji začel proces proti nekdanjemu namestniku notranjega ministra Mircu Spasovu, ki je v obdobju komunistične diktature nadzoroval delovna taborišča, kjer so morali prisilno delati nasprotniki režima Todorja Živkova. Obtožen je, da je leta 1963 neposredno sodeloval pri umoru 14 zapornikov v taborišču Lovec. V omenjenem taborišču je za posledicami mučenja in slabih higienskih razmer umrlo več sto ljudi. Spasovu v primeru, da ga bodo spoznali za krivega, grozi smrtna kazen. (Reuter)

POLJSKA / PREDVOLILNA KAMPANJA

Opozicija očita Walensi, da podpira nekdanje komuniste

Krščanski demokrati zahtevajo nove predsedniške volitve

VARSAVA - Vec opozicijskih voditeljev desnih strank je ta teden poljskemu predsedniku Lechu Walensu očitalo, da pred bližnjimi nedeljskimi volitvami favorizira predstavnike nekdanjega komunističnega aparata. Eden od voditeljev Koalicije za republiko (KDR, desna stranka), nekdanji minister za notranje zadeve Anton Macierewicz, je v sredo kritiziral vec Walensovih dejanj, ki kažejo simpatijo do

komunistov, ker predvideva, da bo njihova stranka (SLD - socialni - demokrati) verjetno zmagala na volitvah 19. septembra. Posebej je omenil vmitvev nekaterih nekdanjih uslužbencev politične policije (SB), ki so zasedli položaje v državni varnosti (posebna enota UOP). Imenovali so dva uslužbenca, ki sta bila odpuščena leta 1990, letos pa znova zaposlena. Vendar pa je največ prahu dvignil primer poveljnika slu-

žbe za državno varnost (-UOP) v Gdansk M. Adama Hodysza, ki je bil res odgovoren za policijsko politiko v času komunističnega režima, vendar pa je več let posredoval informacije opozicijskim krogom, predvsem Solidarnosti, zato je bil nekaj let zaprt. V začetku septembra so ga odpustili iz službe.

V radijskem pogovoru je Walensa priznal, da je predlagal njegovo zamenjavo z utemeljitvijo, »da pač ne

morejo biti na takšnih mestih ljudje, ki so se navadili izdajati.«

Aleksander Hall, vodja konservativne stranke (zmerno desne), je ta korak komentiral kot predsednika republike »nevreden«. Liberalni vodja Donald Tusk pa je to dejanje označil za »podlo in sramotno«. Oba sta prišla v Gdansk in tam obsirneje poročala o Hodyszovem delovanju.

Minister za notranje zadeve M. Andrzej Milczanowski, ki je govoril v imenu predsednice vlade Hanne Suchocke, je zagovarjal samostojnost direktorja UOP in njegovo odločitev pripisal Hodyszevim »profesionalnim napakam«.

Končno je predsednik Združenja centra (krščanski demokrat) Jarosław Kaczyński na nekem volilnem zborovanju v Lielcu na jugu dežele Walenso obsodil, »da se je povezal s starim sistemom« in predlagal, naj v »sestih mesecih« pripravijo nove predsedniške volitve.

Premierka Suchocka je v četrtke v pogovoru z novinarji med drugim dejala, da je treba pospešiti demokratične in gospodarske spremembe v državi, če Poljski želijo, da bi njova država kmalu postala polnopravna članica evropske skupnosti in severnoatlantske zveze. Po njenem mnenju bi se pogovori o pridružitvi Es lahko začeli že drugo leto, dokončna pogajanja o tem pa najkasneje tri leta za tem. Ob tem ni želela odgovoriti na vprašanje, ali bodo prizadevanja za vstop Poljske v Nato ogrožena, če na nedeljskih volitvah zmaga Demokratična leva zveza (SLD). (Reuter)

Predvolilni plakat SLD - nekdanjih komunistov (Telefoto: AP)

HRVAŠKA / INTERVJU S TUĐMANOM

»Srbi hočejo totalno vojno«

Hrvati ponujajo Prevlako za ozemlje pri Dubrovniku

SPLIT - Hrvatski predsednik Tuđman je v intervjuju za zadnjo številko Nedeljne Dalmacije izjavil, da na srbskem političnem prizorišču od Banjaluke do Knina prevladujejo velikosrbski skrajneži. Hrvatski povračilni udarec pri Gospiću so povzročila ravno njihova dejanja, saj nasprotujejo vsakršni mimi rešitvi spopadov. Ko so se na pogajanjih že skorajda dogovorili o prekinitvi vseh spopadov, je srbska stran na območja, ki so pod nadzorom Unproforja, poslala nove cete iz Srbije in BiH, tako da je tudi na območjih pod hrvaškim nadzorom prislo do diverzantskih akcij. Hrvatska se se vedno zavzema za miroljubno rešitev, vendar pa so v masleniški operaciji januarja in zdaj na območju osrednje Like pokazali, da ne bodo več trpeli terorističnega izsiljevanja. Srbski uporniki skušajo po Tuđmanovih besedah Hrvatsko potegniti v totalno vojno. Zagotovili je, da je pripravljen ukazati vojaško akcijo takoj, ko se bo pokazalo, da s političnimi sredstvi ni mogoče vzpostaviti hrvaške suverenosti. Tuđman je povedal, da je hrvaška oblast takoj potem pripravljena razpisati volitve v predelih, kjer so Srbi v večini, in tako organizirati lokalno srbsko samoupravo. Razglasili bodo tudi amnestijo za vse, ki so sodelovali v uporih proti hrvaški oblasti, ki pa ne bo

Foto: Romeo Ibrisević

veljala za glavne organizatorje in za zločince. Neum je življenjskega pomena za Hrvatsko, zato je nesprenmljivo, da bi ga prepustili Muslimanom. Tuđman je dodal, da je muslimanski izhod na morje mogoče zagotoviti s prostocariško ceno v pristanišču Ploče. Glede Prevlake pa je dejal, da se bo tam vila hrvaška zastava, vendar je Hrvatska pripravljena preuciti, ali je v njenem interesu, da odstopi vrh Prevlake Srbom, »kjer ne živi niti ena sama ziva duša«, v zameno za del ozemlja v dubrovniskem zaledju. Na koncu je povedal, da ladjam zveze Nato ne bodo več dovolili, da bi nemoteno plule po hrvaških ozemelskih vodah, saj Hrvatska ni nikogaršnja kolonija, ampak suverena država. (STA)

ALBANIJA / NOVO ŠOLSKO LETO

Kljub gmotnim težavam uvajajo sodobne programe

Če bi hoteli posodobiti celoten izobraževalni sistem, bi potrebovali 72 milijonov dolarjev

TIRANA - V četrtek odpirajo svoja vrata tudi sole v Albaniji v znamenju korenitega posodobljenja programa, ki zdaj ne bo več marksistično-leninističen, hkrati pa tudi ob hudih gospodarskih težavah. »Nas cilj je, da uveljavimo sodobno izobraževanje, ki ustreza potrebam sodobnega sveta«, je izjavil namestnik ministra za solstvo Vassilaq Zoto. Naloga se zdi se posebej težka zaradi hudih gospodarskih težav Albanije in popolnega preobrata v infrastrukturi sol. Skoraj 38 solskih poslopij so med leti 1989 in 1991 uničile »huliganske tolpe« oziroma tisti, ki so »odrinjeni od oblasti« izvajali politiko »pozgane dezele«, je pojasnil Vassilaq Zoto. V celoti so pozgali 55 sol,

več kot tisoč drugih pa je poskodovanih. Poleg tega so se v veliko solskih poslopij, zlasti na podeželju, vselili brezdomci. Maja so prebivalci Tropoje na severu zažgali dve soli z izgovorom, da sta zgrajeni na zemlji, ki pripada njim. Skromen proračun v visini 2, 2 milijona dolarjev je zdaj na voljo izobraževanju za začetek solskega leta, ce bi hoteli spraviti v red celotno izobraževalno infrastrukturo, pa bi potrebovali 72 milijonov dolarjev, je povedal minister za finance Vlash Vecka.

Kljub gmotnim težavam pa so sole v Albaniji uvedle sodobne programe, ceprav je deželo se do nedavna prezemala marksistično-leninistično ideologijo. V solskem letu 1992/93 je tako primanj-

kovalo kar 60 odstotkov učbenikov, med drugim tudi zato, ker so morali odstraniti marksistične učbenike. Za tekoče solsko leto so se pripravili 80 odstotkov učbenikov za osnovno solo in 70 odstotkov za srednjo, je povedal visok predstavnik ministrstva za solstvo Ulli Pango. Država subvencionira 70 odstotkov cene teh učbenikov, ki je tako letos postala dostopna tudi za družine, katerih prihodki so skromni. Vera Elleri, učiteljica v Tirani, je poudarila, da letos učenec laze pogleda v oci, ceprav je hkrati potožila nad skromno plačo, saj učitelji zaslužijo med 25 in 29 dolarji na mesec, kar po njenem ni dovolj za preživetje.

Briseida Mema, AFP

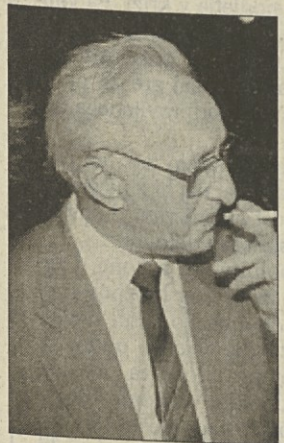
Huliganske tolpe so od leta 1989 do 1991 uničile 38 sol (Foto: Jože Suhadolnik / TRIO)

BERLIN / SIMBOLIČNA?

Razsodba na procesu »žrtve zidu«

BERLIN - Z zapornimi obsodbami se je včeraj v Berlinu koncal proces zaradi »žrtve zidu« protim pripadnikom »Vse-drzavnega sveta za varnost« nekdanje Nemske demokratske republike. Bivšega obrambnega ministra Heinza Kesslerja (na sliki AP) so obsodili na sedem let zapora, njegovega namestnika Fritza Streletza na pet let in šest mesecev, medtem ko so nekdanjega visokega partijskega funkcionarja NDR Hansa Albrechta obsodili na štiri leta in šest mesecev zapora.

Proces se je začel 12. novembra lani, ko je bil na zatonzi klopi tudi bivši vzhodnonemški partijski in državni voditelj Henrich Honecker. Zaradi teške bolezni so Honeckerju 13. januarja dovolili, da se je z družino izselil v Čile. Zvezna republika Nemčija

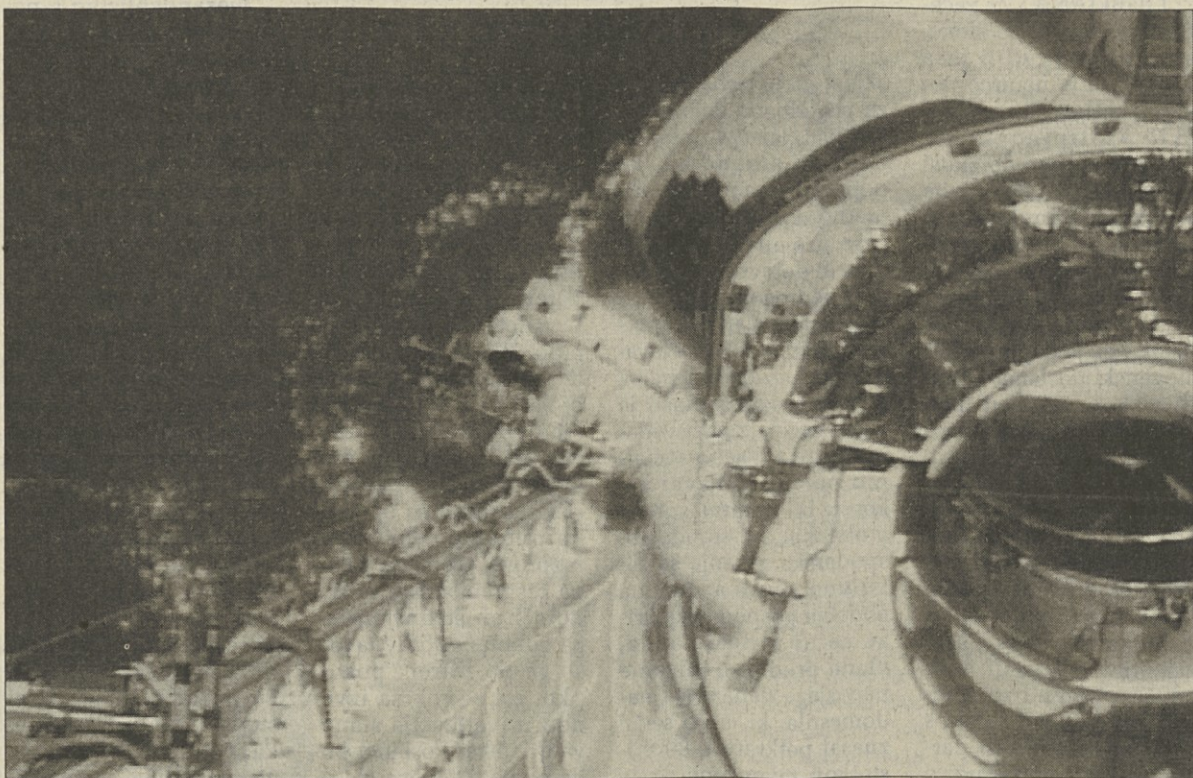
se je tako »resila« Honeckerja, ki bi na procesu skoraj gotovo povzročil marsikatero nevšečnost, ker je poznal vse skrivnosti »mednemskih stikov«, ki bi lahko v zagato spravile tudi bonske voditelje. Kessler in Streletz sta bila obsojena zaradi sčuvanja k umoru, medtem ko so Albrechta spoznali za krivega le sodelovanja v umorih. Kesslerjevi in Albrechtovi branilci so že napovedali, da bodo vložili priziv, medtem ko se ni jasno, kaj bodo storili Streletzevi. Neodločen je tudi javni tožilec, ki je med razpravo zahteval višje kazni, in sicer: dvajset let za Kesslerja, deset let za Streletza in osem let za Albrechta.

Kessler in Streletz bi lahko vsak čas zapustila berlinski zapor Moabit, kjer sta v preventivnem priporu, saj je skoraj gotovo, da bodo sodniki preklicali zaporni nalog. Albrecht pa je na svobodi že od lani. Ob tem se marsikdo sprašuje, zakaj so sploh začeli ta proces. »Vse-drzavni obrambni svet« je bil zadolžen za varnost mednemskih meja, tako da je vsaj na papirju odgovoren za vse žrtve, ki so padle pri poskusu prebegov na Zahod. Obtoženci pa so v bistvu le izpolnjevali smernice uradne vzhodnonemške politike, tako da so včerajšnje kasne le simbolične.

ZDA / USPEL POSKUS MISIJE VESOLJSKE LADJICE

Sprehod po vesolju posadke Discoveryja

Kozmonavta preizkusila napravo za ogrevanje rok

CAPE CANAVERAL - Dva kozmonavta vesoljske ladjice Discovery sta se včeraj podala na vesoljski sprehod po odprti tovorni ploščadi ladjice. To je bil že tretji sprehod po vesolju v manj kot letu dni.

Namen Carla Walza in Jima Newmana je bil preizkusiti nekatere tehnične naprave in približno dva duca ta naprav za naslednjo posadko vesoljske ladjice, ki bo v vesolje poletela decembra, da bi skušala popraviti vesoljski teleskop Hubble. To je tretji tovrstni podvig, s katerim namerava ameriška letalska in vesoljska agencija NASA bolje pripraviti svoje kozmonavte, potem ko je imela leta 1992 posadka težave pri reševanju

satelita.

Ceprav je Discovery vzletel z dvo-mesečno zamudo, je sprehod prišel pol ure pred časom. Walzu in Newmanu je z ladjice dajal navodila drugi pilot, Bill Readdy. Kozmonavta sta se podala na odprto ploščad, medtem ko je ladjica letela nad zahodno obalo Mehike, s hitrostjo osem kilometrov na sekundo. Dvojica je v vesolju prezivila šest ur. S kontrolo v Houstonu sta se poslala, da je v vesolju veliko temnejše in nevarnejše kot pa v velikanskem bazenu, v katerem se astronauti vadijo premikati se v breztežnem prostoru. Dejala sta tudi, da je razgled na Atlantik čudovit.

Občasno sta morala prenehati z delom, da bi si ogleda orokavice roke v soju zarometa, ki osvetljuje ploščad. To je postalo obvezno, potem ko so se kozmonavti med junjsko odpravo prezeblili, enemu pa so zmazali prsti, ko je za vajo nekaj popravljal v breztežni komori.

Discovery je iz Floride vzletel prejšnjo nedeljo, povratek ladjice pa je predviden za naslednjo sredo. Sprehod po vesolju je bil le tretji cilj odprave. Pred tem je posadka uspešno namestila dva satelita, od teh je bil eden teleskop, ki ga bodo nato spet pripeljali na zemljo.

Na sliki (telefoto AP) včerajšnji sprehod v vesolju.

Tudi ljubimci imajo svoj praznik

SAO PAULO - Samo spolno neobremenjena dežela kot je Brazilija, je lahko iz nica skovala nov praznik, ki je alternativen romantičnemu sv. Valentinu in raznim dnevom posvečenim očetom in materam, in sicer: »dan ljubimcev«.

Prvi »Dia dos amantes« v brazilski zgodovini bo prihodnji 22. september. Spočel ga je Salvo Gronkraut, mladi »yuppie« iz Sao Paula, ki je bil zaskrbljen zaradi slabih poslov svoje ga podjetja spodnjega perila. Njegova zamisel, ki jo je pred meseci izrekel skoraj v salu, je takoj vzbudila zanimanje med proizvajalci spodnjega perila in lastniki motelov »na uro«, ki se sirijo kot gobe po dežju po vsej Braziliji.

S to pobudo pa se vsi ne strinjajo, in to ne zaradi moralnih razlogov, moti jih namreč fiksn datum, saj bi le redkokatera žena dovolila svojemu možu, da bi se na dan podal na »službeno potovanje« ali na »službeno večerjo«.

NOVICE

Nova izdaja krščanskih »Satanskih stihov«

KØBENHAVN - Včeraj je v danskem prevodu islo delo Michaela Baigenta, ki na podlagi analize starih rokopisov zanika, da je bil Kristus božji sin. »The Deat sea rolls despection« (Razocarjanje rokopisov iz Mrtvega morja) je naslov angleškega izvirnika, ki so neke vrste krščanski »Satanski stih«, saj tudi Baigentu katoliški fundamentalisti grozijo s smrtjo. Po pisanju »Ekstra Bladeta« sta tudi Baigent in njegov sodelavec Richard Leight v zadnjih 15 letih neprestano menjala kraj bivanja podobno kot avtor »Satanskih stihov« Salman Rushdie. »Dogma o božji naravi Kristusa je laž, ki ne odgovarja zgodovinski resnici«, trdi Baigent. Iz rokopisov neke praksijske skupnosti, ki so jih našli na območju Kumrama pri Mrtvem morju, izhaja, da je bil Kristus le voditelj neke skupnosti, ki se je politično in vojaško borila proti rimski nadvladi. Po njegovem bi moral Cerkev revidirati lik Kristusa in priznati, da častimo le mit, pozitiven mit na poti »spoznanja«, kot ga imajo tudi druge verstve.

Okradli porno trgovino, ne da bi se dotaknili blagajne

PARIZ - Tatovi, ki so vdrl v neko trgovino s pornografskim materialom, po vsemu sodeč niso iskali denarja, saj je blagajna ostala nedotaknjena. Izmagnili so samo dve »napihljivi lutki«, 11 vibratorjev, osem videokaset, ducat pornografskih revij in nekaj skatel »poživljene masti«. Do kraje je prišlo v noči na torek v Perigueuxu (osrednja Francija).

Železniška nesreča: 77 mrtvih v Mozambiku

MAPUTO - V železniški nesreči, ki se je v ponedeljek pripetila v severnem Mozambiku, je izgubilo življenje 77 potnikov. Vest so sporočili šele včeraj, ko so navedli, da je potniška in blagovna kompozicija iz se neznanih vzrokov iztirila nedaleč od meje z Malavijem. Žrtve so modre čelade OZN s pomočjo domačih reševalcev pokopale kar na kraju nesreče.

Slabo jeklo krivo za brodolom Titanica

WASHINGTON - Skupina ameriških ladijskih inženirjev je prepričana, da bi Titanic prenesel trčenje z ledeno goro, če bi bil zgrajen iz kakovostnejšega jekla. William Garzke, direktor nekega newyorškega združenja ladijskih inženirjev, je na podlagi analiz drobec jekla iz Titanicovega trupa ugotovil, da je tragedija botroval fizični proces znan pod imenom »toplotni prelom«. Pri nizkih temperaturah se tako jeklo ne zvije temveč počni kot steklo. Podobno usodo sta doživeli obe ladji, ki sta bili grajeni po Titanicovem konceptu. Prva se je namreč potopila po banalnem trčenju z neko vojno ladjo leta 1911, druga pa je potopil en samcat nemski torped v prvi svetovni vojni.

Ameriška mirovnica se je predala policiji po 23 letih ilegale

WASHINGTON - 44-letna Catherine Ann Power, ki je v šestdesetih letih pripadala najbolj skrajni skupini nasprotnikov vietnamske vojne, se je po 23 letih ilegale predala policiji. Sodnim oblastem je že priznala, da je septembra leta 1970 sodelovala v ropu, med katerim je bil ubit neki policijski agent. Za ta umor so bili že obsojeni stiri nasprotniki vietnamske vojne, Powerjeva pa bo znala za svojo usodo po razsobi 6. oktobra. Vsa ta leta je ženska živel pod lažnim imenom Alice Louise Metzinger v nekem oregonskem mestecu, kjer se je poročila in ima sedaj 14-letnega sina.

Učil se je varčevanja plačal pa je masno globo

LONDON - Slano je moral placirati svojo pozabljenost 33-letni Frank Gragg iz Liverpoola, ki si je v mestni knjižnici sposodil knjigo »Kako varčevati s svojim denarjem«. Ker knjige ni vrnil in jo je imel doma dve leti, mora sedaj placirati 500 funtov glob.

Na Kitajskem prepovedali prodaja zdravil iz nosorogovih rogov in tigrovih kosti

PEKING - Kot piše dnevnik Renmin Ribao so od včeraj prepovedali proizvodnjo »zdravil« na podlagi nosorogovih rogov in tigrovih kosti. Konec novembra pa bo prepovedana tudi prodaja teh »zdravil«. Naravovarstvene organizacije so že večkrat obtožile Kitajsko, da izvažata te preparate, ki ogrožajo redke živalske vrste. V glavnem ta »zdravila« izvažajo v Tajvan in Hongkong, kjer so prepričani, da povečujejo spolno moč.

Seks za vse okuse tudi na Washington Postu

WASHINGTON - Do nedavnega so bili mali oglasi s spolno vsebino pravi tabu za ugledne ameriške časopise, sedaj pa je padel tudi ta predsodek, saj bodo v četrtih objavljali te do sedaj »nespodobne« oglase. Seks za vse okuse pa bo skrbno katalogiran po rubrikah in stolpcih, da ne bi prišlo do zmede: moski, ki iščejo ženske; ženske, ki iščejo moške; ženske, ki iščejo ženske; in moski, ki iščejo moške. Med drugim je se slovar kratic, da se prihrani na prostoru: C za kristjana, J za Zida, B za biseksualca, NS za nekadilca...

ZDA / PO UMORU ANGLEŠKEGA TURISTA V TALLAHASSEJU NA FLORIDI

Morilca sta mladoletnika

Policija prišla fanta stara 13 in 15 let - Njunega pajdaša še iščejo - Na Floridi poostren nadzor

V ZDA način življenja, kot »hot dogs« in Coca Cola

LONDON - Britanski in japonski investitorji so v sredo izkazali Floridi veliko zaupanje, medtem ko je deveti umor tujega turista v enem letu Evropejce prisilil, da dvakrat premislijo, ali res nameravajo na počitnice v »Državo sonca«. Čeprav so letalske družbe in turistične agencije naglasile, da ni prišlo do množičnih odpovedi rezervacij, so uradni državni viri priznali, da bo porast ubojev turistov letos povzročil več kot deset-odstotni padec obiska tujih turistov.

V torek so ustrelili angleškega turista, isti teden so umorili tudi nemškega turista. Od oktobra lani so bili na počitnicah v Floridi ubiti stiri Nemci, dva Angleži, dva Kanadčana in en Venezuelec; šest izmed žrtve je bilo umorjenih v okolici Miamijskega zaliva.

Neki londonski uradnik je izjavil, da se je v sredo odrekel tritedenski dopust novembra v najeti hiši v okolici mesta Orlando, kjer se nahaja zabavišče Disneyworld. Pri tem je izgubil depozit 50 funtov (75 dolarjev) na osebo, ker se je potovanju odpovedal le nekaj dni, preden bi moral potovanje v celoti plačati. »Prijatelj, s katerimi sva nameravala na počitnice, imata se majhne otroke in jih ne zelita spraviti v nevarnost«, je dejal. »Če bi bila samo jaz in moja žena, bi kljub vsemu odpotovala.«

Turizem je za Florido najdonosnejši posel, saj so od njega lani iztržili 31 milijard dolarjev. Na 40 obiskovalcev je eden Anglež; to je torej najštevilnejša skupina tujih obiskovalcev. Šestina šest in pol milijona tujih turistov, ki so lani šli na počitnice v to državo, je Angležev. Za njimi so na

drugem mestu Nemci: lani jih je obiskalo Florido 430 tisoč.

Medtem ko je država na tem, da izgubi več kot tri milijarde dolarjev turističnih dohodkov, je iz Londona prispela dobrodošla vest, da sta angleški družbi Rank Organisation Plc in MCA Inc, 240 hektarov zemljišča ze obstoječemu parku in prostor spremeniti v

eno vrhunskih svetovnih zabavišč.

Turistične agencije skušajo zmanjševati vtis, ki so ga naredili uboji in si na vse kriplje prizadevajo podčrtati, da imajo turisti v resnici zelo malo možnosti, da jih kdo napade, se zlasti če se izogibajo Miamijski in okolice. Obenem svetujejo strankam, naj bodo nadvse previdne in naj sledijo nasvetom, ki jih vsebujejo posebne brosure, ki so jih izdale floridske oblasti.

Tim Evans, sef majhne angleške turistične agencije Beach Villas, je dejal, da nima nikakršnega dvoma o tem, da bo zadnji umor naredil velik vtis, ne bo pa bistveno vplival na posle. Pri nemški turistični agenciji so naglasili, da se je število turistov, namenjenih v Miami, zmanjšalo za 15 odstotkov od aprila, ko so neko žensko iz Berlina umorili pred očmi njene matere in otrok, potem ko so napadalcem namerno trčili v avto, s katerim je družina potovala. Predstavnica agencije je izjavila, da je ostalo število obiskovalcev, namenjenih v Tampa ali Fort Lauderdale, nespremenjeno. Pristavila pa je, da ni videti, da bi potovalne agencije lahko preprečile padec obiskov Miamijskega zaliva. Turistične agencije v Belgiji, Franciji, Italiji in Španiji trdijo, da uboji zaenkrat niso vplivali na potovanja v Florido.

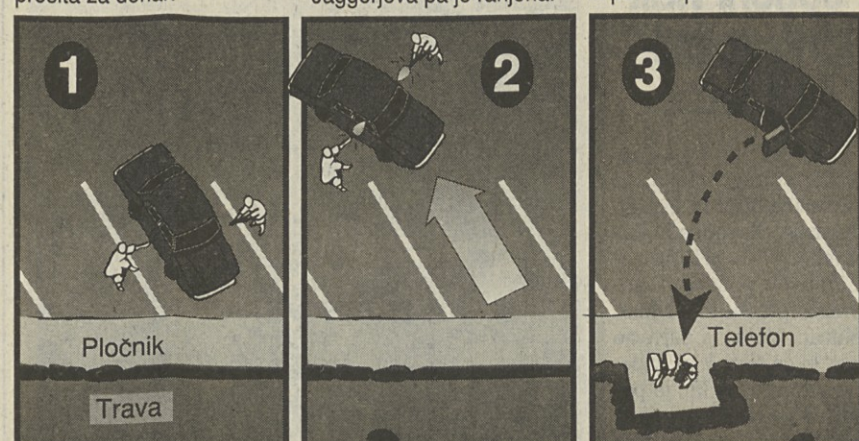
Zadnja izdaja nemske revije Stern, ki je izšla 16. septembra, krivi za val nasilja, ki je zajel Ameriko, dejstvo, da si lahko vsak priskrbi pistolo. V članku o ubojih pravi, da spada umor v ameriški način življenja kot Coca-Cola in »hot dogs«.

Umor turista na Floridi

Dva moška se približata parkirani avtu, v katerem sta Gary Colley in Margaret Ann Jagger ter prosita za denar.

Colley skuša odpeljati, a takoj ko se avto premakne, moška streljata. Colley umre, Jaggerjeva pa je ranjena.

Roparja zbežita. Jaggerjeva se priplazi do telefona in pokliče pomoč.

Colleya je krogla zadela v vrat in umrl je pri priči. Jaggerjevo je krogla zadela v prsi. Obe prednji stranski šipi avtomobila sta se razleteli.

Viri: CNN, AP

AP/Karl Gude

DRŽAVNI ZBOR / NADALJEVANJE JULIJSKE SEJE

Železnica kot stari Pepe

Poslanci so se strinjali, da je predlog zakona o inšpekciji dela dovolj restriktiven - Dajatve za pogodbeno delo bodo povišane nad dajatve za redno delo

LJUBLJANA - Za začetek smo bili priče slovesu. Poslanec LDS Jaka Zlobec se je namreč poslovil od svojih poslanskih »sotrpinov«, ker odhaja na novo dolžnost veleposlanika Slovenije v države Beneluxa. In privc je bil ob tem dežen tako pozicijskega kot opozicijskega aplavza, ko je v zahvalni besedi dejal, »da je naporno biti slovenski poslanec in tudi težko«, saj med navzočimi v zborovski dvorani pravzaprav ni bilo nobenega, ki bi taksnemu mnenju nasprotoval. Njegovo poslansko mesto bo poslej zasedel magister ekonomije, Izolčan Janez Jug. Sejo so nato nadaljevali z manj prozaičnimi zadevami; brez odvečnih besed so sprejeli ugotovitveni sklep, s katerim so odredili parlamentarno preiskavo o tako imenovani mariborski orožarski aferi in naložili svoji komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, da pripravi odlok o sestavi te komisije.

Sledila je prva obravnava predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, v katerem je poslance najbolj zmotila določba vlade, da se po sedaj veljavnem zakonu šestmesečni odpovedni rok skrajša na tri mesece. Poslanci so sprejeli tudi

sklep, da je treba dajatve za pogodbeno delo povišati nad dajatve za redno delo. In amandma, da odpovednega roka ni primerno skrajševati, dokler niso urejena inšpekcija dela in delovna sodišča.

S predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti je vlada začela z napovedano racionalizacijo socialnih pravic. Veljavni zakon je bil namreč sprejet v obdobju, ko so bila gospodarska gibanja se relativno ugodna. Ker pa obdobju gospodarske krize se ni videti konca, vlada predlaga znižanje najvišjega denarnega nadomestila, ki je do sedaj znašal petkratnik 80 odstotkov zajamčene plače na stiriokratnik ter med drugim tudi zmanjšanje pravic, če zavarovanec opravlja delo po pogodbi o delu. Tudi ta predlog so poslanci podprli in naložili, da vlada pripravi predlog zakona za drugo obravnavo.

Na včerajšnjem zasedanju državnega zbora so poslanci obravnavali tudi tretji zakon iz paketa delavske zakonodaje - predlog zakona o inšpekciji dela. Le-ta med razpravljalci ni naletel na bistvene pripombe, saj

so ga večinoma podprli ter menili, da je dovolj restriktiven. Predlog, da naj bi bil inšpektorat za delo organiziran kot samostojen organ vlade in ne kot organ v sestavi ministrstva za delo, kot veleval predlog zakona, ni naletel na mnenje večine. Vlada pa mora do druge obravnave, ki naj bi jo poslanci opravili na trenutke celo burno razpravo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona. Obravnavali so ga po hitrem postopku, saj se rok za izvedbo privatizacije stanovanj izteka. Poslanci bodo o usodi zakona glasovali na današnjem nadaljevanju zasedanja zbora.

Včerajšnja prva obravnava predloga zakona o železnicih je bila za sam zakon dobesedno uničujoča. »Predstavlja zgolj zelo zelo globoko kozmetično operacijo, ki sicer spreminja obraz, a pod njim se vedno ostaja stari Pepe,« je v razpravi zelo slikovito ponazoril svoje mnenje o zakonu demokrat France Bučar, ko je pozival poslance, naj glasujejo proti njegovemu sprejemu.

Nezadovoljstvo s ponujenim zakonskim predlogom so izrazili tudi predstavniki drugih poslanskih skupin, edina točka, pri kateri so se dejansko razhajali, pa se je nanašala na vizijo železnice in dilemo, ali naj bo to poslej delniška družba ali javno podjetje v lasti države. Sicer so vsi skupaj zelo ubrano dokazovali, da je pri železnicih in železniškem krizu treba biti pozoren predvsem na pomen Kopra in njegove povezave z Madžarsko, na preusmeritev tovornega prometa s cest na železnice, kar se v praksi sicer (se) ne dogaja, a se zagotovo bo. »Železnica je najboljši produkt civilizacije, kar se bo nekoč se kako obrestovalo,« je nekdo poudaril v včerajšnji razpravi, s katero so se poslanci pravzaprav le utrdili v prepričanju, da mora vlada pripraviti precej drugačen zakon o železnicih in ga šele nato poslati parlamentu v obravnavo. Pričakujejo, skratka, kot so se dejali, da bo drugo branje veliko bolj sprejemljivo. Pred tem pa bodo se do konca oblikovali lastne sklepe, ki jih bo najprej vzel v pretres odbor za infrastrukturo, in sicer se pred današnjim nadaljevanjem seje državnega zbora.

Pogodbeno delo omejeno

LJUBLJANA - Od vseh predlaganih sprememb, ki jih prinaša predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, je najpomembnejša ta, ki nekoc 24, danes 6-mesečni odpovedni rok, krči na 3 mesece. Ces da je obseg pripadajočih pravic presežnih delavcev večji, kot je praksa v evropskih državah, kjer se sicer »metanje ljudi na cesto« ne uporablja kot edino sredstvo za zagotavljanje preživetja podjetja v krizi. Pa vendar izračun, ki kaže, koliko denarja bo s to spremembo ostalo podjetju po mnenju nekaterih poslancev, ne opravičuje namena; saj gre za okoli 180 tisoč tolarjev, ki za vsakega odpravljenega delavca ostane podjetju.

Spremembe zakona pa se nanašajo tudi na preprečevanje pogodbenega dela, saj naj bi z njegovim omejevanjem odprli možnost sklenitvam delovnega razmerja za določen ali skrajšan delovni čas.

S spremembami in dopolnitvami zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti vlada skuša doseči racionalizacijo tistih socialnih pravic, ki so z novo zakonodajo na področju socialnega varstva že urejene. Sicer pa predlog znižuje do sedaj najvišje denarno nadomestilo, v visini petih najnižjih denarnih nadomestil (80 odstotkov zajamčene plače) na stiriokratnik. Tisti, ki prejemajo tako visoko denarno nadomestilo za čas brezposelnosti, imajo večje možnosti v iskanju novega delovnega mesta in jih bo nizevanje nadomestila samo vzpodbudilo v iskanju druge zaposlitve. V bodoče naj bi vsi pravico do šest mesečne denarne pomoči. Pravice pa se tudi zmanjšajo, če zavarovanec opravlja delo po pogodbi o delu, avtorski pogodbi ali če ima popoldansko obrt, sorazmerno z visino zaslužka. Predlagana je tudi delitev stroškov dokupa let v času podaljšane izplačevanja denarnega nadomestila med zavarovancem in Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v polovičnih deležih. Bistvena novost, ki jo prinašajo spremembe, je tudi povrnitev stroškov prispevkov na bruto plače delodajalcu, če zaposli najtežje kategorije brezposelnih. (Mig)

Kaj mi šepetajo volilci? (Foto: Tomi Lombar/TRIO)

NOVICE

Peter Toš odhaja v Egipt

LJUBLJANA - Peter Toš te dni prevzema dolžnosti izrednega in pooblaščenega veleposlanika RS v Egiptu. Toš je rojen v Celju leta 1939. Po diplomni na pravni fakulteti v Ljubljani je delal v republiškem sekretariatu za kulturo. Bil je predsednik republiškega komiteja za delo, hkrati pa član izvršnega sveta SRS. Kot delegat SFRJ je bil član

osrednjega izvršilnega organa v Mednarodni organizaciji dela. Leta 1989 je odšel za veleposlanika SFRJ v Tanzanijo, do odhoda v Egipt pa je opravljal razna dela v ministristvu za zunanje zadeve. (STA)

Slovenija ratificirala konvencijo SE

STRASBOURG - Slovenija je podpisala in ratificirala multilateralni sporazum o transferju tujih obsojencev iz države, v kateri so bili obsojeni, v domovino. Tak postopek je namenjen predvsem družbeni rehabilitaciji zapornikov in temelji na humanitarnih stališčih, saj upošteva težave pri sporazumevanju kaznjencev zaradi tujega jezika in majhno možnost stika s sorodniki. (STA)

Bohinc na Švedskem

LJUBLJANA - 32. kongresa švedskih socialdemokratov se je udeležil tudi predsednik sveta Združene liste socialdemokratov Rado Bohinc. Bivši predsednik britanskih laburistov Neil Kinnock je spregovoril o današnjem pomenu socialne demokracije pri razreševanju socialnih in ekonomskih problemov. Napadel je konzervativce, ki so krivi za večanje socialne neenakosti, kot tudi za neuspešno reševanje ekoloških problemov ter problemov mednarodnega mira. Posebej je pozval socialdemokrate k večjim naporom za doseg miru na Balkanu. Rado Bohinc se je srečal tudi z generalnim sekretarjem Socialistične internacionale, Luisom Azalo, in ga povabil na obisk v Slovenijo. (D. H.)

Komar vložil ovadbo zoper Janšo

MARIBOR - Eden glavnih osumilencev v mariborski aferi z orožjem Silvo Komar je na mariborskem sodišču vložil kazensko ovadbo zoper obrambnega ministra Janeza Janšo. Obtožuje ga, da je po odkritju orožja izrekel neresnične izjave o dejanjih Komarja kot vodje operativnega območja varnostno - informativne službe v Mariboru, s čimer naj bi škodil njegovemu dobremu imenu. (A. Z.)

Popravek

V včerajšnji številki Republike je v članku z naslovom »Jelinciču ne priznavajo imunitete« prislo do napake. Stavek v začetku članka se pravilno glasi: »Glede pobude poslanke LDS Vike Potočnik o vzpostavitvi imunitete za nazaj v primeru Zmaga Jelinciča, je komisija menila, da ta ni možna.« Za napako se opravičujemo.

VLADA / SEJA

Dogovorili so se za mešano diplomatsko komisijo za mejo

Zemeljski plin je dražji za pet odstotkov - V ministristvu za delo nova državna sekretarja za ekonomsko področje in za družino

LJUBLJANA - Poleg re-nominacije letosnjega proračuna je vlada na včerajšnji seji sprejela izhodišča za drugo fazo davčne reforme in davčne politike v prihodnjem letu (o predvidenem obdavčevanju avtomobilov in stanovanj smo pisali včeraj), podrobneje pa bo finančni minister za delo predstavil na posebni novinarski konferenci v prihodnjih dneh. Vlada je dala tudi soglasje k petodstotni podražitvi zemeljskega plina. V ministristvu za delo je imenovala dva nova državna sekretarja, in sicer Andreja Mateta za ekonomsko področje in dr. Draga Ceparja za družino. Agencija RS za sanacijo bank in hranilnic ima od včeraj novega direktorja: dosedanjega Antona Macuha je zamenjal krcanski

demokrat Janko Deželak.

Novinarske konference po seji vlade se je udeležil tudi minister za zunanje zadeve Lojze Peterle, ki je povedal, da je vlada imenovala članse slovenske delegacije v mešano diplomatsko komisijo za mejo med Slovenijo in Hrvaško. Komisijo bo vodil Tomaz Kunstelj, generalni sekretar zunanjega ministristva, v njej pa so kot člani se Borut Bohte, profesor na pravni fakulteti, Branko Celar, načelnik oddelka za mejne zadeve v notranjem ministristvu, Dušan Fatur, svetovalec v ministristvu za promet, Andrej Grahor, predsednik IS občine Piran, in Mirko Prelog, predsednik IS občine Ljutomer. Zunanji minister je se do dal, naj bi Hrvaška imenovala svojo delegacijo v pri-

hodnjem tednu. V zvezi s Hrvaško se to, da je za ta teden predvideno srečanje predsednikov vlad in zunanjih ministrov obeh držav, odpadlo zaradi zaostrenih razmer na Hrvaškem, Peterle pa meni, da bo do srečanja prišlo v prihodnjih desetih dneh. Zunanji minister je za 22. september napovedal se sestanek slovensko-bavarske komisije na Bavarskem, ki bo razpravljala o sodelovanju na najrazličnejših področjih. Sporčil pa je tudi, da v ponedeljek s predsednikom vlade odhajata na zasedanje generalne skupščine OZN, kjer ima sam načrtovana srečanja z zunanjimi ministri več evropskih in evropskih držav. Obiskati namerava tudi slovenske poslanke na Zahodni obali. Vlada je

Janko Deželak

včeraj odobrila za 15,5 milijona tolarjev človekoljubne pomoči v obliki hrane iz zdravil za Slovence v Sarajevu, Kaknuju in Zenici. Polozaj kulturnih dejavnosti v letošnjem letu je predstavil minister za kulturo Sergij Pelhan. (A. R.)

SPET MENJAVE NA VRHU SOVE?

Izjava Predaniča usodna za Jakina

Drnovšek zahteval preiskavo - Predaničeva izjava avtentična? - Odločitev znana v prihodnjih dneh

LJUBLJANA - Vlada včeraj ni zamenjala direktorja Sove Silvana Jakina, kot so napovedovali »dobro obveščeni« krog; se več, o tem na seji sploh niso govorili. Vendar pa so informacije, da so tudi tretjemu predstojniku varnostne službe »šteti dnevi«, očitno točne. Nasi viri namreč navajajo, da se bo zamenjava po vsej verjetnosti zgodila v prihodnjih dneh, čeprav se ni jasno, ali naj bi Jakin »odstopil« sam in čeprav ni znano, kdo naj bi ga zamenjal.

Direktor Sove je, kot je znano, obiskal odvetniško pisarno Nika Belopavloviča in Mitje Strazarja (v tej pisarni je Jakin opravljal pripravniški staz) in si tam »sposodil« zapisnik o zaslišanju Mira Predaniča pri preiskovalnem sodniku v Mariboru. Zapisnik naj bi »pomagal« obrambnemu ministru Janezu Janši, ki je bil čez dva dni prav tako zaslišan na mariborskem sodišču. Nasi viri navajajo, da naj bi predsednik vlade potem, ko je slisal za omejene informacije, zahteval policijsko preiskavo. Ivo Bizjak je v tistih dneh na neki tiskovni konferenci res izjavil, da so za zgodbo izvedeli »iz nekaterih izjav delavcem organov za notranje zadeve«, da pa dejstva »se preverjajo«. Kmalu za tem, ko so mediji že spekulirali o morebitni zamenjavi direktorja Sove, pa je Janez Drnovšek javno povedal, da je Silvan Jakin na političnem kolegiju vlade »zadovoljivo pojasnil« dogodek in da je s tem zgodba končana. O podrobnostih predsednik vlade ni hotel govoriti. Vladni viri so takrat navajali, da naj bi priče potrdile Jakinovo

TANJA STARIC

verzjo dogodka - da je namreč zapisnik odnesel v soglasju z odvetnikom in s Predaničem. Vendar pa se s tem očitno preverjanje niso končali in pokazalo se je, da stvari vendarle niso tako enostavne. Miro Predanič je predsedniku

mek« odvetnika Strazarja, ki prav tako dokazuje, da je Jakin brez vesti »prizadetih« odnesel zapisnik. V minulih dneh so pristojni - kot navajajo nasi viri - preverjali avtentičnost omenjenega pisma. Silvan Jakin naj bi namreč trdil, da je pismo ponaredek. Vendar pa je - po nasih informacijah - preiskar-

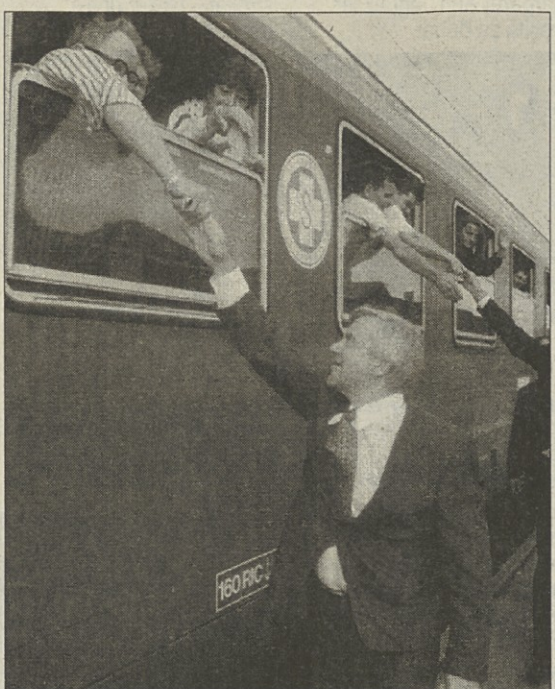

vlade Drnovšku napisal pismo, v katerem navaja, da je bil: »... zapisnik o mojem zaslišanju z dne 23.8. odtujen s strani direktorja Sove Jakina brez moje vednosti«. Te navedbe - pise v pismu - potrjuje uradni zaznamek, ki ga je napisal takoj po dogodku odvetnik Strazar. Predanič prosi Drnovška, naj izjavo posreduje tudi Milanu Kucanu in Mihi Kozincu. Medtem so mediji tudi že objavili omenjeni »uradni zazna-

va pokazala, da je izjava avtentična in da je torej direktor Sove »močno prekoratil pooblastila«. Ker bi to tudi pomenilo, da je na mestu predstojnika »civilne« varnostne službe (po leg Voma) človek, ki je blizu Janši in ne Drnovšku, poznavalci menijo, da je zamenjava skorajda neizogibna. Če so naše informacije točne, bo torej Jakin tretji »odstopljen« predstojnik Visa oziroma Sove v nekaj mesecih.

Sončni vlak na voznji miru

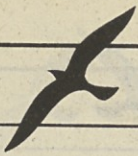
LJUBLJANA - Potnike Sončnega vlaka, ki povezuje ljudi in narode Avstrije, Slovenije in Hrvaske je ob prihodu v Ljubljano pozdravil slovenski predsednik Milan Kucan. Vojna je največje zlo, ki ga človek prizade ne sebi in drugim, je poudaril predsednik in potnike pozval, naj na svoji poti na sosednjo Hrvaško ponesejo duha miru, ki ga nosi vlak prijateljstva. Pri dobrodošli sta sodelovala tudi ljubljanski metropolit Alojzij Suster in avstrijska veleposlanica v Sloveniji Jutta Bastl. (STA)

Na pot prijateljstva je šlo 370 potnikov (Foto: S. Z. / TRIO)

Danilu Kodriču so podaljšali pripor še za tri mesece

Vrhovno sodišče RS je zaradi begosumnosti podaljšalo pripor zoper obtoženega v zadevi Hit, D. Kodriča še za tri mesece. Odvetnik Andrej Stanovnik, ki zagovarja osumljenca A. Thanasi, je podal zahtevo za izločitev predsednika temeljnega sodišča v Novi Gorici Pavla Budina in preiskovalne sodnice Darinke Kogoj. Zahtevo je najprej zavrnilo višje sodišče v Kopru, po pritožbi odvetnika pa jo je zavrnilo še vrhovno sodišče. (A. Z.)

AVSTRIJA / V PRVEM POLLETJU 1993

Znaten upad azilskih prošenj

Kritika s strani pooblaščenca OZN

DUNAJ - Stevilo prošenj za azil v Avstriji je v prvem polletju leta 1993 v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta dramatično upadlo. Kot je včeraj povedal zastopnik Organizacije združenih narodov za pomoč beguncem Staffan Hode-mar, je ta upad tesno povezan z novo avstrijsko zakonodajo, ki je očitno ostrašila veliko število ljudi.

Od januarja do konca junija letos je pri notranjem ministrstvu zaprosilo za azil samo še 2490 oseb, lansko leto jih je v enakem obdobju bilo 11.875. To pomeni, da je število prošenj upadlo za kar 80 odstotkov. Po sporočilu notranjega ministrstva je bilo v zadnjem letu zaključenih 9019 prošenj, 719 osebam se je priznal status begunca, 7916 prošenj je bilo odklonjenih, 312 oseb pa je umaknilo svojo prošnjo.

Po mnenju notranjega ministra Franza Löschnaka dramatično nazadovanje prošenj ni samo posledica nove avstrijske azilske zakonodaje. Povedal je tudi, da vojni begunci iz področja nekdanje Jugoslavije ne zaprosijo več za azil v tako visokem številu kot se pred letom dni.

Kljub temu pa je iz statistike razvidno, da prihaja največje število prošenj slej ko prej od

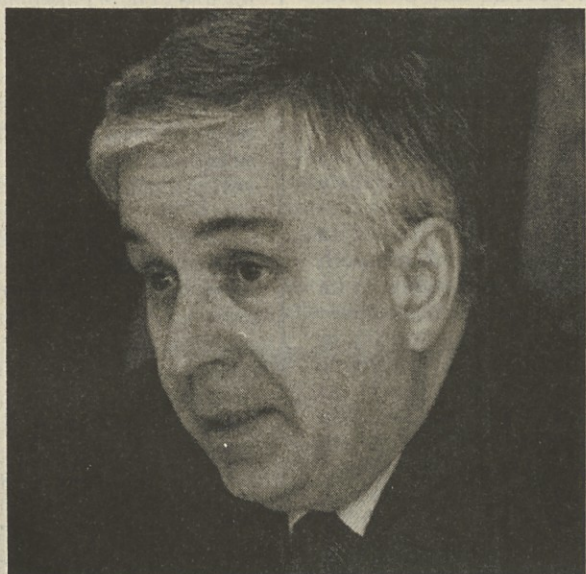
tujcev iz republik bivše Jugoslavije, sledijo pa Romuni in Turki.

Zastopnik OZN je v zvezi z avstrijsko azilsko zakonodajo kritiziral, da v praksi ni zagotovljeno, da tisti, ki so potrebni azila oz. pomoči, jo tudi dobijo. Predvsem je izrekel dvom, ali jim je sploh dana možnost, da pravčasno zaprosijo za azil.

V zvezi z vprašanjem tujcev v Avstriji je včeraj državna poslanka Marlies Flemming, pristojna za integracijska in begunska vprašanja v parlamentarnem klubu avstrijske ljudske stranke, predložila notranjemu ministrstvu in tudi zveznim

dezelam obsiren katalog z navedbo potrebnih najnujnejših ukrepov. Flemmingova med drugim zahteva posebnega pooblaščenca za inozemce v vsaki zvezni deželi, svetuje za tujce v vseh občinah ter široko informacijsko kampanjo tako za delavce iz inozemstva kot tudi za begunce.

Platforma SOS-soclovek pa v sodelovanju s Karitas in Zelenimi nartuje za prihodnjo sredo veliko zborovanje pred parlamentom na Dunaju. Z verigo ljudi hočejo »zbuditi« politike ter opozoriti javnost, da je potreben bolj človeški pristop pri reševanju problema tujcev. (I.L.)

Franz Löschnak, avstrijski minister za notranje zadeve.

Koroška gostitelj svetovnih turističnih iger '94

VRBA - Dežela Koroska bo od 28. maja do 1. junija leta 1994 gostitelj 2. svetovnih turističnih iger. Gre za prireditve, ki združuje vodilne menedžerje v turističnih podjetjih širom sveta.

Iger na Koroskem (glavne prireditve bodo v Vrbi in v Poreču ob Vrbskem jezeru) se bo udeležilo nad 600 opinion leaderjev iz 35 držav - iz vse Evrope preko Amerike do Japonske in južne Afrike -, pomerili pa se bodo v različnih športnih disciplinah kot so tenis, golf, kolesarjenje, odbojka, triatlon, cross-tek in plavanje.

Dr. Klaus Lukas, generalni direktor Avstrijske agencije za promocijo turizma je na včerajšnji tiskovni konferenci poudaril, da pri teh igrah sicer »ne gre v prvi vrsti za metere in sekunde«, igre naj bi imele namen povezovanja med narodi, mesebojnega spoznavanja ter nenazadnje za promocijo Avstrije kot pomembno turistično deželo. Prireditve stane osem milijonov silingov. (I.L.)

AVSTRIJA / GOSPODARSTVO

Huda kriza hromi državna podjetja

Več milijard šilingov izgub pri ÖMV in AMAG

IVAN LUKAN

DUNAJ - Podjetja ÖMV in AMAG, ki spadata med največja podzavljena podjetja v Avstriji, sta zasli v hudo krizo, izgube pa se pri obeh podjetjih gibljejo v višini več milijard šilingov. Včeraj in predvčerajšnjem sta v obeh podjetjih zasedala nadzorna odbora, da bi sprejela sanacijske programe. Pri tem je zelo hitro postalo jasno, da bodo prve žrtve sanacijskih ukrepov delojemalci, menedžerji pa (zaenkrat?) ostanejo na svojih položajih.

Tako bo personalna redukcija pri podzavljenu podjetju ÖMV izpadla še bolj radikalno kot so to napovedali sele pred nekaj dnevi. Na večurni seji nadzornega sveta ÖMV, podjetje je pred nekaj leti stelo med najbolj uspešna avstrijska podjetja, je bilo namreč sklenjeno, da bodo v naslednjih dveh letih zmanjšali število delovnih mest ne samo za 1200, marvec da bo izgubilo svojo zaposlitev celo 1600 delojemalcev. V tovarni Chemie Linz, v kateri proizvajajo različne vrste kemičnega gnojila, bodo število delovnih mest zmanjšali za 650, v rafineriji na krtuejo redukcijo za okrog 400

delovnih mest, pri podjetju Petrochemie pa za nadaljnjih 300 mest.

Nadzorni odbor ÖMV je dalje sklenil, da se bodo hkrati zacela tudi pogajanja z obratnim svetom glede zmanjšanja socialnih storitev za delojemalce.

Generalni direktor ÖMV Richard Schenz je po seji nadzornega odbora trdil, da je podjetje kljub izgubam v višini 4,7 milijard šilingov »povsem zdravo«, kriza je nastala samo zaradi tega, ker je težka gospodarska kriza v industrijskih državah »zasacila podjetje na petih od skupno šestih nogah«.

Generalni direktor je v pogovoru z novinarji sicer priznal, da je vodstvo podjetja tudi delalo napake, ker pri oceni položaja ni upoštevalo vse možne negativne faktorje, del krivde pa je zvalil tudi na pospodske prognoze, »ki so se prav tako zaračunali«. Glavni vzrok za polom pa je, da je ÖMV izgubila pomembnih trgov po vsem svetu, je dejal Schenz, ki je del krivde za dramatičen položaj pripisal tudi kolektivni pogodbi, ki je za 30 odstotkov višja od ostalih pogodb. Redukcija osebja pri ÖMV pa bo potrebna tudi zaradi tega, ker se v

nekaterih podjetjih proizvajajo produkti, ki bi jih druge dobili ceneje.

Na vprašanje, zakaj so spet delojemalci tisti, ki napake menedžmenta, pa je generalni direktor dejal, da kljub nastali situaciji »pri vodenju podjetja ni odkril napak«. S svojimi kolegi v vodstvu podjetja da je zadovoljen, ob koncu pa je kot edino konzekvenco navedel, da člani vodstva ÖMV letos ne bodo deležni finančnih nagrad.

V hudo krizo je medtem zasel tudi podzavljeno koncern AMAG (aluminij), katerega sanacija bo avstrijske davkoplacevalce stala kar 13,5 milijard šilingov. Kot je predsednik predstojništva AMAG Hammerer včeraj poudaril, želijo ohraniti proizvodnjo v Ranshofenu (v Avstriji) ter na eni ali dveh lokacijah v Nemčiji, elektrolizo v Avstraliji pa da so že prodali. Glede obstojecih udeležb v Hamburgu ter v Kanadi pa se iščejo novega lastnika. Dokončnih odločitev vodstvo AMAG na svoji včerajšnji seji se ni sprejelo, jasno pa je, da bo tudi v Ranshofenu prišlo do redukcije osebja pod 2000 delojemalcev.

AVSTRIJA / NOVELACIJA

Civilna služba bo brez izjem trajala deset mesecev

»Pax Christi« proti podaljšanju

IVAN LUKAN

DUNAJ - Razprava o podaljšanju civilne službe (kot alternativa k služenju vojaškega roka z orožjem) se v Avstriji nadaljuje. Včeraj je močno v razpravo posegel avstrijski notranji minister Franz Löschnak, ko je naznanil, da bo že v prihodnjih dneh razposlal osnutek za novelacijo zakona o civilni službi.

V njem je predvideno, da bo civilna služba v Avstriji od 1. januarja leta 1994 trajala deset mesecev, ter da ne bo več - kot doslej - nikakršnih izjem (v posebej težkih poklicih je služba trajala 8 mesecev - op. ured.). Osnutek predvideva tudi razširitev civilne službe na nove stroke ter obcutno debirokratizacijo pri administraciji civilne službe. Poleg tega je notranji minister izrecno poudaril, da vrnitev k komisiji za preverjanje upravičenosti ugovora zaradi vesti ne bo.

Obrambni minister Werner Fasslabend, ki je pred mesecem dni s svojo zahtevo po podaljšanju civilne službe od 10 na 12 mesecev sprožil vneto razpravo o tej temi, je na včerajšnji Löschnakov poseg reagiral z začudenjem. Dejal je, da bil je sele pred nekaj dni med obema ministroma dolocen termin za pogajanja o podaljšanju civilne službe (29. septembra), in da ni pričakoval, da bo na tak način konfrontiran s stališčem socialdemokratskega partnerja v zvezni vladi.

V razpravo pa se je te

dni vključila tudi avstrijska sekcija katoliškega mirovnega gibanja »Pax Christi« ter se izrekla proti podaljšanju civilne službe. V nasprotju z bojaznimi konzervativnega tabora znotraj avstrijske vlade vidi »Pax Christi« v upadajočem številu vojskih obveznikov »tudi pozitivno znamenje«.

To pomeni, da vedno več mladih moz »odklanja kolektivno nasilje kot sredstvo za reševanje sporov« in namesto tega kaže »potrebo po socialno smotni dejavnosti« je poudaril predsednik »Pax Christi«, dunajski pomožni škof Florian Kuntner v posebni izjavi. Za »Pax Christi« je nerazumljivo, kako politiki ravnaajo z načelom enakosti. Ze sedanja ureditev, po kateri za mnoge civilna služba traja za dva meseca dalje kakor vojaška služba, »nasprotuje temu načelu«. Nazadnje izražena namera za nadaljnje podaljšanje civilne službe bi »ta položaj zaostrila«, je rečeno v izjavi, ki jo je posredovala avstrijska katholicpress.

Po mnenju »Pax Christi« naj bi politiki razmišljali ne o podaljšanju, temveč o razširitvi civilne službe na mirovno-politične dejavnosti. V okviru civilne službe naj bi se bilo mogoče naučiti nenasilnega reševanja sporov na medčloveški in družbeni ravni. Prispevki k zmanjšanju napetosti med različnimi skupinami naj bi bili pri tem prav tako mogoči kakor regionalno delo za mir.

Seminar za kitariste na Rebrci

CELOVEC - Glasbena sola na Koroskem je prejšnji teden prvič organizirala dvodnevni seminar za kitariste. Izkazalo se je namreč, da je potreba po pouku spremljanja na kitari velika, ker te ponudbe v klasičnem pouku ni. Na mah se je javilo 15 kitaristov, večinoma bivši in sedanji učeneci Glasbene sole.

Seminar je potekal v treh skupinah, ki so jih sestavili po stopnji znanja udeležencev. Razveseljivo je bilo, da je bila skupinska dinamika odlična, čeprav so se udeleženci precej razlikovali po starosti (od 9 let do znatno preko 20 let). Voditelj seminarja so se potrudili, da so posredovali najrazličnejše načine spremljanja, od narodne pesmi preko rocka, jazza in zabavne glasbe do improvizacije. Seminar so vodili Toni Bosic, Janez Gregoric in Roman Verdel.

Zadovoljstvo je bilo precejšnje, udeleženci pa so bili enotnega mnenja, da so taki seminarji neobhodno potrebni, saj si vsi želijo cimve konkretnih napotkov za spremljanje. Ta prvi obetaven poskus je jasno pokazal, da bo se več zanimanja za seminarje tudi med letom.

AVSTRIJA / DAN HRVAŠKE MLADINE NA GRADIŠČANSKEM

Kdaj bo sprejet zakon o dvojezičnih krajevnih napisih?

Simbolična postavitve krajevne table v kraju Frakanava

IGOR SCHELLANDER

zarjajo na zamudo pristojnih avstrijskih organov.

Krajevne table, ki so jih tako postavljali v različnih dvojezičnih občinah gradiscanske, ponavadi niso »preživele« več kot nekaj dni, potem so jih

ponavadi varnostni organi ali uslužbenci cestne uprave odstranili.

Odkar imajo avstrijske narodnostne manjšine v avstrijskem parlamentu močan glas v osebni zelenih manjšinskih mandatarjev, je tudi problem

gradiscanske dvojezične topografije v avstrijski politični in medijski javnosti bil deležen večje pozornosti, vendar do zdaj ni prišlo do nobenih bistvenih premikov pri pristojnih organih.

Glede usode novega dvojezičnega krajevne napisa v Frankanavi so gradiscanski letos optimistični. Tabla letos ne bo padla, menijo, res izgleda, da se jim bo ta želja morda uresnila.

Frankanava ima približno 520 prebivalcev, od tega 400 Hrvatov. Hrvasko poreklo kraja je samoumevno tudi za župana Demetra Kanca, ki je Hrvaskemu akademskemu klubu na namestitve »vročega« krajevne napisa celo prepustil občinsko zemljišče.

Za komplikacije in za neizpolnjevanje narodnostnih pravic Hrvatov so krivi pristojni politiki in organi v centrali v Zelenem, glavnem mestu Gradiscanske - na podeželju, v dvojezičnih občinah je hrvaski zivelj ponavadi priznan in cenjen, vedno zatrjujejo predstavniki gradiscanskih Hrvatov.

21. septembra letos pa se bo ravnokar ustanovljen Sosvet za hrvasko narodno skupnost na Hrvaskem (svetovalni organ Urada zveznega kancerja) prvič ukvarjal z vprašanjem dvojezične topografije na Gradiscanskem.

Iz urada deželnega glavarja Karla Stixa pa je tokrat prvič bilo slišati, da se bodo deželni politiki na Gradiscanskem tokrat s to zadevo zares resno ukvarjali.

Predsednik HAK-a Čenar (l.) s politiki pred tablo.

NOVICE

Častni križ za znanost in kulturo Simonu Wiesenthalu

DUNAJ - Avstrija bo odlikovala lovca na nacional-socialistične zločince in vodjo Judovskega dokumentacijskega centra na Dunaju Simona Wiesenthala. Vicekancler in minister za znanost Erhard Busek je na seji ministrskega sveta vladnemu kolegiju predlagal, naj 84-letnemu Wiesenthalu podelijo častni križ za znanost in kulturo prvega razreda, to je najvišje odlikovanje, ki ga lahko podeli ministrstvo za znanost. Hkrati bi bilo to prvo odlikovanje, ki bi ga Wiesenthal prejel od Republike Avstrije za svoje življenjsko delo. 1990. leta mu je dunajska univerza odlikovala s častnim doktoratom.

Močno radioaktivno sevanje

ST. PÖLTEN - Visoko radioaktivno sevanje na oddelku za izotope močno vznemirja odgovorne ljudi v bolnici in v mestnem svetu nižjeavstrijskega glavnega mesta St. Pölten. Pred kratkim si je neki pacient - po poklicni izobrazbi tehnik za merjenje zarcenja - v čakalnici oddelka za izotope očitno hotel skrajšati čas. Presenečenje, ki ga je pri tem doživel, je poskrbelo za alarmantno stanje na oddelku in za zgago med pristojnimi: geigerjevimi števecem je namreč ugotovil kar 15.873-kratno prekoraceenje mejne vrednosti. Merilni aparat je pokazal 1000 milirentgenov močno radioaktivno sevanje na uro, dopustna mejna obremenitev znaša 0,063 milirentgenov. Strokovnjaki radiološkega raziskovalnega instituta v Seibersdorfu, ki so bili takoj poverjeni s preiskavo zadeve, so v prvi izjavi poudarili, da je pri tako visokem radioaktivnem sevanju - če je za sebnost merjeni podatek res točen - treba pričakovati negativne posledice za zdravje prizadetih.

Protest umetnikov proti vojni v Bosni in Hercegovini

DUNAJ - Z vojno v Bosni in Hercegovini se zdaj ukvarja tudi ena izmed vodilnih avstrijskih kulturnih ustanov - ugledni Burgtheater na Dunaju. 25. septembra bo premijera »Hrvaskega Fausta« Slobodana Snajderja, s tem v zvezi pa bo teden dni prej, 18. septembra avtorsko branje (ob 20. uri v Kasino am Schwarzenbergplatz) z Elisabeth Orth, Petrom Turinim in Slobodanom Snajderjem. Dan navrh, 19. septembra, bodo igralci Burgtheatra v posebni matineji (»Solze iz Bosne«) predstavili tekste avtorjev s področja nekdanje Jugoslavije, Paul Parkin bo ob 20. uri nadaljeval z branjem proze. Nato je predvidena tudi razprava s publiko.

Postaja »Antenne Austria« v poravnalnem postopku

DUNAJ - Ena izmed pionirskih avstrijskih zasebnih radijskih ustanov, medtem spet ukinjena oddajniška mreža »Antenne Austria«, bo začetek državnih odobrenega obdobja zasebnega radija v Avstriji doživela samo se v okviru poravnalnega postopka. Poslovodja »Antenne Austria« Walter Schneider-Schwarzbauer je za vrsto podjetij svojega holdinga predlagal uvedbo poravnalnega postopka (z 20-odstotno popravilno kvoto). Če bo postopek dovoljen in uspešno zaključen, Schneider-Schwarzbauer nacrta ponoven start svojih oddajnikov v nekaterih avstrijskih zveznih dezelah. Radijo »Antenne Austria« je pred leti z oddajniki zunaj avstrijskih meja začel obsevat vzhodno in južno Avstrijo.

Družabno srečanje upokojencev iz Roza

SENTJAKOB - Društvo upokojencev je gotovo eno najbolj aktivnih slovenskih društev v Rožu; - člani se redno srečujejo na prireditvah in tudi preteklo soboto so se povseslili v farni dvorani na družabnem srečanju. Seveda ob takih priložnostih ne sme manjkati slovenska pesem: pevski zbor »Lipa« iz Velikovca je upokojence razveselil s pesmijo, izredno prisrčno pa so bile tudi Blazjeve dedke iz Encelne vasi pri Galiciji, ki so skupaj z mamico (oz. teto), ki jih je spremljala na kitari, zapele stare otroške pesmi in seveda tudi novejše. Harmonikas Franci je zagodel vsele vize in tako se je ob »mavzni« in pijaci izteklo prijetno popoldne. Priznanje pa gre tudi predsednici društva Micki Miskulnik, ki je skbela za dobro počutje starejših občanov.

»Pokrajinska pot« ob Dravi

SENTJAKOB/BISTRICA - Pred kratkem so občini Sentjakob in Bistrica v Rožu slavnostno odprli tako imenovano »pokrajinsko pot za sprehode«. Posebnost skupnega projekta je, da pesči ob dravskem jezu dobivajo informacije o domaćih zivalih in rastlinah. Ze ob odprtju poti se je zbralo veliko število zainteresiranih občanov, ki so zanimivo pobudo pozdravili.

AVSTRIJA / PROGNOZA

Avstrijski maksimum - 8,250.000 prebivalcev

DUNAJ - Po prognozi Avstrijskega statističnega urada (ÖSTAT) je maksimalno število prebivalcev, ki ga lahko doseže »alpska republika«, pri 8,250.000 ljudi. »Kulturnacijska točka« pa bo dosežena predvidoma leta 2020.

Glede prirastka prebivalstva pa so znane prognoze tudi za posamezne zvezne dežele: za Korosko napoveduje upad za približno pet odstotkov do leta 2030, tako da jo bo prehitela zvezna dežela Salzburg. Koroska bo po

tem - gledano po številu prebivalstva - samo se na sedmem mestu od skupno devet zveznih dežel.

Po prognozi statističnega urada pa se bo hkrati znatno zvisala povprečna starost avstrijskega prebivalstva. Trenutno je vsak peti Avstrijec star nad 60 let, leta 2015 bo to vsak četrti, leta 2030 pa celo že vsak tretji. Edina izjema bo mesto Dunaj, kjer pričakuje Avstrijski statistični urad najmanjši prirastek prebivalstva, star nad 60 let.

KULTURNA POLITIKA / STROKOVNA DRUŠTVA NASPROTUJEJO VLADNI UREDBI

Ne kolikor zna, temveč kolikor ima, umetnik velja

Kulturniki proti dohodkovnemu cenzusu kot merilu za pridobitev statusa umetnika - Kulturno ministrstvo je zavezano vladi, ne pa kulturnikom

LJUBLJANA - Problematika vladne uredbe, ki določa pogoje za pridobitev pravice do deleža sredstev za plačilo prispevkov za socialno zavarovanje samostojnih kulturnih delavcev iz državnega proračuna, je bila tema tiskovne konference, ki jo je Koordinacija strokovnih kulturnih društev Slovenije sklicala v torek, 14. septembra v

projekcijski dvorani Viba filma v Ljubljani. Kulturniki zahtevajo, da se iz uredbe izloči dohodkovni cenzus, ki status samostojnega kulturnega delavca in s tem zgoraj omenjeno pravico podeljuje le umetnikom, ki mesečno zaslužijo do 27.000 tolarjev, zavzemajo pa se, da se statute podeljuje po kvaliteti umetniškega ustvarjanja.

Marcel Buh iz Društva slovenskih filmskih delavcev je dejal, da Ministrstvo za kulturo sodeluje s kulturnimi društvi le, kadar sta kultura in samo ministrstvo v nevarnosti. Buh je povedal, da je pred kratkim Jože Osterman, državni sekretar na kulturnem ministrstvu, dejal, da je ministrstvo zavezano vladi, ne pa kul-

turnikom. Povedal je, da dobiva neinstitucionalizirana kultura cetrtno denarja iz kulturnega proračuna. »Tako ministrstvo pa nam nič ne pomaga,« je dejal. Predlagal je, da bi se kultura financirala iz fondacij in odpisov davkov, kot je to urejeno na Zahodu.

Dare Birs iz društva slovenskih likovnih

umetnikov je povedal, da je bila uredba sprejeta 6. avgusta, ker pa se nekatera kulturna društva niso strinjala z njo, so na vlado naslovila ugovor. Ministrstvo za kulturo se je tako v petek, 3. septembra sestalo z društvi. Društva so se na sestanku pritoževala nad cenzusom v uredbi, je dejal Birs in dodal, da je v aktih, ki urejajo kulturno politiko, tak cenzus neume-

Državo zanimajo mere trebuhoval umetnikov

društev slovenskih likovnih umetnikov je dejal, da bi se s cenzusom povečala prodaja kulture na crno, hkrati pa povedal, da Ministrstvo za kulturo nima izdelane zakonodaje in davčne politike, da bi se lahko v naši kulturi odprl konkurenčni trg, le-ta pa bi se po Vranovem mnenju moral izoblikovati. Ravno zato pa so vsa poseganja vlade v status samostojnih kulturnih delavcev nesmiselna, je dodal Vran.

Edi Berk iz Društva oblikovalcev Slovenije je povedal, da se pri nas subvencionira le institucionalizirana kultura, preostala, ki jo sestavljajo samostojni umetniki, pa dobiva subvencije le prek socialnega zavarovanja. Berk je opisal pravilnike o zavarovanju samostojnih umetnikov iz let

1967, 1980 in 1986 in povedal, da se je po vseh teh pravilnikih statute dodeljevalo po kvaliteti dela umetnikov, cenzusa, kakršen je v novi uredbi, pa v pravilnikih ni bilo. Tudi Bert je nasprotoval cenzusu za dodelitev statusov, dejal pa je tudi, da socialna in kvaliteta umetniškega dela, ki sta združeni v uredbi, nista kompatibilni.

Majda Grbac iz Združenja dramskih umetnikov je dejala, da so na petkovi seji govorili o davčni politiki in subvencijah. Povedala je, da so predstavniki ministrstva izjavili, da je bila uredba sprejeta mimo njih. Grbcovo moti, da so iz vseh listin izločili naziv umetnik, in povedal, da so združeni zahtevala vrnitev tega termina.

Ambroz Sardoc

Kako je bilo prej in kako je zdaj

Uredba o pogojih za pridobitev pravice do deleža sredstev za plačilo prispevkov za socialno zavarovanje samostojnega kulturnega delavca iz državnega proračuna je takrat, ko je bila objavljena v Uradnem listu, najprej razburila posameznike, ki so jo tam prebrali, zdaj pa v protestu povezala strokovna društva.

Od pravilnika, ki je bil v veljavi od leta 1986 - podpisal ga je Sergij Pelhan, ki je bil takrat predsednik skupščine Kulturne skupnosti Slovenije - se bistveno razlikuje v dveh zahtevah. Za ugodno rešitev prošnje samostojnega kulturnega delavca, ki se poteguje za državno varstvo, mora biti prošilcev dohodkovni in premoženjski položaj manj ugoden, zahteva nova Uredba. To pomeni, da prošilceva osnova v napovedi davka od dohodnine ne sme dosegati drugega odmernega razreda, da prošilec ne sme imeti v lasti nepremičnine, ki presega veljavne standarde ali premoženjske premoženja večje vrednosti, in da mesečno ne sme prislužiti več kot povprečno slovensko plačo. Prej veljavni pravilnik ni postavljali nikakršnih premoženjskih pogojev.

Nova Uredba za razliko od njega omogoča tistim, ki prvič prosijo za državno socialno varstvo, da brez preverjanja dohodkovnega in premoženjskega

stanja pridobijo to pravico, če so pisatelji, pesniki, dramatik ali avtorji radijskih iger, katerih dela so kakovosten prispevek k slovenski kulturi. Pravica do državnega socialnega varstva obsega pokojninsko in invalidsko zavarovanje od najnižje pokojninske osnove, vse pravice iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja in zavarovanje za primer brezposelnosti - slednjega spet poprej ni bilo mogoče uveljavljati.

Prosilci, ki morajo svojo vlogo upravititi z dohodkovnim in premoženjskim stanjem, pridobijo pravico do državnega socialnega varstva za dobo petih let, tisti, ki zanj prosijo prvič, pa za tri. V kulturnih krogih se je za državno podpirance ustalilo ime umetnik, medtem ko so vsi, ki si morajo socialno varnost zagotavljati sami, »le« samostojni kulturni delavci.

Uredba je stopila korak naprej od pravilnika tudi na področju varstva pravic umetnic. Pravico do državnega socialnega varstva je mogoče podaljšati za čas trajanja porodniškega dopusta.

(L.B.N.)

IZ TUJINE

Odkupljena zasebna zbirka Marlene Dietrich

NEW YORK - Berlinski filmski muzej je za pet milijonov dolarjev odkupil osebno zbirko oblek, zlatnine in filmskih spominkov znane nemške igralka Marlene Dietrich, je sporočila aukcijska hiša Sotheby. Zbirka zaznamuje celotno igralkino kariero - od njenega solskega dnevnika do rdeče cipkaste bluze, ki jo je leta 1935 nosila v filmu Hudci je zenska. V zbirko sodi tudi zlata cigaretnica, ki jo je igralki poklonil režiser Josef von Sternberg. Marlenina dolga kariera se je pričela z njegovim filmom Plavi angel, v katerem je imela igralka glavno vlogo. Zbirka obsega približno sto tisoč predmetov, ki so jih v zadnjem letu zbrali specialisti avkcijske hiše Sotheby. Po množici zavrnjenih ponudb ameriških muzejev za odkup zbirke se je Marlenina hči Maria Riva odločila zbirko prodati berlinskemu muzeju nemške kinematografije, ki ga nameravajo odpreti leta 1998. Muzej bodo zgradili na Potsdamskem trgu, nedaleč od Hitlerjevega podzemnega bunkerja. Dietrichova, po rodu iz Berlina, se je leta 1930 preselila v Hollywood in sprejela ameriško državljanstvo, čeprav je je nacistična vlada valila, naj se vrne v Nemčijo.(Reuters)

Galerije v Budimpešti in avstrijski umetniki

DUNAJ, BUDIMPEŠTA - V Kunsthalle na Dunaju in v hisi Olofa Palme ter muzeju Ludwig v Budimpešti so 4. septembra odprli razstavo igre brez meja, ki predstavlja avstrijsko umetnost od leta 1980 dalje. Istega dne pa je devet galerij v Budimpešti sočasno odprlo predstavitve stiriinajstih avstrijskih sodobnih umetnikov. S temi predstavitvami želita Kunsthalle in muzej Ludwig usmeriti pozornost na delo avstrijskih umetnikov ter na razvijajočo se umetnostne galerije v Budimpešti, neposreden stik umetnikov iz obeh držav pa bo okrepil medsebojno kulturno sodelovanje. Zamisel za te predstavitve se je razvila ob obisku lastnikov galerij in zgodovinarjev iz Budimpešte pri avstrijskih umetnikih maja letos, idejo pa je prvi ponudil Hans Knoll. Projekt koordinira Verein Ausstellungsorganisation. (A.S.)

Rostropovič v Rusijo in baltske države

WASHINGTON - Violoncelist in vodja orkestra Mstislav Rostropovič bo skupaj s simfonичnim orkestrom iz Washingtona odpotoval na 15-dnevno turnejo v Rusijo in baltske države, ki bo trajala od 21. septembra do 5. oktobra, so v sredo sporočili iz Centra John Kennedy. To je že druga turneja, na kateri se bo washingtonski simfonični orkester (National Symphony Orchestra) predstavil v Rusiji. V Moskvi so predvideni kar trije koncerti, enega izmed njih bodo odigrali brezplačno 26. septembra opoldne na Rdečem trgu. Pet koncertov bo v Peterburgu, Vilniusu (Litva) in v Rigi (Latvija). Rostropovič, ki bo tako zaključil svojo sezono z National Symphony Orchestra, je izjavil, da je posebej srečen, »da lahko deli glasbo svoje ameriške družine s tistimi, ki izhajajo iz njegove ruske družine.« (AFP)

NA KRATKO

Prva lastovka z Islandije

LJUBLJANA - Ze na sam večer po predaji poverljivih pisem je islandska veleposlanica v Sloveniji Sigridur Astis Snaevær poskrbela za kulturno promocijo svoje male države. V Ljubljanski kinoteki je veleposlanica (ki je težke kolute filma sama prinesla iz Stockholma) predstavila film Kot v nebesih scenarište in režiserke Kristin Johannesdottir. Po nagovoru Igorja Koršica, ki je s primerjavo položaja kinematografije na Slovenskem ter v Islandiji nanizal vrsto podatkov, ki otocane predstavljajo v zelo pozitivni luči, je veleposlanica Snaeværjeva pojasnila veliki boom islandske kinematografije konec 70. let, ko se je na otok vrnila vrsta zunaj izsolanih režiserjev, ter za boljše razumevanje filma Kot v nebesih pojasnila tragedijo francoske raziskovalne ladje Porquou-pas? leta 1936 ter nagnjenost Islandcev k verovanju v nadnaravno in mitologijo. Sigridur Astis Snaevær je ob koncu napovedala, da si bo prizadevala za čimprejšnjo retrospektivo islandskega filma v Sloveniji. Prireditve so pripravili AGRFTV, Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev in Ljubljanski kinematografi.

Tone Vrhovnik

Radenska sponzor fondacije Rembrandt

MURSKA SOBOTA - Radenska ze vrsto let pomembno prispeva h kulturni ponudbi svojega zdravilišča v Radencih, kot je tudi vrsto let sponzor vrhunskih kulturnih prireditev. Med njimi izstopa dolgoletno sponzoriranje festivala komorne glasbe XX. stoletja, Slovenskega okteta, bogata likovna dejavnost v zdravilišču in se bi lahko naštevalo. Tako so letos podpisali tudi pogodbo s fundacijo Rembrandt d.o.o., po kateri bo Radenska sponzorirala mednarodno likovno kolonijo, ki bo od 17. do 24. septembra v Radencih. Udeležili se je bodo vidni domači in tuji likovni ustvarjalci: Marjan Gumilar, Sandi Cervek, Lojze Logar, Zmago Jeraj, Zdenka Zido ter Wili Wagner iz Gradca. Slovenska likovna kolonija je vsakoletna akcija, v okviru katere agencija Rembrandt zagotavlja trem likovnim umetnikom, dobitnikom Rembrandtovih cekinov, in enemu priznanemu umetniku iz tujine pogoje za ustvarjanje in predstavitev umetniških del. Slovenska likovna kolonija predstavlja tudi del izobraževalnega programa Agencije za likovno umetnost, ki je namenjen širšem krogu kulturnega občinstva, predvsem pa mladim. Likovno kolonijo v Radencih bodo

sklenili v petek, 24. septembra, z razstavo njenih del v galeriji Radenska. Le-ta pa si s sponzorstvom kolonije zagotavlja odkup likovnih del, nastalih v koloniji.

Otto Tohotinski

Orfejeve značke za najboljše na Ptuj '93

PTUJ - Po prvem večeru ansamblov 24. slovenskega festivala domače zabavne glasbe Ptuj '93, kjer je nastopilo kar 30 ansamblov, so imeli največ uspeha stajerski ansamblji. Strokovna komisija je glede na kakovost podelila 10 zlatih, 9 srebrnih in 11 bronastih Orfejevih značk. Nagrado za najboljšega debitanta je prejel Domžalski odmev, posebno nagrado debitanta pa se mladi Rokondo kvintet, ki vnaša nov pristop v narodnozabavno glasbo. Zlate Orfejeve značke so bili deležni ansamblji: Comet, Fantje izpod Rogle, Saleski fantje, Podkrajski fantje, Dan in noč, Ptujski instrumentalni ansambel, Adria kvintet, Primorski fantje in ansambel Borisa Razopotnika. Nastopili so v finalu drugega večera in se potegovali za nagrade. Najbolj so navdusili Primorski fantje (vizi je hitla glavo na kusin in Mini kri- lo) in ob zlati Orfejevi znački osvojili se nagrado občinstva in nagrado za najboljše trio strokovne komisije. Nagrado za najboljši kvintet je dobil Ptujski kvintet (melodiji Prebudi si tihe sanje in Pozdrav prijateljem), Korenovo plaketo za najboljšega pevca pa Dušan Kobal, ki je nastopil kot gost z Adria kvintetom in čudovito interpretiral skladbo Pod večer.

V sobotnem večeru novih melodij, ki ga je prenasala tudi slovenska televizija, je po končanem prenosu občinstvo prvo nagrado prisodilo avtorju glasbe Franciju Zemetu za Slovensko polko v izvedbi ansambla Francija Zemeta, drugo nagrado komponistki Ireni Vrčkovnik za skladbo Spogledljivka v izvedbi ansambla Vesna, tretjo pa Borisu Roskerju za vizo Abrahamka v izvedbi ansambla Prerod. Najboljša nova melodija Ptuj '93 je po mnenju strokovne komisije viza Edvina Fliserja z naslovom Pred nama je novo jutro v izvedbi ansambla Mak, besedilo pa je napisala Metka Ravnjak-Jauk, za katero je dobila tudi nagrado za najboljše besedilo. Festival, ki ga je pripravil Radio Tehnik Ptuj, sta povezovala Nataša Vodusek in Marjan Sneberger, ki je to prireditve vodil ze stiriindvajseti.

Drago Papler

DRŽAVA IN KULTURA

Vlada je sprejela oceno stanja v kulturi in obljubila pomoč

182 milijona tolarjev za dva meseca nemotenegega izplačevanja plač

LJUBLJANA - Na včerajšnjem zasедanju je slovenska vlada sprejela tudi Oceno položaja kulturnih dejavnosti v letu 1993, v kateri ministrstvo za kulturo ugotavlja, da slovenska kultura ob zmanjšanem prilivu proračunskih sredstev tudi naprej stagnira. Na včerajšnji tiskovni konferenci je minister za kulturo Sergij Pelhan povedal, da se je vlada obvezala, da bo vendarle prispevala, da bo program ministrstva za tekoče leto le izpolnjen.

Vlada bo v prihodnje ob predlogih zakonov in predpisov posebej »pretehtala« možnosti davčnih in drugih olajšav na področju kulture in varovanju kulturne dediščine, zagate pa bo reševala »v okviru danih možnosti z dodatno reanimacijo«. Ob dodatnem krčenju sredstev za družbene dejavnosti je tako včerajšnja reanimacija državnega proračuna kulturni namenila dodatnih 182 milijonov tolarjev (po izračunih ministrstva naj bi sredstva glede na inflacijo znašala med 800 in 900 milijonov), kar bo po besedah ministra Pelhana zadoščalo zgolj za redno izplačilo osebnih dohodkov ter plačilo zavarovanja samostojnim kulturnim delavcem, pa se to zgolj za tekoci in prihodnji mesec, ko kulturno ministrstvo upa v novo reanimacijo proračuna, ter za pokritje nekaterih najnujnejših izgub. Te ob polletju znašajo ze celih 200 milijonov tolarjev. Za programe kulturnih ustanov bo tako ostal samo deleček dodatnih sredstev.

Minister Pelhan je poudaril, da slovenska kultura se vedno živi po normativnih uredbah iz 80. let, zato je nujen sprejem krovnega zakona, ki je v končni fazi priprave predloga, predstavljen naj bi bil ze prihodnji teden. O znameniti uredbi o sofinansiranju zavarovanja samostojnih kulturnih delavcev je minister Pelhan povedal, da Slovenija ostaja edina evropska država, ki vztraja pri načelu »državnih umetnikov«. Poudaril je, da uredba prinaša samo to novost, naj umetniki in kulturni delavci, »ki - na srečo samo redki - presegajo celo raven dohodkov poslancev državnega zbora«, odslej plačujejo prispevke za socialno in zdravstveno zavarovanje. Minister obenem predlaga, naj bi v Sloveniji omenjeno problematiko uredili po italijanskem modelu.

Na vprašanje, kaj je ministrstvo za kulturo storilo za mrežo za Metelkovo pred izbruhom najnovejših sporov, je minister Pelhan povedal, da je ministrstvo ze v času, ko je bilo lastnik objektov se ministrstvo za obrambo, pripravilo predlog, da samo prevzame objekt in ga pameni Mreži. Tik pred podpisom so iz obrambnega ministrstva dobili sporočilo, da je prenos objektov pravno mogoč samo z ministrstva na občino, ne pa na drugo ministrstvo. Pozneje so se o sofinanciranju prenove pogovarjali tudi z ljubljansko oblastjo, vendar do konkretnih dogovorov ni prišlo. Osebnostno mnenje ministra Pelhana je, da ima ob nelegalnem kršenju dogovora ene strani (rušenje objektov) tudi druga pravico, da deluje nelegalno.

Tone Vrhovnik

Svetovno združenje PEN

Za nekdanjo Jugoslavijo in proti srbskemu šovinizmu

Sestdeseti kongres, ki je potekal ves minuli teden v španskem Santiagu de Compostelli, je z resolucijo in poročilom mirovnega komiteja (vodi ga Milos Mikeln) končno razjasnil spore, ki so ze pred pomladnim kongresom v Dubrovniku burili svetovno pisateljsko organizacijo. Z 31 glasovi za in dvema proti je kongres izglasoval besedilo, v katerem piše, da »je del srbskih pisateljev aktivno podpiral šovinstično propagando in zlorabljal svoj pisateljski položaj ter s tem spodbujal sovratvo, uničevanje in vojno. Ta dejavnost je v razločnem nasprotju z načeli mednarodnega Pena«. Resolucija obenem od srbskega centra Pen pričakuje, da se takšnemu kršenju pisateljske etike postavi po robu in se jasno opredeli do svojih članov, ki so pisateljski ugled postavili v službo srbskih osvajan. Iz resolucije so po burni razpravi umaknili dve konkretni imeni, večinskemu sprejemu pa je k čustvenemu govoru Maria Suska prispeval tudi britanski pisatelj Salman Rushdie, ki je podprl Suskovo zahtevo po jasni obsodbi agresorja in koncu vztrajanja pri načelu »enakomerne krivde vseh«, ki je doslej v mnogocem mrtvila delovanje in ugled mednarodnega Pena.

V Santiagu pa je mednarodno pisateljsko združenje morda kot za nadomestilo omenjene resolucije sprejelo tudi sklep, da se v članstvo organizacije sprejme »center Pen nekdanje Jugoslavije«. Slovenski Pen je ze pred kongresom opozarjal, da se izgnani in zaradi političnih razmer v tujini živeli pisatelji z omenjenega prostora lahko pridružio »Centru za pisatelje v izgonu«, cesar pa le-ti (gre tudi za vrsto pisateljev, ki se živijo v Srbiji in Crni gori) niso sprejeli. Boris A. Novak je opozoril, da jugoslovanski center Pen ni obstajal niti v nekdanji SFRJ, saj organizacija vendar temelji na principu nacionalnih literatur, ustanovitev ex-jugoslovanskega Pena pa bi pomenila, da lahko na primer legitimno ustanovi svoje pisateljsko združenje tudi Avstro-Ogrska. Glasovanje pa je ustanovitev fantomskega centra Pen potrdilo, kar je po mnenju Borisa A. Novaka »dokaz, da v mednarodnem prostoru se obstaja interes za ponovno ozivitev Jugoslavije«. Slovenske udeležence je prizadela tudi argumentacija, da so vsi nekdanji jugoslovanski centri Pen nacionalistično usmerjeni, zato so mednarodnemu Penu predlagali, naj analizira delo omenjenih centrov in jih če jim bo nacionalizem dokazan - razpusti in ustanovi nove. »To se najmanj zadeva slovenski Pen - tako po članstvu kot po dejstvu, da ze nasa razvejana človekoljubna pomoč predstavlja bogat dokaz nase odprtosti in solidarnosti s kolegi iz različnih krajev nekdanje Jugoslavije, ne glede na njihovo nacionalnost.« Slovenski Pen je tako doslej v Sarajevu poslal nad 110.000 nemških mark pomoči in pomagal preživeti 183 pisateljem, prevajalcem in esejistom.

Čeprav se je večina razprav na 60. kongresu mednarodne pisateljske zveze sukala okoli vojne v nekdanji Jugoslaviji in nenapovedanega Rushdiejevega prihoda, se je pojavilo se nekaj zanimivosti: Med clane sta bila sprejeta bosanskohercegovski in esperantski center, novi predsednik mednarodne pisateljske organizacije (Györgyju Konradu se je mandat iztekel) pa je postal britanski dramatik in gledališki zgodovinar Ronald Harwood. Na mestu predsednika komiteja za preganjanje pisatelje je Thomasa von Vegesacka zamenjala v Londonu ziveca ameriška pisateljica Joanne Looman Ackerman. Naslednji, 61. kongres bo prihodnje jesen v Pragi.

Tone Vrhovnik

PISMO

»Ne« za manj predstav

Danes, 15. septembra 1993, smo se sestali ravnatelj slovenskih gledališč, da bi se skupaj posvetovali o položaju, v katerega nas je pripeljal nenahen zniževanje dotacij za gledališko dejavnost. Skoraj vsa slovenska gledališča so ob polletni bilanci izkazala izgubo, čeprav so do skrajnosti skrlila sredstva za opremo predstav, kar dokazuje, da krivda ni v negospodarnem ravnanju gledališč, ampak predvsem v premajhnih, neprimernih sredstvih za splosne materialne stroške, se pravi za sredstva, na katera gledališče samo ne more vplivati.

Ugotovili smo, da zaradi znacaja slovenskih gledališč, ki so v večini repertoarna in delujejo po principu abonmajev, ni mogoče zmanjšati stevila predstav, ki smo jih obljubili svojim gledalcem in ki so jih ti deloma ze vnaprej plačali. Pri letosnjih vpisih abonmajev se je številu abonmentov povečalo, kar pomeni, da ze sedaj velik interes za gledališče se narašča. Zmanjšanje novih uprizoritev bi pomenilo goljufijo, ki si je ne moremo privosciti, saj bi v prihodnje povzročila zmanjšanje občinstva in s tem veliko kulturno škodo. Zato smo prisiljeni s skrajnim varčevanjem se naprej uresničevati zastavljene načrte, kar pomeni, da v sedanjem položaju poslovnega leta ne bomo mogli zaključiti brez izgube.

Ce vlada ne bi pristala na popravek dotacijskih sredstev, bo kmalu prislo do tako hude nelikvidnosti, da bo treba gledališča kratkoma lo zapirati. O tem, kakšna moralna packa in kakšna nepopravljiva škoda bo to za identiteto naše mlade države, ni potrebno posebej govoriti. Podatke o poslovanju vsako slovensko gledališče sproti pošilja Ministrstvu za kulturo, ki ima tako natančen pregled in nadzor nad našim gospodarjenjem.

Kolegij direktorjev slovenskih gledališč

GENETIKA / MEDNARODNI PROJEKT »HUMAN GENOME DIVERSITY«

Izjemnost Jukagirov

Antropologi in genetiki želijo s to raziskavo predvsem ugotoviti, odkod izviramo ljudje in kako se je naša skupna predzgodovinska podobnost razcepila v današnje etnične skupine

Jukagiri bodo kmalu dobili obisk. Skupina antropologov in genetikov se je namreč odločila, da bo poiskala nekaj manj kot sto preostalih Jukagirov in tem lovcem na jelene razložila, da so njihovi geni dragocena sled v raziskovanju človekovega nastanka in razvoja. Nato jim bodo vzeli vzorce las in krvi. Predniki Jukagirov, ki živijo globoko v Sibiriji, so nekoč prebivali na ameriški celini, nato pa prepešali Beringov preliv, ki ga tedaj se ni zalilo morje. Antropologi in genetiki bodo v naslednjih letih sestavili pregled genetske pestrosti 400 plemen po vsem svetu. Projekt se imenuje Human Genome Diversity, želi pa ugotoviti, odkod izviramo ljudje in kako se je naša predzgodovinska podobnost razcepila v današnje etnične skupine, kot je projekt opisal Luca Cavalli-Sforza, profesor na kalifornijski univerzi Stanford in eden glavnih pobudnikov projekta. Z molekularno biološkimi raziskavami namreč genetiki lahko rekonstruirajo potovanja naših prednikov, saj so zapustila v naših genskih zapisih trajne sledi. Raziskovalci si obetajo, da bodo lahko odgovorili tudi na nekatera zahtevna geomedicinska vprašanja: na primer, zakaj so nekatere dedne bolezni toliko pogostejše pri nekaterih etničnih skupinah kot pri drugih. Ideja za projekt

je zrasla iz mednarodnega projekta Human Genome, ki skuša razvozlati človekovo genome. »Projekta sta v organizacijskem pogledu neodvisna, v intelektualnem pa tesno povezana«, pravi Svante Paabo, biolog z Münchenske univerze, ki sodeluje pri evropskem delu projekta Human Genome Diversity.

Human Genome Project »ni upošteval, da je vsak človek genetsko drugačen«, razlaga Cavalli-Sforza. »Na zalost je razporejanje posameznih genomov pravo Herkulovo delo, zato nismo mogli obdelati dveh genomov hkrati.« Za izhodisce so vzeli statistično pomembne vzorce populacij, ki so se v zadnjih 500 letih kar najmanj mešale z drugimi etničnimi skupinami. Raziskava stane približno 23 milijonov ameriških dolarjev, kar ni niti odstotek proračuna projekta. Vendar je to za enoletno raziskovanje veliko denarja, se zlati, ker ameriški proračun za raziskave realno stagnira. Naslednje leto bodo znanstveniki zaceli

zbirati krvne vzorce 400 etničnih skupin. V laboratorijih bodo nato bela krvna telesa prevedli v tako imenovane celinje, celice, ki se v kulturi neumorno delijo. Nato jih bodo zamrzili in jih po potrebi spet odmrzovali. Lase in brise licnic bodo uporabili za medicinske raziskave. Sodelavcem projekta pa se tudi zelo mudi, saj, nekatera ljudstva izumirajo zelo hitro. Izsekavanje deževnega gozda, izkopavanje plemenitih kovin, razvoj industrije jih tako ogrožajo, da »bodo izumrli ali pa se pomešala z drugimi etničnimi skupinami in izgubila lastno identiteto«, napoveduje ameriški genetik Marcus Feldman. »Za odvzem vzorcev ogroženih ljudstev bomo potrebovali najmanj pet let,« ocenjuje Feldman, »analize pa lahko trajajo še desetletja.« Znanstveniki upajo, da bodo raziskave odgovorile na ključna vprašanja, ki so doslej veljala za neresljiva. Cavalli-Sforza želi na primer najti odgovor na vprašanje, kje je zdaj zibelka človeštva. Prej je

ANA KOVAC

zagovarjal teorijo, da človeštvo izhaja iz Afrike. Ta teorija se je po vsem svetu razširila s prvo najdbo homo sapiensa, za katerega so ugotovili, da je živel pred več kot 100 tisoč leti. Zgodovinske teorije »out of Africa« so v njihov prav prepričevali se nadaljnje najdbe neandertalcev. Nekateri pa so vendarle verjeli, da se je človek hkrati pojavil na vseh celinah. Tako kot danes lahko po sledovih ilovice na čevljih ugotovimo, kje je hodil popotnik, lahko s pojavom določenega gena pri različnih etničnih skupinah ugotovimo, odkod so v nov življenjski prostor prodirala stara plemena. Zgovoren primer so neolitike vasi na Bliznjem vzhodu, ki so se ob iznajdbi poljedelstva prek Turcije razširile po vsej Evropi. Znanstveniki so izračunali tudi hitrost teh migracij: približno kilometer na leto. Iz genetskega družinskega debela evropske populacije, ki ga je sestavil Cavalli-Sforza, je

jasno videti, da so se Baski, geografsko najbolj oddaljeni od popotnikov kamene dobe, s priseliki najmanj mešali. Na primeru Baskov, ki veljajo za najstarejši prebivalci Evrope, poleg genetske posebnosti pa jih od sosedov loči tudi povsem svojevrsten jezik, je Cavalli-Sforza dokazal, da se njegova »geografska genetika« neverjetno ujema z lingvistično shemo. Svante Paabo pa dvomi o tezi svojega kolega. »Problem človeške genetike je, da je bila vedno pod močnim vplivom antropologov, ki so izbrali populacije, ki so jih nato oboji raziskovali.« Paabo meni, da bi morali najprej sploh ugotoviti, kaj je populacija v genetskem pomenu, kar bo tudi njegova naloga v projektu Human Genome Diversity. Paabo-va delovna skupina raziskuje ljudstva ob Nilu, natančneje 50 kilometrov v notranjosti vzdolž reke. Raziskovalci jemljejo genetske vzorce, jih analizirajo in ugotavljajo, če se njihovi rezultati ujemajo z dosedanjimi antropološkimi iz-

sledki. »Dolina Nila v Egiptu, Sudanu in Etiopiji je idealna za takšne raziskave, saj tu na majhnem prostoru naletimo na dramatične jezikovne in kulturne razlike,« pravi Paabo. Zdaž želi se prezkusiti, če so te razlike zapisane v genih. Medtem ko se znanstveniki pripravljajo na »tisoč in eno vprašanje«, se Marie-Claire King, geneticaarka s kalifornijske univerze Berkeley ukvarja z vprašanjem, kakšno škodo lahko povzročijo te raziskave in kako bi jo lahko vsaj omili. Dostop do genetskega gradiva bo dostopen vsem znanstvenikom na svetu. Zato bodo ustanovili nekakšen varnostni svet, katerega glavna naloga bo, da bo imel pregled nad celotnim projektom, se posebej pa nad tistimi deli, kjer bodo uporabljali celinje. Poleg tega bo moral varnostni svet skrbeti, da izsledkov raziskav ne bo nihče uporabljal v rasistične namene. V Ameriki se bojijo predvsem rasizma proti temnopoltim, evropski skeptiki pa vidijo težave v naciona-

Kako dolgo bodo nove najdbe neandertalcev še prepričevale zagovornike teorije »Out of Africa« in jih zadrževale pri lobanjanju? (Foto: NS)

ZANIMIVA ZNANOST

»Krokodilove solze« brez simbolike

BORIS SERGEJEV

Prijetno toplo morje se lenobno vali po obali. Tik ob obali, obrasli z gozdom, se med skalami pasejo jeleni. Semkaj prihajajo zato, da bi v gostem hladu razvejanih hrastov in borovcev uživali v svežini blagega vetra. Morska voda pljuska po nogah rogateh lepotev, vendar jih ne privlači. Ko pride trenutek za odhod na pojisce, se povzpnejo visoko v planine, iscoc majhne mlakuze z motno, ne ravno svežo vodo - ostanke izvira, ki poleti povsem usahnejo.

Ni jelena, ki bi se spuščal k morju zaradi žeje. Pa ne le jelena; tisoče kilometrov dolg obalni pas kopnega je z vseh strani obkrožen z oceani, a ga nikjer sekajo steze, po katerih hodijo živali: niti ena kopenska zver ne odhaja k morju zato, da bi pogasila svojo žejo. Ljudje, ki jih je doletel brodolom sredi nepreglednega prostiranja okeanske slane vode, umirajo od žeje. Morska voda ni užitna, kajti v njej je raztopljeno preveč soli: 35 gramov v litru, od tega 27 gramov navadne kuhinjske soli. Zakaj morska voda ni užitna?

Odrasel človek potrebuje dnevno do 3 litre vode, vstevsi vodo, ki jo vsebuje hrana. Če bi uživali morsko vodo, bi z njo obremenili organizem s približno 100 grami soli dnevno. Če bi se vsa ta sol naenkrat znašla v krvi, bi prišlo do katastrofe. Kri se osvobaja viska soli, kakor hitro količina preseže dovoljeno normo. Osnovno preci-

scevalno dejavnost opravljajo ledvice. Odrasel človek v 24. urah izloči 1,5 litra seča, torej približno polovico vode, ki jo je prejel, s čimer izloči tudi natrij, kalij, kalcij in druge škodljive snovi. Koncentracija teh soli pa je v morski vodi znatno večja kot v seču. Da bi se iz organizma izločile soli iz morske vode, bi bilo potrebno veliko več vode, kot je popijemo.

Kako živijo morske ribe in zveri? Kje najdejo sladko vodo? Izkaže se, da jo vendarle najdejo. Kri in tkivni sokovi rib in drugih vretenčarjev vsebujejo zelo malo soli. Zato morske roparice s hrano zaužijejo tudi znatno količino vode, povsem primerne za pitje. Da so ti sokovi primerni tudi za človeka, je prvi opazil francoski zdravnik A. Bombard. Na tisoče brodolomcev umre letno od lakote in žeje. Da bi dokazal, da vse sestavine, nujne za ohranjanje človeškega življenja, obstajajo v morju, in da bi brodolomci lahko preživeli, če bi znali izkoristiti njegove darove, je Bombard opravil drzen poskus. Z majhnim gumijastim colnom je zaplul v valove Atlantika, kjer se je prehranjeval izključno z ulovljenimi ribami in drobnimi vretenčarji, namesto vode pa je užival sok, ki ga je iztisnil iz ribjih teles. V 65 dneh se mu je posrečilo prepluti iz Evrope v Ameriko. Tak način prehranjevanja je resda precej nacez znanstvenikov zdravje, a je svetu vendarle dokazal, da je možnost človekove

ga preživetja na odprtem morju realna.

Nehote se postavlja vprašanje: odkod ribe jemljejo sladko vodo? Izkazalo se je, da so obdarjene z izjemnim aparatom za spreminjanje slane vo-

de v sladko. To niso ledvice. Ribje ledvice so majhne, slabo razvite in skorajda ne sodelujejo pri izločanju soli iz organizma. Mehanizem za desalinizacijo se skriva v skrgah. Posebne celice je-

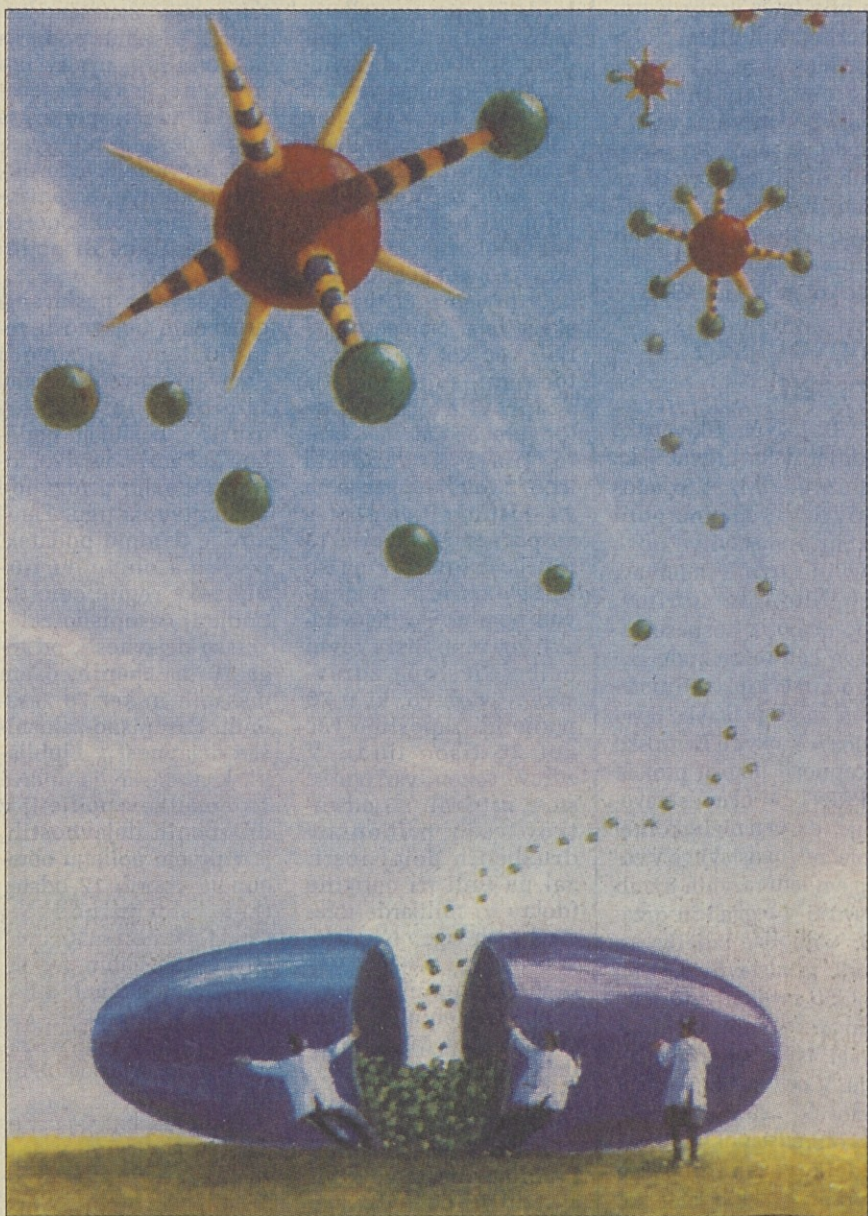
mljejo sol iz krvi in jo skupaj s sluzjo v zelo koncentrirani obliki izločajo na prosto. Tudi morskim pticam ni lahko priti do sladke vode. Burnice in albatrosi živijo na odprtem morju, dalec od

obale. Na kopno priletijo samo enkrat na leto, da izležejo jajca. Kormorani, velike njorke in mnogi galebi nikdar ne pijejo morske vode, ceprav živijo v priobalju. Nekoč so mislili, da tem pticam zadostujejo sokovi njihovih žrtev, a se je izkazalo, da zelo rade pijejo morsko vodo, se več, da mnoge od njih brez nje sploh ne morejo. V živalskih vrstovih so že zdavnaj opazili, da ne prezivijo ujetništva. Zoologi so se čudili; nežni, majhni kolibriji ujetništvo dobro prenašajo, pa tudi papagaji, noji, orli in sove lepo živijo v kletkah, medtem ko galebi kmalu poginejo. Domnevali so, da morski lepote, zaprti v tesnih kletkah, pogrešajo morska prostranstva. Vendar se je izkazalo, da vzrok njihovega pogina ni niti v tesni kletki niti v domotozju - pticam je preprosto primanjkovalo soli. Ko so jim začeli hraniti obilne soli, so galebi na lepem postali živahnejši in so živali povsem normalno.

Morske ptice in plazilci imajo čudovit mehanizem za desalinizacijo. Tudi pri njih to niso ledvice, ampak zleza na kljuno - tako imenovana slana zleza. Pri pticah leži v zgornjem delu očne votline, končuje pa se v nosni votlini. Koncentracija natrija v tekoči obliki, ki jo izloča zleza, je petkrat večja kot v krvi in dva do trikrat večja kot v morski vodi. Tekočina polzi iz nosnic in obvisi vrh kljuna v obliki prozornih kapljic, ki jih ptica vsake toliko casa

strese. Če se nahrani z zelo slano hrano, ji prične kapljati iz kljuna že po 10. do 12. minutah. Zdi se, da ima močan nadhod.

Pri morskih reptilih, kot so zelve, kače in kucscarji, ima slana zleza - v razliko od ptic - odvod poleg očesnih vogalov. Ljudje so že zdavnaj opazili, da krokodili jokajo z velikimi prozornimi solzami; ko krokodil pozre svoj plen, ga baje obkujejo. Od tod tudi izraz »krokodilje solze« kot simbol največjega lice-merja. Pravi vzrok krokodiljih solz je postal jasen sele pred časom: na tak način se njegov organizem osvobaja viska soli, vnesenega z vodo in hrano. Morske zelve vse leto tavajo po toplih morjih in oceanih. Samo enkrat letno, v temni noči in v natančno določenem času, se samice odpeljujejo na pešene plaze, da bi na skritem mestu izlegle jajca. Ko se vracajo v morje, grenko jokajo in spuščajo v pesek velike slane solze. Mar zalujejo zaradi slovesa od rodne kraja, kjer so nekoč tudi same prikucale iz jajc? Ali obkujejo potomce, prepučene na milost in nemilost usodi? Seveda ne. Njihove slane zleze opravljajo svoje običajno delo - odstranjevanje soli iz organizma. Soljenje je zanje povsem običajno stanje; morske zelve so največje jokavke na našem planetu. Razumljivo je, potemtakem, zakaj so ljudje tako pozno odkrili skrivnost slane zleze: solza v vodi ni opaziti... (B. K.)

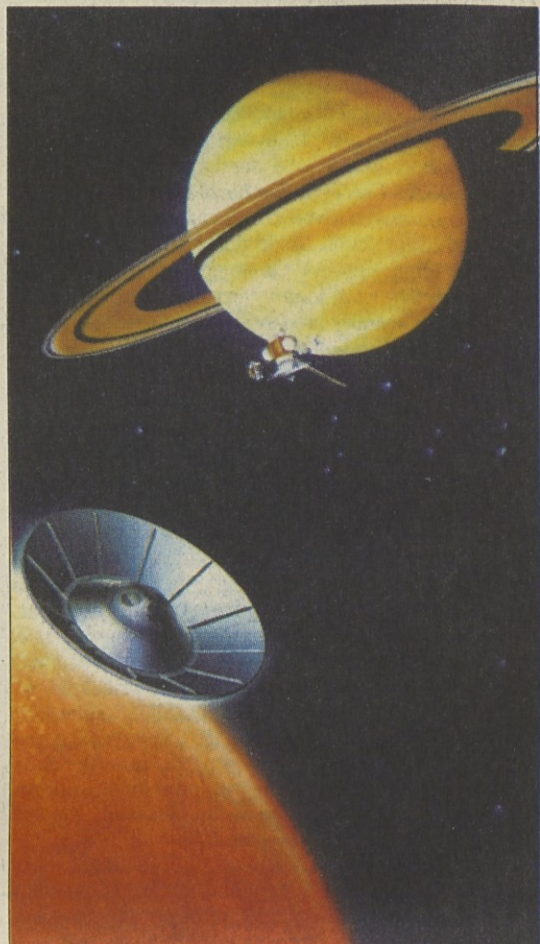
Tablete vendarle niso izvor življenja (ilust: Angus Mewse)

SATELITSKE KOMUNIKACIJE

Aleksej Leonov na obisku v Sloveniji

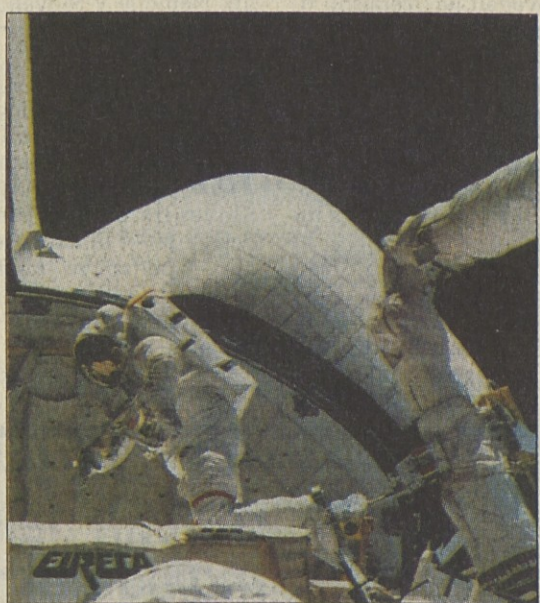
PETER TOMAZ DOBRILA

MARIBOR - Na obisku v Sloveniji se mudita dr. Valerij S. Meskov, namestnik predsednika (ministra) za visoko solstvo Ruske federacije, in kozmonavt dr. Aleksej A. Leonov. Obisk poteka v okviru tedna mariborske univerze. V prostorih Izuma je najprej dr. Meskov povedal, da zdaj v njihovi domovini poteka obsežna reforma visokega solstva. Udeležil se je slovesnosti ob današnji vzpostavitev satelitske zveze med Rusijo in Slovenijo. V novih gospodarsko-socialnih razmerah se prebijajo po poti, ki ustreza razvoju človeštva proti 21. stoletju. Ze

Slovenska »pot« v programe ESA? (Flug Revue)

prejšnji sistem je bil dokaj učinkovit, saj je SZ v petdesetih letih izobrazila nekaj 100 tisoč tujih strokovnjakov, nikoli pa ni bila tržišče za izobraževanje. Zdaž se morajo preusmeriti predvsem k potrebam svojih ljudi. Pri tem ne bo slo brez prepotrebnih informacijskih povezav in izhoda na mednarodno strokovno tržišče. Zato jim bo pri vključevanju v Evropo in svet Slovenija izjemno pomagala, ko bo začela obratovati ta komunikacijska povezava. Pred leti so hoteli vstopiti v evropsko mrežo podatkov, a se jim ni posrečilo. Institut informacijskih znanosti (Izum) in Moskovski energetski institut (Mei) bosta s satelitom postavila realni temelj sodelovanja, pri katerem bosta sami izmenjavali podatke brezplačno, za preostale pa bo veljala tržna, komercialna logika. Znanstveniki in profesorji obeh držav bodo lahko izmenjavali svoje znanje, izkušnje in informacije. Na njihovi strani je blizu 100 univerz. Zanimivejši sogovornik je vsekakor dr. Leonov, prvi kozmonavt, ki je stopil v odprto prostranstvo vesolja, udeleženec skupnega sovjetsko-ameriškega projekta Sojuz-Apolo in dalj časa odgovorni vodja priprav sovjetskih in tujih kozmonavtov, direktor vesoljskega centra Jurij Gagarin. Je eden od treh najslavnejših kozmonavtov, saj je poleg Gagarina, prvega človeka v vesolju, in Armstronga, prvega na Luni, med 16.

Evropski robot v ameriškem plovilu (NASA)

in 18. marcem na višini 95 kilometrov zapustil plovilo. V svoji vesoljski opravi je bil videti kot napihnjena zoga. Govoril je o orbitalni postaji Mir, ki je že sedem let v zraku in je edina na svetu. Rodil se je leta 1934 v Sibiriji, zdaj pa je predsednik sklada za privatizacijo. Leta 1960 je bil z Gagarinom med osmimi, ki so jih iz nekdane Sovjetske zveze poslali v vesolje. Spominja se daljnega leta 1965, ko je bil prvič sam v kozmičnem prostoru, pozneje je bil še enkrat, vendar pa so njegove misli usmerjene v prihodnost, saj bo mešana posadka med letoma 2015 in 2017 odletela na Mars. Ze danes izbrajo otroke, stare od 10 do 11 let, da jih bodo začeli pripravljati na to dolgo pot. Odsli bodo s postaje Mir in od tam potrebovali 8 mesecev, na Marsu se bodo zadržali 3 do 4 mesece, potem pa se bodo vrnili. Na Venero ne računajo, saj so tam pogoji - pritisk 80 atmosfer in temperatura 400 stopinj Celzija - nemogoči za živa bitja. O podrobnostih obiska obeh uglednih Rusov bomo se poročali.

KOMENTAR

Brez truda tudi tujih sredstev ne bo

MILE ČUK

Predlog zakona o železnica, ki naj bi se, vsaj sodeč po dnevnem redu za sejo državnega zbora (zacula se je včeraj), končno znal na poslanski klopi, bistveno presega pomen tovrstnih zakonov, ki urejajo določeno področje. Po dolgotrajnem prigrvarjanju železnice, da brez ustreznega zakona ni mogoče uspešno opraviti preobrazbe tega togega sistema iz statusnega simbola države in njene socialne politike v komercialno podjetje, ki bo poslovalo po tržnih zakonitostih, bomo namreč dobili zakon, ki bo omogočil prav to. Na drugi strani pa je omenjeni zakon za železnice tako rekoc »usoden«, saj evropske finančne institucije za črpanje posojil za posodobitev slovenskega železniskega omrežja postavljajo nekaj pogojev, med katerimi je poleg reorganizacije železnice, poglobljen pogoj ravno sprejem zakona o železnica. Velja poudariti, da so v sklepni fazi dogovori z Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD) in Evropsko investicijsko banko (EIB) za posojila Sloveskim železnica, ki naj bi jih lahko začeli črpati v obdobju 1994-96. Omenjeni banki naj bi nam odobrili za 94, 3 milijona ameriških dolarjev posojil, kar skupaj z lastnimi sredstvi znaša 114 milijonov dolarjev. Kaže tudi poudariti, da so Slovesne železnice edine od železnic v nekdanjih vzhodnih državah, ki so dobile tolikšno posojilo, kar je seveda pomembno priznanje in tudi posledica zaupanja v zaceto prestrukturiranje naših železnic. Železnice nactujejo, da bi s temi sredstvi lahko v naslednjih treh letih obnovili 150 kilometrov prog in 50 kilometrov vozne mreže na magistralnih progah. Socasno potekajo tudi uvodni pogovori s predstavniki Evropske investicijske banke o dodatnem posojilu v višini 29, 4 milijona dolarjev, kar bi z lastnimi sredstvi naneslo približno 60 milijonov dolarjev. S tem naj bi odpravili predvsem ozka grla v predorih in posodobili signalno-varnostne naprave na naših progah. Vodstvo Sloveskih železnic pricačuje, da bosta obe pogodbi podpisani že v letosnjem septembru ali oktobru. Zavedati se je treba (to velja zlasti za poslane, ki bodo odločili o zakonu), da ima Slovenija izredno pomembno tranzitno lego (tako imenovani železniški križ Sentilj-Koper in Sezana-Dobova). Zato bi bilo vsakršno odlaganje nesprejemljivo in neodgovorno. Navsezadnje je treba racunati tudi na možnost, da nas omenjeni prometni tokovi obidejo, kar bi pomenilo, da bi postali osamljen otok, odrezan od evropskih prometnih povezav.

METALNA / NEZADOVOLJSTVO

Edina rešitev je stečaj

Sindikati so za prisilno
poravnavo, Sklad pa za stečaj

PETER TOMAZ DOBRILA

MARIBOR - Potem ko so na zadnji seji upravnega odbora Metalne, d.d., predlagali uvedbo stečaja za družbo TIO, so se delavci temu uprli in zasedli tovarno, s čimer so preprečili napovedano sejo upravnega odbora, na kateri naj bi sprejeli sklep o stečaju. Oba sindikata, SKEI in KNSS-Neodvisnost, sta pozvala tudi delavce na cakanju, naj se pridružijo protestu, in zahtevala pogovor s predstavniki Sklada, mariborske vlade in sindikatov o socialnem programu. V obinski zgradbi pa se jim je pridružil se namestnik ministrice za delo, socialno in družino, pogovor pa je vodil predsednik vlade Anton Rous.

Po trditvah vodstva lahko TIO zaposljuje namesto 888 delavcev le 420. V Skladu bodo podprli realizacijo tega programa s takim številom delovnih mest. Sedaj ni več časa za ugotavljanje presežkov, predpisanih z zakonom. Metalna mora dobiti podporo ministrstva za delo. »Ce ne dobi podpore od zunaj (okoli 40 odstotkov zaposlenih v TIO zadnje štiri mesece ne dela), bodo poskusi zagotavljanja plac v TIO povzročili tolikšno pralivanje iz drugih družb, da se bomo cez tri mesece ali pol leta pogovarjali, da Metalna ne obstaja več, je

koncal Valter Nemeč. Podpredsednica za finance Vera Mihatovic je dodala, da so skušali s programom finančne sanacije stanje drugod urediti, v TIO pa preprosto ni mogoče v fazi prestrukturiranja podpirati toliko delavcev. Stanje se poslabšuje iz meseca v mesec, tako da imajo za milijon ameriških dolarjev izgub. S programiranim stečajem bi bil obstoj TIO možen, v primeru klasičnega stečaja pa bi propadli. Tudi direktor TIO Joze Kuder, ki je tam od junija, je položaj označil kot hud. Ena večjih težav je, da naše banke nimajo denarja za garancije pri pridobivanju tujih poslov in tako mora Metalna nastopiti prek tujih partnerjev in jim dajati provizije. Poleg tega nima le TIO teh problemov, ampak je na istem tudi Hidromontaza. Ni ponudb, pogodb, realizacij.

Kaliman z ministrstva za delo je izjavil, da je Metalna za šest mesecev preporna za sredstva in bi moral delodajalec sprejeti obveznosti. Potem ko je postalo očitno, da sklad ni za prisilno poravnavo pred stečajem, delavci pa vztrajajo na takem scenariju, je Srečko Mlakar sklenil, naj stanje ostane takšno, kot je. Zasedba TIO se bo nadaljevala, drugim pa ne bodo preprečevali vstopa v tovarno.

Pomoč Phare tudi malim

BRANE PIANO

CELJE - Marijan Stele, svetovalec v ministrstvu za gospodarske zadeve, je včeraj na Mednarodnem obratnem sejmu v Celju predstavil projekte, ki jih kot tehnično pomoč slovenskemu malemu gospodarstvu financira sklad Phare.

Razvoju slovenskega malega gospodarstva je Phare namenil 649 tisoč ekujev.

Namenjeni so predvsem placevanju domačih in tujih svetovalnih his, ki pripravljajo predloge za razvoj malega gospodarstva v Sloveniji, financiranju poskusnega projekta pospeševalne in svetovalne mreže malega gospodarstva na Gorenjskem in se nekaterim projektom.

Skupaj je denar namenjen šestim naložbam, ki naj bi pogoje poslovanja slovenskega malega gospodarstva polagoma izenačile s tistimi, ki veljajo v zahodni Evropi.

SLADKOR / MONOPOL DRŽAVE PRI UVOZU

Trgovcem se ne spleača uvažati sladkorja

Tržnost namerava vlada zagotoviti z razpisom

LJUBLJANA - Predstavni Zdrženja trgovine pri Gospodarski zbornici Slovenije menijo, da je prelevman za uvoz sladkorja v višini 30 talarjev za kilogram absolutno previsok. S tako visokim prelevmanom si je država namreč zagotovila monopol na področju uvoza sladkorja, cesar ne zanika niti državni sekretar za trgovino Davor Valentincic.

»Blagovne rezerve se naprej ostajajo monopolni uvoznik sladkorja, vendar bo vlada tržnost na področju uvoza sladkorja omogocila s pomočjo razpisa za najugodnejšega uvoznika. Sladkor bo lahko uvozil vsakdo. Edina pogoja bosta naboljša kvaliteta in najugodnejša cena,« je dejal Valentincic. Glede na proračunske možnosti Valentincic trenutno ne vidi druge rešitve in dodaja, da so cene sladkorja v Sloveniji nižje od domačih cen sladkorja drugod po Evropi.

»Trenutna uvoznika sladkorja v Slovenijo ni, ker se nič ne uvaža,« je dejal Stane Tomšic, pomočnik ministra za ekonomske odnose in razvoj. »Ceprav je proizvodnja doma draga, je upravičena s kmetijskega vidika kolobarjenja in z vidika zagotovitve prehranske varnosti. Namen prelevmana je bil poleg zmanjšanja uvoza ohranitev To-varne sladkorja Ormoz, ki naj bi postala tudi edini proizvajalec in distributer sladkorja za Slovenijo,« pravi Tomšic.

V svetu proizvedejo 100 milijonov ton sladko-

ra letno, od tega ga približno 90 odstotkov porabijo v državah proizvajal-kah (cena tega sladkorja se oblikuje doma v obliki domicilne cene), viski sladkorja pa se pojavljajo na borzah. Viske sladkorja imajo tako v Evropi kot v ZDA in ponekod v Aziji, premalo sladkorja pa imata med državami ES samo Velika Britanija in Portugalska. Razlike med domačo in borzno ceno so velike.

V Evropi tako velja režim EGS, držijo pa se ga tudi države, ki niso članice skupnosti. Režim vsebuje sistem kvot A, B in C. V kvoto A sodijo doma proizvedene in porabljene količine sladkorja države proizvajalke. Na tej podlagi opredelijo zaštitne in intervencijske cene kvote A za sladkor in sladkorno peso. Kvota B naj bi prvotno predstavljala presežek proizvodnje na istih površinah, vendar je po novih določilih ne predpisujejo in v nasprotju s kvoto A ni fiksirana - medtem ko je kvota A določena na podlagi združenega kapitala, kvoto B določijo na podlagi razpisa. Cena sladkorja in sladkorne pese kvote B predstavlja 60 odstotkov cene kvote A. V kvoto C sodijo prosti viski, ki ne smejo ostati v

Evropski skupnosti, njihovo ceno pa se opredeli z možnostjo prodaje na trgu. Izvoz sladkorja v Evropski skupnosti (torej zgolj izvoz kvote A in B) je regresiran 60-odstotno.

»V prvi polovici lanskega leta smo vladi predlagali podoben režim oziroma uvajanje tržnega reda, kot ga imajo v Evropski skupnosti,« je dejal Vinko Stefancic, direktor Tovarne sladkorja Ormoz. »Zgledovali smo se predvsem po Švici. Ta polovico sladkorja proizvede doma, polovico pa ga uvozi. S tržnim redom bi opredelil položaj proizvajalca, proizvajalca, uvoz in izvoz ter zagotovil nemoteno oskrbo. Nihče tudi ne bi mogel priti do monopolnega položaja.« V Evropski skupnosti tržna razmerja urejajo odnosi med vlado, industrijo sladkorja in proizvajalci pese (v Avstriji denimo so ta razmerja določena pogodbeno). »V Sloveniji ze imamo komisijo, sestavljeno iz treh ministrstev - finančnega, kmetijskega in ministrstva za ekonomske odnose in razvoj - ter predstavnika Tovarne sladkorja Ormoz,« dodaja Stefancic. »Po našem mnenju bi morali biti v tej komisiji se predstavniki proizvajalcev sladkorne pese, ki smo jim predlagali ustanovitev posebne zadruge.«

PODJETNIŠTVO / NOV PRIROČNIK

Nasveti podjetnikom za lažje poslovanje z Nemčijo

Nujni so agresiven marketing, kakovost in konkurenčne cene

LJUBLJANA - Pri Centru za mednarodno sodelovanje in razvoj je izšla nova poslovna publikacija Poslovati z Nemčijo, ki prinaša obširne praktične informacije o največjem trgovinskem partnerju Slovenije, kajti 30 odstotkov blagovne menjave s tujino poteka prav z Nemčijo. Kot so povedali na včerajšnji tiskovni konferenci sodelavci Centra, ki so sodelovali pri pisanju publikacije, je ta sestavni del zbirke poslovnih priročnikov, ki bi naj slovenskim podjetjem omogočili lažje poslovanje s tujino.

Urednik zbirke Bojan Zidaric je povedal, da bo Center do konca leta izdal podoben priročnik za lažje poslovanje z Ita-

ALENA L. JAKOMIN

lijo, pozneje pa se publikacije, ki bodo podjetnikom olajšale poslovanje z državami srednje in vzhodne Evrope.

Nova knjiga ima predvsem praktično vrednost, in kot je v predgovoru zapisal veleposlanik Nemčije v Sloveniji dr. Gunther Seibert, prihaja na slovenski trg v pravem trenutku, saj naj bi bila tesnejše gospodarsko sodelovanje in naraščajoča blagovna menjava med Nemčijo in Slovenijo med tistimi dejavniki, ki bi naj našemu gospodarstvu pomagali prebroditi obdobje gospodarskega preoblikovanja.

V priročniku so tako

zbrane vse pomembne informacije, ki jih mora imeti slovenski izvoznik, in sicer od splošnih podatkov pa do podatkov o pravnem režimu, davčnem in bančnem sistemu, na koncu knjige pa so zbrani tudi koristni naslovi (patentne pisarne, obrtne zbornice, zbornice za industrijo in trgovino...)

Gost včerajšnje tiskovne konference je bil gospodarski svetnik nemške veleposlaništva v Sloveniji dr. Georg Witschel, ki je poudaril, da so politični pa tudi gospodarski stiki med Nemčijo in Slovenijo dobri. Pri tem je menil, da je Slovenija dosegla pre-

cejšen uspeh, saj ji je lani uspelo povečati izvoz v Nemčijo kar za 30 odstotkov.

Dr. Witschel je dodal, da daje nemški trg, kljub recesiji, slovenskim gospodarstvenikom precejšnje možnosti za sodelovanje, pri čemer je treba upoštevati, da je ta trg eden najzahtevnejših na svetu. Prav zato so po Witschellovih besedah za osvajanje nemškega trga zelo pomembni agresiven marketing, kakovost izdelkov in seveda konkurenčne cene.

Avtorji knjige Poslovati z Nemčijo (izšla je v tisoč izvodih in je napisana v slovenskem jeziku) so strokovnjaki Centra za mednarodno sodelovanje ter trije zunanji avtorji.

Nezaposienosti narašča

LJUBLJANA - V Sloveniji je bilo julija v podjetjih in drugih organizacijah zaposlenih skupaj 626.393 delavcev, kar je za 5, 4 odstotka manj kot v istem mesecu lani. V gospodarstvu je bilo julija 487.040 zaposlenih oziroma kar za 7, 4 odstotka manj kot julija lani, v negospodarsstvu pa je bilo v istem mesecu letos 139.353 zaposlenih, torej za 2, 1 odstotka več kot lani. Statistični podatki kažejo, da se trend naraščanja nezaposlenosti nadaljuje, saj je bilo letos junija v primerjavi z junijem v gospodarstvu za 0, 6 odstotka manj zaposlenih, v negospodarsstvu pa za 0, 3 odstotka manj. Po podatkih državnega zavoda za statistiko je julija zaposlitev iskalo 123.890 ljudi oziroma za 30, 5 odstotka več kot julija lani. (STA)

Inovacijska mreža

LJUBLJANA - Slovenska podjetniška inovacijska mreža (SPIM) se je letos pridružila mednarodni akciji predstavitve novo razvitih tržnih izdelkov, tehnologij in storitev, sporočajo iz pospeševalnega centra za malo gospodarstvo pri ministrstvu za gospodarske dejavnosti. V okviru Evropske skupnosti poteka projekt SPRINT, ki članice zavezuje, da organizirajo brezplačne predstavitve v zadnjem letu razvitih tržnih novosti v regijah in državah. Najboljše izdelke pa bodo predstavili na treh velikih mednarodnih razstavah v Budimpešti ali Pragi, Nürnbergu in Bruslju. V celotni akciji je sodelovalo 229 inovatorjev, ki so predstavili 96 novih izdelkov, tehnologij in storitev, razvitih letos kot prototipni inovativni izdelki. (STA)

POSLOVNI IZID / DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Zdravstvo je v pol leta ustvarilo milijardno izgubo

Skoraj polovica denarja družbenih dejavnosti gre za plače

LJUBLJANA - Podatki, ki jih je zbrala Služba družbenega knjigovodstva, kažejo, da letos tudi t. i. družbenim dejavnostim (zdravstvu, solstvu, kulturi, sportu in podobno) ne gre nič bolje kot gospodarstvu. Ugotavlja, da je v prvem polletju letosnjega leta 2250 podjetij družbenih dejavnosti, ki zaposlujejo več kot 104 tisoč delavcev, sicer ustvarilo za 136 milijard talarjev prihodkov, vendar tudi za dobre štiri milijarde talarjev izgube, kar je skoraj 98 odstotkov več, kot je bilo izgube v prvem polletju lanskega leta. Največ denarja - več kot 57 milijard talarjev - so ta podjetja »zapravila« za plače (povprečna mesečna bruto plača je znašala 91.672 talarjev, kar je za 29 odstotkov več kot v gospodarstvu), dobrih 13 milijard talarjev pa so znašale obveznosti za javno porabo. Po dejavnostih na republikah ravni najbolj izstopa zdravstveno varstvo, ki v 70 podjetjih zaposluje več kot 26 tisoč ljudi. V zdravstvenem varstvu so sicer ustvarili 66 odstotkov vseh prihodkov družbenih dejavnosti, zal pa tudi tri cetrtine (dobre tri milijarde talarjev) vseh izgub teh dejavnosti.

V nadaljevanju podrobneje razčlenjen poslovni izid družbenih dejavnosti v Ljubljani na novo registriralo 72 podjetij, tako da jih je zdaj že 901. Polletne obracune je Službi

ANDREJA REDNAK

družbenega knjigovodstva predložilo 688 pravnih oseb, od tega je bilo 47, 5 odstotka družbenih, skoraj polovica zasebnih in dobre tri odstotke podjetij z mešano lastnino. Zasebna podjetja ustanavljajo predvsem na področju izobraževanja, kulture in sporta; gre za poučevanje tujih jezikov, prevajanje, avtosole, video storitve, organizacijo rekreacije in sporta, teniske klube in podobno.

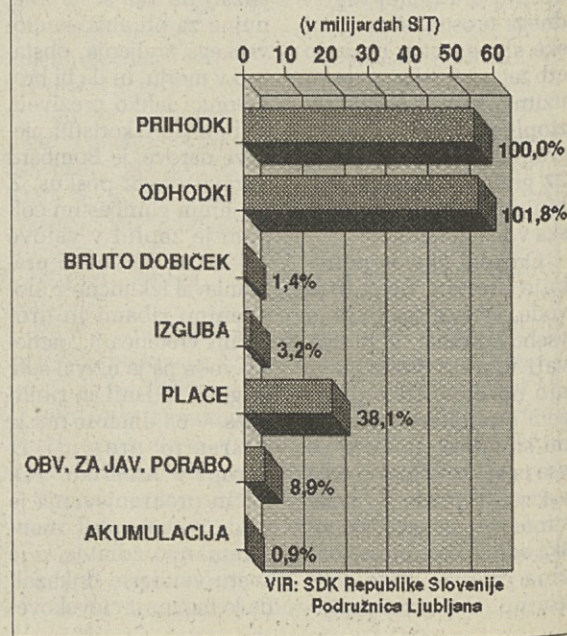
Sicer pa je poslovanje družbenih dejavnosti zelo različno, saj zavodi dobivajo največ sredstev iz proračuna, nekateri drugi pa poslujejo podobno kot gospodarstvo, torej prodajajo proizvode in storitve na trgu. Zanimiv je denimo podatek, da je na območju ljubljanske regije celo 97 podjetij casopisno-založniške dejavnosti, od tega 19 družbenih, osem mešanih in kar 70 zasebnih. Casopisno-založniška dejavnost v Ljubljani, ki predstavlja dobrih 14 odstotkov podjetij v družbenih dejavnostih, je v prvem polletju obracunala dobrih 17 odstotkov vseh prihodkov, skoraj petino vse akumulacije in le slabih pet odstotkov vseh izgub v ljubljanskih družbenih dejavnostih, ob tem pa zaposluje le šest odstotkov delavcev.

Podobno kot v gospodarstvu je bil tudi v družbenih dejavnostih v Ljubljani poslovni izid negativen: prihodki so bili v pol leta za dobro milijar-

tkov več kot lani. Povprečna mesečna bruto plača na delavca v ljubljanskih družbenih dejavnostih je v prvem polletju znašala 99.806 talarjev; najvišje plače so imeli v odvetniških in drugih storitvah, najnižje pa v drugem izobraževanju in družbenih raziskavah.

Za konec naj omenimo se obresti; podatki potrjujejo novico o tem, da je Zavod za zdravstveno varstvo podjetjem posojal denar, ki ga je dobil iz proračuna prav od podjetij s prispevki. V ljubljanskih družbenih dejavnostih denimo so bili prihodki od obresti kar za 150 odstotkov večji od odhodkov za obresti, ali drugače - posojali so več denarja, kot so najemali posojil.

PRAVNE OSEBE DRUŽBENIH DEJAVNOSTI V LJUBLJANI (STRUKTURA POSLOVNEGA IZIDA)

BORZA VREDNOSTNIH PAPIRJEV / DRAŽBA

Tečaji nekaterih delnic so se spet povečali za maksimalno dovoljenih deset odstotkov

LJUBLJANA - Potem ko so v preteklem tednu veljali »izredni« ukrepi borze in financenga ministra glede treh delnic, ki so omogočili povečanje prometa ob hudih padcih tečajev, je trg ta teden reagiral nekoliko presenetljivo. Tečaj delnic Komercialne banke Triglav, Dadasa in Probanke se je v začetku tedna ostro obrnil navzgor. Dnevne rasti so dosegale praviloma maksimalnih 10 odstotkov. Tudi včerajšnji borzni sestanek je prinesel porast tečajev prvih dveh delnic in delnic Mladinske knjige za novih 10 odstotkov, delnica Probanke pa je zanihala navzdol za 3, 8 odstotka. Če torej zelite katero od teh delnic prodati, vam bo to verjetno uspelo takoj. Zadnja cena delnice KB Triglav je 48.432 talarjev, povpraševanje pa močno presega ponudbo. Cena delnice Dadas znaša 160.727 talarjev in tudi tu je kupcev več kot prodajalcev. Tečaj delnice mariborske Probanke pa je borza izračunala na 18.439 talarjev ob prometu, ki je dosegel skoraj pol milijona nemških mark.

Prednostna delnica Rogaske se je podražila za 3, 9 odstotka, Léka pa za 5 odstotkov, medtem ko se je te-

čaj prednostne delnice SKB banke gibal med plus 1, 9 in 2, 9 odstotka (v povprečju za plus 2, 4 odstotka), redne delnice SKB banke med plus 1, 4 in 1, 8 odstotka (v povprečju za plus 1, 5 odstotka), Term Catež med plus 1, 3 odstotka in 10 odstotkov. Tečaj redne delnice HBB se je gibal med minus 4, 4 in 8, 9 odstotka (v povprečju za minus 6 odstotkov), prednostne delnice HBB v povprečju minus 1, 9 odstotka, Probanke med minus 1, 9 in 5, 2 odstotka (v povprečju minus 3, 7 odstotka) ter Nike med minus 0, 3 in plus 0, 3 (v povprečju za je ostala na včerajšnjem tečaju).

Ker se bliza izplačilo kupona državne obveznice druge emisije, cena le-te raste in je dosegla 94, 1 odstotka nominala. Tako je njen donos do dospelja padel pod 12 odstotkov. Kupujejo jo trenutno predvsem tisti vlagatelji, ki racunajo na pozitivni učinek ob zapadlosti kupona prvega oktobra.

Skupni promet včerajšnje dražbe je znašal 2, 34 milijona nemških mark. Delež državnih obveznic je znašal 637 tisoč mark, delež delnic pa približno 60 odstotkov. (J. B. in STA)

GLEDALIŠČA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

DRAMA SNG - MALA DRAMA,
tel. 061/221-462

V soboto, 18. septembra ob 20. uri W. Allen: ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM. Režiser: Boris Cavazza, igrajo: Gregor Bakovic, Petra Govc, Ales Valic, Marijana Breclj, Vojko Zidar. (Za izven in konto. Razprodano!)

MESTNO GLEDALISCE,
tel. 061/210-852

Danes, 17., in v soboto, 18. septembra bo ob 20. uri na sporedu predstava KLINIKA TIVOLI za izven in konto. Razprodano!

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALISCE, tel.: 061/153-312

Danes, 17. septembra ob 19.30, Veno Taufer: ODISEJ IN SIN ALI SVET IN DOM, za izven.

CELJE

ODER HERBERTA GRÜNA
tel. 063/25-332

Damir Zlatar Frey: KRI IN KOSUTE, režija: Dušan Mlakar.
Z maksimalnim čustvenim nabojem nasičena predstava izžveni v defetistično priznane, da je človek brez moči sprico silnic, ki

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

GLEDALISCE VERDI

Jesenska simfonična sezona - Festival Horowitz Europa

V teku je vpisovanje novih abonmajev in potrditev starih, prodaja vstopnic pa bo pričela dne 21. septembra pri blagajni Dvorane Tripicovich od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 19.00, ob ponedeljkih zaprtor.

MIRAMARSKI GRAD

Luci in zvoki

Jutri, 17. t. m., ob 21.00 in ob 22.15 predstavi v italijanscini.

TRGOVSKI CENTER »IL GIULIA«

Do 26. novembra se bo vrsila vrsta glasbenih in gledaliških prireditev. Danes, 17. t. m. od 17. do 19. ure bodo nastopili kvintet Spring in pripovedovalca zgodb Felice & Celina. Vstop prost.

GLEDALISCE ROSSETTI

Danes, 17. t. m., ob 18. uri se bodo Furio Bordon, Claudio Magris in Glauco Mauri

KOROŠKA

TINJE

V Domu prosvete bo do 19. t. m. tečaj za slikanje akvarelov. Vodi Gudrun Frey iz Beljaka.

BISTRICA V ROŽU

Danes, 17. t. m., ob 19.30 bo v Kulturnem domu koncert Tony Wegas »Lele Gih...«.

ARRIACH

Pilsachhof v Arriachu - seminar »Reiki II«,

RAZNE PRIREDITVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI
tel.: 061/104-183

Danes, 17. septembra bo slovesna otvoritev sezone: ob 19.30 nastop PPO Vevce; ob 20. uri Miro Gavran: MOŽ MOJE ZENE; ob 21.30 nastop mešanega pevskega zbora ZIMZELEN.

DOLSKO

Danes, 17. septembra ob 19. uri bo v Galeriji 19 prekmurski večer, razstava prekmurskih jedi ifi nastop VLADA KRESLINA.

KOPER

Danes, 17. septembra bodo za obeležitev 350. obletnice rojstva Antonia Tarisa organizirane naslednje prireditve:
ob 9.30 bo v Glasbeni soli Koper muzikološki simpozij; ob 18. uri bo predstavitev nove znamke v Tavisovi avli CZP Primorske novice Koper; ob 19. uri bo razstava o življenju in delu Antonia Tarisa v Pokrajinskem muzeju Koper in promocija CD-plosče s Tavisovimi skladbami; ob 20. uri bo tretji koncert s skladbami Antonia Tarisa v Pokrajinskem muzeju Koper.

LITIJA

MATICNA KNJIZNICA
DR. SLAVKO GRUM

ZA NAJMLAJŠE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

KUD FRANCE PREŠEREN,
tel.: 061/332-288

V četrtek, 23. septembra ob 18. uri bo z igrico KOZLE nastopila lutkovna skupina ZOOM iz Ljubljane.

MARIBOR

LUTKOVNO GLEDALISCE MARIBOR
tel. 062/26-748

V nedeljo, 19. septembra ob 11. uri nastopa lutkovno gledališče Papilu iz Ankarana z igrico KOZLOVSKA SODBA.

V nedeljo, 26. septembra ob 11. uri Jana Sinkova: MALA CAROVNICA. Izven.

ga genetsko določajo (Delo). Danes, 17., in v soboto, 18. septembra ob 21. uri v kapelici Spital na Slomskem trgu, za izven.

KULTURNI DOM TRNOVLJE - CELJE

Komedija Mihaila Bulgakova: ZOJKINO STANOVANJE v režiji Stefana Zvižaja. Smo v casu ustanavljanja zasebnih lokalov in podjetij. Tako je tudi Zojka ustanovila modni salon, ki pa je v resnici nekaj popolnoma drugega... Bogastvo plesov in kostumov je lepa obogatitev zahtevnega, politično obarvanega in aktualnega besedila (danes, 17. septembra, ob 19.30).

MARIBOR

DRAMA, tel. 062/221-206

A. Dante: LA DIVINA COMMEDIA, Inferno (danes, 17., in 18. septembra ob 19.30 za abonente in izven).

NOVA GORICA

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALISCE

V ponedeljek, 20. septembra bo ob 20. uri v Solkanu GLORIJA, režija Janez Pipan. Za izven.

spomnili tragično preminulih Daisy Lumin in Tina Schirinziya. Vstop prost. Vpisovanje novih abonmajev in potrditev starih je že v teku (gledališka sezona se bo pričela 20. oktobra) pri blagajni gledališča Rossetti (ob delavnih 8.30-10.00, 14.00-19.30) in v Pasazi Protti (ob delavnih 9.00-12.30, 15.30-19.00, ob praznikih in nedeljah 9.00-12.30).

BOLJUNEC

Gledališče France Prešeren

Slovensko stalno gledališče gostuje danes, 17. t. m., ob 20.30 s predstavo Milana Kleca »Vsega je kriva Marjana Deržaj« v režiji Dušana Mlakarja.

GORICA

ALPE ADRIA PUPPET FESTIVAL

Danes, 17. t. m., ob 21. uri bo v sotoru na goriskem gradu predstava »One more kiss« v izvedbi Claudia Cinellija.

Jutri, 18. t. m., ob 20.30 predstava »Amfiparnaso« v izvedbi skupine Hortus Musicus iz Celovca.

prireditelj Reiki-Meister Herbert.

TRATA

Jutri, 18. t. m. bo ob 20. uri v kulturnem domu SPD »Borovlje« pri Cingelcu na Trati kabaret »Martin Krpan« (Bogomir Veras) v izvedbi gledališke skupine SPD Borovlje. Režija Bogomir Veras, glasba Roman Verdel.

CELOVEC

Jutri, 18. t. m., ob 19.30 bo v Mestnem gledališču opera Manon Lescaut.

RAKITNA

V soboto, 18. septembra bo ob 10. uri veliko družabno srečanje ob jezeru. Spoznali boste dejavnosti radioamaterjev, zmajarjev, balonarjev, kinologov s psi za reševanje, tabornikov in vseh, ki uporabljajo radioamaterske frekvence. Igral bo pihalni orkester iz Cerknice.

PORTOROŽ

AVDITORIJ

Danes, 17. septembra ob 21. uri bo na sporedu film: RESTAVRACIJA LINGUINI, krimi komedija v režiji Richarda Stepgharda, igrajo: David Bowie, Rosana Arquette...

PORTOROŽ

AVDITORIJ

Danes, 17. septembra ob 21. uri bo na sporedu film: RESTAVRACIJA LINGUINI, krimi komedija v režiji Richarda Stepgharda, igrajo: David Bowie, Rosana Arquette...

V soboto, 18. septembra ob 18.30 bo na portorski plosčadi nastopila bobnarska in mažoretna skupina in Mladinski pihalni orkester; ob 19. uri pa si na Tartinijevem trgu Piran lahko ogledate nastop folklorne skupine in prisluhnete Mešanemu pevskemu zboru.

VOLČJI POTOK

Danes, 17. septembra bo ob 20. uri koncert Simfoničnega orkestra Domžale - Kamnik.

V petek, 17. septembra, bo ob 19. uri v Galeriji Fara v Škofji Loki otvoritev razstave akvarelov slikarja EDIJA SEVERJA.

Za razumevanje razvoja slikarskega snovanja Edija Severja moramo omeniti, da se je slikar z akvarelom začel ukvarjati sorazmerno pozno. Najprej je delal intarzijske, potem je prešel na oljno slikarstvo in šele nato se je posvetil akvarelu. Njegove slike nastajajo zunaj ateljeja, v naravi muhasti, kot je, in katere spremenljivi obraz slikar lovi zdaj v sončni svetlobi, drugič pod odejo težkih oblakov... Nekaj zamahov s čopičem in pred nami je zelo korektno naslikana krajina z gmoto dreves in vmes postavljeno arhitekturo. Zelo abstrahirana in docela moderno zasnovana krajinska slika, ki izpričuje avtorjevo približevanje k zadržani ekspresivno naravnani slikarski osebi, ki doumeva, da se narava neke končuje in da je od tam naprej mogoče zastaviti slikarsko občutljivo videnje Narave.

Andrej Pavlovec

GLASBA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/222-815

V sredo, 22. septembra ob 21. uri bo v Gallusovi dvorani nastopila solopevka in pianistka DIAMANDA GALAS. Sodelovala je s skladateljem Vinkom Globokarjem, režiserju F. F. Coppolu pa je pomagala pri glasbi za film Drakula.

V četrtek, 23. septembra bo ob 20. uri koncert MAGICNI ZVOK GIACINTA SCELSIJA - KLANGFORUM WIEN. Dirigent: Beat Furrer, solisti: Ernst Kovacic, violina, Ernesto Molinari, klarinet, in Andreas Lindenbaum, violoncelo (dvorana SF, 400 SIT).

V petek, 24. septembra bo ob 20. uri koncert pod patronatom slovenske fundacije LJUBLJANSKI MADRIGALISTI, dirigent: Matjaz Sceek in orkester SLOVENSKE FILHARMONIJE, dirigent Marko Letonja (GD, 600, 500, 400 SIT).

KRIZANKE

Danes, 17. septembra bo ob 20.30 koncert FERUSA MUSTAFOVA. Makedonski romski multiinstrumentalist Ferus Mustafov je že od konca šestdesetih let, podobno kot Dublinersi, eden velikih sodobnih folk glasbe. Njegovemu z dinamikom nabitemu etno-dixielandu, v katerem se mešajo elementi romskih, makedonskih, bolgarskih, grških, turških in perzijskih melodij, se ne mores upreti.

K4

V torek, 21. septembra bo ob 22.30 koncert: DAMIR DICIC in VANJA LISJAK TRIO, tradicionalni jazz.

OPERA, tel.: 061/331-950

Otvoritveni koncert operne sezone, solisti in zbor Opere in baleta Ljubljana bo danes, 17. septembra ob 19. uri.

V soboto, 18. septembra pa bo ob 19. uri dobrodelni koncert, program: J. Offenbach, G. Puccini, P. I. Čajkovski, G. Verdi, R. Strauss, A. Adam, J. Golob, G. Bizet, J. Strauss ml.

JESENSKE SERENADE

Koncert: TRIO FLAVT SGS LJUBLJANA danes, 17. septembra ob 17. uri na gradu Grimsce na Bledu in ob 20. uri v Kosovi grščini na Jesenicah. Vstop prost.

Koncert: VOKALNI KVINTET SUMUS danes,

17. septembra ob 20. uri na gradu Bogenšperk. Vstop prost.

Koncert: TRIO FLAVT SCS LJUBLJANA v petek, 24. septembra ob 20. uri na gradu Bogenšperk. Vstop prost.

BLED

V nedeljo, 18. septembra bo ob 16.30 v zdraviliškem parku Bled promenadni koncert Pihalnega orkestra Trzic.

CERKNICA

V nedeljo, 19. septembra bo ob 18. uri v cerkvi Sv. Volbenka v Zelsah koncert studentov akademije za glasbo.

IDRIJA

Danes, 17. septembra bo ob 19. uri na gradu Gowerkeneg koncert pihalnega orkestra rudarjev Idrija. V primeru slabega vremena bo prireditve v rudniški dvorani.

KOSTANJEVICA NA KRKI

V nedeljo, 19. septembra bo ob 19. uri v grajski cerkvi koncert vokalne skupine AVE. Vstop prost.

RADENCI

31. FESTIVAL KOMORNE GLASBE XX. STOLETJA:

V petek, 24. septembra bo ob 20. uri koncert: JUAN VASLE, bas, in LEON ENGELMAN, klavir.

V soboto, 25. septembra bo ob 11. uri kolokvij Slovenska orgelska glasba 20. stoletja, referent: Sasa Frelih; ob 17. uri bo v cerkvi sv. Cirila in Metoda koncert IRINE CHRIBKOVE, orgle, in STANKA ARNOLDA, trobenta; ob 20. uri koncert: WIENER KLAVIERTRIO, WOLFGANG REDIK, violina, MARCUS TREFNY, violoncelo, STEFAN MENDL, klavir;

V nedeljo, 26. septembra bo ob 11. uri koncert KVARTETA TARTINI, Darko Linarič, violina, Romeo Drucker, violina, Aleks Milosev, viola, Milos Mlejnik, violoncelo.

ROGAŠKA SLATINA

V četrtek, 23. septembra bo ob 20. uri v Kristalni dvorani koncert MOJCE PUCELJ, klavir.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

V ponedeljek, 20. t. m., ob 20.30 bo v stolnici Sv. Justa na sporedu tretji koncert ciklusa »Glasbeni september« v organizaciji Združenja Promusica. Nastopila bo orglar Roberto Antonello. Na programu Gabrieli, Merula, Antegnati, Gounod, Guilmant, Messiaen in Franck. Vstop prost.

REPENTABOR

Glasbeni popoldnevi - V nedeljo, 19. t. m., ob 18. uri bo na sporedu drugi koncert iz ciklusa stare in sodobne glasbe. Nastopil bo Gallus Consort (Nadia Caristi, Dina Slama, Irena Pahor, Janko Ban, Milos Pahor in Erika Slama).

VIDEM - GAIO DI SPILMBERGO

Danes, 17. t. m., ob 21. uri bodo v diskoteki Rototom nastopili ansambl Fishbone, Stone Temple, Pilot, Mighty Mighty Bosstone.

VERONA

Danes, 17. septembra, ob 21. uri bo na stadionu nastopil Vasco Rossi.

TREVISO

V četrtek, 14. in v petek, 15. oktobra, bo v Palaverde ob 21. uri nastopil Eros Ramazzotti.

PADOVA

SPORTNA PALAČA S. ZARO

V četrtek, 21. oktobra, bo ob 21. uri nastopil Terence Trent D'Arby.

RAZSTAVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

NARODNI MUZEJ, Muzejska 1

Do 30. septembra je na ogled razstava BITKA PRI SISKU - 1593/1993.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE

Na ogled sta razstavi Razglednice 1914-1918 in VELJKO TOMAN: PARISKI MOTIVI. Razstava bo na ogled do 30. septembra.

MODERNA GALERIJA, Cankarjeva 15

20. MEDNARODNI GRAFIČNI BIENALE je na ogled do 30. septembra. V soboto, 18. septembra ob 18. uri in v nedeljo, 19. septembra ob 11. uri sta organizirani javni vodstvi po grafičnem bienalu.

Do 20. oktobra je na ogled retrospektivna razstava televizijske scenografije JOZETA SPACALA.

MGLC in Informacijski center Moderne galerije vabita k ogledu filmov o nekaterih znanih nemških umetnikih, ki jih bodo do 30. septembra predvajali v avli Moderne galerije in v prostorih Informacijskega centra.

MALA GALERIJA, Slovenska 35

Razstava kiparja JOZETA BARSIIJA bo na ogled do 10. oktobra.

NARODNA GALERIJA, Cankarjeva 15

Razstava RIHARD JAKOPIC - TO SEM JAZ, UMETNIK... je na ogled do 30. oktobra.

JELOVSKOV LIKOVNI SALON, Zaloska 61

Razstave kiparskih del 1963-1993 IVA GOISNIKERJA.

KULTURNO-INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE,
Trg francoske revolucije 7

Razstava PRGISCE ZGODOVINE bo na ogled do 2. oktobra.

BEŽIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

Razstava OD SKICE DO LUTKE bo na ogled do 15. oktobra. Razstavljajo: TOMAZ KRZISNIK, ALENKA SOTLER, ALOJZ ZORMAN, SAVO SOVRE in LIDIJA OSTERC.

GALERIJA EQURNA, Gregorčičeva 3

Razstava JANEZA HAFNERJA Apokaliptične krajine bo na ogled do 23. septembra.

GALERIJA ILIRIJA, Trzaska 40

Razstava slik akademskega slikarja MARTINA BIZJAKA bo na ogled do 7. oktobra.

GALERIJA INSULA, Gosposka 1

Razstava grafik slikarja DUSANA PODGORNIIKA.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

Razstava slik IDIZORJA URBANCIKA bo na ogled do 13. oktobra.

GALERIJA VODNIKOVA DOMACIJA, Vodnikova 65

Razstava slik akademskega slikarja RADA JERICIJA bo na ogled do 28. septembra.

LIKOVNI SALON CELJE

Razstava BLAGOGLASJA avtorja ZDRAVKA PAPICA bo na ogled do 30. septembra.

AJDOVŠČINA

PILONOVA GALERIJA

Danes, 17. septembra bo ob 19. uri otvoritev razstave slik AZADA KARIMA. Razstava bo na

ogled do 10. oktobra.

IZOLA

GALERIJA INSULA, Smrekarjeva 20

V petek, 17. septembra bo ob 19. uri otvoritev razstave češke slikarke ZDENKE MARSCHALOVE.

KRANJ

GALERIJA MESTNE HISE

Spominska razstava del slikarja AVGUSTA CERNIGOJA.

LITIJA

V avli občine Litija je na ogled razstava JANEZ VAJKAD VALVASOR - življenje in delo.

MARIBOR

POKRAJINSKI MUZEJ, Grajska ulica 2

V torek, 21. septembra bo ob 18. uri otvoritev razstave Narodne galerije iz Ljubljane Evropski mojstri iz slovenskih zbirk. Razstava bo na ogled do 25. oktobra.

NOVINARSKI KLUB, Vetrinjska ulica 30

V nedeljo, 19. septembra bo ob 20. uri otvoritev fotografske razstave MATJAZA WENZLA.

RAZSTAVNI SALON ROTOVZ

Razstava INFORMEL IVA GATTINA.

NOVO MESTO

V knjižnici franciskanskega samostana je do 19. septembra na ogled razstava Plecnikovi kelih pri franciskanih.

RADOVLJICA

CASA BRIGITA, Lancovo 14

Razstava slikarke BRIGITE POZEGAR-MULEJ.

GALERIJA SIVCEVA HISA

Razstava slik KLEMENTINE GOLIJA bo na ogled do 3. oktobra.

RAVNE NA KOROŠKEM

GALERIJA GRAD

Razstava Likovne upodobitve junakov Prežihovih del.

SEŽANA

KULTURNI CENTER SREČKO KOSOVEL

Fotograf TIHOMIR PINTER je pripravil razstavo Portreti sodobnih slovenskih književnikov, ki bo na ogled do 25. septembra.

Danes, 17. septembra bo ob 18. uri v pčastitev 60-letnice dr. RAFKA DOHLARJA otvoritev razstave ROKA ZELENKA (Kosovelova knjižnica).

ŠKOFJA LOKA

Od danes, 17. septembra, pa do 17. oktobra bo v okroglem stolpu loskega muzeja na ogled razstava Zenska oblacila in kultura na Loskem.

VELENJE

KULTURNI CENTER IVAN NAPOTNIK

NOVICE

Piranski odborniki spet nesklepčni

PIRAN - Včerajšnja seja občinske skupščine ponovno ni bila sklepčna. Pred tednom smo že obsirneje poročali o mučnih preigravanjih med večino občinskih odbornikov. Ti podpirajo predsednika izvršnega sveta in opozicijo, ki hoče doseči glasovanje o nezaupnici. Ker to ni bilo uvrščeno na dnevni red, je opozicija izvedla obstrukcijo. Predsednik skupščine Franko Ficur zdaj že kronično krizo občinskega parlamenta komentira takole: »Na sestanku smo se poskusili s predstavniki strank dogovoriti, da bi lahko skupščina obdelala vsaj najbolj nujne zadeve. Zdaj bom skušal z vsako stranko posebej poiskati rešitev, ki bi bila sprejemljiva za večino. Sicer pa je v podobni blokadi že več kot leto dni tudi ljubljanska mestna skupščina.« (B.V.)

Zaključna prireditev turistične akcije v občini Vič-Rudnik

Na Polhograjski gori bo v nedeljo zaključna prireditev tradicionalne turistične akcije, ki že deseto leto poteka v občini Ljubljana Vič-Rudnik pod okriljem skupščinskega odbora za turizem in občinskega casopisa naša komunina in je poimenovana Isčemo najbolj urejen kraj v občini. V vsem tem obdobju je ta akcija, takšna je splošna ocena, pripomogla k večji urejenosti krajev, javnih stavb, k večji skrbi za polepsanje okolja, k čemur so po svoje spodbujala tudi tradicionalna priznanja Blagajane, katerih je bilo v tem obdobju podeljenih blizu sto. Z oziroma na jubilejno prireditev bo tokrat podeljenih stiriinast tih priznanj za urejenost okolja, ena za posebna turistična prizadevanja. Blagajano najboljših za najbolj urejen kraj v tej ljubljanski občini pa bodo prejeli krajinari Dvorske vasi.

Vsako leto se je osrednja turistična prireditev odvijala v drugem turističnem kraju (na primer Podpec, Rasčici, Turjaku, Iski vasi...) s čimer je bila le tem omogočena predstavitev turističnih aktivnosti. Z namenom, da se na omotju občine se bolj razvija kmečki turizem in da se predstavijo Polhograjski Dolomiti, bosta soorganizatorja nedeljske prireditve tamkajšnja Domacija Pri Logarju in Planinsko društvo Blagajana. Vsem obiskovalcem, se posebej turistinim delavcem in planincem bo na voljo organiziran brezplačni prevoz izpred trga MDB 7 ob 8. in 9. uri, na gori pa bo prijeten program z ogledi znamenitosti in posebnosti. (J. D.)

CRNA KRONIKA

Roparji tudi streljajo

LJUBLJANA - Kaže, da se bomo tudi v naši državi »moralni« navadili na vse več oboroženih ropov in vse več nasilja, ki ga roparji uporabljajo, da bi prišli do denarja. Se pred leti si skorajda nismo mogli zamisliti, da nas bo na primer kar na cesti počakal ropar, naperil v nas pistolo in zahteval denar. Prav to se je v sredo zvečer, proti enajsti uri se slo, zgodilo 31-letnemu ljubljancu, ki se je vračal domov na Osenjakovo ulico v Novih Fuzinah. Ko je odprl vhodna vrata svojega bloka, se je za njim pojavil zamaskirani neznanec, mu prislil na hrbet pistolo in zahteval denar. Napadeni se je obrnil, maskirani pa mu je prislil pistolo na prsi in mu ukazal, naj gre proti stopnicam, ki vodijo v klet. Zrtev se je proti njim umikala vzvratno, spotaknila se je in padla. To pa je pistolarja tako zmedlo, da je ustrelil - prestrelil steklena vrata vetrolova, nato pa pobegnil.

Tudi na Vrhniki se je, kotkrat s tremi roparji, srečala 78-letna zenica. V sredo dopoldne so kar prislili v njeno stanovanjsko hišo, jo zgrabili za vrat in usta ter jo spravevali po denarju. Uporna gospa pa se ni dala prestrašiti kar tako in denarja ni dala, zato je trojica morala kar sama pobrskati po stanovanju. Nasli so le denarnico s šestimi tisočaki, ki je seveda »odšla« z njimi. (V. K.)

Iz Lucije poročajo, da je včeraj popoldan, 20-30 let star ropar, napadel moškega, ki je bil na poti domov - iz banke. Iz rok mu je iztgnal 60 tisoč tolarjev in pobegnil z modro zastavo ali lado. (V. B.)

Nasli telefonskega »terorista«

LJUBLJANA - Bilo je obdobje, ko smo kar naprej pisali o anonimnih telefonskih najavah bomb. Policisti vsako tako najavo - čeprav se v skoraj vseh primerih izkaže, da gre za lažno - resno preverijo in objekti zavarujejo, strokovnjaki - pirotehniki pa ga pregledajo, to pa nas, davkoplačevalce, kar nekaj stane. Takih najav pa potem policisti ne spravijo v predale... in začne se lov na lažnega obveščevalca o podstavljenih bombah. Tokrat je preiskava obrodila sadove in kriminalisti so prijeli mladoletnega ljubljancana, ki se je kar večkrat zabaval na račun policistov. Konec avgusta in začetku septembra je namrec kar stirikrat najavil podtaknjeno bombo v različne ljubljanske vrtce, svoj »repertoar« pa je popestril se z lažnimi prijavami vlovov v te vrtce. Da bi vse izgledalo bolj zares, je se razmetel igrice, omare, stole... v igralnicah vrtcev, za katere je prijavil vlov. Policisti so ga najavili javnemu tožilstvu. (V. K.)

Okostje v gozdu

VRHNIKA - V torek proti večeru je neki rekreativec med hojo v globeli pri hribu Raskevce odkril clovesko okostje. Bilo je prekrto z zemljo in ze prepređeno z drevesnimi koreninami. Policisti so pri prvem pregledu ugotovili, da je pokojnik mlajša oseba, stara kakih dvajset let. V gozdu je lezal približno dve leti, obleden pa je bil v modre hlače s platinenim pletenim pasom, jakno iz modre tkanine in prav tako modro majico z dolgimi rokavi. Institut za sodno medicino v Ljubljani bo skušal razkriti, kdo je bil mladenec in kako je umrl. (V. K.)

OBALA / TURIZEM

Rezultati v okviru pričakovanj

Podatki kažejo rast števila gostov

BORIS VUK

PORTOROŽ - Obalno-kraska turistična poslovna skupnost je na seji poslovnega odbora obravnavala podatke o letošnji sezoni in smerice za bodoči razvoj. Rezultati za osem mesecev letošnjega leta kažejo povprečno 10-odstotno povečanje števila gostov in nočitev v primerjavi z enakim lanskim obdobjem.

Uradni statistični podatki so zbrani za prvih sedem mesecev. V tem obdobju je prišlo na 751.786, za 9 odstotkov več kot lani (v Sloveniji 5 odstotkov več). Od skupnega števila gostov je bilo tujih 83.863, za 8 odstotkov več kot lani (v Sloveniji enako kot lani). Vendar so tuji gostje ostajali tu nekoliko krajši čas, tako je število nočitev teh gostov enako lanskemu. V slovenskem merilu je obalno-krasko področje po številu gostov takoj za gor-skimi kraji, po številu nočitev pa takoj za zdravilišči. Število tujih gostov in njihovih nočitev pa je bilo tukaj kot že običajno največje. Razmerje med doma-

čimi in tujimi turisti se je v zadnjih letih zelo spremenilo: pred letom 1991 je bilo 65 odstotkov tujih gostov, letos pa jih je bilo le 45 odstotkov. Se neuradni podatki za avgust kažejo povečanje števila domačih gostov za eno tretjino in padec števila tujcev za 6 odstotkov glede na lansko leto. To, da je bilo tujih gostov manj, kot smo pričakovali, lahko pripisemo predvsem skromnejšemu obisku iz Italije. Zaradi notranjih gospodarskih razmer in devalvacije lire je letos dopustovalo za šestino manj Italijanov kot običajno. Padec števila tujih gostov so zabeležili tudi na avstrijskem Koroskem.

Premik od organiziranja k individualnemu turizmu, ki je trend v svetovnem merilu, se opaza pri nas. Vse več je dnevnih in vikend gostov, ki prihajajo iz krajev, oddaljenih do 500 kilometrov. Turisti postajajo zahtevnejši in pričakujejo urejeno okolje in prometno infrastrukturo, dodatno ponudbo poleg običajnih uslug in dobre informacije. Direktor OKTPS Mitja Logar ob tem pravi: »Denar, ki ga je por-

toroski Casinò že pred leti usmeril v izgradnjo portoroškega letališča in marine, je bil dobro naložen in ta nalozba je se posebno letos izrazito vplivala na rezultate tukajšnjega turizma. To dakazuje, da ta regija potrebuje dodatne infrastrukturne objekte, ki omogočajo vse bolj donosen vikend in dnevni turizem. Nas ne zanima, ali bo ceste gradila posebna gospodarska družba ali kdo drug, mi rabimo cesto, ne družbo. Uspešno usmerjene naložbe portoroške igralnice vsako leto dokazujejo svojo upravičenost, in sicer kobilarna Lipica, kongresno-kulturni center Aditorij v Portorožu, športni objekti, naložbe v obnovo in vzdrževanje kulturnih spomenikov kot tudi že omenjena letališče in marina.«

Statistični podatki seveda ne zajamejo vsega in gneča na slovenski Obali je bila letos večja kot kažejo številke. Mnogo, zlasti domačih gostov ni bilo registriranih. Posledice preobremenjenosti obale so po mnenju Logarja tudi novi negativni pojavi, kot so »vrečarji«, prekomeren hrup, prometne zagate in podobno.

POLICIJA / »AFERA PODKUPOVANJE«

Marjan Starc: Poročilo, ki so ga v javnost spravili »pošteni policisti«, je zastarelo

Tricetrtine tistega, kar piše v poročilu notranje zaščite, je bilo v nadaljnji preiskavi ugotovljeno kot neosnovano - Kdo in zakaj hoče zdaj porušiti ugled policije

VLADO KADUNEC

bil zbiralisce tako enih kot drugih, Purič pa naj bi »drobnimi uslugami« imel pravzaprav kupljeno smetano slovenske in ljubljanske policije, tako bi se dalo razbrati iz poročila.

Eden izmed bolj izpostavljenih v njem je tudi namestnik načelnika UNZ Ljubljana Marjan Starc, ki nam je včeraj pojasnil nekaj dejstev, ki so bila - kot pravi - v obtožbojem pismu in poročilu zamolčana.

»Bistveno vprašanje, ki se postavlja, je, kdo in zakaj hoče danes pogrevati stvari, ki so pravzaprav že »ad acta«. Petnajst strani dolgo poročilo (z datumom 12.12.1992), ki ste ga objavili v povzetku, je takrat prišlo v zelo ozek krog ljudi. Jaz in moji sodelavci na UNZ Ljubljana ga pravzaprav zdaj prvič vidimo. Kdo seže torej tako globoko, da lahko izbrska pravzaprav »tajno« poročilo. Na podlagi le-tega je takratni minister Bavcar sprožil obsirnejšo preiskavo, v kateri pa se je izkazalo, da je tricetrtnine trditve v njem neosnovanih. Lahko zagnem kar pri meni in obtožbah na moj račun.

Puriča res poznam, to da sem mu posodil denar za avtomobil sem sam povedal, sicer ne bi nihče vedel, torej nicesar ne skrivam. Z njim sem se spoznal pred približno dvema letoma, ko sem se mimogrede, na poti domov, ustavljal v njegovem lokalu na

pijači. V Poročilu - in vašem včerajšnjem casopisu - piše, da sem na primer posredoval na postaji Bežigrad, naj ne poizvedujejo v Amadeusu za Ahmedom Kapičem, ki so ga iskali zaradi tega, ker je pretepel nekega policista. Ta je bil v civilni obleki in sprla sta se zaradi nekega dekleta, ker pa so udarci presegli mejo »normalne«, so ga hoteli zaslišati. Bežigracijanom sem le dejal, da naj nadaljujejo z iskanjem Kapica, dodal pa sem, da sem ljudi v Amadeusu obvestil, da ce se Kapič pojavi tam, naj mu povedo, da ga iščejo, tako da ga v tem lokalu pravzaprav ni treba iskati.

Pri Marjanu Starcu smo naleteli tudi na Petra Sefmana, nekdanjega načelnika za promet v Upravi policije, zdaj svetovalec za varnost predsednika Kučana. Tudi njemu Poročilo očita, da prijateljuje z Puričem... Pisanje »poštenih policistov« je komentiral precej na kratko: Kdor koli se lahko skrrije pod podpis »poštenih policistov«. Ce bi bil res pošten, potem bi se podpisal. Rad bi ga/jih videl...

Kapič se je na to moje obvestilo res odzval in se sam javil na bežigradski policijski postaji, kjer jim je tudi na njihovo zahtevo izročil svojo

pistolo, za katero je imel dovoljenje. Tu se pojavi Purič, ki naj bi z svojim vplivom na policijo, uredil to dovoljenje. Ni res, Purič je svojemu znancu, takratnemu sefu močanske policije dejal le, da ce Kapica nimajo zavedenega kot kriminalno osebo, potem ni razloga, da naj ne bi dobil dovoljenja za orožje. Za Kapica se je sele kasneje izkazalo, da ima na vesti se druga kazniva dejanja, zato so ga bežigradski policisti dali naprej v postopek preiskovalnemu sodniku.

Piše(te), da sem posredoval pri prometni nesreči prijatelja Milana Domadenika (sicer visokega uradnika MNZ), da sem vsebinsko predloga sodniku za prekrške priredil v korist Domadenika. Slučajno sem se pripeljal mimo po Poljanski cesti, kjer se je Domadenik brez materialne skode precej na tesno »srečal« z mestnim avtobusom in si potem z njegovim voznikom sredi ceste izmenjal nekaj krepkih - soferskih. Ustavil sem in jima dejal, da ce se ne moreta zmeniti, bom pač poklical policijsko patruljo po svoji radijski zvezi. Res so prislili in ko so jemali podatke, sem jim le dejal, da naj ne popisujejo osebne podatke Domadenika, ker jim bom jaz iz policijskega računalnika posredoval te podatke. Ko sem potem res telefonsko po-

ZAPOSLOVANJE NEKOLIKO DRUGAČE

Cena našega dela je prenizka

Na srečanju v Bovcu je bila tudi ministrica Puharjeva

BOVEČ - V tem turističnem kraju poteka včeraj in danes srečanje delavcev Republiškega zavoda za zaposlovanje. Kakih 300 udeležencev se je zbralo - prvič v svoji zgodovini - na strokovnem in družabnosportnem in rekreacijskem srečanju. Medtem ko je prvi del pripravil republikski zavod z direktorjem Jožetom Glazerjem na čelu, je zabavno rekreacijski in športni del pripravil sindikat delavcev RZZ. Zbrane je prisla pozdravit tudi ministrica za delo, družino in socialne zadeve Jožica Puhar.

Kot je ministrica sama rekla (v Bovec se je pripeljala naravnost s seje vlade), je prisla povedati nekaj aktualnosti s področja delovanja vlade in posebej mi-

VOJKO CUDER

nistrstva, ki ga vodi. Slednje se je z zadnjimi reformami povečalo in razširilo svoj delokrog. »V vladi se zdaj ukvarjamo z rebalansom proračuna, pretehtavamo, kaj naj naredimo do izteka tega leta in kako naj postavimo prve stalnice za proračun prihodnjega leta. Nekateri naloge v vladi zadržujemo dolgoročno - do leta 1997,« je dejala. Inflacija vlada obvladuje in ce se bodo uresničili vsi napovedani sistemski ukrepi, ki jih vlada se pripravlja za sprejem v parlamentu oziroma ze funkcionirajo, potem se po njenih besedah ni bati prevelikih pretresov. Vendar se po njenem mnenju

tudi vlada dr. Drnovška ne bi smela prevec toga držati le enega »zdravila«, ampak bi morala v svojo ekonomsko politiko vgraditi kar nekaj le-teh. »Predvsem se ne bi smela predolgo ukvarjati le s krotjenjem inflacije, morala bi poseci tudi po drugih ukrepih za nov gospodarski zagon.« Potem je spregovorila o brezposelnosti in njenem naraščanju. Kljub temu da so bili ti procesi (večanje brezposelnosti) ob razpadu starega gospodarskega sistema pričakovani, so presenetili z vsvo svojo razsežnostjo. Tudi na tem področju pripravlja vlada nekatere korenite spremembe. Te bodo težile

predvsem k zmanjševanju porabe vseh vrst. »Cena dela je pri nas dalec pod evropskimi normami, po prispevkih, ki so v tej ceni vključeni, pa se kosamo z Evropo ali jo celo presega-mo. Na primer pokojnine so pri nas približno takšne kot v Evropi, po višinah invalidnin pa jo presegamo.«

Včeraj so udeleženci poslušali se pradenjavanja o evalvaciji ukrepov v zaposlovanju, o javnih delih in o rezultatih ankete o kadrovskih potencialih Slovenije. Danes pa se merijo v raznih šprtih in rekreacijskih dejavnostih. Prisotni so delavci vseh 11 slovenskih enot Zavoda za zaposlovanje. Srečanje so organizirali delavci in sindikalisti novogoriske enote.

Skupščina Hita zamenjala upravni odbor

NOVA GORICA - Včeraj smo pisali o tem, da se bo sestala Hitova skupščina in obravnavala odstopno vlogo predsednika upravnega odbora podjetja. Zapisali smo, da je do vloge Darka Makuca, dose-danega predsednika UO in vodje finančnega sektorja podjetja prišlo zaradi - kot sam navaja - »nekre-dibilnosti v UO in zaradi velike obremenjenosti, ki jih kot predsednik tega organa cuti zaradi znane afere Hit.«

Skupščina delničarjev podjetja Hit je včeraj res bila. Poleg Makučeve odstavke je prejela tudi odstavko namestnika predsednika UO Srdana Tovornika. Obe odstopni izjavi je skupščina, ki jo sestavlja 15 članov, tudi sprejela. Skupščina je nato razresila celoten upravni odbor (poleg njiju se Davorina Lozeja, Renata Bizjaka in Nika Trošta) in imenovala nov upravni odbor, ki je sestavljen prav tako iz petih članov kot dosedanji, vendar je izmed delničarjev

Hita le troje članov, dva pa sta zunanja. V novem Hitovem upravnem odboru so: Silvan Krizman, Dušan Valic, Ferdinand Repovz (notranji člani) in Bojan Albreht ter Vlado Ursic (zunanja člana).

Direktor Hita Danilo Kovacic je skupščini delničarjev predstavil poslovanje podjetja v lanskem letu ter v prvi polovici letošnjega leta. Poudaril je, da je Hit po uspešnosti eno najboljših podjetij v državi Sloveniji. Je tudi eno redkih, ki ne zmanjšuje števila delavcev, ampak celo odpira nova delovna mesta (Perla). Afera Hit je poslovanje sicer otežila, ni pa ga onemogočila ali celo naredila neuspešnega. Se vedno vse enote Hita uresničujejo vse zacrtane programe. Skupščina je menila, da poslovanje podjetja kljub temnim oblakom, ki vise nad njim, ne sme biti prizadeto in je treba narediti vse, da se brani enotnost kolektiva, ki je doslej pokazal zelo veliko zrelosti in uspešnosti poslovanja.

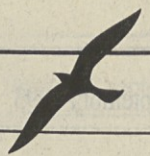
KOMENTAR

Velika škoda malih dejanj

Policija, ki mora nadzirati sama sebe, je v breme družbi

LJUBLJANA - Ob informacijah o nečednih poslih policistov, ki te dni prihajajo v javnost, se je marsikdo spomnil izjave ministra za notranje zadeve Ivana Bizjaka, ko je ta od Igorja Bavcarja prevzema vodenje ministrstva. Tedaj je Bizjak izjavil, da prihaja v urejen resor in večina Slovencev je tej ugotovitvi zadovoljno prikimavala. Izjavi, ki sta jih v zvezi z policijsko afero dala Bavcar in Bizjak, pa nakazujejta, da se je za navidezni redom skrival hud nered. V casu Bavcarjevega ministrovanja je bila zaradi poročila notranje zaščite, ki je razkrila cel par dvomljivih poslov policistov, sprožena preiskava. Z rezultati preiskave, ki se je končala nekaj dni po volitvah, je tedanji minister Bavcar seznanil podrejene ter na podlagi dobljenih informacij odredil ukrepe. Ko je Bavcar Bizjaku predajal vodenje resorja, ga je po njegovih besedah izrecno obvestil o ze storjenih ukrepih ter opozoril na stvari, ki jih je potrebno se dokončati. Ivan Bizjak pa trdi, da so bili ome-njeni koraki delo prejšnjega ministra in je bila vsa stvar v casu njegovega prihoda že pri koncu, samo nekaj za-dnjih ukrepov pa je bilo izvedenih v casu, ko je on ze prevzel ministrstvo. Pri predaji pa je slo nekaj očitno narobe, saj je bilo po mnenju nekaterih policistov storojeno premalo oziroma nič. Dokument, ki je prisel v javnost, je bil označen kot strogo zaupen, zato so tisti, ki so se odločili, da poročilo notranje zaščite obelodanijo, gotovo imeli tehtne razloge. V prid temu govori tudi po-datek, da je od casa nastanka tega poročila pa do dne, ko je bilo poslano v javnost, preteklo devet mesecev. Cas, v katerem je nekdo obupal, da se bodo stvari izboljšale in se zato odločil za to zadnjo možnost, ki jo nekateri označujejo kot izjavo.

Dokument, v katerem so navedena imena mnogih vodilnih v ljubljanski UNZ, pa ima predvsem veliko moralno tezo, saj je prav policija tisti del državnega aparata, kjer bi od uslužbencev pričakovali popolno poštenost, častno delo in visoka moralna načela. Policisti, ki so omenjeni v poročilu notranje zaščite, pa so svoje delo jemali tako, kot da niso v službi državljanov, temveč da opravljajo višje poslanstvo po načelu: moja cast je moja lojalnost, ki pa je veljala samo v zaprtem prijateljskem krogu izbranih, kjer se je od casa do casa za prijatelja in vračilo usluge, te »hvale« vrednega cloveskega dejanja», smelo prekrstiti zakon. Rek, najprej prijatelji in sele nato zakon, bi sicer lahko veljal za »moralno opraviljivega« med ljudmi z dvomljivo dejavnostjo, nikakor pa ne med policisti, ki ze s tem, ko prijateljujejo z osebo, kateri ne bi bilo pretežno dokazati nečednih poslov, izgubljajo svoj obraz. S tem ko smo v naso deželo uvozili demokracijo, s katero imamo sedaj očitno velike težave, so afe-re in afe-rice postale slovenski vsakdan. Zdi se, da smo se v Sloveniji sprizajni-li z dejstvom, da je ljudem, ki na družbeni lestvici uspešnosti dosežejo določeno stopnjo, brez hujših posledic dovoljeno, da kršijo osnovna moralna načela. Pri tem smo zasli celo tako dalec, da mnogi verjamejo, da sta uspeh in čista vest povsem nezdružljiva. Jure Miklavc

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

10.30	Hovl, 7/11 del angleske nanizanke
10.55	Ljubo doma, ponovitev ameriskega filma, VPS 1100
12.25	Ze veste, ponovitev, VPS 1230
13.00	Porocila
13.05	Poslovna borza
13.15	Umetniski večer: Ves svet je oder, ponovitev 9/13 del a angleske dokumentarne serije
14.10	Dokumentarec meseca, ponovitev, VPS 1410
14.15	Dobra odkritj - Svetovna razstava
14.25	Istrski kruh, dokumentarna oddaja
15.10	Osmi dan, ponovitev
17.10	TV dnevnik 1
17.15	Pobeg, norveški barvni film
17.45	Oscar Junior: Petra
18.00	Regionalni studio Koper
18.45	Besede, besede, besede, tv igrice
19.10	Risanka
19.30	TV dnevnik 2
20.10	Forum
20.25	Rdeca cona, francoski barvni film, VPS 2030
22.25	TV dnevnik 3, VPS 2225
22.50	Sova
22.55	Kaamilicna trava, 1/5 del angleske nadaljevanke, 1992, po istoimenskem romanu Mary Wesley
23.55	Ciklus filmov Yasujita Ozuja
	Neko jesensko popoldne, japonski barvni film, 1963, VPS 2350

SLOVENIJA 2

16.30	Cetrtek v cirkusu
	Veliki cirkusi sveta, ponovitev 1. oddaje
	Sova, ponovitev
17.20	Novopečeni princ z Bel-Aira, 14. del humoristične nanizanke
17.55	Reilly, vohunski as, 12., zadnji del angleske nadaljevanke
18.45	Znanje za znanje, Učite se z nami
19.30	TV dnevnik 2
20.10	Tisocletje: Na pragu tisocletja, 10., zadnji del dokumentarne serije
21.05	Večerni gost: Darja Lavtizar-Bebler
	Gospo Darjo smo opazili večkrat: prvič v sedemdesetih letih kot brhko televizijsko napovedalko. Pozneje smo jo videli v prvi večstrankarski skupščini kot odrezavo poslanko, ki se ni obotavljala svoje moske kolege opozarjati na različno funkcioniranje zenskega in moškega organizma. Potem smo jo videli kot predsednisko kandidatkino, ki si je upala povedati, da ima prav tako lepe oči kot g. Kucan - morda celo lepše.
22.10	Komorni koncert Stanka Arnolda in Ljerke Očić
22.50	Kristjani: V iskanju strpnosti, 9/13 del angleske dokumentarne serije
23.45	Video strani

KANAL A

10.00	MacNeil in Lehrer komentirata, oddaja v angleščini
11.00	Sestavljanje, ponovitev filma
18.00	Zakaj nisi z mano?, 2. del
18.45	Pred poroto, ponovitev 4. dela ameriske nadaljevanke
20.10	Porocila
20.40	Jeklo in cipke, ameriski barvni film, grozljivka
	Obetavno pianistko Galiteo v noči po uspelem koncertu brutalno posilijo in umorijo, storilce pa zaradi pomanjkanja dokazov oprostijo. Po petih letih se začnejo vrstiti umori moskih, ki so bili vpleteni v zločin. Je Galitea res mrtva? Odgovor pozna samo njen brat...
22.10	Ljudje odločajo, 4. del dokumentarne serije o politiki
22.25	Porocila
22.50	Pred poroto, 5. del ameriske nadaljevanke
23.30	CMT
01.00	Video strani

KOPER

18.00	Studio 2, magazin
-------	-------------------

RAI 1

6.50	Jutranja oddaja Uno-mattina, vmes (7.00, 8.00, 9.00) dnevnik
9.05	Film: Lo zio dello scimpanzè (kom., '65)
11.00	Dnevnik 1
11.05	Nan.: Aeroporto internazionale
11.40	Variete: Buona fortuna
12.30	Dnevnik 1
12.35	Nan.: Mancuso F.B.I.
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Film: Gli eroi di Telemark (vojni, VB '65)
16.30	Medn. tekmovanje v dresuri Pavarotti International, vmes (18.00) dnevnik
18.45	Nan.: Nancy, Sonny & Co., 19.10 Fra nonni e nipoti
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Film: La leggenda del santo bevitore (dram., It. '88, i. R. Hauer)
22.55	Dnevnik 1
23.00	Nocni rock
24.00	Dnevnik in vreme
0.30	Rubrika polnoloci

RAI 2

7.05	V kraljestvu narave, nanizanka in risanke
9.45	Nan.: Furia
10.10	Rubrika o vrtnarstvu
10.35	Nan.: Arsenio Lupin, 11.35 Lassie, 12.05 L'arca del dottor Bayer, vmes (11.30) dnevnik
13.00	Dnevnik, rubrika o gospodarstvu in vreme
13.45	Nad.: Beautiful, 14.30 Santa Barbara
15.20	Film: Il kentuckiano (western, ZDA '55)
17.10	Ristorante Italia
17.30	Dnevnik 2 iz Milana
17.35	Nan.: Hill Street, 18.30 Un caso per due, vmes (18.20)sport
19.35	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: Il grande gioco dell'oca
23.15	Dnevnik in vreme
23.35	Glasbena oddaja
0.30	Konjske dirke, 0.40 film Tigre nella nebbia

RAI 3

6.45	Jutranja oddaja: L'al-trarete
11.30	Vivere il mare
12.00	Kratke vesti
12.15	Potovanje na dan
15.15	Sola se posodablja
15.45	Sport: motociklizem, atletika, kosarka
17.30	Variete: Stasera che sera! - Il tappabuchi
18.50	Sport in vreme
19.00	Dnevnik, dezelne vesti
19.50	BlobCartoonDisney
20.30	Film: L'ombra dello straniero (krim., '92)
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Film: Brian di Nazareth (kom., VB '79)
23.40	Dietro il buio
0.30	Dnevnik in vreme
1.00	Variete: Fuori orario

RETE 4

6.40	Nanizanke
8.30	Nad.: Marilena
9.30	Dnevnik TG 4
10.00	Nad.: Soledad, Febbre d'amore, 12.00 Celeste, 13.00 Sentieri, vmes (11.55) dnevnik
13.30	TG 4 vesti
14.00	Sentieri, 14.30 Primo amore, 15.30 Anima persa
16.00	Kviza: Gioco delle coppie, 16.45 La verità
17.30	TG 4 vesti, 17.40 Colpevole o innocente
18.05	Nan.: Colombo, vmes (19.00) dnevnik
19.55	Nad.: Valentina, 20.30 Milagros
22.30	Film: Il selvaggio (dram., ZDA '54, i. M. Brando, L. Marvin), vmes (23.30) dnevnik

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Nan., 9.30 Maurizio Costanzo Show
12.00	Kviz: Si o no
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Aktualno: Forum
14.30	Nan.: Casa Vianello
15.30	Aktualno: Agenzia matrimoniale
16.00	Otroski variete
17.55	Dnevnik TG 5 - Flash
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.35	Film: Lo chiamavano Bulldozer (kom., '78, i. B. Spencer)
22.50	Variete: Gommapiuma
23.20	Aktualno: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) dnevnik TG 5
2.00	Pregled tiska

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.30	Odpri studio
12.50	Otroski variete
14.15	Nan.: Riptide
15.15	Film: Un compleanno da ricordare (kom., ZDA '84)
17.05	Nan.: Ultraman
17.30	Variete: Mitico
17.55	Sport studio
18.00	Nan.: T.J. Hooker, 19.00 Baywatch
20.00	Kviz: Campionissimo
20.30	Film: Cyborg Cop (fant., ZDA '92, i. David Bradley)
22.30	Film: L'albero di Vincent Street (srh., ZDA '89, i. Shelley Hack)
0.10	Sport studio in vreme
0.50	Nan.: Baywatch, 2.00 A-Team

TELE 4

	Lastne oddaje:
13.30	Kronika in komentar
19.30	Dogodki in odmevi

Koper

15.00	Nadaljevanke
15.50	Ko pride sodnik, italijanska tv nanizanka
16.50	Ob izvirih zvoka, italijanska dokumentarna oddaja
17.15	Nocni sodnik, am. tv nanizanka
17.45	Ezopove basni, risanke
18.00	Studio 2, magazin
18.50	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.25	Nadaljevanke
20.15	Nocni sodnik, am. tv nanizanka
20.40	Colette, 1/2 del italijansko/francoske nadaljevanke
	Igrajo: Macha Meril, Clementine Amoureux in drugi
22.20	TV dnevnik
22.30	Osamljene, italijanski barvni film, 1956
	Igrajo: Eleonora Rossi Drago, Gianna Maria Canale, Paolo Stoppa in druge; režija Vittorio Sala

Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
09.05	Pri Huxtablovih, ponovitev
10.30	Cesarski manevri, ponovitev filma
13.10	Tri zenske, serija
14.00	Waltonovi: Nevarnost za Johna
15.15	Mapetki: Zabec gre v Hollywood
15.50	O znanosti, za otroke
18.00	Cas v sliki
18.30	Münchencana v Hamburgu
20.15	Primer za dva: Vozovnica v nebo
21.30	Učiteljica Marianna, 2., zadnji del italijanske mini serije
23.15	Kay Largo, ameriski film, 1948
00.50	Rešite tigra, ponovitev ameriskega filma
03.25	Porocila
	Tisoc mojstrovin

Avstrija 2

14.50	Tisoc mojstrovin
15.00	Lipova ulica, Izziv
15.40	Zenske smo, italijanski film, 1953
17.30	Slike iz zivalskega sveta: Pršli so iz morja
18.00	Pri Huxtablovih, am. humoristična naniz.
18.30	Milijonsko kolo, igra
20.15	Kairo - Model za prihodnje urbano življenje
22.30	John Cleese in prismuknjeno zgodbe
23.15	Dokumentarec o Big Pineyu v Wyomingu, kjer se živijo pravi kavboji
00.05	Posnetek koncerta Jeffa Healyja

Hrvaška 1

08.15	Porocila
09.00	Marijana, 1. del
09.30	He-Man, 1. del
10.00	Porocila
10.05	TV sola
11.15	Nemščina
11.30	Huckleberry Finn in njegovi prijatelji, 5. del
12.00	Porocila
12.05	Luc svetlobe, 52. del
13.35	Zgodbe iz Monticella, 216. del
14.00	Porocila
14.05	Lovca na pivo, pon.
14.35	Murphy Brown, ponovitev 2. dela
15.10	Laznivka Isabella, 4., zadnji del italijanske nadaljevanke
16.00	Porocila
16.10	Clementina, 12/13 del
18.00	Porocila
18.35	Santa Barbara, 510. del ameriske nadaljevanke
19.30	Dnevnik 1
20.05	Robert Altman, dokumentarni film o režiserju
	Kvartopirec in prostitutka, ameriski barvni film, 1971
22.55	Dnevnik 2
00.05	Porocila

Hrvaška 2

17.50	TV koledar
18.00	Rokomet, Turnir Arena, 2
19.30	Dnevnik 1
20.10	Radio FM, 7/13 del ameriske humoristične nanizanke
20.40	Potovanja dr. Stingla, 9/12 del dok. serije
21.05	Cro pop rock
21.50	Zivljenjski slog, 10., zadnji del dok. oddaje
22.50	Maigret: Maigret se brani, 3/6 del ameriske nanizanke
23.45	Freud odhaja od doma, švedski film, 1991

Madžarska

06.03	Jutranji program
09.50	Zrebanje lota
10.30	Dallas: 143. del serije
11.30	Igra
12.00	Opoldanski zvon
12.12	Spanščina
16.00	Dnevnik
16.10	Pomoc pri reševanju domačih nalog
16.30	Racunalnistvo
17.00	Letni kolobarji, za upokojeence
19.00	Večerna pravljica
19.30	Dnevnik
20.20	Dallas, ponovitev 143. dela
21.10	Panorama, svetovna politika
22.15	Piscancja glava, tragedija, posnetek gledališke predstave
00.50	Dnevnik
	Dnevnik BBC

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz, od 16.00 SV 918 kHz)

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio ga-ga; 10.30 Pregled tiska; 11.05 Petkovo srečanje; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 13.45 Iz tujega tiska; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.15 Za in proti; 17.05 Studio ob 17-ih; 18.30 Gremo v kino; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Oddaja za pomorske; 20.30 Slovenecem po svetu; 22.30 Informativna oddaja v tujih jezikih; 23.05 Literarni nokturno.

Radio Koper
(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, Porocila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Pozdrav, almanah; 6.20 Drobci zgodovine; 7.45 Prišlo je poletje; 8.05 Horoskop; 8.35 Pop-evka tedna; 8.40 Ob pogrnjeni mizi; 8.45 Igrajte z nami; 9.05 Baby radio; 9.15 Hlstra mea; 9.35 Uglabajmo skupaj; 9.45 Glasba po izbiri; 10.00 Pregled tiska; 10.45 Popotovanja po Istri; 11.00 Randevous; 12.00 Glasbeni desert; 13.00 Glasba po željah; 14.00 Zapoimo v avgustu; 14.32 Turistične informacije; 14.45 Zvoki disko-tek; 16.10 Promocija plošče; 16.20 Prireditve; 16.35 Boutique Gallus; 16.45 Koncerti in turneje; 17.20 Single tedna; 17.50 Priredbe uspešnic; 18.00 Souvenir d'Italy; 18.45 Sveži folk.

Radio Kranj

9.00, 14.00, 18.00 Gorenjska včeraj, danes, jutri; 9.20 LU Skofja Loka - Izobraževanje, programi, tečajji; 10.40 Informacije - Zaposlovanje; 13.00 Pesem tedna; 17.50 Koristne informacije; 18.20 Nebeska vrata; 18.50 Radio jutri, koristne informacije.

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Porocila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar; 8.00 Dezelna kronika; 8.10 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 8.40 Soffi music; 9.15 Pofl, zanimljivosti in lepote naše dežele; 9.40 Potpuri; 10.10 Stereofonski koncert; 11.30 Odprta knjiga: Vojna in mir (L.N. Tolstoj, r. M. Prepeluh, 62. del); 11.45 Orkestralna glasba; 12.00 Razglednice iz Srednje Amerike; 12.20 Slov. lahka glasba; 12.40 Zbo-rovska glasba; MePZ Primorac-Tabor; 12.50 Orkestri; 13.20 Steverjan '93; 13.30 Potpuri; 14.00 Dezelna kronika; 14.10 Na počitnice, nato Made in Italy; 15.00 Poletni mozaike: K muzam na obisk; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Rock zvezde; 19.20 Napovednik.

Radio Koper
(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Porocila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba, koledar; 6.30 Osmrtnice; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45 Servisne informacije; 10.00 Mnenjsko rešeto; 10.30 Souvenir d'Italy; 11.30 Hladno, toplo, vroce; 12.00 Tropicana; 12.30 Osmrtnice; 13.00 Jagode in podoknice; 15.00 Glasbeni desert; 15.15 Kaj je novega?; 15.30

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Porocila; 10.00 Matineja; 19.00 Mix ti-me; 20.00 Za naše ljudi.

Radio Koroška

18.10-19.00 Pred rožalskim žegnanjem - Danes pok. Gradisnikov oče pripoveduje.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

10.00 Video; 13.00 Video, vodi Simone, 16.00 Greatest Hits; 17.00 Coca Cola Report; 17.15 MTV v kinu; 18.00 The Soul of MTV; 20.30 Most Wanted; 23.00 Ponovitve; 01.00 The Pulse; 02.00 Chill Out Zone

SKY ONE

07.00 The DJ Kat Show; 09.55 Risanke; 10.30 The Pyramid Game; 11.00 Card Sharks; 11.30 Koncentracija; 12.00 Sally Jessy Raphael; 12.30 E Street; 13.30 Tri-je so družba; 14.00 Sokolov greben; 15.00 Korenine; 10/12 del am. serije; 16.00 Drugacen svet; 16.45 DJ Kat Show; 18.00 Star Trek: The next generation; 19.00 Games World; 19.30 E Street; 20.30 Polna hiša; 21.00 Rokaboba; 22.00 Code 3; 22.30 Crime International; 23.00 Star Trek: The next generation; 00.00 Ulice San Francisco

PRO 7

04.40 Serije; 09.25 Moje sanje so pisane, ponovitev ameriskega filma; 11.45 Roseanne, ponovitev; 12.15 Penny Mason; 16.55 Risanke: The Real Ghostbusters, Kremenckovi itd.; 19.25 Roseanne; Dolga pot v Kansas; 20.15 Ognjeni vihar v ne botičniku, ameriski tv film; 22.20 Raven - vrtnice omega zrnja, uvodni film k ameriski akcijski seriji; 23.45 Masterblaster, ameriski akcijski film; 02.20 Obseden, ponovitev ameriskega filma

PREMIERE

07.00 Romeo; 09.20 Samo moje pozna resnico, ameriski film; 13.15 Klasične risanke; 16.05 Fatal Sky, ameriski z film; 17.35 Oc-

delek za umore, ameriska krimi-nalika; 19.15 Klasične risanke; 20.15 Sestanek v onostranstvu, ameriska komedija; 22.15 Switch - zenska v moskem, ameriska komedija; 04.10 Kri, mamila in ljubezenska sla, ameriski film

EUROSPORT

08.30 Aerobika; 09.00 Jahanje, iz Vitela; 10.00 Kolesarstvo; 12.00 Nogomet, ponovitev; 17.00 Nogomet, ameriski pokal; 19.30 Porocila; 21.00 Rakaboba, SP iz Stockholma; 23.00 Boks, profesionalni dvoboji; 23.30 Ameriski nogomet, magazin

SAT 1

09.15 Ponovitve serij; 20.15 Hanky Panky, ameriska komedija; 22.10 Nogomet, tekma nemške zvezne lige; 23.10 Dekleta z Beverly Hillsa, ameriski erotični film

RTL

09.00 Serije, ponovitve; 23.15 Erotična sezona v Las Vegasu, ameriski mehki pornofilm; 01.50 Smrtonosna laž, ponovitev filma; 03.30 Vojni heroj Leo, francosko/it. film

MOVIE CHANNEL

13.00 I Could go on singing, zadnjc, ameriski film; 15.00 Father, Son and the Mistress, ameriska komedija; 21.00 Jack Lemmon; 00.35 I Posed for Playboy, ameriski film, 1991

SKY MOVIE PLUS

15.00 Under the Yum Yum Tree, ameriska komedija; 23.00 Over Her Dead Body, ameriska komedija, zadnji; 04.50 Alligator II - The Mutation, ameriska grozljivka, zadnji

TV SLOVENIJA 1 / SOVA OB 23.55

Yasujiro Ozu, najbolj japonski med japonskimi režiserji

NEKO JESENSKO POPOLDNE, japonski film, 1963

Neko jesensko popoldne je zadnji film japonskega režiserja Yasujira Ozuja. Dvanajstega decembra 1963, kmalu potem, ko je dokončal svojo poslednjo mojstrovino, ga je zadela srčna kap. Umrl je na svoj šestdeseti rojstni dan. Sam bi v datumu svoje smrti ne videl usode, kajti vedno je govoril, da je usoda prevelika beseda. S svojimi filmi se je namreč Ozu navezoval na tradicijo shomin-geki. Beseda shomin označuje ljudi, »podobne tebi in meni«. Družinska drama je imela v japonskem filmu dvajsetih let precej znanih zastopnikov, vendar je Ozu zelo hitro zavrnil to obliko, v kateri je prev

POKAL POKALNIH ZMAGOVALCEV / HAJDUK - AJAX V LJUBLJANI

Za sladokusce

NZS in SCT Olimpija sta poskrbeli za brezhlibno organizacijo
Zajamčena visoka stopnja varnosti - Koliko navijačev iz Hrvaške?

LJUBLJANA - Ker se v slovenski nogometni prestolnici, točneje na stadionu za Bežigradom v letošnji tekmovalni sezoni ne bodo več »dogajale« evropske tekme in ker bodo že v nedeljo na Bloudkovem stadionu videli le velenjskega Rudarja, bosta zato danes ob 20.15 na zeleni bežigradski travnik stopili ekipi Hajduka iz Splita in slovitega Ajaxa iz Amsterdama. Razlogi za nastop obeh zelo dobrih ekip v Sloveniji so znani, se posebno pa bo tekma zanimiva zato, ker pomeni »kontinuiteto« nastopov najboljših moštov stare celine v Ljubljani. Lani smo gledali Milan, letos bomo torej Ajax in - kdo je na vrsti drugo leto? NZS in NK SCT Olimpija sta resnično naredila vse, da bomo danes zvečer gledali vrhunsko nogometno predstavo v prav vseh ozirih. Se zlasti, ker so nogometaši Croatia v prvi tekmi prvega kola pokala državnih prvakov v Romuniji premagali Steauo z 2:1 in ker bodo tudi Zagrebčani 28. septembra, podobno kot Splicani, domačo tekmo igrali v Ljubljani. In seveda razveselili tudi zahtevnejše ljubitelje nogometa. Današnja prva tekma pokala pokalnih zmagovalcev bo tako pravzaprav

Splicani med treningom v Ljubljani (foto Aleš Pavletič/TRIO)

lomešcanskem hotelu v središču Ljubljane so se zares pojavili številni zelo znani nogometni obrazi, od številnih novinarjev do direktorjev Ajaxa (Aria van Eijden), Hajduka (Vedran Rožić, Ivan Iko Buljan), Croatia (Zorislav Srebrić) pa do Anteja Pavlovića (NZS) in Rudija Zavrila (NZS).

Hajdukov vodstvo se je še enkrat zahvalilo za nesebično pomoč, ki sta jim jo ponudili Nogometna zveza Slovenije in SCT Olimpija. Direktor kluba Vedran Rožić je mimogrede omenil izgubo približno 500 tisoč

nemskih mark zaradi neigranja Hajduka v Zagrebu. Hajdukovi igralci, ki so »skriti« mir poiskali v idiličnem Predvoru na Gorenjskem, so že v sredo opravili prvi trening na stadionu za Bežigradom. Včeraj zvečer so na »zaklenjenem« stadionu trenirali tudi Nizozemci, ki so pred tekmo seveda zelo zadržani in skrivnostni. Ravno zato so bila vprašanja nekaterih novinarjev o postavi, premijah Ajaxa ter »tehnicni« ureditvi prostora za poročevalce naravnost smešna in

vsiljiva.

Zanimivo je, da je amsterdamski klub najavil prihod natanko 75 navijačev iz svoje domovine ter približno 20 pripadnikov UNPROFOR-ja, ki so namesceni na kriznih območjih na Hrvaškem. Navijači Splitcanov, imenovani tudi Torcida, pa bodo v Ljubljano pripotovali v »lastni reziji«. Po besedah predsednika NZS Rudija Zavrila imajo, skupaj z SCT Olimpijo, vse potrebne dokumente in dovoljenja od mesta in slovenske policije. Za varnost so organizatorji tekme, ki velja za dogodek »visokega tveganja«, najeli tudi zasebno agencijo Obad, katere moške se bodo ob starih zidovih stadiona sprehajali v oranžnih vetrovkih.

Cena vstopnic (1500 in 1000 tolarjev) bo, mimogrede, veljala tudi za hrvaske ljubitelje nogometa. (J. Z.)

Verjetni postavi:

HAJDUK: Mihacić, Vladislavić, Hibić, Spanjić, Person (Osibov), Andrijašević, Pralija, Mise, Mornar, Racunica, Kozniku.

AJAX: Der Sar, Blind, Silloy, De Boer, Den Brom, Rijkaard, George, Davids, Litmanen, R. De Boer, Overmars.

NOGOMET / EVROPSKI POKALI

Italijanska moštva so za zdaj potrdila premoč

Korak z njimi držijo le Nemci - Nizozemska in španska moštva so doživela polom - Rus Siškov štirikrat uspešen

Francois Cantona zanesljivo strelec Machedra U. na Madžarskem proti Ulpeštu (AP)

ZÜRICH - V evropskih nogometnih pokalih nič novega. Prve tekme uvodnega kola so potrdile premoč italijanskih moštov: šest tekem, šest zmag, z izjemo Cagliarija, ki je sinoci v Bukaresti proti Dinamu izgubil s 3:2, potem ko je sodnik dosodil enajstmetrovko v korist gostiteljev tri minute pred koncem srečanja.

Uspehi Italijanov nikogar več ne prese- nečajo. Bogati »campionato« vsako leto trga Evropi vse največje nogometne mojstre, kar preprosto pomeni, da so italijanska moštva zelo močna, ostala pa vsako leto sibekeja.

Kakorkoli že, dobro so se odrezali tudi Nemci, Francozi, Angleži in Bel-

gijci, pravi polom pa so doživeli Spanci in Nizozemci. Od spanskih mošt- ev je zmagal le Real, Barcelona, Athletic, La Coruna in Tenerife pa so premagani zapustili igrišče.

Se slabše se je s stirimi porazi izteklo za Nizo- zemce, ki upajo, da jih drevi v Ljubljani ne bo razočaral se Ajax.

V torek in sredo je v 58 tekмах (od skupnih 62) padlo 152 zadetkov, to je povprečno 2, 5 gola na tekmo. Lahko bi jih bilo se več, ko bi pirejski Olympiakos v Plovdivu kar petkrat ne zadel vrat- nice. Največ golov pa je v pokalu pokalnih zmago- valcev na tekmi med Cska in Balzersem iz Lie- chtenšteina (8:0) prispe- val Rus Siškov. Po pred-

tekmovalju je v igri osta- lo 128 moštov iz 39 držav, samo po enega predstavnika pa imajo, poleg Slovenije, se Belo- rusija, Latvija, Liechten- stein, Ferski otoki, Wale- s, Finska in Luksem- burg.

V pokalu prvakov je bil se zlasti pekoč poraz Barcelone v Kijevu, kot da bi Cruiffovo moštvo prizadel neke vrste »sovjetski sindrom«. Lani ga je iz finalne faze evropskega prvenstva iz- locila moskovska Cska, letos pa bi to utegnil sto- riti ukrajinski Dinamo, saj Spancem ne bo lahko nadoknaditi rezultata 1:3.

V prvem kolu so bili gostje uspešni na petih tekmah. Monaco, ki na- domesca prvaka Olympi-

quea, ni blestel, Milan pa je v Svcu zmagal le z go- lom prednosti, pri tem pa za poldrugi mesec izgu- bil reprezentanta Maldini- ja, ki se je težje posko- doval. Manchester United je po 24 letih v tem pokalu spet dosegel zma- go. Rus Rodjanov (Spar- tak Moskva) je bil s tremi goli najboljši strelec.

V osmih tekmah poka- la pokalnih zmagovalcev je zmagovalac dosegel najmanj dva gola predno- sti. Od favoritov je razo- caral le Benfica, ki je proti moštvu Katowice zmagovali gol dosegel se- le v 87. minuti, strelec pa je bil Rui Aguas.

V pokalu UEFA so le Nemci držali korak z Ita- lijani. Münchenski Bayern je proti Twenteju v gosteh po spektakular- ni igri zmagal s 4:3, Ein- tracht pa je moskovske- mu Dinamu nasul kar se- st golov. Slabše so se Nemci odrezali doma. Kalsruhe je zmagal le z 2:1, Borussia D. pa je proti Spartaku iz Vla- dikavkaza igrala neod- ločeno. Na šestih tekmah ni padlo golov, po dva pa so dosegli Ziege (Bayern), Baggio (Juv- entus), Ogun (Trebisonda) in Lius (Lahti). Zaradi iz- gredov so v Enschedeju priprli več nemskih na- vijacev, v Liegeju pa so glave v celici hladili pre- napetezi iz Walesa.

NOVICE

Muster in Pioline izpadla

BUKARESTA - Rezultati moskega teniskega tur- nirja: 1. kolo: Pioline (Fra, 3) - Kühnen (Nem) 6:4, 6:2; 2. kolo: Gustafsson (Sve, 5) - Arrese (Spa) 6:7 (2:7), 7:6 (7:5), 6:4; Cerkasov (Rus, 8) - Furlan 6:3, 6:3; Nydahl (Sve) - Muster (Av, 2) 6:2, 7:6 (7:4); Perez-Roldan (Arg) - Novacek (Ces, 4) 4:6, 6:4, 6:2; Ivanisević (Hrv, 1) - Filippini (Uru) 7:6 (7:4), 6:2; Pescariu (Rom) - Dosedel (Ces) b. b., Clavet (Spa) - Ondruska (JAR, 6) 6:1, 6:4; Gaudenzi (Ita) - Pioline (Fra, 3) 6:3, 3:6, 6:2.

Trg imenovan po Draženu Petroviću

ZAGREB - Komisija za imenovanje ulic v Zagre- bu je podprla predlog, da bi prostor pred Ciboni- no košarkarsko dvorano poimenovali po tragčno preminulem velikanu hrvaske in svetovne kosarke Draženu Petroviću. Komisija je podprla tudi predlog mestne vlade, ki se zavzema za prei- menovanje Trga sportova v Trga Dražena Petro- vića. Dokončno odločitev bo sprejela mestna skupščina.

Uvodna zмага slovenskih tenisačev

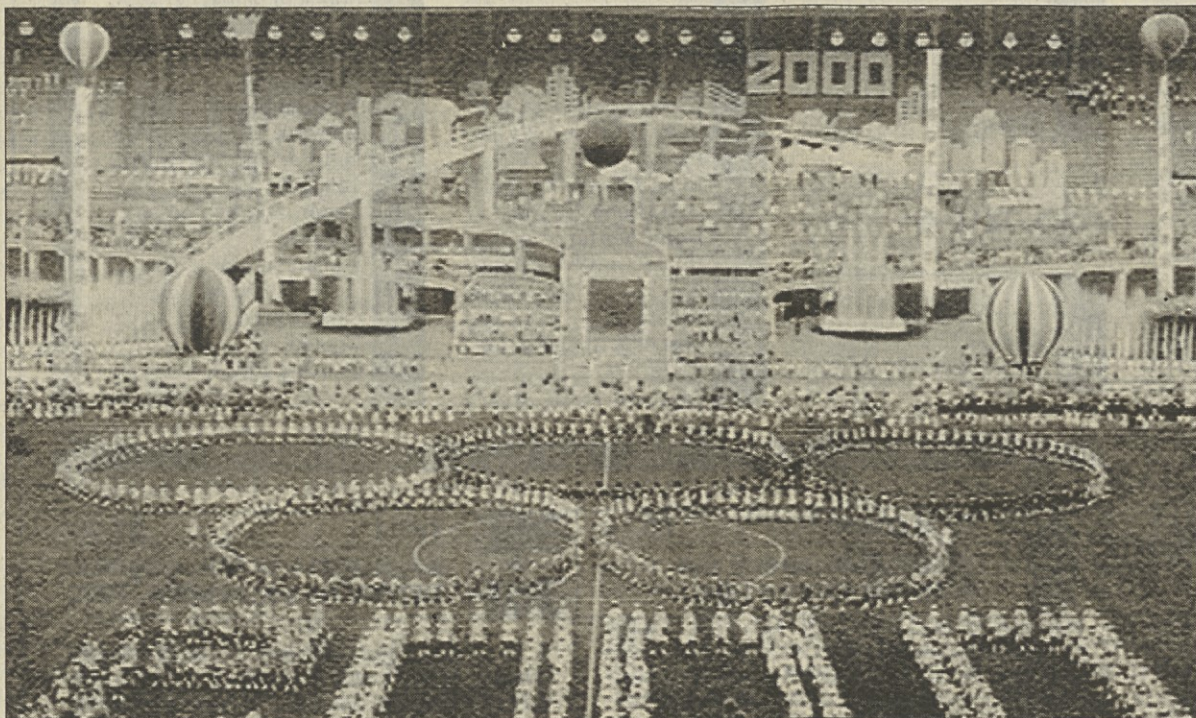
LA VALETTA - Slovenska teniska reprezentanca je v uvodnem nastopu na mostvenem EP skupine B v La Valetti na Malti premagala Ciper s 3:0 in bo danes proti Madžarski igrala za nastop v fina- lu. Slovenska reprezentanca je bila po mnenju ka- petana Aleša Filipčiča vsaj za razred boljša od Ci- pra. »Zelo dobro je igral zlasti Borut Urh, ki je bil prepričljivo boljši od drugega igralca Cipra, Blaz Trupej pa je imel kljub visoki in zanesljivi zmagi proti prvemu igralcu Cipra se veliko rezerve. Ko smo povedli, je bila igra dvojic samo se formalno- st,« je dejal Filipčič. Rezultati - 1. kolo: Slovenija- Ciper 3:0 (Urh - Baghdadi 6:1, 6:1; Trupej - Papa- michael 6:1, 6:0, Božić/Urh - Baghdadi/Papami- chael 6:4, 6:3); Madžarska- Grčija 2:0.

Koroška liga: zмага SAK

CELOVEC. Nogometaši Slovenskega atletskega kluba (SAK) so v 9. kolu koroške prvenstva sla- vili sesto zmagi. Moštvo trenerja Ivana Ramsaka je pred domačo publiko premagali ekipo ATSV iz Wolfsberga z 1:0, navijači SAK pa so na zmago čakali kar 84 minut. »Odrešili«zmagovati gol je dal najboljši igralec na igrišču Hermann Lipusch. SAK si je s to zmago utrdil tretje mesto na lestvi- ci, samo dve točki za vodcem WAC iz Wolfsber- ga. Uspešno pa SAK tekmuje tudi v avstrijskem pokalnem tekmovanju. Z zmago proti Leibnitzu (4:3 po strelanju enajstmetrovk) se je moštvo vrsti- lo med zadnjih 32 moštov v Avstriji, naslednji nasprotnik pa je drugoligas Kufstein iz Tirolske. Tekma bo konec septembra v Celovcu. (L.L.) LESTVICA: 1. WAC 14, 2. VSV/Beljak 13, 3. SAK 12, 4. Lienz 11, 5. Treibach 11, 6. Lendorf 11, 7. Breze 10, 8. Trg 10, 9. Austria Celovec 9, 10. Vernberk 9, 11. Pliberk 8, 12. Wietersdorf 7, 13. Matri 7, 14. ATSV Wolfsberg 6, 15. Borovlje 6, 16. Velikovec 0.

PRED ZASEDANJEM MOK / DOPING IN »POLITIČNE IZPUSTITVE«

Na Kitajskem odločno zavračajo vse namige

Na zaključni manifestaciji atletske iger so Kitajci pokazali, da znajo prirediti najzahtevnejše slovesnosti (AP)

PEKING - Kitajski olimpijski komite je zanikal vesti, da sta nedavna izpustitev političnih zapornikov in svetovni rekordi kitajskih atletin voda na mlin pred odločitvijo Mednarodnega olimpijskega komiteja o prireditelju olimpijskih iger leta 2000. Kitajci ne bodo varčevali z napori, da bi te igre tudi dobili. MOK bo prihodnji četrtak izmed petih kandidatov (Sydney, Peking, Manchester, Berlin in Istanbul) izbral prireditelja olimpijskih iger leta 2000. He Zhenliang, podpredsednik MOK in predsednik Kitajskega olimpijskega komiteja, je zanikal, da je izpustitev Wei Jingshenga, enega največjih političnih disidentov, poizkus omehčanja Mednarodnega olimpijskega komi- teja. »Preseneca me, da tuji vedno govorijo o človekovih pravicah, kadar zapremo ljudi, ki so znakovani po našem zakonu. Sedaj, ko smo zapornike izpustili, pa nam oči- tajo tisti, ki pravijo, da smo to storili zaradi kandidature. Kaj naj naredimo? Vse, kar naredimo, je po naših zaka- nih, vendar ljudje nas vseeno obtožujejo,« meni Zhen- liang. Ko so Weijs izpustili po odsluženih stinrajstih le- tih zapor, so diplomati v Pekingu povedali, da bo izpu- stitev Weijsa tudi pripomogla pri glasovanju. He Zhen- liang se je rogal namigu, da so svetovni rekordi Kitajk Wang Junxije in Qu Yunxije bili natančno načrtovani za kandidaturu Pekinga. »Rekordi nimajo nobene zveze s kandidatur, ampak so rezultat trdega in nacrtnega dela,« je se dodal Zhenliang. Wangova je prejšnji teden popravi- la svetovni rekord na 10 tisoč metrov za 42 sekund, nato pa je v 24 urah postavila še dva najboljša casa na 3000 metrov, na državnem prvenstvu pa je Qu popravila se

svetovni rekord na 1500 metrov.

Dodal je se, da je bil datum prvenstva dogovorjen že pred stirimi leti, kar je dolgo pred odločitvijo olimpijske- ga komiteja. »Kitajci niso tako dobri nacrtovalci, da bi lahko predvideli vse,« je dejal Zhenliang in obenem za- nikal govorice zahodnjakov, da so kitajski plavalci na zadnjih olimpijskih igrah v Barceloni in atletski na svetov- nem prvenstvu v Stuttgartu svoje uspehe dosegli s po- močjo dopinga. »Za tiste, ki ne poznajo naših metod tre- ninga, so ti rezultati presenečenje. To razumem, toda nikakor ne morem razumeti, zakaj se vsi sklicujejo na do- ping. To ni pravilno. Imamo svoj program za kontrolo do- pinga in stroga merila za boj proti njemu, kar velja tako za mednarodna kot domača tekmovanja. Nismo sebičneži in svoje izkušnje želimo posredovati tudi drugim. Trenerji in atleti iz drugih držav so dobrodošli na Kitajskem in lahko trenirajo po istem programu, če ga seveda zmo- rejo,« je o revolucionarnem vzdržljivostnem treningu, ki ga uporablja trener Ma Junren, povedal Zhenliang. »Radi bi, da svet zve, kako treniramo, da ne gre za uživanja ta- blet,« je pripomnil podpredsednik Kitajske atletske zveze Lou Dapeng.

Palestinci v Atlanti?

Glasnik organizacijskega komiteja za olimpijske igre v Atlanti je napovedal, da bo Mednarodni olimpijski ko- mité na zasedanju v Monte Carlu obravnaval tudi prošnjo Palestincev za nastop v Atlanti. Palestince so iz MOK iz- gnali po uboju 11 Izraelcev na Oi v Münchnu leta 1972.

Slovita brata veslača vztrajata

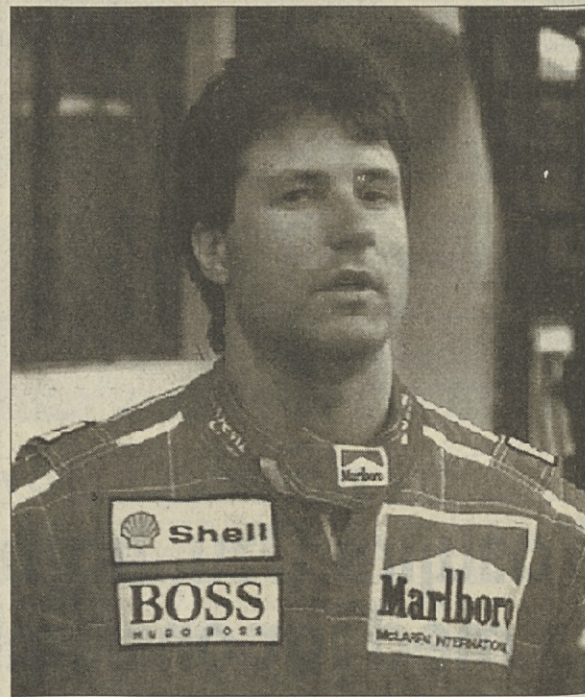
MILAN - Slovita italijanska veslasi Giuseppe in Carmine Abbagnale, dobi- tinka nestetih med- narodnih tekmo- vanj, prvenstev in olimpijskih iger, ki pa sta na nedavnem SP s svojim dvoj- cem in krmarjem Di Capuo osvojila »le« srebrno medaljo, ne mislita odnehati, ceprav sta že dose- gla castiljivo sta- rost 33 let.

»Njuna bodočno- st je v osmercu. Tezava pa je v tem, da moramo dobiti še šest veslancev, ki jima bodo kos«, pravi tehnični di- rektor italijanske veslaske reprezen- tance Giuseppe La Mura. Brata Abba- gnale bosta zaneslji- vo tekmovala naj- manj se do prihodnjih olimpijskih iger v Atlanti, ker pa bodo iz spo- reda tam crtali »dvojec s«, vse kaze, da bosta sode- lovala v italijan- skem osmercu, saj La Mura meni, da sta za »dvojec brez« ali za četverec pre- stara.

Za sedaj pa si oba Abbagnale ne belita glave z Atlanto. »Tekmovala bova iz leta v leto, nas cilj pa bo v tem, da ne sestopiva z zmago- valnega odra«, pravi Giuseppe, ki je potrdil zvestobo dvojcu s tudi na prihodnjem SP v Indianapolisu.

FORMULA ENA / MCLAREN

Andretti odhaja Zamenjal ga bo Mika Häkkinen

LONDON - Michael Andretti (na sliki) in moštvo McLaren sta včeraj potrdila, da 30-letni American zapuska angleško ekipo in bo v prihodnji se- zoni spet tekmoval v for- muli Indy. McLarnovo sporočilo pravi, da sta se voznik in ekipa »ustno sporazumela, da v letih 1994 in 1995 ne bo vozil na dirkah formule ena in bo smel nastopati v formu- li Indy«. Andretti, ki je na zadnji dirki v Monzi osvojil tretje mesto, bo na zadnjih treh dirkah na Portugalskem, Japonskem in v Avstraliji zamenjal Mika Häkkinen.

»Vem, da se McLaren mora osredotočiti na raz- voj svojega dirkalnika, kar jim bo prihodnje leto pris- lo prav. Zato sem sprejel predlog, da bo Mika vozil na zadnjih dirkah. Ta izkušnja mu bo pomagala, da se bo bolje pripravil za novo sezono in se izognil težavam, ki sem jih imel jaz,« je povedal Andretti. McLarnov šef Ron Dennis

je dejal, da bi Andretti lahko vozil za moštvo iz Wokinga tudi v prihodnjih dveh letih, ce ne bi bilo neposrednega spora med pravili formule Indy in formule ena. And- retti, zmagovalac 27 dirk v formuli Indy in prvak le- ta 1991, je podpisal po- godbo z McLarnom sep- tembra lani in je bil prvi ameriški voznik v formuli ena po Eddieju Cheeverja leta 1989, na trinajstih dirkah formule ena pa je osvojil samo sedem točk.

Tako bo prav zanimivo videti, v kakšni formi je Häkkinen in koliko bo lahko iztržil do konca se- zone, kajti od lanskega no- vembra ni nastopil v for- muli ena. Finec se je na dosedanjih dirkah resda kazal samo kot opazova- lec, vendar pa je kljub te- mu poln samozvesti. Kot testni voznik je namreč vsaj trikrat na teden preizkušal McLarnove dirkalnike in kot zatruje sam, ni prišel iz prakse.

JADRANJE / IVAN ZIDARIČ 6. NA MLADINSKEM DP ZA LASERJE

Soliden nastop z grenkim priokusom

Sirenin tekmovallec meni, da bi lahko dosegel več

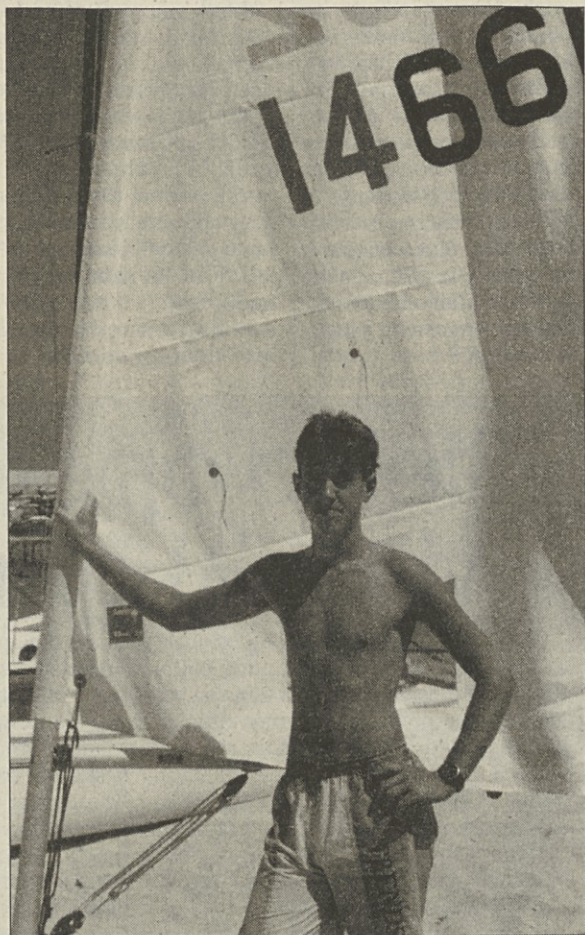
Sirenin jadrallec Ivan Zidarič je od 8. do 13. septembra v San Vitu Lo Capu na Siciliji sodeloval na državnem mladinskem prvenstvu v razredu laser in v končni uvrstitvi zasedel 6. mesto v konkurenci najboljših 21 italijanskih mladincev v tej kategoriji. Rezultat sam Zidarič ocenjuje z mešanimi občutki. Po eni strani je z dosegkom zadovoljen, saj bo mladinec tudi prihodnje leto in bo drugo leto z večjimi izkušnjami najbrž lahko računal na visja mesta, po drugi strani pa obžaluje, da že letos ni dosegel več.

Razlika v točkah med prvimi šestimi tekmovalci je res tako majhna, da bi Zidarič lahko bil vsaj kako mesto višje na lestvici. Od zmagovalca, Filipa Arcuccijsa (Elba), je namreč dobil le 14 kazenskih točk več, tretjeplasirani Manuel Modena (Garda) pa je bil pred jadralcem TPK Sirene samo za 7 točk, le za točko več pa je bil pred njim drugouvršeni Luca Elli iz Coma, ki je imel 27 točk.

Ce pogledamo posamezne uvrstitve, je boljše uvrstitve za Zidariča splanala po vodi v prvem plovu, ko je bil dvanajsti, pravo ne-

srečo pa je imel v tretji regati, ko je osvojil 9. mesto. Takrat je namreč zelo dobro startal, vendar mu nato neki jadrallec iz Rima ni dal obvezne prednosti, tako da se je moral obrniti. Pri tem je povsem izgubil veter in startal dejansko kot zadnji. Kljub temu je do konca uspel prehiteti 12 konkurentov, po pritožbi pa so Rimljani, ki je prišel na cilj kot tretji, diskvalificirali. Toda to je bila bolj slaba tolažba za Ivana, ki je na startu zaradi njega izgubil precej mest, ki bi se v končni uvrstitvi lahko se kako poznala. V preostalih dveh regatah je bil Zidarič enkrat 6. in enkrat 8. in dobil 35 točk. Za primerjavo povejmo, da je zmagovallec Arcuccijs osvojil dve 7., eno 3. in eno 4. mesto (21 točk), drugoplasirani Elli je bil v prvi regati 2., potem pa 7., 8. in 10. (27 točk), tretjeplasirani Modena pa je osvojil dve tretji, eno 16. in eno 6. mesto (28 točk).

Te uvrstitve pričajo tudi o veliki izenačenosti tekmovalcev. To potrjuje tudi izjava zveznega trenerja italijanskih jadralcev, ki je poudaril, da tehničnih razlik med prvimi desetim dejansko ni bilo in da bi vsak od njih

lahko osvojil državni naslov.

Zaradi nestalnega vremena z nevihtami in včasih tudi popolnim brezvetrjem so namesto planiranih šest izvedli le štiri regate.

Ivana Zidariča to nedeljo čaka nastop na conskem prvenstvu v Chioggi, prihodnje so-

boto in nedeljo pa bo po vsej verjetnosti nastopil na tekmovalcu za Italia Cup v Pesaru, ki šteje tudi kot prva kvalifikacijska preizkusnja (ena od petih tekem) za nastop na mladinskem evropskem prvenstvu v razredu laser prihodnje leto (rg).

ODBOJKA / MEMORIAL FRISON

Prvi poraz borovk Koimpex z Oma vodil 2:0, a izgubil

Pri obeh naših šesterkah največ težav s sprejemom servisa

V sredo sta oba nasa ženska državna ligasa odigrala tekmo v okviru memoriala Daniela Frison, na katerem nastop deset najboljših ženskih sester iz nase dežele.

V dvoboju med se edinima nepremaganima sestercama v skupini A je Sangiorgina v San Giorgiu di Nogaro s 3:0 premagala borovke in naredila korak na poti k osvojitvi prvega mesta in verjetnemu finalu proti Latisani, ki naj bi v B skupini ne imela enakovrednih nasprotnikov. Poraz plavij je gladek, vendar je bilo samo srečanje zelo izenačeno in borovke so pravzaprav izgubile priložnost, da bi osvojili na tem turnirju že tretji par točk. Čeprav bo nastopala Sangiorgina v B-1 ligi, se zdalec ni tako močna kot lani. S pomlajeno postavo, kakršno je letos sestavila, se ji bržkone obeta težak boj za obstanek. Tako so plave bodisi v prvem bodisi v drugem setu prepriljivo vodile (9:5 in 12:9 v prvem ter kar 9:2 in 11:9 v drugem), vendar so oba seta tudi izgubile predvsem zaradi lastnih napak, nadvse izenačen pa je bil tretji set. Pri mreži in v polju so bile borovke enakovredne svojim tekmicam, dokaj povprečno pa so servirale in sprejemale servis. Prišlo je do izraza, da so plave zaradi blokade občinskih telovadnic, prisiljene vaditi v mali dvorani na 1. maju (balon je praktično neuporaben), kjer tako servisa kakor sprejema ni mogoče primerno vaditi. Njihov nastop v San Giorgiu, kjer je trener Kalc preizkusil različne sestere, je bil vsekakor pozitiven.

Tezave s sprejemom so v dvoboju z Oma imele tudi slogasice. Dekleta Koimpexa so sicer pričela odlično in povedla z 2:0, zlasti učinkoviti pa so bili servisi. Potem ko je trener Drasić opravil nekaj zamenjav, se je v igri sesterke nekoliko zataknilo in Oma je to izkoristila ter začela igrati nekoliko bolj učinkovito, predvsem s svojima napadalkama Puzzerjevo in Vido, ki so ju slogasice v prvih dveh nizih povsem onesposobile. Velja omeniti, da sta bili pri Koimpexu odsotni Fabrizijeva in Skerkova.

Rezultata Sangiorgina - Bor 3:0 (15:12, 15:11, 15:13); Koimpex - Oma 2:3 (15:11, 15:12, 8:15, 10:15, 7:15). Vrstni red A skupine: Sangiorgina (2 tekmi) in Bor (tri tekme) 4, Oma (2 tekmi) in Fincantieri (2 tekmi) 2, Koimpex (3 tekme) 0.

Preostali spored: Oma - Fincantieri, Fincantieri - Sangiorgina, Bor - Koimpex.

Združena ekipa Sovodenj povsem nared

Ze jutri se bo pričelo deželno nogometno prvenstvo za najmlajše, na katerem nastopa tudi združena ekipa Sovodenj, ki jo sestavljajo tudi igralci doberdobske Mladosti.

Ekipa je za to prvenstvo dobro pripravljena in trener D. Frandolich je s svojimi nogometaši zelo zadovoljen, saj so prizadevno delali, poleg tega so odigrali tudi vrsto prijateljskih tekem in se zelo dobro izkazali na turnirju v Pierisu. Na prijateljskih tekmah so premagali S. Giovanni s 5:1, Monfalcone s 3:2 in Pro Gorizio z 2:0, izgubili pa so proti Seveglianu z 1:2.

Sovodenjci bi morali igrati v prvem kolu v gosteh proti Monfalconeju, tekmo pa so prelozili na prošnjo našega društva, ker so štiri nogometaši dne zaposleni na državnem delu MI v Cessaltu (TV) z odbojkarji Trinka.

Poleg Sovodenj nastopajo v tej ligi še: Audax S. Anna, Stanzano, Aris S. Polo, Pro Romans, Corno, Pieris, Gradese, Lucinico, Isontina, Natone, Isonzo Turjak, Sanrocchese in Monfalcone.

NOVICE

Trener Primorja Braico je odstopil

Pri Primorju je deset dni pred začetkom prvenstva odstopil trener Claudio Braico. Braico je v preteklih dneh sporočil društvu, da ne more več nadaljevati z delom pri prostem društvu, ker so se stvari od začetka sezone bistveno spremenile, in tudi rezultati niso odražali pričakovanja. Naj omenimo, da je Primorje končalo turnir Husu na cetrtem mestu, v dveh pokalnih tekmah pa doživelo dva poraza. Društvo je odstop sprejelo in je člansko ekipo trenutno zaupalo Milosu Tulu, ki je bil do lani igralec Primorja in trener mladincev prosteskega društva. Vsekakor bo vodstvo Primorja čimprej razčistilo situacijo, ni izključeno pa, da bo Tul prevzel dvojno vlogo igralca in trenerja.

Obvestila

BALINARSKA KOMISIJA ZSSDI prireja 27., 28. in 29. t.m. (od 18.30 dalje) zamejsko prvenstvo v trojkah. Vpisovanje in informacije v uradu ZSSDI v Trstu (tel. 635627) ali pa na tel. številkah 226262 (Max) in 214159 (Aleksij).

SD SOKOL - minibasket obvešča, da se bodo odvijali treningi vsak torek in petek ob 16. uri na društvenem igrišču.

SD BREG - nogometna sekcija obvešča, da so začeli treningi letniki 84,85 in 86 združene ekipe Breg, Bor in Zarja cicibanov. Treningi so ob ponedeljkih, torkih in četrtek ob 17.30 na dolinskem občinskem igrišču.

SK BRDINA sporoča, da se zopet pricenijo začetniški športni popoldnevi za otroke ob četrtek. Zbiralnice na Brdini na Opcinah ob 16.30.

SZ BOR - Gimnastični odsek sporoča, da poteka vpisovanje za lanske in nove telovadke v uradnih urah v prostorih SZ Bor (tudi po telefonu).

KK BOR MINIBASKET obvešča, da bodo treningi minibasketa ob torkih in petkih. Trening za letnike 1982, 83, 84 in 85 bo ob 16.30, za letnike 1986 in mlajše pa ob 15.30 v balonu na stadionu 1. maj.

JADRALNI KLUB CUPA obvešča clane, da bo DRUSTVENA REGATA za kajune jadralce v nedeljo, 19. septembra s startom ob 11. uri. Vabljeni!

SD POLET - kotalkarska sekcija obvešča, da se nadaljuje vpisovanja na tecaje kotalkanja. Interesenti naj se javijo na kotalkaliscu na Opcinah - Repentabska ul. ob torkih in petkih ob 16. ure dalje ali pa na tel. 213420.

SHINKAI KARATE KLUB obvešča, da bodo treningi ob ponedeljkih in četrtek. Prvi trening bo v ponedeljek, 20. septembra. Urniki so sledeci: od 18.00 do 19.30 otroci (višji pasovi); od 19.30 do 20.30 odrasli (rumeni in zeleni pasovi); od 20.30 do 21. ure višji pasovi. Zacetniki in novi clani se lahko vpišejo na treningu. Telefonska številka: 327342 po 14. uri.

SZ DOM - GORICA - sekcija SG in SRG obvešča, da so treningi orodne telovadbe in športne ritmične gimnastike v telovadnici Kulturnega doma v Gorici. Potrditev vpisa in novi vpisi so možni vsak dan med 15. in 17. uro ter med treningom. Po pričetku pouka bodo treningi okvirno kot doslej. Tudi trenerji bodo isti. K treningu vabimo zlasti otroke iz Doberdoba, Vrha, Sovodenj, Standreza, Pevme in Steverjana. Vabljeni!

SD KONTOVEL - ritmični odsek vabi deklice na treninge, ki se bodo pričeli 21. t.m., ob 15.30 v kulturnem domu na Proseku.

SK BRDINA organizira v nedeljo, 26. t.m. III. KRASKI SUHI SLALOM. Vpisovanje bo na sedežu kluba, Proseka ul. 131 na Opcinah 23. in 24. t.m. od 18. do 20. ure. Informacije tel. 212859 in 299573.

ZSSDI obvešča da bo sezna izvršnega odbora danes, ob 20. uri na sedežu ZSSDI v Trstu.

SD BREG - odbojgarska sekcija obvešča da bo prvi trening za deklice letnikov 82, 83, 84 v ponedeljek, 20. t.m., ob 17.30 v občinski telovadnici v Dolini.

NAMIZNOTENISA SEKCIJA SZ BOR obvešča, da se bo začela vadba namiznega tenisa v torek, 21.9. Treningi se bodo odvijali ob torkih in četrtek od 17.00 do 18.30. V okviru vadbe bodo otroci deležni tudi telovadnega in akrobatskega tečaja. Po potrebi nudi sekcija prevoz z društvenim vozilom. Vabljeni so osnovnošolski in srednješolski otroci. Za morebitne informacije in vpise, kličite tajništvo SZ Bor ob ponedeljku do četrta od 17.30 do 19.30. Prvi vadbeni uri sta brezplačni.

piše: Giorgio Pieterscek

Konjske dirke

Na 1. dirki v Bologni se za zmago poteguje troje konj

1. dirka (Bologna): Copiad (1) je nazadnje premočno zmagal, zato ga imamo tu za favorita. Nevaren tekmeč mu bo Omsk (2), ki je bil nazadnje drugi. Nedavni zmagovalac podobne sheme Bahama (X) je nevaren.

2. dirka (Neapelj): možnost baze ponuja tu Mol Lucky (X), ki nastopa v nižji kategoriji. Od sk. 1 naj omenimo regularnega Giskija. Presneti lahko Notturno Cat (2).

3. dirka (Taranto): Ker je v odlični formi in bo startal iz ugodnega položaja si Idstein (2) zasluži največjo pozornost. Pozor na konja Narduccio MS (X). Zanemari ne gre niti regularnega Newwina (1).

4. dirka (Montecatini): Macao Jet (X) naj bi zlahka zmagal, ce ne bo zagolopal.

La Gigia Rip (1) nastopa tu v nižji kategoriji. Zadnji nastop Navratilove (2) je bil prepriljiv.

5. dirka (Padova): Felusson (2) sodi med favorite, čeprav bo startal iz druge vrste. Lincol (sk.1) je večkrat med prvimi. Fanfani (1) je na startu zelo hiter.

6. dirka (Rim), galop: Forte dei Marmi (X) je bil v zadnjem nastopu drugi. Jolical Brown (1) sodi v ozji krog favoritov. Če bo potrdil formo iz zadnjih nastopov, je favorit Secret Picnic.

Dirka tris

Nasi favoriti na dirki v Fincantieri: st.2 Full Jock, st.18 Graziella Ronchi, st.9 Simon Black. Za sistemiste: st.3 Opuntina, st.7 Classic Barre, st.19 IncoBlack.

Totip

1. — prvi	1 2
drugi	X
1. — prvi	X 2
drugi	1
1. — prvi	2
drugi	X 1
1. — prvi	X
drugi	1 2
1. — prvi	2 X
drugi	1
1. — prvi	1 2
drugi	X

KOŠARKA / NAŠE EKIPE V PROMOCIJSKI LIGI (1.DEL)

Kontovelci zbujaajo v ligi strah Obnovljeno ozračje pri Ciciboni

Furlanova ekipa ima vse možnosti za takojšen povratak v D ligo - Nov trener Cicibone Adriano Kovačič bo dal več možnosti mladincem

Pred par tedni smo ugibali o morebitnih novostih pri naših ekipah, ki bodo letos nastopale v Promocijskem prvenstvu, v glavnem pa so bile vesti se neuradne in sestavljene na podlagi poletnih »teoretičnih« govoric. Pred nekaj dnevi pa je zapadel se zadnji rok za vpisovanje ekip in vse naša moštva že dalj ali manj časa trenirajo, kar pomeni, da lahko že poročamo o nekaterih gotovih spremembah v vrstah naših peterk.

KONTOVEL Potem ko je spodletela možnost, da bi Kontovello mostvo ohranilo status D ligasa zaradi odpovedi nekaterih drugih ekip, se Furlanova posadka vestno pripravila za tekmovalce v nižji konkurenci. Kljub dejstvu, da bodo Kontovelci nastopili z dokaj mlado postavo (od starejših igralcev le se Civardi in W.Daneu), je glavni cilj ekipe takojšnji povratak v D ligo. Če so ekipo zastopili Grilanc, Sosic, Sterni in Stefan Gulic, se je k društvu vrnil Jan Gregori, mostvo pa sta okrepila se Mitja Starec in Robert Skerlavaj. Zacetni del priprav je z ekipo Kontovela opravil tudi Andrej Cupin, ki pa bi pristel v postev le v primeru, ce bi mostvo nastopalo v D ligi.

POSTAVA: Playmakerji - E.Ban, P.Kralj, A.Spado, branilci - M.Starec, R.Skerlavaj, J.Gregori; krila - I.Civardi, D.Gulic, I.Vodopivec; centri - S.Turk, A.Daneu, J.Godnic; trener L.Furlan.

NOVI PRIHODI: M.Starec (Jadran, Bor), R.Skerlavaj (Sokol, Polet), J.Gregori (Jadran, Kontovel)

NAPOVEDI: Kontovelci veljajo za glavne favorite v boju za napredovanje. Dveletne izkušnje mnogih posameznikov v D ligi, velika intenzivnost treningov mlajše generacije in ambicije društva. Med posamezniki je Civardi razred zase v tej ligi, Gregori in Turk pa sta tehnično dovolj dobro podkovana, da lahko postaneta prava protagonista.

CICIBONA Trenersko mesto je torej res prevzel Adriano Kovačič, medtem, dose-danji trener Mario Mari pa bo odslej odbornik. Ekipa intenzivno trenira

vsak dan ze od 23. avgusta dalje, od lanske zasedbe pa sta ekipo zastopila Riki Simonc, ki bo letos igral v D ligi v Cuneu ter Gorazd Bajc, ki bo po vsej verjetnosti igral s Sokolom. S prihodom Rikija Battilane je članov osem, ekipo pa bodo dopolnjevali mladinci, ki imajo torej lepo priložnost, da si naberejo izkušnje za nadaljnje igranje. Vrnili se je Borut Pertot, obcasno pa bo igral tudi Pavel Volk, ki letos intenzivno trenira.

POSTAVA: playmakerji - B.Pertot, V.Jogan; branilci - A.Cupin, I.Bajc, I.Giacomini, V.Tomšic, M.Ravbar, P.Volk; krila - R.Battilana, S.Cupin, M.Krizmancic; centri - P.Fur-

lan, S.Semen, B.Jankovic; trener A.Kovacic.

NOVI PRIHODI: R.Battilana (La Talpa), V.Tomšic (Jadran, Bor), I.Giacomini (Bor), S.Cupin (Bor), M.Ravbar (Kontovel).

NAPOVEDI: Odsotnost Rikija Simonca se bo dokaj občutila, zlasti dokler ne bo Borut Pertot, po enoletnem premoru ujel stare forme. Trener Kovačič ima namen posvetiti mladincem več priložnosti in upati je, da bo vsaj kdo izmed teh letos presenetil. Ucinovitost ekipe pa bo se najbolj slonela na visokih igralcih, Furlanu in Semnu, ki sta med najboljšimi v tej kategoriji.

VANJA JOGAN (se nadaljuje)

Danes igra za vas Totocalcio

Alberto Prelec

Alberto Prelec (letnik 72) se že mnogo let ukvarja s tenisom, pred tem pa je več let igral košarko pri Poletu in pri Boru (z dečki celo 6. v Italiji), na openski srednji soli pa je uspešno igral tudi rokomet. Štir 14 let se je opredelil za tenis pri Goji in že v prvih letih je zel nekaj uspehov. Največ zadoščenj je imel v lansk sezoni, ko je osvojil turnir v Gorici, nekajkrat je prišel do polfinala tako, da je ob koncu sezone zbral dovolj točk za napredovanje v C4 kategorijo. Prejšnji teden je Al-Ling Marucelli zadel 6 napovedi.

Atalanta - Cremonese	X
Foggia - Cagliari	1
Genoa - Napoli	1
Juventus - Reggiana	1
Lazio - Inter	X 2
Milan - Roma	1
Parma - Torino	X 2
Piacenza - Lecce	X
Udinese - Sampdoria	X 2
Brescia - Lucchese	X 2
Modena - Venezia	1 X 2
Manlova - Spal	1 X 2
Chieti - Reggina	X

Zahteven, toda zabaven program na mariborskem Pohorju odlično izpeljali

Smučarska sezona se bliza in kot je običajno za vse sporte so tudi za smučarje predvidene poletne kondicijske priprave. Tekmovalci in tekmovalke smučarskega kluba Brdina so teden od 16. do 21. avgusta prezivali na Mariborskem Pohorju v hotelu Belvue. Mladinci so trenirali pod vodstvom Dušana Videmskega, najmlajši pa pod vodstvom Bostjana Gaspersica.

Nadmorska visina nad 1100 metrov, raznolik teren za treninge in dobra volja športnikov so pripomogli k temu, da so trd, a zabaven tedenski program odlično izpeljali. Trenirali so pet ur dnevno in treningi so bili različni, saj so si morali nabirati poleg kondicije, oziroma vzdržljivosti, tudi moč, hitrost in eksplozivnost. Ze prvi dan jih

je cikal zacetni test in dveurni tek po prelepih gozdovih, hribskih in dolinah. Naslednji dan so se po travnatih pograh v teku spustili v dolino in v hitri hoji povzpeli nazaj na vrh.

Intenzivnost vaj in priprav se je vsak trening vecala, tako da je v poldanskih urah cikal smucarje »svedski fartlek«. To je neke vrste poligon na vzpenjajočem se terenu in katerega smucarji ne bodo z lahkoto pozabili. Sreda naj bi bila posvecena počitku, saj je bilo na programu le triurno kole-sarjenje. In res vsi navdušeni so se z gorskimi kolezi podali po hribih do Rogle in dognali, da je bila sprostitve le utopija.

Mlajši so se v teku tedna tudi zabavali na konjih, starejši so sli na ogled Maribora. Cetrtek

je bil dan sprintov, v poldanskim urah pa so vsi skupaj imeli mini tečaj in turnir tenisa. Zadnja dva dneva sta bila za atlete najhujša, saj so noge začele popuščati, moč je bila v rezervi in poganjali jih je instinkt in kaka skrita želja. Zadnji trening se je končal s suhim slalomom in testom, kjer so atleti preverili stopnjo napredka. Poldoben program je imela tudi mlajša skupina, seveda pa so bili napori manjši z vmesnimi sprehodi, igrami v poligonu itd.

Treningi se za tekmovalce nadaljujejo, saj se po poletni tehnični soli smucanja sedaj zopet zacenjajo treningi hitrosti med kolicmi, suhi treningi pa bodo v telovadnici dvakrat tedensko. (B.S.T.)

OBRTNIŠTVO / SREČANJE SOZ IN SDGZ NA SEJMU V CELJU

Določili so smeri za okrepitev sodelovanja

Program v interesu obrtnikov na obeh straneh meje

CELJE - Predstavniki organizacij slovenskih obrtnikov iz matične Slovenije in Furlanije - Julijske krajine sta pred mnogimi leti zaceli tkati tesne medsebojne stike. Ta kooperacijski pristop bodo skušali v bližnji prihodnosti se ucvrstiti in po možnosti okrepiti obojestransko prizadevanja, da se razširita obseg in raven medsebojnega sodelovanja. Dosedanji verigi uspešnega soustvarjanja bodo torej dodali še en pomemben člen.

Ta ugotovitev, ki je prerasla v obvezo, je zelo jasno prišla do izraza na uradnih razgovorih, ki sta jih imeli v sredo v Celju delegaciji Obrtne zbornice Slovenije in Slovenskega deželnega gospodarskega združenja v okviru 26. mednarodnega obrtnega sejma Alpe-Jadran.

Voditelj Obrtne zbornice Slovenije - predsednik izvršilnega odbora Stanislav Kramberger in sekretar Anton Filipčič - sta po uvodnih pozdravnih besedah pozorno prisluhnili izvajanjem in zeljam zamejskih gostov. Delegacijo SDGZ so sestavljali predsednik oziroma tajnik obrtne sekcije Drago Ota in Peter Malalan ter član odbora Rado Andolsek, predsednik obrtne sekcije pri Slovenskem go-

spodarskem združenju Gorica Bogdan Butkovič, predsednik zunanjetrgovinske sekcije SDGZ Robert Vidoni, predsednik in tajnik gostinske sekcije Lino Doljak in Niko Tence ter ravnatelj tržaškega Združenja Vojko Kocjanc.

Drago Ota je predstavil in orisal razčlenjen program obrtne sekcije SDGZ v sedmih točkah, ki naj bi kot nekaka strateška platforma zaobjemale področja in oblike sodelovanja, ki so v interesu obrtnikov z obeh strani meje. Njegovo izvajanje so s tehtnimi argumenti dopolnili se ostali člani delegacije, ki so izrazili potrebo, da se v te stike aktivno vključijo tudi zunanjetrgovinski operaterji in vseh šest zamejskih slovenskih denarnih zavodov, ki bi lahko razkrili ugodne možnosti kreditiranja investicij v Sloveniji. Se posebej na obsejni območji naj bi poiskali se nove razvojne možnosti in s tehtnimi predlogi spodbudili tudi obe državi, da z ustreznimi zakonskimi ukrepi in se zlasti z nadgradnjo Osimskih sporazumov zagotovita primerno tezo in možnosti za razvijanje gospodarskih dejavnosti. Na specifičnem in zelo

pomembnem področju strokovnega izobraževanja pa bi Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje iz Trsta - po predhodnem privoljenju deželne uprave - lahko organiziral tečaje tudi za slušatelje-obrtnike iz obmejnih občin v Sloveniji.

Udeleženci srečanja so se strinjali s takim programom in načinom reševanja problematike. Konkretno so zaceli obravnavati nekatera najnujnejša vprašanja in se dogovorili, da v najrajšem času izpeljejo tri sklope pobud. Takoj bosta obe strani evidentirali predloge in sestavili bosta posredovali predsedniku slovenske vlade Drnovsku z željo, da bi med političnimi razgovori, ki jih bo imel oktobra med uradnim obiskom v Rimu, izpostavil tudi gospodarsko problematiko. Nadalje so se dogovorili, da bo bančna sekcija pri SDGZ pripravila strokovno predavanje o pogojih in načinu dajanja kreditov, pa tudi o drugih bančno-finančnih zadevah, ki bi lahko zanimale obrtnike

in male podjetnike v Sloveniji. Delegaciji OZS in SDGZ sta se tudi sporazumeli, da bosta skušali pospešiti sodelovanje med člani po sekcijah, katere zuliho podobni problemi. Stiki naj bi bili kar se da neposredni in operativni, da bi v najkrajšem času tudi realizirali dogovorjeni program. Razgovorom sta prisostvovala tudi predstavnika obmejnih obrtnih zbornic, Danica Skok iz Sezane in Joze Erzar iz Nove Gorice, ki bosta kot najbližja obmejna referenčna pola se pobliže sledila tem stikom in spodbujala sodelovanje.

Med 1.720 razstavljalci v Celju z velikim uspehom razstavljata tudi dve podjetji, ki sta vključeni v SDGZ, in sicer Lesnina Bor in podjetje Ideale. Lesnina Bor za stopa Peter Doljak, ki ponuja stroje za obdelavo lesa, lake in okovje za pohištvo. Podjetje Ideale, ki ga upravlja Giancarlo Foraus, pa se predstavlja s polipierilenskim cevni za vodovode in ogrevanje, ki se odlikujejo po tem, da zelo lahke, vzdržljive za pritiske, ne rjavijo in so zamenljive za 50 let. Nadalje ponuja vodne pipe, mesalne pipe in plinske peči, kombinirane s sanitarno vodo za centralno ogrevanje.

SDGZ / ZUNANJA TRGOVINA

Člani SDGZ na strojnem sejmu v češkem Brnu

Sodeluje tudi Kmečka banka

V Brnu se je 15. septembra začel 35. mednarodni strojni sejem MSV 93, ki je med največjimi razstavnimi prireditvami na Češkem in velja tudi za eno izmed najpomembnejših v Srednji in Vzhodni Evropi. Sejma, ki bo trajal do 21. t.m., se bo udeležila tudi skupina zunanjetrgovinskih podjetij, članov Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki bodo nastopila s skupnim standom v okviru uradnega italijanskega predstavništva ICE. Ob pretežno tržaskih operaterjih, ki so visoko specializirani za trgovanje z vzhodnoevropskimi tržisci, gre omeniti tudi sodelovanje goriske Kmečke banke.

Skupna akcija, za katero je dala pobudo zunanjetrgovinska sekcija pri SDGZ, se postavlja - ob boku drugih italijanskih vsedržavnih grupacij - kot stvarni znak občutljivosti in interesa naših krajevnih gospodarstvenikov za okrepitev trgovskih stikov in vseh oblik sodelovanja s českimi in slovaškimi prostorom ter na splošno z Vzhodno Evropo.

Med sprememni dejavnostmi, ki dopolnjujejo razstavnimi program posameznih podjetij na MSV 93, je predvideno tudi studijsko srečanje z vsemi podjetji, ki hočejo vzpostaviti stike z gospodarstvom Furlanije - Julijske krajine. Posvet - v organizaciji

družbe Leasest iz Trsta in s sodelovanjem Mediocredit za FJK, SACE in nekatere drugih podjetij in bank - ima dvojni namen: predstaviti razpoložljive finančne instrumente, ki omogočajo sodelovanje z Italijo in ob tem izpostaviti vlogo, ki jo lahko odigrajo podjetniki iz FJK, zlasti glede na njihovo blizino in izkušnje v trgovanju s temi območji. (A.S.)

ZAVAROVANJE / UGODNI POSLOVNI PODATKI

Prodor in uspehi družbe Alleanza

Za življenjsko zavarovanje specializirana kompanija odpira poslovalnico na Opčinah

Med mnogimi zavarovalnimi družbami, ki delujejo na državnem ozemlju, je Alleanza vodilna na področju življenjskega zavarovanja v vseh oblikah, ki jih ta zvrst pozna. Družbeno gospodarske silnice nas bodo vse bolj usmerjale v izbire in naložbe, ki naj nadomestijo tiste oblike socialne varnosti, ki so bile doslej značilne za

italijansko družbo. Na drugih nivojih javnega življenja se lahko zavzemamo ali nasprotujemo socialni državi, na ravni gole računice pa je potrebno sprejeti vrednost spremembe, do katerih prihaja in se jim skušati prilagoditi. Mednje sodi drugačno premišljanje o času, ki sledi upokojitvi, in o načinu oblikovanja primernih dohodkov za

zadnje obdobje življenja. Nekatere oblike življenjskega zavarovanja predvidevajo takšne možnosti, ki so primerne tudi kot alternativna oblika varčevanja, ce naj velja načelo, da je primerno prihranek vlagati v diferenciranje.

Kaj ima pri tem Alleanza? Kot vsaka druga zavarovalnica, ponuja različne oblike življenjskega zavarovanja, le da je za to zvrst specializirana, ker se, kot rečeno, ukvarja samo s to vejo zavarovalništva.

Doslej na splošno. Specifično pa je ta prispevek namenjen informaciji, da ima Alleanza eno izmed svojih glavnih agencij v Trstu, podružnice pa v Gorici, Trzinu in Cervinjanu ter da bo oktobra odprla novo poslovalnico na Opčinah s pretežno slovenskim osebjem: ne zgolj zato, ker se namerava bolj posvetiti tržaski okolici, temveč tudi zato, da zadosti velikemu številu že obstoječih strank.

V osebno izkaznico tržasko Glavne agencije sodijo tudi naslednji podatki: 6.140 pogodb in 6 milijard lir, vnovčenih leta 1992, kar predstavlja 23,1-odstotno povisanje glede na leto 1991. Za sedanje in morebitne bodoče stranke pa je verjetno najzanimivejši podatek, da zavarovalnica uspeva nuditi 10,43-odstotne obresti na vloženo vrednost. (A.R.)

Stekla operacija višanja glavnice

MILAN - Včeraj se je začel postopek povečevanja glavnice za skupnih 1.808 milijard lir, največji delež te vsote pa bo odpadel na povisanje glavnice družbe Fondiaria, ki pričakuje od tržisca kar 1.057 milijard. Druga pomembna operacija zadeva zavarovalno kompanijo Alleanza, ki ji predseduje Tržačan Alfonso Desiata in katere glavni delničar je zavarovalnica Generali. Glavnico bo povisala tako z vplačevanjem kot z brezplačnimi delnicami. Brezplačna transa predvideva povisanje kapitala za 64,8 milijarde lir, medtem ko bo veliko bolj zapleteno povisanje glavnice s svežim denarjem zahtevalo izdajo konvertibilnih obveznic za skupno vrednost 644,42 milijarde.

Po borznih gibanjih zadnjih dni je soditi, da bo postopek za povisanje glavnice družbe Alleanza več kot uspešen. V prvi polovici tedna so se njene delnice podzile za okrog 8,4

odstotka in se dotaknile rekordne vrednosti 21.580 lir. Samo v sredo, ko je bil zadnji dan nakup delnic pred začetkom operacije, je lastnike spremenilo skoraj 14 milijonov vrednotnic v skupni vrednosti okrog 30 milijard lir, medtem ko se je povprečje zadnjih tednov gibalo okrog 5 milijonov kupoprodaj dnevno. Razlog za takšno zanimanje za delnice Alleanze je seveda velika donosnost operacije, tako glede na njen brezplačni kot na plačilni del.

V prihodnjih dneh bi se moral sestati upravni svet zavarovalnice in potrditi poslovne podatke za letosnje prvo polletje, ki pa so delno že razkriti v prospektu, ki ga je družba pripravila za povisanje glavnice: zbrala naj bi za 937,8 milijarde lir premij z 19,2-odstotnim povisanjem glede na isto obdobje lani. Na individualna zavarovanja odpade 19,2 odstotka več, na kolektivna pa 14,2 odstotka.

KMETIJSTVO / KMETIJSKI PODJETNIKI

Decembra volitve za poklicne sezname

Volilni postopek bo tudi tokrat dvojezičen

Predsednik pokrajinske komisije za poklicni seznam kmetijskih podjetnikov pri Tržaški zbornici za trgovino, industrijo, obrt in kmetijstvo, Marcello Cok, je 12. julija letos izdal razglas o volitvah za imenovanje predstavnikov kmetovalcev v pokrajinsko, občinske in medobčinske komisije. Volitve bodo 12. decembra letos v starih volilnih okrožjih, od katerih bosta dve (Trst I in Trst II) v tržaški pokrajini, za občine Devin-Nabrezina, Zgonik in Repentabor v Devinu-Nabrezini in za občini Dolina in Milje v Dolini.

Rok za predložitve kandidatnih list tako za pokrajinsko kot za občinske in medobčinske komisije traja od 8. ure dne 23. oktobra do 12. ure dne 25. oktobra. Kandidatne liste za pokrajinsko komisijo bo moral predložiti volilnemu odboru pri Trgovinskih zbornici vsaj 30 volilcev, vpisanih v pokrajinski poklicni seznam na dan 12. julija 1993, katerih podpisi bodo morali biti overovljeni v skladu z zakonskimi določili. Kandidatne liste za občinske in medobčinske komisije pa bo moral istemu odboru predložiti vsaj 5 volilcev, vpisanih v seznam kmetijskih podjetnikov. Kandidatne liste bodo lahko predložili tudi pokrajinski predsedniki poklicnih kmetijskih organizacij, ki delujejo v pokrajini. V tem primeru overovitev podpisov ne bo potrebna. Kandidatnim listam bo treba priložiti izjave, s kateri-

mi kandidati sprejemajo kandidature, in po zakonu overovljene podpise.

Kot znano, so volitve za imenovanje predstavnikov v pokrajinsko, občinske in medobčinske komisije za poklicni seznam kmetovalcev vsakih pet let na osnovi zakona z dne 4.4.1972 st. 10 in ob upoštevanju izvršilnega pravilnika z dne 4.9.1987. Pred petimi leti je po dogovoru med vsemi tremi poklicnimi organizacijami kmetov v tržaški pokrajini, torej med Kmečko zvezo, Zvezo neposrednih obdelovalcev in Zvezo kmetovalcev (veleposestniki) prišlo do skupnega nastopa z enotno listo, kar je bila tako po oceni organizacij kot kmetov najboljša izbira glede na koristi kmetovalcev. Kmečka zveza je že izrazila prepričanje, da bo tudi za bližnje volitve prišlo do dogovora za skupno listo, ne glede na to, da je po oceni vseh kmetovalcev dozorelo prepričanje, da bi bilo treba zakon, ki uvaža te sezname, prilagoditi novim razmeram in potrebam kmetijstva. Pri tem je treba povedati, da je bil zakon iz leta 1972 izglasovan takoj po ukinitvi kmetijske bolniške blagajne, da pa je bil poklicni seznam kmetijskih podjetnikov v tržaški pokrajini uveden šele deset let pozneje kot v drugih pokrajinah, in to predvsem zaradi narodnostne specifičnosti in zaradi nasprotovanja pristojnih oblasti, da bi zagotovile enakopravnost slovenskega jezika. To nasprotovanje je slovenske

kmete na Tržaskem prisililo k odločnemu nastopu, ki je pred desetimi leti končno obrodil pozitiven rezultat s priznanjem dvojezičnega volilnega postopka, ki bo tak tudi za tokratne volitve, kot je razvidno že iz samega uradnega lepaka tudi v slovenscini.

Volitve predstavnikov kmetov v ustrezne komisije za vodenje poklicnih seznamov kmetov bodo tudi na Goriskem. Naravno bi zato bilo, da bi v občinah, v katerih živijo pretežno Slovenci in tudi v tistih, kjer so prisotni, oblasti poskrbele za dvojezični lepak. Kmetijske organizacije, ki so za to poklicane, bi morale na to opozoriti občinske uprave in občinske svetovalce. (jk)

NOVOST / STROKOVNI PRIROČNIK MIRANA VODOPIVCA

Za dobro kapljico

Dobrodošel priročnik »Kako pripravimo dobro vino« je založila republiška uprava RS za pospeševanje kmetijstva

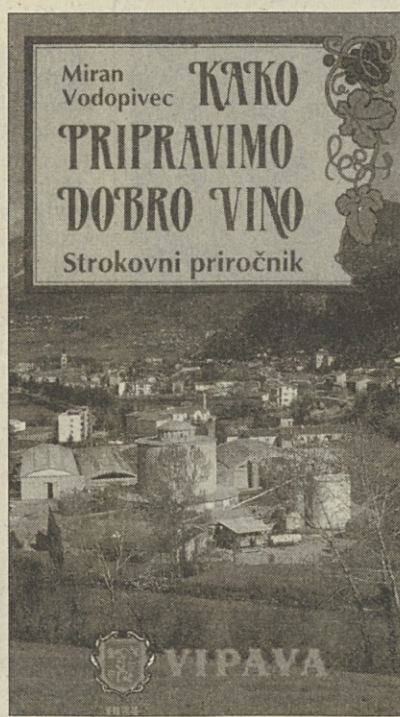
Smo sredi trgatve in vinifikacije. Od pravičnega ravnanja z mostom in vinom bo seveda najbolj odvisno, kakšno vino letnika 1993 bomo pili. Naši vinogradniki imajo s tem stare izkušnje, ki pa jih je dobro vedno izpolnjevati z novimi dosežki znanosti in z upoštevanjem navodil strokovnjakov.

Prav zato bo vsem, ki se ukvarjajo z vinogradništvom in vinarstvom dobrodošel strokovni priročnik z naslovom »Kako pripravimo dobro vino«, ki je te dni prišel na slovenski knjižni trg. Napisal ga je tudi med našimi zamejskimi vinogradniki znan in priznani primorski strokovnjak Miran Vodopivec, založila uprava Republike Slovenije za pospeševanje kmetijstva, izdalo pa CZP Kmečki glas.

V uvodni »Besedi o knjigi« je mag. Mojmir Wondra med drugim zapisal, da je knjiga (obsega 142 strani, op.ur.) pisana kot priročnik tako enologu s širokim znanjem kot malemu kletarju in začetniku,

ki se skuša uveljaviti v tej lepi in zanimivi panogi. Avtor se ne spušča v strogo razlago biokemičnih pojavov, ob strani pušča zapletene fizikalno-kemijske reakcije med številnimi sestavinami mosta in vina, vendar zanimivo in preprosto predstavi tehnološke poti predelave grozdja, nege in zorenja vina vse do stekleničenja. Obsežno poglavje namenja čistilnim sredstvom, naseva njihove prednosti in pomanjkljivosti ter pušča enologu, da prosto izbere in se odloči zanje. Kletarju ponuja pomoč pri preprečevanju in odpravi napak in boleznih vina, usmerja ga k pravilni izbiri in vzdrževanju vinske posode, kletarske opreme in prostorov, predstavlja pa tudi številna razkuževalna sredstva.

Knjiga je pisana razumljivo in pregledno in se - kot vidimo na sliki - prikužno predstavlja. Naši vinogradniki si jo lahko oskrbijo tudi na sedežu Kmečke zveze v Ul. Cicerone 8. (jk)

KMEČKA ZVEZA / DVA DNI MED ZELENIMI SOLNOGRAŠKIMI GRIČI

Izlet v Salzburg z ogledom biokmetijskega obrata

Udeležence izleta sta spremljala predsednik in tajnik stanovske organizacije Alojz Debelis in Edi Bukavec

V času od 10. do 12. septembra se je okrog 50 članov Kmečke zveze udeležilo avtobusnega izleta v Salzburg. Spremljala sta jih predsednik stanovske organizacije Alojz Debelis in tajnik Edi Bukavec. Izlet je bil sicer turističnega značaja z ogledom mesta samega, kakor tudi znamenitega Berchtesgadna, rudnika soli in vožnje po jezeru Koenigsee, vendar je zadnjega dne vključeval tudi ogled biokmetijskega obrata »Andreas Hofer« v bližnjem mestecu Obertrum. Gre za kmetijsko podjetje z okrog 30 glavami govedi in 15 hektari travnikov in pašnikov ter z nekaj hektari zitaric. Pridelovanje sloni na biokemijskih postopkih in pridelkih, za katere vlada v Avstriji precejšnje zanimanje. Zato ima kmetija dvakrat v tednu odprto tudi prodajalno lastnih proizvodov, zlasti sira, testenin, sadja, sirupov, marmelad, medu, čajev itd. Voditelj obrata so našim izletnikom postregli z vsemi informacijami o načinu pridelovanja in komercializacije. (jk)

Na sliki (foto E. Bukavec) izletniki Kmečke zveze na salzburskih ulicah.

LESNA INDUSTRIJA / NOVI PREDPISI

Nujen je uvoz polizdelkov

Lepa priložnost za Slovenijo

MARKO WALTRITSCH

VIDEM - Kar 36 odstotkov v Italijo uvoženega lesa za predelavo kupujejo industriji in obrtniki v treh severovzhodnih deželah, Venetu, Furlaniji - Julijski krajini in Tridrentinski - Južni Tirolski. Vrednost uvoženega lesa je lani dosegla 4.220 milijard lir, največ turovine pa porabi pohištvena industrija, ki je lani izvozila za 7.176 milijard lir in za beležila lep presežek. Rimski birokrati pa mislijo po svoje in se na ze ustaljeno delo podjetnikov pozvijo. 30. junija je bil tako v dodatku Uradnega lista objavljen dekret z novimi predpisi za uvoznike lesa iz držav, ki ne sodijo v EGS, pristojno ministrstvo pa deželnim uradom in združenjem podjetnikov ni poslalo niti okrožnice z vsaj skupnimi okvirnimi pojasnili.

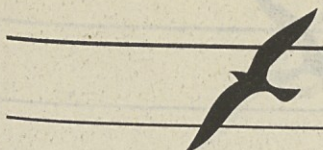
Trgovci in industriji se so torej zasnili v težavah, saj so bili tudi roki izvajanja novih predpisov prekratki. V marsikaterem primeru so bili celo prisiljeni prekiniti izvoz, trpita pa seveda proizvodnja in zaposlenost. »Tudi ob tej priložnosti so stvari zakuhali v rimskem loncu, ne da bi se prej posvetovali s podjetniki,« ugotavlja Roberto Snaidero, vodilna osebnost v furlanski industriji in v videmski zvezi industrijcev. Podjetnikom je slo predvsem za to, da bi

se ti predpisi zaceli izvajati kasneje, vendar niso bili uslišani.

Tako FJK kot Veneto uvažata les predvsem iz Avstrije. Švojcas se je veliko hlodovine in zaganega lesa uvažalo iz Jugoslavije, se zlasti iz Bosne in Hrvaske, pa ceprav so posle sklepal predvsem zunanjetrgovinska podjetja v Sloveniji. Tega lesa ze dve leti ni vec, zato so se industrijalci Furlanije in Veneta obrnili na Čehe, Slovake in Poljake, ki jim sedaj dobavljajo les v velikih količinah.

Novi predpisi rimske vlade se nanasajo na uvoz nekaterih sort hlodovine in zaganega lesa, ne pa na polizdelke. Zato je marsikateri podjetnik se pogledal cez mejo, v Slovenijo, Avstrijo ali se dlje, od koder bi lahko uvažal polizdelke. V marsikaterem primeru bo italijanski podjetnik celo na bolšem, saj ga bodo ti polizdelki stali manj, medtem ko so sindikati zaskrbljeni, ker to pomeni, da bo manj dela za domaco delovno silo.

Za slovensko lesno industrijo, ki se je znsalala v skripicah zaradi izgube nekdanj dosnosnih juznih trgov, kamor je plasilara pohištvo, ki se je zaradi svoje boljše kvalitete dobro prodajalo, je to gotovo izjemna priloznost, da s prodajo polizdelkov prodre na italijansko trzisce.

VELIKA BRITANIJA / OBLETNICA IZSTOPA IZ SISTEMA MEDVALUTNIH RAZMERIJ

NOVICE

Leto dni pozneje

Natanko pred enim letom so se Britanci odločili, da jim »enotna« evropska tečajna politika ne ustreza - Vrednost funta narašča

LONDON - Finančni analitiki trdijo, da se bo britanski funt, ki se je pred letom dni izvil iz evropskega sistema medvalutnih razmerij, vrnil v sistem sele, ko se bo ta ustalil, pa se takrat bo počakal kakšno leto. Howard Archer, vodja oddelka za raziskavo trga pri National Westminster Bank meni, da se funt prav gotovo ne bo vrnil v evropski sistem medvalutnih razmerij pred letom 1995, če bo takrat deloval in če bo stabilen.

Velika Britanija je svoje dveletno članstvo v sistemu medvalutnih razmerij ES zapustila 16. septembra lani. V naslednjih petih mesecih je funt zgubil skoraj 17 odstotkov svoje vrednosti od nekdane spodnje meje v medvalutnem sistemu, namreč 2, 7780 nemške marke. Nato pa je začela njegova vrednost naraščati, se vedno nepredvidljivo, in je 15. septembra dosegla menjalni tečaj okoli 2, 4825 marke, kar je 10 odstotkov pod nekdano ravni.

Britanski finančni minister Kenneth Clarke pravi, da ne predvideva vrnitve Britanije v evropski sistem medvalutnih razmerij v času sedanjega parlamenta, ki bi lahko ostal v tej zasedbi do aprila 1997. Ekonomisti dvomijo, da si bo vladajoča konservativna stranka premislila, saj je združevanje v ES postala

lo v političnem smislu vroč kostanj. Ministrski predsednik John Major se je moral bojevati proti Evropski skupnosti nasprotujočim konservativcem, da je Velika Britanija končno ratificirala mastrichtski sporazum o tesnejši evropski povezavi, kar se je zgodilo ravno 2. avgusta, na dan, ko so za večino članic evropskega sistema medvalutnih razmerij razširili možnost odstopanja od osrednjega tečaja, saj prejšnja razmerja niso več zdržala pritiska.

Ekonomisti tudi menijo, da se vlada Velike Britanije ne bo spuščala v boj, ki bi utegnil biti potreben, če naj se funt vrne v evropski sistem medvalutnih razmerij. Pri tem pa dodajajo, da za kaj takega tudi ekonomskih razlogov ni kaj prida veliko, vsaj zaenkrat ne.

Tisti pa, ki le računajo, da se bo Velika Britanija vrnila v evropski monetarni sistem, menijo, da se bo to zgodilo pred koncem stoletja, če bo seveda sistem takrat še obstajal. Tako je Patrick Foley, vodilni ekonomski svetovalec pri Lloyds Bank menil, da se bo prizadevanje za tesnejšo monetarno unijo nadaljevalo in da britanski funt pač ne bo zelela biti izvzeta iz tega. Ekonomisti celo vidijo verjetnost dvotimne Evrope, kjer bi se močnejše članice evrop-

LONDON - Ob prvi obletnici »crne srede« (16. septembra 1992), ko je bila Britanija prisiljena izstopiti iz evropskega sistema menjalnih tečajev (ERM), je nekdanji in maja odpusteni finančni minister Norman Lamont z dvema kritičnima člankoma spet odprl dilemo britanskega odnosa do evropske integracije in vprašanje premierovega vodstva, in to prav v času, ko se razdvojen konservativni stranki pripravlja na letno konferenco.

V dnevniku The Times Norman Lamont priznava, da prisiljeni izstop iz ERM pomeni ponizanje ne le zanj, ampak tudi za premiera Majorja, in ce bi vedel, da bo premier spremenil mnenje o tem, bi vztrajal pri odstopu, ki ga je ponudil takrat. V članku med drugim tudi piše, da se je Britanija pridružila ERM iz napačnih razlogov: »Margareth Thatcher je hotela znižati obrestno mero in je, v to sem prepričan, dovolila, da so njeno presojo vodili kratkoročni pogledi. Douglas

Hurd in John Major pa sta hotela pristopiti, ker je bil to del vladne politike in ker sta s tem hotela ohraniti strankino enotnost v zadevi, ki bi lahko postala problematična. Toda monetarna politika bi morala biti le za nadzorovanje inflacije, ne pa za doseganje takšnih političnih ciljev.«

S tem Norman Lamont v resnici obtožuje premiera, da je priključil ekonomsko politiko strankinim namenom in v dnevniku The Sun celo piše, »da bi bili Britanci, ce bi imeli pravo vodstvo, lahko med najboljšimi na svetu«. V istem članku tudi svari, da Jacques Delors, predsednik Evropske komisije, obnavlja »neverjetne« nacrte o monetarni uniji, in pravi: »K sreči, za nas zdaj ni nobenega ERM, da bi se mu pridružili, in se nekaj časa ga verjetno ne bo. Zato ima premier izvrstno priloznost, da javno nastopi in enkrat za vselej pove, da Britanija nikdar več ne bo imela nobenega opravlja z enotno valutno.«

Alja Kosak

Tako Mark Austin, direktor trezorja pri Midland Global Markets, pravi: »Ce se bodo države članice odločile, da želijo, da bi bil sistem medtečajnih razmerij predhodnih monetarne unije, potem ne verjamem, da se bo funt vrnil v sistem. Ce pa se bodo odločile, da jim je ta sistem potreben samo kot sredstvo sodelovanja na monetarnem področju, se bo morda Velika Britanija spet pridružila.«

Zaenkrat doživlja Velika Britanija ekonomsko okrevanje ob plavalnem tečaju in Austin meni, da je status zunaj sistema medvalutnih razmerij doslej prinesel britanski ekono-

miji več koristi kot skode. Kar zadeva inflacijo, kratkoročno gledano ni verjetnosti, da bi nanjo vplival plavalni tečaj, gledano dolgoročno pa bi lahko imelo inflacijski učinek le splošno popuščanje v monetarni politiki.

Pac pa ostajajo nevarnosti, ki grozijo funtu od zunaj. Tako Austin meni, da bi se utegnilo zgoditi, da bi prisle članice evropskega sistema medvalutnih razmerij v skušnjavo in se odločile za konkurenčne devalvacije, ko bodo spremljale koristi, ki jih imajo države zunaj sistema medvalutnih razmerij.

Charlotte Coope / Reuter

Romunija ni izpolnila pričakovanj

BUKARESTA - Mednarodni denarni sklad je včeraj objavil svoje letno poročilo, v katerem spodbuja Romunijo, naj pospeši reformo svojih podjetij, kar je ključ za gospodarsko okrevanje in napredovanje k prostemu trgu. MDS v poročilu ugotavlja, da glede na močna stabilizacijska prizadevanja in hiter napredek pri strukturnih reformah kot na kritično točko v procesu prehoda v tržno gospodarstvo v Romunijo. Ugotavlja, da so romunski dosežki na področju ekonomske stabilnosti »precej pod pričakovanji«.

Lani Romuniji ni uspelo, da bi izpolnila merila MDS, ključna za zagotovitev deviznih rezerv, in se tako ni kvalificirala za 75 milijonov dolarjev vredno zadnjo transo posojila stand by v višini 500 milijonov dolarjev, sklenjenega leta 1992, ki naj bi ji pomagal uravnovesiti plačilno bilanco. Od junija 1992, ko je bilo treba za en dolar odšteti 250 levov in so začela veljati nova pravila na domačem deviznem trgu, je lev padel za 244 odstotkov. (Reuter)

Pivo išče novega lastnika

BRATISLAVA - Včeraj so uradni predstavniki Pivovar Stein, ki je ena največjih slovaških pivovar, objavili, da se bo podjetje privatiziralo in da je vlada že odobrila načrt. Direktor pivovarne je povedal, da pričakujejo, da bo zmagovalac na javnem natečaju obdržal sedanje število zaposlenih in da bo investiral v polnilnico. Pivovar Stein je četrt največja slovaška pivovarna, zaposluje 240 delavcev in je v letosnjem letu proizvedla okoli 2, 8 milijona litrov piva. Privatizacija naj bi bila izpeljana do prihodnje pomladi. Predstavniki ministrstva za privatizacijo je dejal, da je to eden izmed 21 projektov, ki jih je ministrstvo doslej odobrilo v tem mesecu, da pa pričakuje, da bo do konca meseca odobrenih še 57 projektov. (Reuter)

Kava bo morda dražja

BOGOTA - Sestnajst poglavitnih držav pridelovalk kave bo za 20 odstotkov zmanjšalo izvoz kave, da bi dosegle zvišanje cen na svetovnih trgih, so sklenili predstavniki teh držav ob koncu tridnevnega srečanja v kolumbijskem glavnem mestu Bogoti. Predstavniki šestnajstih latinskoameriških in afriških držav so na srečanju sklenili, da bodo izvoz na svetovne trge sprostili sele potem, ko bo cena kave zrasla na najmanj 0, 85 dolarja kilogram s sedanjih 0, 75 dolarja. Kljub omenjenemu dogovoru pa ne bodo vse države, ki so se na srečanju povezale v zvezo pridelovalk kave, takoj omejile izvoza. Peru, Dominikanska republika in Venezuela bodo pokazale na vladni odlok o zmanjšanju izvoza. Mehika, ki je za Brazilijo, Kolumbijo in Indonezijo četrt največja proizvajalka kave, pa izvoza sploh ne bo omejila, saj noče ogroziti sporazuma o cono prostotrgovinski coni, imenovane Nafta, med Ameriko, Mehiko in Kolumbijo. (STA)

NEMČIJA / JEKLARNO EKO STAHL BI RADI KUPILI ITALIJANI IN DVE NEMŠKI DRUŽBI

Strah pred konkurenco

Nemški družbi Thyssen in Preussag bi radi preprečili prodajo italijanski družbi Riva - Minister za gospodarstvo Rexrodt skuša dobiti subvencije ES

DUSSELDORF - V zeli, da bi Thyssen AG in Preussag AG preprečila prodajo Eko Stahl AG italijanskemu konkurentu, sta zdaj prvič pripravljena vložiti tudi kapital v to nemško jeklarsko tovarno. Predstavniki Thyssena je v sredo sporočil, da sta obe omenjeni jeklarni obvestili privatizacijsko agencijo Treuhand, pristojno za prodajo nekdanih vzhodnonemških podjetij v državni lasti, da sta pripravljene prevzeti vecinski delež v obratu hladno valjanega jekla Eko Stahl AG. V prejšnji ponudbi sta Thyssen in Preussag ponudila le strokovno pomoč pri vodenju Eko Stahla, ne pa tudi kapitala. Ta ponudba je pršla prav v trenutku, ko se je začela nemška vlada pogajati z

ES za subvencije pri graditvi Eko Stahlovega obrata za legirano jeklo. Thyssen in Preussag želita preprečiti graditev teh obratov v omenjeni tovarni, zato sta pripravila nasproten predlog, ki Eko Stahlu zagotavlja delo v primeru, če se odloči, da tega obrata ne bo zgradil. Medtem pa je vlada že odobrila načrte za subvencioniranje novih obratov legiranega jekla v višini 1, 1 milijarde nemških mark (686 milijonov ameriških dolarjev) ter se začela pogajati o prevzemu Eko Stahla, ki naj bi ga skupaj prevzela italijanska jeklarna Riva in hamburški Stahlwerke. Ta načrt pa je naletel na nasprotovanje pri Evropski komisiji, ki se z jeklarji ES dogovarja o zmanjšanju

preseznih zmogljivosti za 30 milijonov ton. Thyssen in Preussag sta pripravljena podpisati tudi pogodbo o dobavi surovega jekla, ki bi ga predeloval Eko Stahl AG zato, da bi postopoma začela ugašati svoje plavze. V okviru ponudbe Thyssen-Preussag in Treuhand pa naj bi se dogovorili, s koliksnimi sredstvi naj bi pokrivali izgubo Eko Stahl AG v prihodnjem obdobju. Thyssen in Preussag sta prav tako pripravljena odpreti vsaj tisoč novih delovnih mest za vse, ki bi jih izgubili ob ugašanju plavzev. Predstavniki nemške vlade so sporočili, da se bo agencija za privatizacijo Treuhand v kratkem odločila o privatizaciji Eko Stahl AG. (Reuter)

Nemški minister za gospodarstvo Günter Rexrodt je izjavil, da ni povsem prepričan, ali bo Nemčija lahko sprejela dogovore o jeklarskih subvencijah, za katere se je Evropska komisija dogovorila z Italijo in Spanijo. Izjavil je, da si zeli več pojasnil, predvsem od Karla Van Mierta, evropskega komisarja za konkurenco, v prepričanju, da utegnejo biti te subvencije previsoke, zmanjšanje obsega izdelave jekla pa se zmeraj premajhno. Pred srečanjem z Van Miertom je Rexrodt izrazil tudi upanje, da bo preprečil Evropsko komisijo, naj potrdi načrte prestrukturiranja, v katerih so zajete tudi subvencije za Eko Stahl AG iz nekdane Vzhodne Nemčije. Rexrodt je tudi povedal, da položaja v tem delu Nemčije, ki počasi prehaja iz centralnoplanskega v tržno gospodarstvo, ni mogoče primerjati s tistim v Spaniji in Italiji. To je prvi nemški poskus, da bi s subvencijami podprli Eko Stahl, medtem ko gre že za tretji obrok subvencij za italijansko jeklarsko industrijo in drugi za špansko. Evropska komisija se je že dogovorila s Spanijo, ki bo odobrila državno pomoč Corporacion Siderurgia Integral (CSI), izrazila pa je tudi upanje, da bo podoben sporazum do sredine oktobra sklenila tudi z Italijo za jeklarsko skupino ILVA SpA. Rexrodt je poudaril gospodarski pomen Eko Stahl AG, ki je doslej zmanjšal tako število delovnih mest kot tudi svoje proizvodne zmogljivosti. (Reuter)

HRVAŠKA

Slovenska delegacija obiskala velesojem

ZAGREB - Slovenski gospodarstveniki, ki s številnimi drugimi razstavljalci iz se 35 držav sveta sodelujejo na jesenskem Mednarodnem zagrebškem velesojem, so imeli včeraj intenziven sejemski obisk. Najprej so imeli predstavniki poslovnega odbora Gorenja dopolne tiskovno konferenco, na kateri so poudarili, da ta koncem trajno računa na hrvaški potrosniški trg kot na enega izmed številnih izvoznih zahodnoevropskih trgov. Slišali smo tudi zanimiv podatek, da je kriza na območju nekdanje Jugoslavije tega velikega slovenskega in evropskega izdelovalca bele tehnike stala 100 milijonov nemških mark ter da Gorenje trenutno posluje s Hrvaško, Makedonijo in do določene stopnje s Hercegovino.

Medtem ko je Gorenje zgled za dobro sodelovanje med Hrvaško in Slovenijo, pa tega za številna druga podjetja ni mogoče reči. To dejstvo nam najbolj ponazorijo podatki o upadu medsebojne blagovne menjave kar na polovico nekdane. To je na tiskovni konferenci Gorenja povedal slovenski veleposlanik na Hrvaškem Matija Malesic. Hkrati je opozoril tudi na številne nerešene probleme med dvema sosednjima državama. O tem so se včeraj popoldne pogovarjali tudi na svojem srečanju državni in gospodarstveniki obeh držav, ki so ga imeli potem, ko je slovenska delegacija, ki jo je vodil podpredsednik vlade dr. Davorin Kracun, obiskala sejemsko paviljone.

(G. G.)

Japonski proizvajalci avtomobilov načrtujejo pohod na dobro zavarovano evropsko tržišče

LONDON - Japonski proizvajalci avtomobilov, ki jih je na prekomorskih trgih prizadela visoka vrednost jena, bi lahko ob koncu tega stoletja na evropskem tržišču povečali proizvodnjo za milijon avtomobilov letno ter tako ohranili konkurenčnost, je sporočila Raziskovalna enota industrije motornih vozil (MIRU). Po zmagovalnih 80. letih v ZDA japonske avtomobilске družbe zdaj načrtujejo pohod na visoko zaščiteno evropsko tržišče, hkrati pa se lotevajo izdelave avtomobilov v svojih evropskih tovarnah. Zaradi visoke vrednosti jena pa se japonskim avtomobilskim proizvajalcem ne izplača več množično izvažati v Evropo. Tako bodo morale Toyota Motor Corp, Nissan Motor CO in Honda Motor Co korenito spremeniti izvozne formule v korist svojih »evropskih« tovarn. »Narastajoča vrednost jena pomeni, da si Japonci ne morejo več privoščiti izvoza cenejših avtomobilov v Evropo, zato bodo morali svojo proizvodnjo cimboj prenesti v Evropo,

izvoz pa usmeriti na avtomobile zgornjega in luksuznega razreda, priporoča Krish Bhaskar, direktor MIRU. V začetku septembra so japonski avtomobilski proizvajalci naleteli na precejšnjo oviro. Morali so pristati, da bodo zaradi težkega položaja na tržišču izvozno kvoto za ES zmanjšali od lanskega leta 1, 2 milijona vozil za 18, 5 odstotka. Edini način, s katerim lahko ublažijo ta udarec, je nadaljnja gradnja avtomobilskih tovarn v Evropi, katerih proizvodnja steje kot sestavni del proizvodnje ES. V posebni studiji MIRU ugotavlja, da japonska proizvodnja avtomobilov v zahodni Evropi, kjer zdaj izdelajo več kot milijon vozil, utegne z letom 2000 dosegati 2, 100.000 vozil. Večina japonskih avtomobilskih tovarn je zdaj v Veliki Britaniji, kjer imajo tovarne Toyota, Nissan in Honda. Na Nizozemskem bo leta 1996 začela obratovati tudi Mitsubishijeva tovarna. Suzuki načrtuje izdelavo vozil v Spaniji. Tudi od Mazde že dolgo pričakujejo, da

bo nekeje v Evropi zgradila svojo tovarno. Analitiki omenjajo, da Japonci, ki so bili se v 80. letih nezaustavljivi, zdaj svoje avtomobile v Evropi prodajajo veliko težje, saj jih utegnejo zaradi recesije samo letos prodati za več kot dva milijona manj.

Krish Bhaskar hkrati opozarja, da omejenost studija predvideva postopno naraščanje japonskega tržnega deleža v Evropi, odvisno pač od tega, od kod bodo prihajali avtomobili. To bi utegnilo biti razveseljivo za tiste, ki v ES iščejo službe, po vsej verjetnosti pa tudi ne bo prizadelo domačih proizvajalcev avtomobilov.

Svirilni zgled pri tem pa je vsekakor japonski rekord v ZDA. Bhaskar je izjavil, da je leta 1985 dvomil o tem, da bi japonske tovarne v ZDA lahko izdelale 1, 7 milijona vozil na leto. »Zdaj se je ta številka približala trem milijonom. Osupljivo pri tem je, kako hitro se Japonci odzivajo in kako spretno zmorejo preusmeriti velikanske količine svoje proizvodnje.« (Reuter)

Alistair Lyon / Reuter

MENJALNIŠKI TEČAJI

16. septembra 1993

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šilling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 LTL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A banka	71,30	72,20	10,00	10,16	7,30	7,55
Avtohiša Ljubljana*	71,40	71,70	10,00	10,20	7,25	7,45
Azur	71,30	71,70	10,07	10,22	7,25	7,58
Banka Vipava Nova Gorica	71,41	71,69	10,14	10,20	7,41	7,49
Bobr Fužine	71,30	71,70	10,10	10,20	7,30	7,55
Brod Ljubljana	71,20	72,10	10,05	10,25	7,30	7,60
Burin Club Ročeva	71,25	71,85	9,85	10,20	7,20	7,60
BTC Sezana	71,20	72,00	10,00	10,20	7,35	7,45
BTC Ljubljana	70,90	71,90	9,95	10,25	7,20	7,50
Come 2 us*	71,25	71,75	10,05	10,20	7,38	7,55
Creditanstalt Nova banka	71,30	71,90	10,00	10,25	7,20	7,60
Dom Kaffe Domžale*	71,20	71,70	10,09	10,22	7,40	7,70
Emona Globtur	71,20	72,10	10,06	10,20	7,34	7,52
Eros Ljubljana*	71,60	71,90	10,10	10,20	7,30	7,50
Eros Kranj*	71,60	71,80	10,10	10,20	7,40	7,55
Eurotours International LJ*	71,30	71,90	10,05	10,26	7,40	7,55
Fiba Koper	71,30	72,00	9,90	10,15	7,30	7,44
Feniks Koper*	71,30	71,95	9,95	10,25	7,30	7,55
Firadas Idrija	71,30	72,20	10,05	10,20	7,40	7,50
Golfurist Domžale	71,30	71,80	10,10	10,25	7,50	7,65
Hida	71,55	71,65	10,14	10,18	7,40	7,48
Hipotekarna banka Brežice*	71,40	72,20	10,05	10,25	7,28	7,48
H & P Piran	71,00	71,80	9,90	10,10	7,20	7,50
Hram Rožice Menges	71,40	71,70	10,13	10,25	7,30	7,60
Ilirika Jesenice	71,40	71,95	10,04	10,14	7,31	7,53
Ilirika Postojna	71,35	71,80	9,80	10,15	7,30	7,50
Ilirika Slovenj Gradec	71,40	72,15	10,04	10,14	7,31	7,54
Ilirika Sezana	71,55	71,90	10,00	10,15	7,38	7,50
Invest Škofja Loka	71,30	71,90	10,05	10,22	7,20	7,53
Italdesign Nova Gorica*	71,50	71,90	10,05	10,25	7,39	7,47
Klub Slovenijales	71,50	71,90	10,07	10,20	7,40	7,55
Komercialna banka Triglav	71,30	72,30	10,09	10,28	7,34	7,63
Kompas Hertz Celje*	71,60	72,00	10,05	10,20	7,33	7,46
Kompas Hertz Velenje*	71,40	71,90	10,05	10,20	7,33	7,46
Kompas Hertz Idrija*	71,40	71,90	10,05	10,20	7,33	7,46
Kompas Hertz Tolmin*	71,40	71,90	10,05	10,20	7,33	7,46
Kompas Hertz Novo mesto*	71,40	71,90	10,05	10,20	7,33	7,46
Kompas Hertz Bled*	71,40	71,90	10,05	10,20	7,33	7,46
Kompas Hertz Nova Gorica*	71,40	71,90	10,05	10,20	7,33	7,46
Kompas Hertz Maribor*	71,40	71,90	10,05	10,20	7,33	7,46
Kompas Holidays	71,45	71,60	10,10	10,15	7,30	7,45
Kreditna banka MB d.d.*	70,71	72,20	10,04	10,26	7,40	7,58
LB d.d. Ljubljana	71,20	72,60	10,06	10,31	7,34	7,60
LB Dolenska banka NM	71,50	72,50	10,05	10,30	7,35	7,58
LB Splošna banka Celje	71,50	72,30	10,05	10,28	7,10	7,50
LB Splošna banka Koper*	70,47	72,12	9,22	10,23	6,94	7,49
LB Komercialna banka NG	71,40	72,30	9,95	10,29	7,30	7,48
LB Banke Zavarje, Trbovlje	71,20	72,20	10,12	10,26	7,45	7,55
Libertas*	71,30	71,90	10,02	10,17	7,34	7,50
Ma Vir	71,50	71,90	10,00	10,24	7,35	7,60
Madai Nova Gorica	71,30	71,70	10,10	10,25	7,36	7,46
Media	71,50	71,90	10,10	10,20	7,40	7,55
Moneta	71,45	71,57	10,12	10,16	7,40	7,46
Niprom I, Niprom II	71,40	71,60	10,15	10,22	7,40	7,50
Otok Bled	71,59	72,30	10,01	10,13	7,26	7,45
Petrol*	71,55	71,60	10,15	10,20	7,40	7,45
Pigal Solkan*	71,15	71,80	10,06	10,28	7,34	7,47
Pigal Kobard*	71,15	71,80	10,06	10,28	7,34	7,47
Pigal Obutek*	71,15	71,80	10,06	10,28	7,34	7,47
Pigal Diskont*	71,15	71,80	10,06	10,28	7,34	7,47
Pigal Vrhnikar*	71,40	72,00	10,08	10,26	7,34	7,47
Pigal Ilirska Bistrica*	71,15	71,80	10,03	10,25	7,32	7,47
Poštna banka Slovenije*	70,50	71,80	9,52	10,18	7,03	7,49
Primario Ljubljana	71,30	71,50	10,05	10,15	7,45	7,50
Probanka Maribor	71,00	72,25	10,05	10,27	7,40	7,55
Publikum Ljubljana	71,50	71,59	10,12	10,15	7,40	7,48
Publikum Krško	71,30	72,10	10,05	10,25	7,10	7,38
Publikum Maribor	71,00	71,75	10,07	10,15	7,30	7,50
Publikum Metlika	71,70	72,30	10,00	10,20	7,25	7,45
Publikum Mozirje	71,40	72,18	10,06	10,24	7,25	7,45
Publikum Novo Mesto	71,70	72,30	10,00	10,20	7,25	7,45
Publikum Tolmin	71,30	71,88	10,05	10,19	7,38	7,52
Publikum Sevnica	71,30	71,90	9,95	10,19	7,20	7,48
Publikum Šentilj	70,80	71,95	9,90	10,20	7,30	7,50
Publikum Šentjur pri Celju	71,55	72,05	9,95	10,14	7,28	7,48
Publikum Trebnje	71,55	72,30	10,06	10,25	7,37	7,49
Publikum Zalec	71,62	71,92	9,95	10,10	7,30	7,45
Shalaby Koper	71,50	72,00	9,90	10,15	7,35	7,47
Sit - on Ljubljana	71,50	72,50	9,80	10,30	7,10	7,50
Slovenijaturist Jesenice	71,40	72,10	10,04	10,14	7,30	7,40
Slovenijaturist zel. p. Ljubljana*	71,55	71,95	9,90	10,19	7,25	7,45
Slovenijaturist zel. p. MB*	71,50	72,50	10,10	10,25	6,50	7,10
Slovenska Investicijska Banka	71,45	72,00	10,00	10,25	7,15	7,45
SKB d.d.	71,50	71,85	10,16	10,21	7,37	7,42
Sonce	71,30	71,70	10,10	10,20	7,40	7,56
Student tours Piran*	70,95	71,85	9,85	10,15	7,15	7,50
SZKB d.d. Ljubljana	71,25	71,89	10,05	10,25	7,10	7,49
Spacapan Komen	71,53	72,15	9,98	10,20	7,40	7,52
Tartarus Postojna	70,85	71,95	9,50	10,18	7,10	7,46
Tentours Domžale	71,50	71,90	10,08	10,20	7,30	7,60
Tori	71,40	71,90	10,00	10,30	7,25	7,55
Upimo	71,50	71,60	10,13	10,18	7,45	7,55
UBK banka	70,80	71,95	9,95	10,15	7,30	7,50

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 181 z dne 16. septembra 1993 — Tečaji veljajo od 17.9.1993 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	73,3806	73,6014	73,8222
Avstrija	040	šiling	100	1002,9223	1005,9401	1008,9579
Belgija	056	frank	100	329,7433	330,7355	331,7277
Kanada	124	dolar	1	85,7531	86,0111	86,2691
Danska	208	krona	100	1722,8243	1728,0083	1733,1923
Finska	246	marka	100	1962,0858	1967,9898	1973,8938
Francija	250	frank	100	2019,9603	2026,0384	2032,1165
Nemčija	280	marka	100	7057,8626	7079,0999	7100,3372
Grčija	300	drahma	100	—	49,1431	49,9205
Irska	372	funt	1	—	164,7307	165,2249
Italija	380	lira	100	7,2978	7,3198	7,3418
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	2,3000	—
Japonska	392	jen	100	107,3148	107,6377	107,9606
Nizozemska	528	gulden	100	6284,6737	6303,5845	6322,4953
Norveška	578	krona	100	1615,8976	1620,7599	1625,6222
Portugalska	620	escudo	100	68,8141	69,0212	69,2283
Švedska	752	krona	100	1423,5708	1427,8544	1432,1380
Švica	756	frank	100	8081,2527	8105,5694	8129,8861
Velika Britanija	826	funt sterling	1	173,9763	174,4998	175,0233
ZDA	840	dolar	1	112,4529	112,7913	113,1297
Evropska Skupnost	955	ECU	1	134,3252	134,7294	135,1336
Španija	995	peseta	100	87,8704	88,1348	88,3992

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 16. SEPTEMBRA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 5. OKTOBRA 1993:					1.300,000	691,079	705,552	1.396,630
18		106,3198%	108,5464%	107,4331%	130,000	69,108	70,555	139,663
2) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 20. 1. 1994:					1.300,000	675,969	694,766	1.370,735
125		103,9952%	106,8871%	105,4412%	130,000	67,597	69,477	137,074

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

16. SEPTEMBER 1993		v SIT za 100 HRD	
menjalnica		nakupni	prodajni
A banka		0,80	2,00
Burin club		1,20	2,50
Hipotekarna banka Brežice		2,00	2,50
Hida		1,80	2,20
Invest Škofja Loka		1,90	2,80
Italdesign Nova Gorica		1,00	2,60
Kompas Holidays		1,00	2,50
Niprom		1,50	2,20
Shalaby Koper		1,00	2,30
Sonce		1,50	2,50
Tori		1,50	2,80
Tentours Domžale		1,40	2,50

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

16. SEPTEMBER 1993		v LIRAH	
valuta		nakupni	prodajni
ameriški dolar		1515,00	1560,00
nemška marka		957,00	977,00
francoski frank		273,00	281,00
holandski gulden		848,00	873,00
belgijski frank		44,40	45,75
funt sterling		2345,00	2415,00
irski sterling		2202,00	2265,00
danska krona		231,50	238,25
grška drachma		6,40	6,90
kanadski dolar		1150,00	1188,00
japonski jen		14,40	14,95
švicarski frank		1090,00	1125,00
avstrijski šiling		135,00	139,00
norveška krona		217,50	224,00
švedska krona		191,50	197,50
portugalski escudo		9,00	9,50
španska peseta		11,65	12,20
avstralski dolar		980,00	1013,00
madžarski forint		11,00	15,00
slovenski tolar		13,30	13,75
hrvaški dinar		0,17	0,27

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

16. SEPTEMBER 1993			
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pliberk	10,00	12,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	9,50	10,00
Avstrija	Posojilnica Borovlje	9,25	10,25
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,00	10,50
Avstrija	Posojilnica Ločilo	9,50	10,40
Italija	Kmečka banka Gorica	13,30	13,75
Italija	Tržaška kreditna banka	13,30	13,75

FRANKFURTSKI AVTOMOBILSKI SALON

MARKO KRAUTBERGER

JUTRI

Pisalo se je leto
1918V Ljubljani
ustanovljena
Narodna galerija

Kot eden izmed posrednih in neposrednih sadov Jakopicevega organizatorskega dela je bila v Ljubljani 18. septembra leta 1918 ustanovljena Narodna galerija. Namen je bil zbrati starejša in novejša dela slovenske likovne umetnosti.

V času ustanovitve je bila ustanova brez svojih prostorov, od leta 1927 pa se Narodna galerija nahaja v stavbi, zgrajeni leta 1896 po načrtih arhitekta Skabrona za narodni dom - kulturno središče in zbirališče ljubljanskih Slovencev. Danes je to osrednja slovenska galerija. Njena zbirka slovenske likovne umetnosti vsebuje - razstavljene ali v depojih - skoraj 2500 olj in po več sto plastik ter grafik iz obdobja od 13. stoletja naprej. Pravijo, da je tu vse najlepše in najbogatejše, kar je slovenski likovni ustvarjalni duh napravil v pol tisočletja in več.

PREBLISK

Lepo je, kar nam ugaja, ne da bi pri tem imeli kakšen interes. (I. Kant)

Japonski prestiznež

Toyotin Lexus GS 300, manjši brat prav tako prestižnega Lexusa LS 400, le se potrjuje cilj, ki si ga je Toyota zastavila z uvajanjem nove trzne znamke. Avtomobil, ki je uspešna kombinacija italijanskega oblikovanja in kvalitete japonske izdelave, postaja resen tekmelec vsem proizvajalcem prestižnih vozil v svetu.

Ze sama odločitev za sodelovanje z evropskimi oblikovalci, v tem primeru z oblikovalskim studiom Giorgetta Giugiarja iz Italije, pomeni svojevrsten pristop Toyote k novemu projektu.

Plod skupnega dela italijanskih in japonskih oblikovalcev je vozilo elegantnih linij z majhnim zračnim uporom.

Poganja ga 6-cilindrski, 3-litrski motor, moči 126 kW, za katerega je značilen izredno tih tek in majhne vibracije ne glede na število obratov. Hkrati pa je ta motor sposoben vozilo pognati do hitrosti 100 kilometrov na uro v 8,8 sekunde, njegova končna hitrost pa dosega 230 kilometrov na uro.

In če že govorimo o prestižnem avtomobilu, moramo seveda omeniti tudi

opremo vozila, ki vozniku in potnikom zagotavljajo udobno vožnjo. K udobju v veliki meri prispeva izredno nizka količina vibracij, kar so nacrtovalci dosegli s privrstitvijo virov tresljajev na posebne nosilce, ki so s karoserijo povezani preko blazilcev tresljajev. Sedeza voznika in sovoznika sta optimalno nastavljava tako, da ju je mogoče popolnoma prilagoditi telesu. Volan se ob izklopu motorja tako rekoč dobesedno »umakne« vozniku, da ga ne ovira pri vstopu in izstopu iz vozila. Za odpiranje in ogrevanje

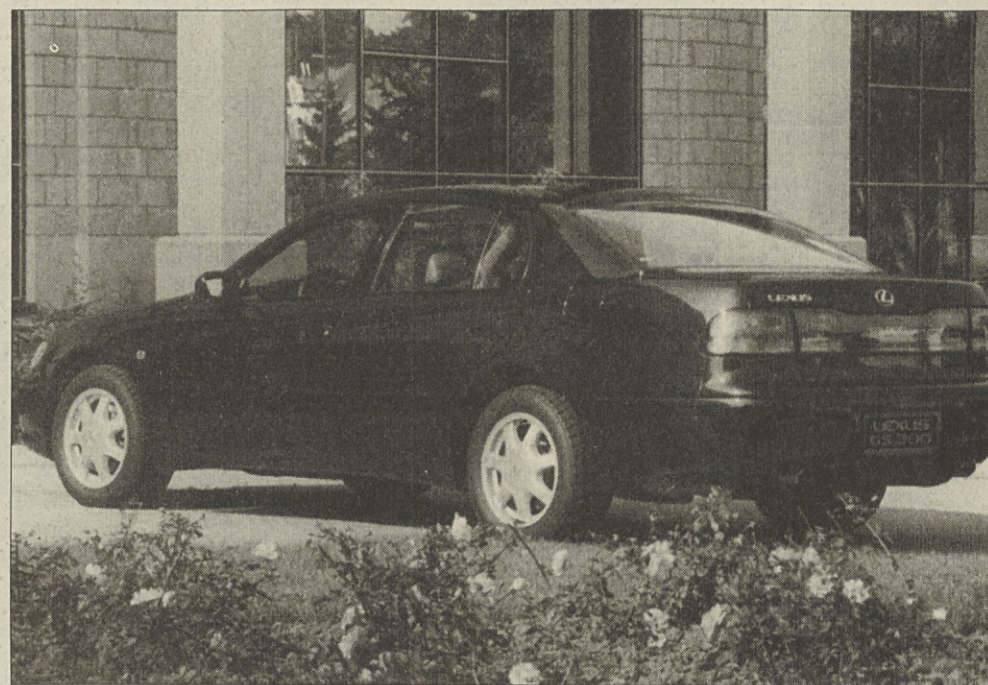
stekel skrbi elektrika, prav tako za naračevanje in odmrzovanje zunanjih ogle dal. K standardni opremi vozila spada tudi klimatska naprava. K vtisu elegancije prispeva skrbno izbrana notranja dekoracija, po želji pa je mogoče naročiti tudi usnjene sedeze. Seveda pa

Na slikah: toyota lexus GS 300

japonski izdelovalci niso pozabili na varnost voznika in potnikov v teh prestižnih vozilih. Voznika in sopotnika na prvem sedežu zaščiti poleg varnostnih pasov v primeru nesreče tudi zračni vreči. Zanesljivi pasovi pa zavarujejo tudi potnike na zadnjem sedežu. Potniška kabina je dodatno ojačana tudi z bočno zaščito, notranja dekoracija je iz negorljivih materialov.

Skratka, Toyota se z Lexusom nevarno meša v posle evropskih in ameriških presitiznežev, ki se bodo morali sprijazniti tudi s konkurenco na tem dosedaj skoraj nedotaknjemem področju.

NORVEŠKA

IGOR FABJAN

Dežela fjordov⁽³⁾

Lofotski otoki so kot biseri pred norveško obalo - Kraji na hladnem severu privabljajo ljudi, ki cenijo mir in nedotaknjeno naravo - Čar belih noči

Norveska se ponasa z nadvse razgibano, čudovito pokrajino, katere lepote v vedno večjem številu odkrivajo tudi tujci. Samo podatek, da se skoraj dve tretjini turistov vrača v naslednjih letih, pove dovolj. Seveda kraji na hladnem severu niso primeri ni za množičen turizem, ampak bolj za individualiste, ki cenijo mir in nedotaknjeno naravo.

Eno najzanimivejših območij so gotovo Lofoti, nenavadno skalnato otocje blizu norveške obale. Večji otoki so povezani z mostovi ali trajekti, tako da je tudi potovanje z avtomobilom preko otčja dokaj enostavno.

Ze prvotni priselenci so bili odvisni od ribjega bogastva v toplih vodah zalivskega toka. Ribolov in vsa spremljajoča industrija se danes nudi zaslužek večjemu delu prebivalcev. V prvih zimskih mesecih okoliske vode preplavijo milijoni polenovk, ki se tukaj drstijo ze stoletja. Skoraj pred vsako hišo ob obali lahko naletite na značilna stojala v obliki sotor, ki so pokrita z mrežami, da

so ribe zaščitene pred galebi. Ribam (trskam) porežejo glave in jih potem susijo na soncu in vetru brez dodatka soli. Pri tem postanejo ribe suhe in trde kot poleno (od tod ime - polenovke). Polenovke so bile poleg lososa dolga leta pomembno norveško izvozno blago. Rib v okoliških vodah danes ni več toliko kot nekoč, zato se mnogi usmerjajo v gojenje lososov, za kar so kot nalašč številni večji in manjši zalivski, v katerih plavajo nekaksne kosa-re, ki so pravzaprav velike potopljene mreže, v katerih gojijo losose. Danes je na Norveškem ze veliko taksnih farm, v katerih letno pridobijo okoli 100.000 ton lososov, ki jih večinoma izvozijo.

Ljudje se tod ukvarjajo v glavnem z ribolovom, malo pa tudi z živinorejv. Na skopih pasnikih so najbolj običajne kože in ovce in v teh krajih lahko dobite tudi norveško specialiteto, pravi kozji sir (ekte geitost). Sir je videti kot veliki kos rjavega mila, ima pa nenavaden okus, ki nekatere navdušuje, drugi pa se nad njim zmrdujejo.

Lofotski otoki so kot biseri pred norveško obalo (Foto: Igor Fabjan)

jejo.

Pogled na nenavadne otoke mora navdušiti prav vsakogar: vrhovi strmih nazobcanih gora se kot zid dvigujejo iz morja, iz morja kipeci preko tisoč metrov visoki vrhovi, pescene obale, ozke doline, gorska jezerc, močvirja, raztresene ribske vase... Pokrajina je vsekakor dovolj slikovita, da ze od nekdaj privlači številne umetnike in zadnja leta vse več turistov.

Seveda oddih tukaj ne pomeni celodnevne polezavanja na plazi, saj je lahko tudi sredi poletja kar hladno. Tudi morje s svojimi 20 C ni ravno vabljivo. Zato pa lahko dneve popestrite s kolesarje-

njem, veslanjem, planinarjenjem... Narava na 200 kilometrov dolgi otoski verigi vsekakor premore dovolj bolj ali manj skritih koticov, da se ne moreš dolgocasiti...

Bele noci

Noci so postajale vse krajše in v bližini Narvika so preprosto izginile. Sonce je zaslo okoli enajste ure in vzhajalo kmalu po polnoči. Polarni dan je res prijetna zadeva - vsaj za tiste, ki ga niso vajeni. Cim blize si zemeljskemu polu, tem daljši je dan, ki traja na skrajnem severu Evrope kar nekaj tednov. Seveda pa dolge poletne dneve pozimi zamenja polarna noč, ki je ravno tako

dolga, kar najbrz ni prevec prijetno.

Gozdovi so počasi postajali redkejši in vse pogostejše smo naleteli na pokrajino, kjer se je vse do obzorja razprostiralo le visoko grmicevje in pritlikavo drevje kot posledica dolgih in ostrih zim. Tu na severu Norveške smo prvič naleteli na Laponce, ki živijo tudi na Svedskem in Finskem. Saami, kot jim tudi pravijo, so potomci nomadskih plemen, ki se le se deloma oklepajo starodavnih navad. Njihovi predniki so se prezivljali le z ribolovom in gojenjem severnih jelenov, ki so jim dajali meso in tople kozuhe, pozimi pa so jih vpregli v sani. Danes

lahko se vedno naletite na Laponce v tradicionalnih oblačilih. Kot mi je zatrdil Aslak, eden izmed prodajalcev v pravcatem sotoru, zeli jo s tem le pritegniti pozornost obiskovalcev. Tako prodajajo jelenove kože in izdelke ročne obrti iz lesa, kosti in jelenjih rogov. Vsako leto odkriva divjo lepoto daljnega severa vse več turistov in tako se je nekaterim Laponcem ponudila priložnost, da s takšno prodajo zaslužijo za preživetje, obenem pa lahko se vedno gojijo crede jelenov. Jeseni zberejo jelene v velikih ogradah. Približno petino crede pobodijo, predvsem bolne in pohabljen zivali. (se nadaljuje)

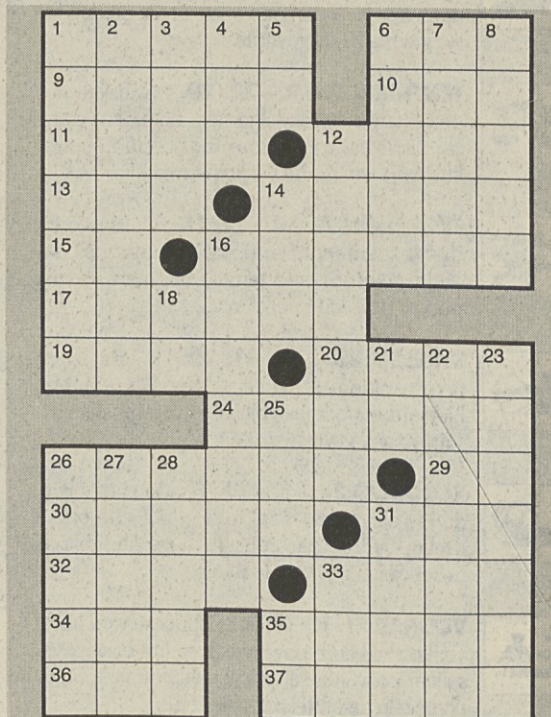
KRIZANKA

Vodoravno:

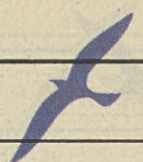
1. visok, rezek glas kot znak veselja, 6. jezero na Tibetu, 9. menjavanje nepoudarjenih in poudarjenih zlogov v pesmi, 10. pas pri kimonu, 11. antično računalno, 12. filmska zvezda v ZDA, 13. kampućijski general (Lon), 14. ime nekdanjega slovenskega igralca Potokarja, 15. avtomobilska oznaka Izraela, 16. grški filozof, Sokratov učenec, ki je v Atenah ustanovil svojo akademijo, 17. izdelovalec lesene obutve, 24. rimska boginja ljubezni, 26. ime ubite indijske predsednice Gandhi, 29. zacetnici poljske pisateljice Zapolske, 30. afriška antilopa, 31. odzagan kos debla, 32. trup, 33. mesto na Taivanu (iz cek akia), 34. krajša oblika angleškega imena Evelyn, 35. glavno mesto Belorusije, 36. ime angleškega glasbenika Orbisona, 37. dolina v Julijcih.

Navpicno:

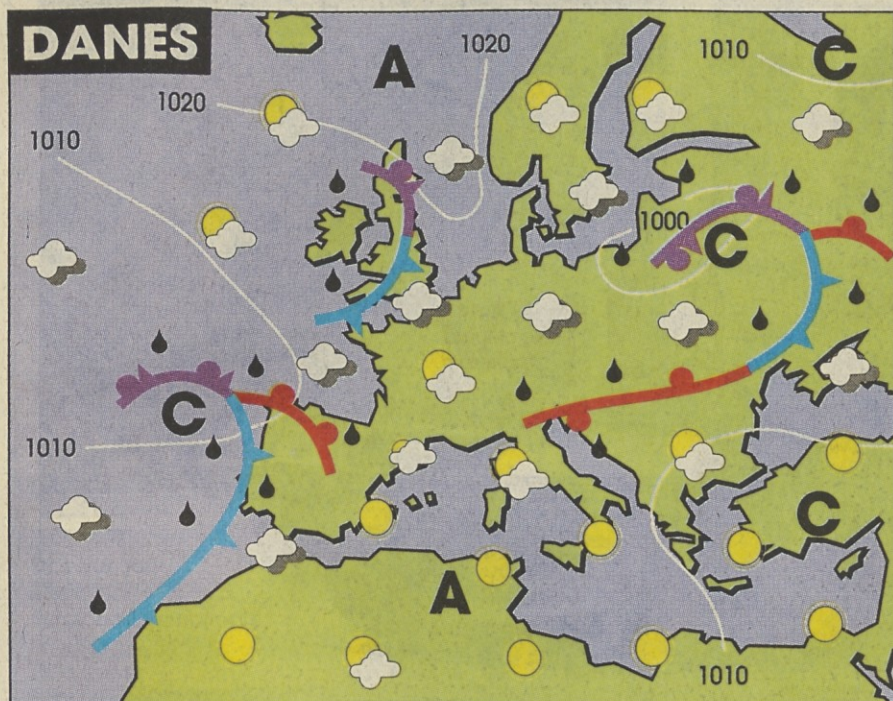
1. velik krvno-mezgovni organ pri cloveku, 2. lovljenje rib, 3. praprebivalec Apeninskega polotoka, 4. zamah s sekiro, 5. kratica za kilometer, 6. pisrna opomba, 7. terme pri Padovi v Italiji, 8. kraj pri Gorici, 12. antikvitet, 14. pozelenje, 16. coln, ladja ali barka, 18. zacetnici novozelandske operne pevke TeKanawe, 21. kemijski simbol za germanij, 22. razuzdanec, 23. rezultat odstevanja, 25. doba, vek, 26. milanski nogometni klub, 27. italijanski knjizevnik (Ippolito, Izpovedi starega Italijana), 28. ime angleškega deseterobojca Thompsona, 31. del umetniskega imena slovenske filmske igralkle Ide Kravanje, 33. staroperzijski kralj, 35. kratica za milivolt.

REŠITVE:
Vodoravno: vrtisk, Nam, ritem, obi, abak, star, Nol, Siana, Il, Platon, coklar, avto, Igor, Venera, Indira, GZ, miala, ril, telo, Kiai, Eve, Minsk, Roy, Vrata.

EVROPA / VEČINOMA OBLAČNO

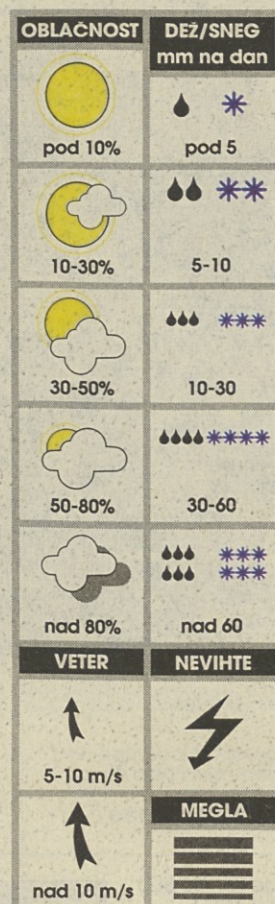

Vremenska slika:

Nad večjim delom Evrope je obsežno območje nizkega zračnega tlaka, ki se počasi polni. Oslabljen hladna fronta se zadržuje nad Alpami. V visinah priteka k nam od zahoda razmeroma tople in vlažen zrak.

ALPE JADRAN / PRETEŽNO OBLAČNO

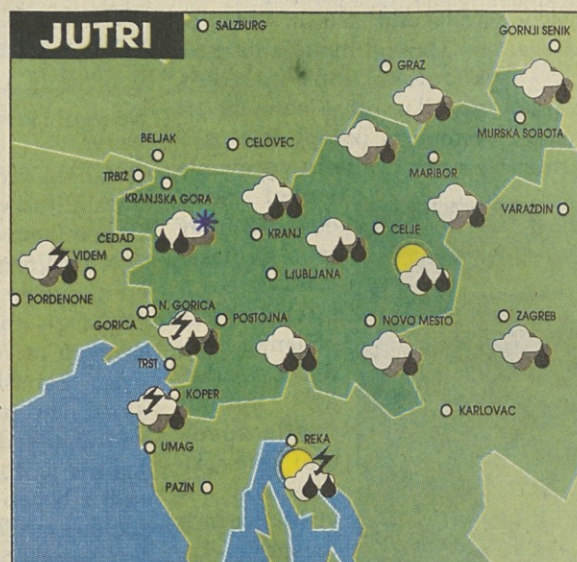

Slovenija:

Spremenljivo do pretežno oblačno bo, ponekod bo deževalo. Najvišje dnevne temperature bodo od 17 do 22 °C.

Sosednje pokrajine:

V sosednjih pokrajinah bo prevladovalo pretežno oblačno vreme s krajevnimi padavinami.

V Sloveniji: V soboto bo pretežno oblačno. Ponekod bodo padavine, deloma plohe, predvsem ob morju tudi nevihte.

Obe: V nedeljo bo večinoma suho.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI

Ceste po Sloveniji so suhe in normalno prevozne. V smeri proti Celju je promet povečan zaradi sejma. Na mejnih prehodih ni treba čakati na prestop meje.

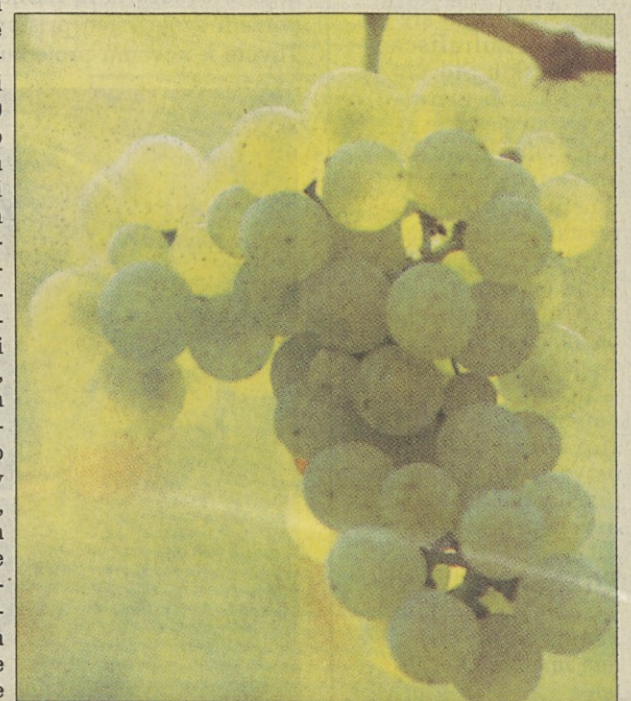
RASTLINE

Zorenje grozdja

ANDREJA SUSNIK

Cas in trajanje zorenja grozdja je tipična lastnost za določeno sorto in letnik. V času zorenja se jagode mehčajo in barvajo zaradi kemičnih sprememb njihovih sestavin, ki se izražajo v razmerju med vsebnostjo sladkorja in organskih kislin. Jagode izgubljajo klorofil, s čimer se zmanjšuje fotosintetska aktivnost, ki je osnova za njihovo prehrano. Zaloga organskih kislin, ki so nastale že v zelenih jagodah, ni zadostna za polno zrelost, zato k skupni vsebnosti kislin prispevajo tudi organske kisline iz listja. Pri tem je zelo pomembna starost listja, saj z dozorevanjem sposobnost za tvorbo organskih kislin postopno upada in povsem preneha, ko začne listje rumeneti. Na to v veliki meri vpliva temperatura zraka. Pod 20 °C

je razgradnja kislin slabotna, za dihanje pa se porablja pretežno sladkor. Pri temperaturi med 20 in 30 °C se močno poveča razgradnja jabolčne kisline, pri visjih temperaturah pa se za dihanje porablja tudi vinska kislina. Povečana poraba organskih kislin v jagodi zaradi visokih temperatur, predvsem v južnih pridelovalnih območjih, povzroči nižjo vsebnost kislin v grozdju. Na severu, kjer je temperatura nižja, dozoreva listje počasneje, kar podaljšuje obdobje dozorevanja. Polna zrelost grozdja je merila za določanje

TEMPERATURE ALPE JADRAN včeraj ob 8. in ob 14. uri	TEMPERATURE PO EVROPI včeraj ob 8. in ob 14. uri
LIUBLJANA..... 11/18	HELSINKI..... 4/9
TRST..... -2/3	STOCKHOLM..... 5/9
CELOVEC..... 8/21	KØBENHAVN..... 7/9
BRNIK..... 10/19	MOSKVA..... 7/7
MARIBOR..... 13/22	BERLIN..... -7/19
CELJE..... 17/19	VARSÁVA..... 8/18
NOVO MESTO..... 12/23	LONDON..... 11/17
NOVA GORICA..... 15/23	AMSTERDAM..... 12/17
MUR. SOBOTA..... 12/25	BRUSELJ..... 10/17
PORTOROŽ..... 18/23	PARIZ..... 10/16
POSTOJNA..... 14/18	DUNAJ..... 11/23
ILIRSKA BISTRICA..... 15/18	ZÜRICH..... 12/19
KOČEVJE..... -1/8	ZENEVA..... 14/19
CRNOMELJ..... 15/20	RIM..... 16/24
SLOV. GRADEC..... 8/21	MILAN..... 16/23
BOVEČ..... -/-	BEOGRAD..... 12/19
RATEČE..... 8/16	BARCELONA..... -26
VOGEL..... 7/8	ISTAMBUL..... 20/26
KREDARICA..... 1/1	MADRID..... 9/23
VIDEM..... -24	LIZBONA..... 17/29
GRADČE..... 10/22	ATENE..... 22/29
MONOSTER..... -22	TUNIS..... 17/27
ZAGREB..... 12/22	MALTA..... -2/27
REKA..... 18/19	KAIRO..... 22/36

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vzslo ob 6.42 in zasllo ob 19.10. Dan bo dolg 12 ur in 28 minut. Luna bo vzslo ob 8.24 in zasllo ob 19.29.
SETVENI KOLEDAR
Luna je v znamenju Tehtnice, elementa zraka. Negujete in presajate lahko vse vrste cvetja, ter pripravljate sadne sokove iz svežega sadja.
TEMPERATURE JEZER, REK IN MORJA
Jezerja: Blejsko 18,2°C, Bohinjsko NP. 11/23
Jadransko morje: Koper 22°C, Trst NP, Rovinj 22,5°C, Crikvenica 19,6°C, Pulj NP, Komiza 21,5°C, Split 21,5°C, Hvar 22,2°C, Vis 21,8°C, Reka NP, Opatija 20°C.
Reke: Mura (G. Radgona) 14,8°C, Sava (Radovljica) 9,8°C, Savinja (Lasko) 14,6°C, Ljubljana (Moste) 13,4°C, Bistrica (Sodražica) 13,3°C, Paka (Sostanj) NP, Sora (Suha) 12,2°C, Gradascica (Dvor) 12,1°C, Iska (Iska) NP.
PLIMOVANJE
Danes: ob 4.36 najnižje -50 cm, ob 10.52 najvišje 58 cm, ob 17.11 najnižje -53 cm, ob 23.14 najvišje 41 cm.
Jutri: ob 5.06 najnižje 44 cm, ob 11.20 najvišje 56 cm, ob 17.46 najnižje -52 cm, ob 23.51 najvišje 35 cm.

Horoskop

piše

Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21. 3. - 20. 4. : Za vas umik s področja zabave lahko recete, da je zadnje case več kot prenatrpan in prepoln romantičnih priložnosti. Torej izbirajte.

BIK 21. 4. - 20. 5. : Veliko možnosti se vam kaže na poslovnem področju in vsi napori bodo poplačani z napredovanjem, ali pa se vam bo ponudila priložnost za novo smer v karieri.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6. : Čaka vas precej dvomljiv in razgiban dan, ki mu bo botrovala velika napetost. Če boste za volanom bodite še posebno previdni.

RAK 22. 6. - 22. 7. : Postajate pravi magnet v družbi in ce ste nevezani, bi te priložnosti morali izkoristiti ter si v široki ponudbi izbrati tistega, ki povzroča najhitrejši utrip.

LEV 23. 7. - 23. 8. : Velika možnost za uspeh se kaže pri nekem projektu, vendar le, če boste znali sodelovati še z drugimi, pa čeprav se vam bo njihov predlog zdel skrajno neprimeren.

DEVICA 24. 8. - 22. 9. : Čeprav ste danes občutljivi, bi se morali izogniti vsakršnim izpadom. Besede vam bodo telele iz ust preden boste premislili kaj govorite.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10. : Nahajate se v precej stresnem obdobju tako doma kot v službi. Če se boste znali pravilno obrniti in uprati svoj sarm, ne bo večjih pretresov.

SKORPIJON 23. 10. - 22. 11. : Zelo ugodni dnevi za finančni in poslovni napredek, toda le, če boste pred tem uspeli razrešiti nek pravni problem.

STRELEC 23. 11. - 21. 12. : Čeprav sami tako ne menite, pa se nahajate v obdobju, kjer zanemarjanje svojega zdravja postaja zaščitni znak vašega vsakdana.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1. : Če ugotovjate, da je skrajni čas, da si tudi vi poiščite pravo osebo, vedite, da bolj ugodnega obdobja se nekaj časa ne boste doživeli.

VODNAR 21. 1. - 19. 2. : Čeprav se vam obeta veliko službenih obveznosti, se jim boste z veseljem posvetili, saj pričakujete, da vam bo to pomagalo narediti korak naprej.

RIBI 20. 2. - 20. 3. : Čepravimate zdravstvenih problemov, to ne pomeni, da si lahko privoščite vse tisto, na čemer za vas piše besedica »ne«.

NORVEŠKA / SREČEN KONEC UGRABITVE RUSKEGA LETALA

Po petih urah pogajanj so gusarji izpustili potnike in posadko ter se predali norveškim oblastem

Prejeli so samo zagotovilo, da bo Norveška vlada »razmislila« o njihovi zahtevi po političnem azilu

GARDERMOEN (Norveška) - Islamski fundamentalisti, ki so ugrabili rusko letalo in ga preusmerili v Oslo, so se včeraj ponoči mirno predali in izpustili vseh 50 potnikov in članov posadke. Norveška, ki je pravkar slavila zmago, ker je botrovala tajnim pogajanjem med Izraelci in Palestinci ter si s tem prislužila val kritik skrajnežev na obeh straneh, je zagotovila, da bo vzela v pretres njihovo prošnjo za politični azil. Norveške oblasti so letalo pričakale z izjemnimi varnostnimi ukrepi. Policija v bojni opremi z ne-probojnimi jopici je obklopila letališče, ob pristajalni stezi pa so se gasilci in reševalci pripravili na najhujše. Letalo je pristalo brez težav in po pristanku je eden izmed gusarjev prišel iz letala, da se prepriča, da so res pristali na Norveškem. Gusarji so se namreč bali, da so jih ruske oblasti izigrale. Pogajanja so potekala v ruscini in delno v angleščini; gusarji so zahtevali politični azil, norveške oblasti pa so zahtevale izpustitev potnikov in posadke. Po petih urah pogajanj, ki so se končala ob poldnevih, je norveška ministrica za pravosodje Grete Faremo z nasmehom na ustnicah na tiskovni konferenci povedala, da so se ugrabitelji predali in da »njihle izmed potnikov in članov posadke ni bil ranjen«. Dodala je, da »ugrabitelji nimajo nobenega zagotovila, da bodo prejeli politični azil. Obljubili smo jim le, da bomo preucili njihovo prošnjo.«

Oborožen norveški policist na letališču (Telefoto AP)

Ugrabitev letala se je končala, ko so trije ugrabitelji z rokami na glavi stopili po stopnicah tupojeva, položili orožje v zaboj, ki ga je policija postavila v bližini letala, in se napotili po ploščadi do policijskih avtomobilov. Trojico in se nekega potnika, za katerega sumijo, da je sodeloval s trojico, so prepeljali na policijsko postajo. Nato so potnike in posadko prepeljali v hotel, da so si po celodnevni napetosti lahko odpocili. Zaenkrat se ni jasno, kaksno je politično ozadje ugrabitve, seveda ce tako ozadje sploh obstaja. Prav tako se niso povedali, katere narodnosti so zračni gusarji. Najverjetneje so Iranci azerbajdzanskega izvora, vendar norveške oblasti tega se niso potrdile. Ministrica Faremo je vsekakor zanikala, da bi lahko izbiro Norveške za cilj ugrabitve povezali z dejstvom, da so na Nor-

veskem potekala pogajanja med Palestinci in Izraelci. Policijski uradniki so povedali, da ugrabitelji niso vedeli mnogo o Norveški in o Skandinaviji sploh. Edini podatki o gusarjih so tako tisti, ki so jih posredovale ukrajinske oblasti; med postankom v Kijevu so namreč ugotovili, da gre za mouslimanske fundamentaliste iz Azerbajdžana, simpatizerje proiranskih hezbollahov. Dva gusarja naj bi bila brata. Ruski pilot Mihail Asabin pa je mnenja, da so gusarji Iranci. Novinarjem je dokaj natančno opisal potek ugrabitve. Slisal je, da se v letalu nekaj dogaja, ni pa vedel kaj. »Sele ko je neki moški mahal z granatop nad mojo glavo, mi je postalo jasno, da gre za

ugrabitev,« je dejal. »Ne vem, kaj je govoril. Kričal je; nismo ga razumeli in zato smo mu pokazali zemljevid. S prstom je

pokazal na Kijev in razumeli smo, da hoče v Ukrajino.« Pilot je dejal, da so se gusarji pogovarjali v zanj nerazumljivem je-

ziku, da pa so med pogovorom večkrat izrekli besedi Iran in Homeini, iz česar je sklepal, da so Iranci. Sicer pa ves čas ugrabitve ni bilo večje napetosti, razen enkrat, ko je Asabin moral gusarju s silo odmakniti roko z avtomatskega pištola.

Ruske oblasti so včeraj ze zahtevale vrnitev gusarjev, norveške oblasti pa te zahteve se niso komentirale. Pač pa so policijske oblasti v Oslu sporočile, da bodo za ugrabitelje zahtevale izdajo zapornega naloga. Glede na dejstvo, da mora po mednarodni konvenciji, ki jo je podpisala, Norveška gusarje vrniti ali jim soditi, bi lahko sklepali, da so se v Oslu odločili za sojenje pred norveškim sodiscem.

